

φράζει: πρώτη(*r*) φορά(*r*), δευτέρα(*r*) φορά(*r*), τρίτη(*r*) φορά(*r*) κτλ. Καὶ ταύτης δὲ τῆς χρήσεως τοῦ *φορά* ἡ ἀρχὴ ἀναφαίνεται ἤδη κατὰ τὸν 9ον αἰῶνα παρὰ Θεοφάνει Χρον. σλ. 510: καὶ γίνεται πρῶτη *φορά* πτώσις τοῦ ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ. Διὰ τοῦ *φορά* περιφράζει ἡ καθομιλουμένη καὶ τὰ: ποτέ, ἄλλοτε, ἐκάστοτε, οὐδέποτε, λέγουσα: μία(*r*) φορά(*r*) (ἢ βολάν), ἄλλην φοράν, κάθε φοράν, καμμίαν φοράν κτλ.

3) Τὰ τροπικά: μοναχῇ καθομιλ. μοναχᾶ ἢ μᾶλλον μοναχά (οὐδετ. πληθ.), διχῇ (δωρ. διχᾶ) καὶ δίχα καὶ διχθά, τριχῇ (δωρ. τριχᾶ) καὶ τρίχα καὶ τριχθά, τετραχῇ καὶ τέτραχα, πενταχῇ καὶ πένταχα, ἑξαχῇ, πολλαχῇ, πανταχῇ, ὅσαχῇ κτλ. ἔπειτα τὰ ἐκ πολλαπλασιαστικῶν διπλῇ, τριπλῇ, τετραπλῇ κτλ. ἀπλῶς, διπλῶς, τριπλῶς, τετραπλῶς κτλ. διπλασίως, τριπλασίως, τετραπλασίως κτλ. Ἡ δὲ καθομιλουμένη ἀντὶ τούτων μεταχειρίζεται τὰ (ἐξ αἰτιατικῶν) ἀπλᾶ, μοναχά, διπλᾶ (—ά), τριπλᾶ (—ά) κτλ.

ΤΑ ΑΡΘΡΑ.

Εἶνε γνωστόν, ὅτι τὸ ὀριστικὸν λεγόμενον ἄρθρον, ὁ, ἡ, τό, οὐδὲν διχφέρον τὸ πάλαι τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας, ἦτοι αὐτὸ τοῦτο δεικτικῇ ἀντωνυμίᾳ ὄν (ἴδε κατωτέρω τὰ περὶ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν), κατ' ὀλίγον διωρίσθη εἰς τὴν γνωστὴν χρῆσιν τοῦ σημαίνειν μετὰ τοῦ ἰδίου ὀνόματος 1) ὠρισμένον καὶ γνωστὸν ἄτομον ἐξ εἰδους τινὸς ἀντικειμένων κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἄλλα ἄτομα, οἷον ὁ γέρων = ὁ γνωστός καὶ ὄχι οἷος δῆποτε γέρων. 2) ὁλόκληρον εἶδος ἢ γένος ἀντικειμένων πρὸς ἄλλα εἶδη ἢ γένη, ὡς ὁ γέρων = ἡ τάξις τῶν γερόντων ἀπέναντι τῶν νεωτέρων κ.τ.λ. Εἶνε δ' ἐξ ἴσου γνωστόν, ὅτι ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπεσιν ὁ κατ' ὀλίγον οὗτος χωρισμὸς τοῦ ἄρθρου ἐκ τῶν ἀντωνυμιῶν ἐναργῶς διαφαίνεται, ἔτι σαλευούσης τῆς χρήσεως τοῦ μεταξὺ δεικτικῆς (πρὸ πάντων) ἀντωνυμίας καὶ καθ' αὐτὸ ἄρθρου. Μετὰ δὲ ταῦτα ὄχι μόνον τὸ ὀριστικὸν τοῦτο ἄρθρον ἐντελῶς διεκρίθη καὶ εἰς ἰδίαν χρῆσιν ἐτάχθη, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἄρθρον, τὸ παρὰ τοῖς νεωτέροις ἀόριστον ἢ ἀοριστῶδες (article indefini) καλούμενον, ἤρχισε κατ' ὀλίγον ν' ἀναπτύσσεται, ἕως οὗ συνηθέστατον ἀπέβη σήμερον ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, καθὼς καὶ ἐν πάσαις ταῖς νεωτέραις γλώσσαις, ῥωμανικαῖς τε καὶ γερμανικαῖς καὶ ταταρिकाῖς. Εἶνε δὲ τοῦτο τὸ ἄλλως ἀπόλυτον ἀριθμητικὸν εἰς, μία, ἐν (καθομιλ. ἕνας, μιά, ένα) καὶ ση-

μαίνει ἐν ἀόριστον καὶ ἄγνωστον (πολλάκις) ἄτομον ἐκ πολλῶν ὁμοίων ἀποκεχωρισμένον, π. χ. *ἕνας ἄνθρωπος, μιὰ γυναῖκα, ἕνα παιδί(ν)* κτλ. ὅ,τι δηλ. ἡ ἀρχαιοτέρα γλῶσσα ἐσήμαινε συνήθως διὰ τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας *τις, τί, ὡς ἄνθρωπος τις, γυνή τις* κτλ. ἡ καὶ δι' ἀνάρθρου τοῦ ὀνόματος, ὡς *ἄνθρωπος, γυνή* κτλ. Πρβλ. κατωτέρω τὰ περὶ τῶν ἀορίστων ἀντωνυμιῶν.

Ἐνεκα ταύτης τῆς δυνάμεως ἡ σύνταξις τοῦ εἰς (ἕνας) εἶνε 1) *διαίρετική* ἢ *μεριστική*, φέρεται δηλ. μετὰ τῆς διαίρετικῆς ἢ μεριστικῆς λεγομένης γενικῆς, ἀνθ' ἧς ἡ καθομιλουμένη συνήθως τὴν ἀπὸ μετ' αἰτιατικῆς μεταχειρίζεται, καὶ ταύτης τῆς χρήσεως τὴν ἀφορμὴν παλαιόθεν ἔχουσα. Τοιαῦτα δὲ διφάσια παραδείγματα ἤδη πρῶτως ἀπαντῶσι πρὸς τοῖς ἄλλοις τάδε: Ἡροδ. Δ'. 3 *εἰς αὐτῶν* ἔλεξε τάδε. Θουκυδ. Α'. 85, 3 *εἰς τῶν ἐφόρων* τότε ὦν. Δ'. 40, 2 *ἕνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αἰχμαλώτων*. 57, 2 *Λακεδαιμονίων* φρουρὰ *μία* τῶν περὶ τὴν χώραν. Αἰσχιν. Σωκρ. Ἐρυξ. 2 *δείξας εἰς τὸν ἕνα τῶν πρέσβων*. Αἰσχιν. τ. ῥήτορ Α'. 180 *παρελθὼν τις τῶν γερόντων*, οὓς ἐκεῖνοι καὶ αἰσχύνονται καὶ δεδίσκιν — — — τούτων *εἰς* παρελθὼν ἰσχυρῶς ἐπέπληξε τοῖς Λακεδαιμονίοις. κ. ἄλλ. Συχνότερα δὲ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις· οἷον ψαλμ. πά. 7 *ὡς εἰς τῶν ἀρχόντων* πίπτει. Εὐαγγ. Ματθ. ΙΗ' 28 *εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων* αὐτοῦ. Μαρκ. ΙΔ'. 47 *εἰς τῶν παρεστηκότων*. Λουκ. ιε'. 26 καὶ προσκαλεσάμενος *ἕνα τῶν παίδων* κτλ. Πλούτ. Ἀράτω 5 *ἦν δὲ τῶν φυγάδων ἐνός* Ξενοκλέους ἀδελφός. Πρβλ. Κλεομ. 7. Τῶν δὲ μετὰ τῆς ἀπὸ δύο τὰ ἀρχαιότερα εἶνε τὸ Ἡροδότου ζ'. 27 *ἀπὸ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι παίδων εἰς μόνος ἀπέφυγε*, ὅπερ παράβαλε ἔνθεν μὲν τῷ αὐτόθι μικρὸν ἀνωτέρω «*δύο μῦνοι τουτέων* (100 νεηνίων) *ἀπενόστησαν*». ἔνθεν δὲ τῷ Θουκυδ. Ζ'. 87, 6 «*ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐπ' οἴκου ἀπενόστησαν*» καὶ τὸ Σοφοκλ. Φιλοκτ. 1143 *κεῖνος δ' εἰς ἀπὸ πολλῶν ταχθεὶς τῶνδ' ἐφημοσύνη* κλ. — 2) *ὁμοπτῶτος* ἀ.) μετὰ τῆς ἀντωνυμίας *τις* καὶ σημαίνει *ἕνα ὅντινα δῆποτε*. Ταύτης παράδειγμα ἀρχαιότατον καὶ γνωστότατον εἶνε τὸ Ὀμηρ. Ἰλ. Α, 144 «*εἰς δὲ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουλευφόρος ἔστω*», συχνότερα δὲ παρὰ τοῖς ὕστερον μετὰ τε τῆς ἀντωνυμ. *τις* καὶ μετὰ τῆς ἑκαστος· β.) μόνον τὸ *εἰς* ὁμοπτῶτως τῷ προσδιοριζομένῳ ὀνόματι. Ταύτης δὲ τῆς συντάξεως παράδειγμα ἀρχαιότερον τῶν ἐξῆς δέν μοι εἶνε γνωστόν. Θουκ. Δ'. 56, 2 «*μία φρουρὰ — τὸν ὅχλον τῶν ψιλῶν ἐφόβησε*» 50, 1 *εἰς τῶν ἀργυρολόγων νεῶν Ἀθηναίων στρατηγός*. Ἀριστοφ. Ἰππ. 400 εἰ σε μὴ μισῶ, *γενοίμην ἐν Κρατίνου κώδιον*. Ὀρ. νῖθ. 1292 *πέρδιξ μὲν εἰς κάπηλος ὠνομάζετο*. Πυκνότερα δὲ παρὰ

τοῖς ὕστερον, Ξεν. Ἑλλην. Β'. 2, 10 διὰ τὴν ὕβριν ἠδίκουν ἀνθρώπους μικροπολίτας οὐδ' ἐπὶ *μιᾷ αἰτίᾳ* ἑτέρῃ ἢ ὅτι ἐκαίνοισιν συνεμάχουν (ἐνθα τὸ οὐδ' ἐπὶ *μιᾷ* = ἐπ' οὐδεμιᾷ). Ἀπομνημον. Γ'. 3, 3 ὅταν γε χορὸς *εἰς* ἐκ τῆς δε τῆς πόλεως γίγνηται κτλ. Πλάτ. Νόμ. Α'. 627. e ὅστις (δικαστής) παραλαβὼν *ξυγγένειαν μίαν* διαφορομένην μήτε ἀπολέσειε μηδένα κτλ. Αἰσχίν. Α'. 165 καὶ 182 *ἀνὴρ εἰς τῶν πολιτῶν* [ἐπιστολ.] 10, 9 *λουομένην αὐτὴν μετὰ μιᾶς γραδὸς ἰδὼν*. — Ἀπολλοδ. Βιβλιοθ. Δ'. 4, 3 ἀρπάσας *παῖδα ἕνα*. Ο'. μεταφρ. Γενέσ. ΚΑ'. 15 καὶ ἔρριψε τὸ παιδίον ὑποκάτω *μιᾶς ἐλάτης*. ΚΒ'. 13 καὶ ἰδοὺ κριὸς *εἰς* κατεχόμενος ἐν φυτῷ *Σαβὲκ* τῶν κεράτων. — Κ. Δ. εὐαγγ. Ματθ. Η. 19 *προσελθὼν εἰς γραμματεὺς* εἶπεν αὐτῷ. ΙΗ'. 24 *εἰς ὀφειλέτης* μυρίων ταλάντων. ΚΑ'. 19 *ἰδὼν συκὴν μίαν*. Πρβλ. ΚΖ'. 69 Ἰωάνν. ζ'. 9 *ἔστι παιδάριον ἐν ᾧδε* κτλ. Ἀποκαλ. Η'. 13 *ἤκουσα ἐνός ἀγγέλου* πετωμένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος κτλ. Ἰωσηπ. Ἀρχ. Ζ'. 14, 3 *εὗρίσκειται ἐν τῇ πόλει γυνὴ μία* πᾶσων τὸ εἶδος ἀρίστη γυναικῶν, Ἀβεσάκη τοῦνομα. Πλουτ. Κράσσω 4 πρὸς δὲ τὸν Οὐτίδιον *ἐπεμψεν ἕνα δοῦλον* ἀποπειρώμενος κτλ. Περὶ δεισιδαιμ. 17 *ἔμειναν ὥσπερ ἐν σαγῇ γῇ μιᾷ* τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνδεδεμένοι. — Αἰλιαν. Π. Ἰς. Γ'. 18 *ἠράσθη αὐτοῦ Νύμφη μία*. ΙΓ'. 1 καὶ ἦν ἐν κοίλῃ τῇ φάραγγι *σπῆλαιον* ἐν καὶ βελὺ πᾶν. — Μουσαίου καθ' Ἡρῶ καὶ Λέανδρον στιχ. 210.

μοῦνον ἐμοὶ *ἕνα λύχρον* ἀπ' ἡλιβάτου σέο πύργου ἐκ περάτης ἀνάφαινε κατὰ κνέφας.

[Λόγγου] ποιμενικ. Δ'. σλ. 115 (ed Schäf.) κρεμᾷ γέροντα ἀνθρώπων ἐκ *μιᾶς πίτυος* ὡς Μαρσύην. Εὐναπ. ἐν τ. βίοις σοφιστῶν σ. 72 (ed. Boissonade) καὶ *που καὶ διαλέξεως μιᾶς* διαβολὴ *τις* ἐγκατεσπείρετο τῷ προοιμίῳ.

Μετὰ τοσαῦτα μαρτύρια περιττὸν σχεδὸν ἀποβαίνει νὰ ζητηθῶσι καὶ ἄλλα νεώτερα, ἀλλὰ πρὸς ἄρσιν πάσης ἀμφιβολίας ἂς παρατεθῶσιν ἐκ πολλῶν καὶ τὰ ὀλίγα τάδε [ἀπὸ 9ου μέχρι 11ου μ. Χ. αἰῶνος] ἐν τ. β. Αἰσώπου (Westerm). σ. 12, 26 *ἰδὼν δὲ ἕνα γύργαθον* μεστὸν ἄρτων — εἶπε· 19, 5 *ιδέ, κἀγὼ σοι ἕνα παῖδα* ἐξωνησάμην. Κωνσταν. Πορφυρ. 398, 16 *δεῖ τὸν μάγιστρον* πέμψαι εἰς τὰ μεθόρια *ἕνα ἀρχοντα* ἰλλοῦστριον ἢ σιλεντιάριον ἢ τριβοῦνον ἢ καὶ *ἕνα* τῶν ἐπισήμων. Χρον. Ἀλεξάνδρ. σλ. 553, 14 καὶ ἀφορίσας ὁ βασιλεὺς *Ἰοβικνὸς ἕνα συγκλητικὸν* αὐτοῦ. κτλ. 587, 10 καὶ ἐδήλωσεν (δ' Ἀττίλας) διὰ *Γότθου ἐνός* πρεσβευτοῦ Οὐαλεντινιανῶ κτλ. 602, 6 καὶ ἐβλήθησαν εἰς *ἕνα πύργον* τοῦ κάστρου. κτλ. Τελευταῖον δὲ ἐκ

τῶν δημοτικῶν σιχουργῶν. Ἐκ τοῦ παρὰ Ζαμπελίω ἐπυλλίου σιχ. 45.

Δίνει ἓνα κλότσον φοβερόν, ἔξωθεν ἔσ' εὔρεθι.

Β. Χ. κρατῶν καὶ εἰς τὸ χέριν του μία χρυσοῦν σατταρ
— καὶ παρευθὺς ἐτήρησεν εἰς ἐν μέρος καὶ βλέπει.

— κεῖς ἓνα τόπον ὑψηλόν, εἰς ἓνα βουνοτόπιν.

ἦσαν πάραυτα λαχῶν κ' ἐλύσαν τὸ φαλκῶνιν.

Δ. Ζην. Βατραχ. 13

ἔναν καιρὸν δ' ποντικὸς εὔρεθι ἰδρωμένος.

322 Μὲν νύκτα δὲν με ἄφησαν τὰ μάτιά μου νὰ κλείσω κτλ.

Ἐκ τούτων λοιπὸν σαφῶς ἀποδεικνύεται, ὅτι οὐδὲ τὸ ἀοριστῶδες τοῦτο ἄρθρον ἀνεπτύχθη ἐν τῇ Ἑλληνικῇ κατ' ἄλλοτριαν ἐπιρροήν, ἀλλ' ἐξ οἰκείας φύσεως τῆς γλώσσης καὶ ἐκ τῆς κοινῆς πάσαις ταῖς νεωτέραις, ἢ εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους παραταθείσαις γλώσσαις πρὸς ἀναλυτικωτέραν καὶ ἀνετωτέραν ἔκφρασιν τάσεως. Οὕτω καὶ αἱ μὲν Ῥωμανικαὶ γλώσσαι ἐκ τῆς ἀντωνυμίας *ille, illa* ἀνέπτυξαν τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον *le, lo, la, il* κτλ. ἐκ δὲ τοῦ ἀριθμητικοῦ *unus, una, unum* (προφερομ. πάλαι καὶ *unom* καὶ *uno*) τὸ ἀοριστῶδες ἄρθρον *uno, una, un, une*. ἡ δὲ γερμανικὴ καὶ ἀγγλικὴ τὰ ἴδια ἄρθρα *der, die, das* (ὀριστ.) *ein, eine* (ἀορ.) *the* (ὀρ.) καὶ *a* ἢ *an* (ἀόρ.) ἐπ' ἴσης ἐξ ἀρχαίων ἀντωνυμιῶν καὶ ἀριθμητικῶν. Εἶνε δὲ καὶ τοῦτο γνωστὸν, ὅτι ἐν ταύταις ταῖς γλώσσαις τὰ ὀριστικὰ ἄρθρα ἐκλαμβάνονται ἀκόμη καὶ ὡς ἀντωνυμίαι, π. χ. γαλλ. *je l' ai vu, je les ai vus* = τὸν (τούς) εἶδα. γερμ. *der ist ein guter mann* = οὗτος εἶνε ἓνας καλὸς ἄνθρωπος. *das kenne ich nicht* = (τοῦτο) δὲν το γνωρίζω κτλ. Τὰ δὲ παρατεθειμένα παραδείγματα ἤδη δεικνύουσιν, ὅτι καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ τὰ: *τόν, τήν, τὸ* (ὀνομ. τός, τή, τὸ) καὶ ἀντωνυμικῶς ἐκλαμβάνονται, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ (ποιητικῇ) γλώσσῃ. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἀκριβέστερον ἀλλαχοῦ.

Σημ. Ἄν ἐνταῦθα πρέπη πάντως νὰ παραδεχθῶμεν ἀμοιβαίαν τινὰ ἐπιρροήν τῶν συγγενῶν γλωσσῶν ὡς πρὸς τὴν πρῶτην ἀφορμὴν καὶ εἰσαγωγὴν τοῦ ἀοριστῶδους ἄρθρου, ἢ ἐπιρροή αὕτη εἶνε μᾶλλον ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὰς λοιπὰς ἢ τὸ ἀνάπαλιν Διότι πρὶν ἢ μακρόθεν προφανῶς εἰς τὴν ζωὴν αἱ Ῥωμανικαὶ γλώσσαι καὶ ἐν τῷ ἀκόμῃ ἢ γερμανικῇ ἀκατέργαστος περιήχει ἐν τοῖς δρυμῶσι τῆς Γερμανίας, ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἀρκούντως συνήθης εἶχεν ἀποβάσαι ἢ τοῦ ἀοριστῶδους ἄρθρου χρῆσις, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἀποχρώντως ἀπεδείχθη. Ἐκ δὲ τῆς ἑλληνικῆς διὰ τῆς ὑπὸ Οὐλφιλᾶ μεταφράσεως τῆς *Καιρῆς Διαθήκης* καὶ τῆς *Βουλγάτας* μετέβη εἰς τὴν *γοιθικήν* καὶ *γερμανικήν*, τὴν *λατινικήν* καὶ τὰς Ῥωμανικάς. Οὕτω π. χ. τὸ τοῦ Ματθ. Η. 19 προσελθὼν εἰς

γραμματεὺς ἐν μὲν τῇ Βουλγάτᾳ ἀπεδόθη διὰ τοῦ: *accessit unus scriba*, ὑπὸ δὲ τοῦ Οὐλφιλᾶ: *duatgaggands a'ins bokareis*. πρβλ. Diez. Thl. III. 18. Ἐν τέλει σημειωτέον, ὅτι καὶ σήμερον ἔτι ἐν τῇ καθομιλουμένῃ τὸ ἀοριστῶδες ἄρθρον δὲν εἶνε τόσον σύνθητες, ὅσον ἐν ταῖς προειρημέναις νεωτέραις γλώσσαις. Οὕτω π. χ. ἐν τῷ παρὰ Ζαμπελίῳ (Ἄσματα δημοτ. κτλ.) σλ. 636, 48 ἔσματοι

Ἦταν ἡμέρα βροχερὴ καὶ νύκτα χιονισμένη

628, 38 Χρυσὸς ἀετὸς ἐκάθονταν 'ς τὸν Ἥλιο καὶ μαδιόνταν.

620, 30 Ἐφές προφές ἐπέρασα 'πὸ κλέφτικο ἡμέρι.

614, 23 Μαῦρο καράβιν ἔπλεε 'ς τὰ μέρη τῆς Κασσάνδρας κτλ.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

α.) προσωπικαί.

Οἱ ποικίλοι τούτων γνωστοὶ τύποι κατὰ τε τὰς ἀρχαίας διαλέκτους καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ καθομιλουμένῃ εἶνε οἱ ἑξῆς.

α. πρὸς. (θέμα MA) Ἐρικῶς ὄν.	β'. πρὸς. (θ. TFA) ὄν.	γ'. πρὸς. (θ. ΣFA) ὄν.
αἰολ. ἐγὼ(ν) (Ἀπολλ. σλ. 64)	τὺ (Σαπφ. ἀποσπ. 1)	ἢ ἀπὸρχαιωμένη
βοιωτ. ἰών, ἰώνγα, ἰώνει (Ἀπολλ. αὐτ.)	τού, τούν, τούγα, τύ (Ἀπολλ. 69)	παρ' Ἀπολλωνίῳ σλ. 329. Bekk.)
δωρ. ἐγὼ(ν), ἐγώνγα, ἐγώνη (Ἀριστοφ. Λυσιστρ. Ἀπολλ. Ἡσυχ.)	τύ, τύγα, τύνη καὶ τούνη (παρὰ τ. αὐτοῦ.)	
ὁμηρ. ἐγὼν (ιδίως ὁμηρ.)	τύνη (ιδίως ὁμ.)	
ἰων. ἐγὼ (Ὁμήρῳ κ. τ. ἄλλ. ἰωσι κοιν.)	σύ, (ὡσαύτως)	
ἀττ. ἐγώ, ἐγωγε	σύ, σύγε	αὐτός, -ή, -ὸ καὶ
καθομιλ. ἐγὼ (ἐὼ κυπρ.)	σύ	τός, τή, τὸ (ἐν τοῖς νάτος, νάτη, νάτο)
γεν.	γεν.	γεν.
αἰολ. ἔμεθεν (Ἀπολλ. 83)	σέθεν (Σαπφούς)	φέθεν (Ἀπολλ. 98)
βοιωτ. ἐμοῦς (Κορίννης παρ' Ἀπολλων.)	τεοῦς, τιοῦς, τεῦς.	έοῦς, ἴσως δὲ καὶ Εἶο
δωρ. ἐμέος καὶ ἐμεῦς παρ' Ἐπιχάρμῳ)	τέος Σώφρονος	

(ἐμοῦς καὶ ἐγκλ. μεθὲν (Συρακουσ.)	τέον Κρητῶν	
(ἐμεῦ Σώφρωνος καὶ Θε οκρίτου.	τέον Ἀλκμαῖνος	
(ἐμίο, ἐμίο(ς) ἐμῶς Πίν- θωνος.	τεοῦς, τεοῦ Σωφρ. Ἐ πιχ.	εἰοῦς, εἰοῦ Ἀπολλων.
(μου, μευ ἐγκλ. Θηρ. Γ. I. 2448.	τεῦς, τεῦ Ἐπιχ. Θε- οκρ.	αῖς παρὰ Πρισκιανῶ
Θμηρ. ἐμεῖο, ἐμέθεν	τίος, τίω(ς) Πίνθωνος	Εἰο (Ταραντίνων. Ἡ- συχ.)
Ἰων. ἐμέο, ἐμεῦ, μεῦ. ἐμέογε	τεοῖο, σεῖο, σέθεν	εἰο, εἰο, εἰεν.
ἀττ. ἐμοῦ, μου, ἐμοῦγε	σεό, σεῦ	εῖο
καθομ. ἐμένα, μου ἐγκλ.	σοῦ, σου. σοῦγε	οῦ
	ἐσένα, σου ἐγκλ.	τοῦ, τῆς.
δοτ.	δοτ.	δοτ.
αἰολ. ἐμοί, μοί Ἀπολλ. 104	σοί (ἢ σοῖ), τοί Ἀπ.	φοῖ Ἀπολλ.
βοιωτ. ἐμὺ Ἀπολλ. 404		φῦ Ἀπολλ. 106 ἐν Κορίνν.
δωρ. ἐμίν, ἐμίνγα, ἐμίνη Ἀ- πολλ. 104.	τίν, τίνη Ἀπολλ. 104	φίν, ἴν.
μοί ἐγκλ. Θηρ. ἐπιγρ. 2448 κ. ἀλλ.	τοι, ὀρθοτ. Ἀλκμ. 67	οῖ
δμ.	τεῖν	εἰοῖ (εἰοῖ;)
Ἰων. ἐμοί, μοί.	τοί, σοί.	οῖ.
ἀττ. ἐμοί, μοί ἐμοιγε.	σοί, σοίγε	οῖ.
καθομ. ἐμένα, μου.	ἐσένα, σου.	τού, τσῆ (τῆς)
αἰτιατ.	αἰτιατ.	αἰτιατ.
αἰολ. ἐμέ, με	τέ, σε	φε
βοιωτ. (ἴσως ἐμίν)	τίν Κορίννης. 5.	
δωρ. ἐμέ, με Σώφρ. 28 Θηρ.	τέ, σε	εἰ, νιν Ἀπολλ. 108
ἐμεῖ Ἐπιχάρμου.	τρέ (ἐκ τοῦ τφε Κρη- τῶν)	
	τεῖ Ἀπολλ. 105 τὸ ἐγκλ.	
δμ.	σε	εἰε (εἰε;)
Ἰων. ἐμέ, με	σε	εἰ, μίν.
ἀττ. ἐμέ, με	σε	εἰ, (νίν ποιητ.)
καθ. (ἐ)μένα, με	(ἐ)σένα, (ἐ)σε	τόν, τήν, τό.

Δυτικῶς (σχεδὸν κοινῶς.)

θέμα NA	θ. ΣFA	θ. ΣFA
δν. νῶι (νῶιν) νῶε Βοιωτ.	σφῶι, σφῶ	
γεν. νῶιν	σφῶϊν	
δοτ. νῶιν	σφῶϊν σφῶν	σφῶϊν
αἰτ. νῶι, νῶ	σφῶι, σφῶ	σφῶε.

Πληθυντικῶς.

δν. (θέμα A-ΣMA)	δν. (θ. IY-ΣMA)	δν. (θ. ΣFA)
αἰολ. ἄρμεες Ἀπολλ. 119	ὑρμεες Ἀπολλ. 119	σφεῖς Ἀπολλ. 120
βοιωτ.	οὔρμεες Ἀπολλ. 119	
	ὑρμεες Ἀχαρν. 828	
δωρ. ἄρμεες Ἡρακλ. I. 3. Κρητ. 2557. Ἐπιχ. 23 κ. ἀλλ.	ὑρμεες Ἀπολλ. 119 κ. ἀλλ	σφεῖς, σφεές Ἀπολλ. 120 Φαῖωρ. 412, 2
δμ. ἄρμεες	ὑρμεες	
Ἰων. ἀττ. ἡμεῖς	ὑρμεῖς	σφεῖς
καθομ. ἡμεῖς, ἐμεῖς	ἐσεῖς, σεῖς	(αὐ)τοί, (αὐ)ταί, (αὐ)τά.
γεν.	γεν.	γεν.
αἰολ. ἄρμεων Ἀπολλ. 124	ὑρμεων Ἀπολλ. 122	σφείων Ἀπολλ. 122
βοιωτ. ἄρμιων Ἀπολλ. 124	οὔρμιων Ἀπολλ. 122	
δωρ. ἄρμεων Ἀλκμ. 16. Κρητ. 3047. ἄρμων Θηρ. 2448	ὑρμεων Σωφρ. 4. 79.	σφέων Ἀπολλ. 122
	ὑρμων Ἀπολλ. 122	ψέων, ἔων, ὦν Σωφ.
δμ. ἡμεῖων	ὑρμεῖων	σφείων, σφῶν
Ἰων. ἡμέων	ὑρμέων	σφέων
ἀττ. ἡμῶν	ὑρμῶν	σφῶν
καθ. ἡμῶν, μας (ἐγκλ.)	(ἐ)σᾶς	τῶν.
δοτ.	δοτ.	δοτ.
αἰολ. ἄρμι, ἄρμιν E. M. 84	ὑρμι, ὑρμιν Ἀπ. 124	ἄσφι Ἀπολλ. 126
ἄρμεσιν Ἀπολλ. 123	οὔρμιν (βοιωτ.) Ὄξων. Ἀν. I, 146, 15	σφίν, φῖν Συρακ.
δωρ. ἄρμιν, ἄρμιν ἐγκλ.	ὑρμίν, ὑρμιν ἐγκλ.	φῖν Λακων.
δμ. ἄρμι(ν)	ὑρμι(ν)	σφεῖς Τεγεατῶν
		σφίσι(ν), σφί(ν)

ἰων. ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν), σφί(ν)
ἄττ. ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)
καθ. (ἐ)μᾶς, εἰς ἡμᾶς	(ἐ)σᾶς, εἰς ἐσᾶς	τοῖς, ταῖς (τούς).
αἰτ.	αἰτ.	αἰτ.
αἰολ. ἄμμε Ἀπολλ. 127	ὑμμε Ἀπολλ. 127	ἄσφε Ἀπολλ. 128
δωρ. ἄμμε Ἀπολλ. 127	ὑμὲ Ἀπολλ. αὐτ.	σφέ, ψὲ Συρακουσ.
δμ. ἄμμε, ἡμας	ὑμμε	σφᾶς, σφείας, σφέ.
ἰων. ἡμέας	ὑμέας	σφέας, σφέ.
ἄττ. ἡμᾶς	ὑμᾶς	σφᾶς
καθ. ἡμᾶς, (ἐ)μᾶς	(ἐ)σᾶς	τούς, ταῖς, τά.

Καὶ ἡ ἀρχ. ἑλληνική, καθὼς καὶ πᾶσαι αἱ ἀρχαιότεραι ἀδελφαὶ τῆς, δὲν διακρίνει γένη ἐν ταῖς προσωπικαῖς ἀντωνυμίαις· αἱ δὲ νεώτεραι, ἐν αἷς καὶ ἡ νεωτέρα ἑλληνική, ἀντὶ τῆς ἀρχαίας (αὐτοπαθοῦς) τριτοπροσώπου ἀντωνυμίας δεικτικὰς μεταχειριζόμεναι, ἐν ταύταις διακρίνουσι γένη: π. χ. νεοελλ. τός, τή, τό, τόν, τήν, τὸ κ.τ.λ. νεογερμ. er, sie, es. αἰτ. ihn, sie, es κτλ. γαλλ. il, elle. le, la κτλ. Ὁμοίως πᾶσαι αἱ ἄριαι γλῶσσαι, ἀρχαιότεραί τε καὶ νεώτεραι, τὴν ἐν. ὄνομα τοῦ ἁ. προς. ἐξ ἄλλου παρὰ τοὺς λοιποὺς τύπους θέματος ἔχουσιν ἐσχηματισμένην. Εἶνε δὲ τοῦτο σκρ. aha-m, ζενδ. asem, γοτθ. ik, λατιν. ego κτλ. Τὸ m τοῦ σανσκριτικοῦ καὶ ζενδικοῦ τύπου, καθὼς καὶ τὸ τοῦ σανσκριτικοῦ tvam σύ, καὶ τὸ ν τοῦ αἰολικοῦ καὶ δωρικοῦ ἔργων καὶ ἐγῶν καὶ τοῦ βοιωτ. τὸν = τῷ σανσκριτ. tvam εἶνε κατάληξις οὐδετέρας ὀνομαστικῆς χαρὰ κτῆρα περιβάλλουσα αὐτά· τὸ δ' ὑπόλοιπον aha (= agha) τοῦ σανσκριτικοῦ aha-m κατὰ Bopp σύγκειται ἐκ τοῦ δεικτικοῦ a, ὅπερ πολλαχῶς διεσώθη καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ μέχρι σήμερον, καθὼς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, καὶ ἐκ τοῦ ἐπ' ἴσης δεικτικοῦ μορίου ha = gha = γα, γε πρωϊμώτατα εἰς ἐν μετὰ τοῦ a συσσωματωθέντος. Οὕτως ἀπέναντι τοῦ σανσκριτ. aham (agham) φθογγικῶς μὲν προσεδόκα τις τὸν ἑλληνικὸν τύπον ἄγον ἢ ἔγον, καὶ ἐντεῦθεν χωρὶς τοῦ ν ἐγῶ ἢ ἐγώ, ἐννοηματικῶς δὲ τὸ ἐγῶ(ν) θὰ ἐσήμαινεν, ὅπερ καὶ τά: ὄγε, ὄδε, τοῦ λέγοντος ἑαυτὸν δεικνύοντος, καθὼς δὲ ἐν τῷ ἑλληνικῷ δράματι τά: ὁδ' ἀνὴρ κ.τ.δμ. ἀντὶ τοῦ ἐγῶ ἐκλαμβάνονται. Πρὸβλ. π. χ. Σοφ. Αἴ. 78. 822. Φιλοκτ. 1375. Ἡλ. 956. κ. ἄλλ.—Ποῖαι δὲ καὶ πόσαι μεταβολαὶ συνέβησαν ἀπὸ τοῦ ὑποτιθεμένου ἐκείνου ἄγον ἢ ἄγον μέχρι τοῦ βοιωτικοῦ ἰώ καὶ τοῦ νεωτέρου κυπριακοῦ ἰώ καὶ ἐώ, εἶνε φανερόν καὶ οὐδενὸς περικιτέρω χρήζει λόγου.

— Τὸ δὲ μόριον γὰ (αἰολ. καὶ δωρ.) ἢ γέ (ἰων. κ. ἄττ.) πρὸς ἔμφασιν καὶ ἀντιδιαστολὴν προσηρτήθη ταῖς ἀντωνυμ. τῶν δύο πρώτων προσώπων: ἐγῶ, ἐμοῦ κλ. σύ, σοῦ κλ. ἐν τε τῷ πεζῷ καὶ ἐν τῷ ποιητικῷ λόγῳ, καὶ εἰς τὴν δεικτικὴν ὁ, ὡς ὄγε, ἢ γε, τόγε ἐν μόνῳ τῷ ποιητικῷ. Ἡ δὲ καθομιλουμένη ἐν ταύταις ταῖς χώραις δὲν διετήρησε τὸ μόριον τοῦτο. Ἀλλὰ τὸ εἰς τὰς δεικτικὰς τός (= αὐτός), τοῦτος, ἐκεῖνος ἐνιαχοῦ σήμερον προτιθέμενον ἢ ἐπιτιθέμενον ἢ ἢ ja, ὡς jaτοςja. τοῦτοςja, ἐκεῖνοςja, εἶνε ἴσως ταῦτὸν τῷ ἀρχαίῳ ἐκείνῳ γα, μόνον ἀσθενέστερον κατὰ τὸ σύμφωνον προφερόμενον (j ἀντὶ γ). Εἶνε δὲ τοῦτο τόσον πιθανώτερον, ὅσον τὸ γέ καὶ εἰς ἄλλας δεικτικὰς προσηρτημένον εὐρίσκεται παρ' Ἀττικοῖς: τοῦτό γε Σοφ. Ο. Τ. 849. οὐ κεῖνός γε αὐτ. 855. τουτονί γε, αὐτῇ γε. ταυτί γε, τουτί γε Ἀριστοφ. 1571. 301. Ἐκκλ. 88. 523.

Τὸ ε τῶν ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων ἑλληνικῶν ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμὲ καὶ τῶν νεωτέρων ἐσύ, ἐσέ(γα), ἐσεῖς, ἐσᾶς, ἔπειτα τῶν δεικτικῶν ἐτοῦτος (= οὗτος), ἐτότες (= τότε), ἐκεῖνος (= κείνος, κῆνος) κλ. μόνον ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐμφανιζόμενον, δὲν εἶνε, φαίνεται, πάντῃ ἀργὸν ἐπιθέμα, οἷον φαίνεται τὸ ε τῶν ἐλαχύς, ἐρυθρός καὶ τὸ ο τῶν ὄνομα, ὄφρυς, ἀλλὰ δεικτικόν, οἷον καὶ τὸ ε τοῦ ἐγῶ καὶ τὸ α τοῦ σκρ. aham, ἐπιτεῖνον τὴν ἀρχῆθεν ἐν τοῖς θέμασι MA, TFA, TA, KA (ὄθεν προήλθαν αἱ δύο προσωπικαὶ καὶ αἱ δύο δεικτικαὶ) ἐνυπάρχουσιν δεικτικὴν δύναμιν. Διεσώθη δὲ τὸ δεικτικὸν τοῦτο μόριον ὑπὸ τὸν ἀρχαῖον τύπον α μέχρι σήμερον ἐν τῇ τῶν Τραπεζουντίων καὶ Κερασουντίων καὶ ἄλλων ποντικῶν διαλέκτῳ, ἥπερ αὐτὰ μὲν τῶν νῦν κοινοτέρων ἐτοῦτος, ἐτότες λέγει αὐτός, ἀτότες, πρὸς δὲ καὶ ἀτόσον (= τόσον), ἀτώρα (= τῶρα ἐκ τοῦ τῇ ὥρα), ἀέτσι (= ἔτσι) καὶ εἴ τι ἄλλο. Τελευταῖον δὲ καὶ ὅλως ἰδίαν ἀντωνυμίαν ἐξ αὐτοῦ ἐσχημάτισε, τὴν ἀτκος = τοῖος, τοιοῦτος. — Τούτων καὶ ἄλλων τοιούτων παραδείγματα ἴδε ἐν τῇ ὑπὸ I. Γ. Βαλαβάνη ἐν Ἀθήναις 1860 ἐκδομένῃ κωμωδίᾳ «Εἰμαρμένης παίγνια» καλουμένην.

Τὰ ἀρχαῖα θέματα, ἐξ ὧν οἱ θ' ἐνικοὶ καὶ οἱ δυῖκ. καὶ πληθ. τύποι τῶν προσωπικῶν εἶνε παρηγμένοι, ἐν τῷ διαγράμματι προτεταγμένα εἶνε τὰ MA, TFA, ΣFA (ἐν. δυῖκ. κ. πληθ.), NA, A, IT μετὰ τοῦ κοινοῦ ἐπιθέματος ἢ συμπληρώματος μόνων τῶν τοῦ ἁ καὶ β'. προς. πληθυντικῶν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ΣMA. — Περὶ τοῦ ἐξ αὐτῶν σχηματισμοῦ τῶν ποικίλων πτωτικῶν τύπων ἐν τῇ ἑλληνικῇ τὰ δέοντα ἐλέχθησαν ἀνωτέρω ἐν τῷ περὶ τῶν πτώσεων καθ' ὅλου. Ἐδῶ δὲ σημειώνομεν ἰδιαιτέ-

πως τὰ ἐξῆς. α.) Τὸ ἀρχαῖον α τῶν θεμάτων τούτων κατὰ τοὺς φθογγικούς νόμους τῆς ἑλληνικῆς ὄχι μόνον εἰς ε καὶ ο καὶ κατ' ἑκτασιν εἰς η καὶ ω ἐλεπτύνθη, ὡς ἐν τοῖς: ἐμέ-θεν, ἐμέ-ιο, ἐμέ. σέ-θεν, σέ-ιο, σέ. τέ-ος, τε ό-ιο. *Fé* -θεν, *é*-ιο, *é*. ἡ μέ-ας, ὕ-μέ-ας, σφέ-ας. ἡ-μέ-ων, σφέ-ων. ἐμο-ί, το-ί, σο-ί, οἷ. ἐ-μό-ς, σό-ς, ὀ-ς. νῶ-ι, σφῶϊ κλ. ἀλλὰ καὶ εἰς ι, ὡς ἐν τοῖς: ἐ μέ-ο, ἐ-μέ-ω(ς), τί-ος, *Fí*-ο. ἀ-μέ-ων, οὐμίω, ἐμί-ν, τί-ν, *Fí*-ν κλ. β.) Καθὼς ἀπέναντι τοῦ σανσκριτικοῦ *aham* εἶνε οἱ αἰολ. καὶ δωρ. τύποι ἔγων, ἐγών-(η), ἰών-(ει), οὕτω καὶ ἀντὶ τοῦ σκρ. *tvam* εἶνε οἱ ἐπ' ἴσης αἰολ. καὶ δωρ. τούν-(η), τύν-(η), ἔνθα τὸ μὲν ου ἢ υ προήλθεν ἐκ τοῦ υα (*Fa*) κατὰ συναίρεσιν, ἐπενεργούντος ἐδῶ καὶ τοῦ ἐρρίνου πρὸς σχηματισμὸν τοῦ σκοτεινοῦ φθόγγου υ (ου), ἐν ᾧ ἀλλαχού τὸ μὲν α εἰς ε, ο, ι μετέβη, ὡς εἶδαμεν, τὸ δὲ *F* (υ) συνεκόπη ἢ τὸ πνεῦμά του εἰς τὸ τ μεταδῶσαν εἰς σ τὸ μετέβηκεν, ὅπερ καὶ ἐν τέλει ἐπεκράτησεν, ὡς σύ, σοῦ, σοί, σέ κλ. Τὸ δὲ η τῶν ἐ-γώνη, τούνη, τύνη καὶ τὸ εἰ τοῦ ἰώνει εἶνε προσσχηματισμός, οἷος καὶ ὁ η τῶν δωρικῶν δοτικῶν ἐμίνη, τίνη καὶ τῶν καθομιλουμένων αἰτιατικῶν ἄμα καὶ δοτικῶν ἐμένα, ἐσένα καὶ τῶν αἰτιατ. τονέ, τηνέ, τοῦ-τονε, αὐτόνε, ἐκείτονε (= ἐκείνονα Κερασούντ.) καὶ τῶν καθομιλουμένων γ'. πρὸς. ῥημάτων, ἦτονε, ἦτανε, ἐγράφανε, ἐφαινούντανε κλ. γ.) Τὸ μὲν ν τῶν δοτικῶν ἐμίν, τίν, *Fín*, νῶϊν, σφῶϊν, σφῶϊν, ἡμῖν (ἐκ τοῦ ἡμέ-ιν), ὕμῖν (ὕμέ-ιν), σφῖν εἶνε μέρος τῆς ὅλης καταλήξεως *ιν* (ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐν τῇ σανσκριτῇ σωζομένης *bhyam*) προσηρητημένης, ὡς φαίνεται, εἰς τὰ ἐνικά θέματα καὶ εἰς τὸ πληθ. σφ(α) κατὰ συγκοπὴν τοῦ θεματ. φωνήεντος. Τὸ δὲ τῶν αἰτιατικῶν τίν (βοιωτ.), μῖν (ἐκ τοῦ *Fín*, ὡς μαλλὸς — *vellus*, μύρμηξ — *formica*, μοχλὸς — *For*-χλὸς ἐκ τοῦ *Fé*χω λατ. *veho* κλ.) καὶ νῖν (ἢ ἐκ τοῦ μῖν μεταβάσει τοῦ μ εἰς ν, ἢ ἐκ τοῦ θέματος *NA*) εἶνε τὸ κοινὸν γνῶρισμα πασῶν τῶν αἰτιατικῶν, ὕστερον ἐκ τῶν κοινῶν ἀντωνυμιῶν μέ, τέ, σέ, ἐ, καθὼς καὶ ἐκ τῶν τριτοκλίτων ἐξαφανισθέν, ἐκατέρωθι δὲ παραδόξως ἐν τῇ δημῳδαί γλῶσσῃ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἀναφανέν (πρὸβλ. τὰ περὶ τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς ἀνωτέρω). Τοιαῦται εἶνε αἱ παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν στιχουργοῖς καὶ ἐν τισι σημεριναῖς διαλέκτοις (τῇ τῶν Ποντικῶν π. χ.) αἰτιατ. ἐμέν, ἐσέν, καὶ αἱ μετὰ τοῦ προσσχηματισμοῦ κοινὰ ἐμένα, ἐσένα, καὶ αἱ μετὰ τὸν προσσχηματισμὸν ἔτερον ν προσλαβοῦσαι ἐμέναν, ἐσέναν, καὶ τέλος αἱ μετὰ τὸ δεύτερον ν δεύτερον προσσχηματισμὸν προσλαβοῦσαι ἐμένανε, ἐσένανε. Ὅτι δὲ καὶ ἀρχαῖότατα εἶχαν τὸ γνῶρισμα ν αὐταὶ αἱ αἰτιατικαί, δῆλον καὶ ἐκ

τῶν σανσκριτικῶν τύπων *mām* με (κατὰ γράμμα μέν), *tvām* σέ (κ. γρ. τὲν ἢ σὲν) πρὸς τοῖς βραχυτέροις *mā*, *tvā*. Αἱ δὲ δωρικαὶ αἰτιατικαὶ ἐμεί, τεί, φαίνονται προελθοῦσαι ἐκ τῶν πληρεστέρων ἐμείν, τείν (ὅθεν κατὰ συναίρεσιν τοῦ εἰ εἰς ι οἱ βοιωτικοὶ τύποι ἐμίν (;) τίν), ὅπου ἡ δίφθογγος εἰ ἀντιστοιχεῖ τῷ *ā* τῶν σανσκριτικῶν *mām*, *tvām*.

δ.) Οἱ πληθυντικοὶ τύποι τοῦ *ά*. καὶ τοῦ *β'*. προσώπου προήλθαν ἐκ τῶν (ἐν τῇ σανσκριτῇ καθαρωτέρων διχτηρηθέντων, π. χ. αἰτ. πληθ. *a-smān*, *yu-s'mān*, ἀφαιρ. *a-smat*, *yu-s'mat*) θεμάτων *α σμα*, *ιν-σμα* κατὰ συνηθεστάτας τῇ ἑλληνικῇ φθογγικᾷ μεταβολᾷ. Καὶ πρῶτον ἐν τῷ *β'*. πρὸς. τὸ ἐναρκτικὸν *I* πανταχοῦ εἰς τὸ δασὺ πνεῦμα ἀπερρευστώθη (ὅπερ καὶ αὐτὸ ἐν τοῖς αἰολικοῖς ἐλεπτύνθη), ἔπειτα τὸ σ τοῦ *σμα* ἐν μὲν τοῖς (ἀρχαιοτέροις) δημηρικοῖς καὶ αἰολικοῖς τύποις ἐξωμοιώθη τῷ ἐπομένῳ μ (καθὼς καὶ τὸ τῶν ἐμμί = ἐσ-μί, *Fém*-μα = *Fés*-μα = εἶμα κ. ἀλλ.), ὡς ἄμμες, ὕμμες (ἀντὶ τῶν ἄμμε-ες, ὕμμε-ες, συγκοπέντος τοῦ θεματικοῦ ε), ἄμμέων, ὕμμέων, ἄμμι, ὕμμι (ἐκ τῶν ἄμμε-ιν ὕμμε-ιν), αἰτιατ. ἄμμε, ὕμμε (ἀντὶ τῶν ἄμμε-ας, ὕμμε-ας)· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν διαλέκτων συνεκόπη καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐμηνύθη τὸ προηγούμενον φωνῆεν, τὸ *α* εἰς *α* [δωρ.] ἢ *η* (ἰων. ἀπτ.) καὶ τὸ *υ* εἰς *υ*. — *έ*.) ἐν τοῖς δωρικοῖς ἄμιν, ἄμιν, ὕμιν, ὕμιν κατὰ συναίρεσιν ἐκ τῶν ἄμε-ιν, ὕμε-ιν τὸ *ι* συνεστάλη, ὡς καὶ Ἀπολλώνιος ῥητῶς μαρτυρεῖ (Ἀπολλ. π. ἀντων. 424 B.). Ἡ δὲ τεγεατικὴ δοτικὴ σφεῖς (ἐκ τοῦ σφῆ-ες) ἀντὶ τῆς κοινῆς σφί-σι(ν) εἶνε σχηματισμένη ἰσοσυλλάβως κατὰ τὰ μεσσηνιακὰ εὐσεβέοις, ἐπικατασταθέντοις, ἐπιτελούντοις κλ. Πρὸβλ. τὴν ὑπὸ τοῦ κυρίου Στ. Κουμανούδη ἀνδανιακὴν ἐπιγραφήν. *ς'*.) ἐκ τοῦ θέματ. *ΣFA* (*sva*) προήλθαν ὄχι μόνον οἱ ἐνικοὶ τύποι τοῦ γ'. προσώπου, πρῶταίτατα μὲν ἐξαφανισθέντος τοῦ ἐναρκτικοῦ σ, ὕστερον δὲ κατ' ὀλίγον καὶ τοῦ *F*, ἀνθ' ὧν ἀπελείφθη μόνον τὸ δασὺ πνεῦμα, ὡς *Fé*θεν, *Fó*ϊ, *é*ο, *ó*ϊ, *é* κλ. ἀλλὰ καὶ οἱ δοῖκοι τοῦ *β'*. καὶ τοῦ γ'. καὶ οἱ πληθυντικοὶ τοῦ γ', ἔνθα τὸ *F* ἐπενεργεῖα τοῦ σ εἰς φ ἀπεσκληρύνη. Ἐν δὲ τοῖς λατινικοῖς *se*, *si-bi* καὶ τοῖς γερμανικοῖς *sic*, *sich* ἐξηφανίσθη μὲν τὸ ν, ἀπέμεινε δὲ τὸ σ. Εἶνε δὲ γνωστόν, ὅτι οἱ συνήθως πληθύντ. ἐκλαμβανόμενοι τύποι σφε (= σφέας κατὰ τὰ ἄμ. με, ὕμμε = ἄμμέας, ὕμμέας) καὶ σφί(ν) καὶ ἐπὶ ἐνικοῦ ἀπαντῶσι. π. χ. ἐν τοῖς δημηρ. ὕμνοις *IH*. 19. *Α'*. 9. Πινδ. *Ισθ*. *ς'*. (*Ε.*) 108. *Αἰσχ*. Πρὸμ. 9. Περσ. 759 κ. ἀλλ. Σοφ. *Αἴ*. 51 κ. ἀλλ. — Πρὸς τούτοις οἱ πληθυντικοὶ τύποι τοῦ γ'. πρὸς. φέρονται καὶ ἀντὶ τῶν ἄλλων προσώπων ἐκλαμβανόμενοι, σπανιώτερον μὲν ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλῶσσῃ, συχνότερον δ' ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ: *Ιλ*. K, 398 μετὰ σφίσιν = μεθ' ὧν

μῦν. Κλημ. Ἀλεξ. Παιδ. Β'. 1, 10 *σφᾶς αὐτοὺς* = ἡμᾶς αὐτοὺς (πρβλ. καὶ 2, 26). Πρβλ. καὶ Λουκιανὸν ἐν Ψευδοσοφιστῇ 8, 9 καὶ Θ. Μάγιστρον σλ. 329, 17 R ταύτην τὴν χρῆσιν ψέγοντας. Ἐντεῦθεν λαμβάνει πιθανότητά τινα καὶ ἡ γνώμη τῶν λεγόντων, ὅτι τὰ *σεῖς*, *σᾶς* προῆλθαν ἐκ τῶν *σφεῖς*, *σφᾶς* ἀλλ' ἐγὼ πιθανωτέραν εὐρίσκω τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθειμένην περὶ τῆς ἐκ τοῦ *ἐσὺ* (σύ) κτλ. — ζ'. οἱ καθομιλούμενοι τύποι *μᾶς* καὶ *σᾶς* εἶνε κυρίως αἰτιατικοὶ = τοῖς *ἐμᾶς* ἢ *ἡμᾶς* (ἐκ τοῦ ἡμέας) καὶ *ἐσᾶς* (ἐκ τοῦ ἐ-σέ-ας), ὕστερον δὲ καταχρηστικῶς μετεφέρθησαν καὶ εἰς τὴν δοτικὴν καὶ γενικὴν, π. χ. τὸ *παιδί μας* (= ἡμῶν). *σᾶς* τὸ *εἶπα* ἢ (κατὰ τινας νησιώτας) *εἶπα σᾶς το* (= ὑμῖν). *δέν σας γνωρίζω* (= ὑμᾶς). Ὁμοίον τι συνέβη περὶ τὰ γαλλικὰ *nous*, *vous* (= τοῖς λατιν. *nos*, *vos*) καὶ τὰ γερμαν. *uns*, *euch* καὶ *sich*, ἅπερ καὶ ἀντὶ τῆς αἰτιατ. καὶ ἀντὶ τῆς δοτ. ἐκλαμβάνονται. Πληρέστερον δὲ τὰ σανσκριτικὰ *nas* (= μας, ἡμᾶς) καὶ *vas* (= λατ. *vos*, ἑλλ. *σας*, ὑμᾶς) καὶ τῶν τριῶν προσηρημένων πτώσεων δύναμιν καὶ χρῆσιν ἔχουσιν. Οὕτω καὶ ἡ γ'. προς. αἰτιατικὴ τοὺς συνήθως καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν πτώσεων ἐκλαμβάνεται: τὸ *παιδί τους* (= αὐτῶν), *τοὺς τὸ εἶπα* (= αὐτοῖς), *τοὺς εἶδα* (= αὐτούς). Ἀλλὰ τινες διάλεκτοι [π. χ. νησιωτῶν τινων] ἐπὶ τῆς γενικῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς δοτικῆς, μεταχειρίζονται τὸ *τῶν*. Ἡ δὲ τῶν Κερασουντίων καὶ τὰς τοῦ α. καὶ β'. προς. γεν. *μουν* (= ἡμῶν), *σοῦν* (= σῶν, ὑμῶν), καθὼς καὶ τὴν τοῦ γ'. *τοῦν* (= τῶν, αὐτῶν), ἔνθα ἡ χρῆσις τοῦ *ου* ἀντὶ *ω* εἶνε κατὰ τὰ θεσσαλικά *τοῦν Κραννουντίουν* κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν *Κραννωνίων* π. χ.

Μύρια εὐρίκς 'ς τὸν τόπον *μουν* ἄμδν Μάϊ' κεράσια

— κρατέστεν εἰς τὰ χέρια σου.

τὰ κοφτερά, μαχαίρια σου

— ἄς τὰ χέρια τουν (= ἐκ τὰ χέρια των).

Ἐν τῇ αὐτῇ διαλέκτῳ φέρεται καὶ τὸ *μάσε* ἀντὶ τοῦ κοινοτέρου *μας* μετὰ προσχηματισμοῦ: *πέ μαςε* = *εἰπέ μας* = *εἰπέ ἡμῖν*.

Σημ. Ἀπαντα τὰ παραδείγματα ἐκ τῆς τοῦ Βαλαβάνη κωμωδίας «Εἰμαρμένης Παίγνια» ἐν Ἀθήναις 1860.

ή.) Αἱ ἀντωνυμῖαι καὶ τῶν τριῶν προσώπων ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ ὄχι μόνον ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας (κυρίως κατὰ γενικὴν) θέτονται, ὡς: *ἔλουσα τὸ κεφάλι μου* (= ἐμαυτοῦ). *μάζευσσε τὸ ζωνάρι σου* (= σεαυτοῦ). *ἐκλάδευσσε τ' ἀμπέλι του* (= ἐαυτοῦ). *ἐκρημνίσσαμεν τὸ σπίτι μας* (= ἡμῶν αὐτῶν) κλ. Πρβλ. Βαρνάβα ἐπιστολ. ιθ'. οὐ μὴ ἀρῆς τὴν χεῖρά σου ἀπὸ τοῦ υἱοῦ σου ἢ ἀπὸ τῆς θυγατρὸς σου κλ. Πλουτ. Λυκούργω 19 σὺ γὰρ πρῶτος ἐν τῇ

οἰκία σου ποίησον δημοκρατίαν. Ἐν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ ἐπὶ τοιαύτης χρήσεως ὄχι μόνον ἡ τοῦ γ'. προς., ὡς γνωστόν, ἐκλαμβάνεται, π. χ. ἐπὶ ἐμμέσου ταυτοπροσωπίας τὸ Θουκυδίδειον: *ἐγκλήματα ἐποιοῦντο, ὅπως σφίσιν* (= ἐαυτοῖς) *ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη τοῦ πολεμεῖν* » ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν λοιπῶν προσώπων, ἥδη παρὰ τοῖς ἀττικοῖς, καὶ ἐπὶ ἀμμέσου μάλιστα ταυτοπροσωπίας, ὡς ἐν τοῖς: Αἰσχ. Ἰκετ. 403 *ζῶσα γόοις με τιμῶ* (= ἐμαυτήν). Ἐπτὰ 235 *αὐτὴ σὺ δούλοισ καὶ σὲ καὶ πᾶσαν πόλιν* (= σεαυτήν). Χοηφ. 403 *ἐμοί τε καὶ σοὶ τᾶρ' ἐπεύξομαι τάδε*; Σοφ. Οἶδ. Tur. 379 *Κρέων δέ σοι πῆμ' οὐδέν, ἀλλ' αὐτὸς σὺ σοί*. Πρβλ. αὐτ. 546. Εὐριπ. Κύκλ. 334 *ἀγὼ οὔτινι θύω πλὴν ἐμοί* (= ἐμαυτῷ) κλ. Πρβλ. Βαρνάβα ἐπιστ. κά. ἄρατε ἐξ ὑμῶν πᾶσιν ὑπόκρισιν. Οὕτως ἡ ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλῶσση ἐπ' ἀμφοτέρων χρῆσις τούτων τῶν ἀντωνυμιῶν δὲν εἶνε καινοφανής, καὶ αὐτὴ ἐν τῇ πολιᾷ ἀρχαιοῦς τῇ τὰς ἀρχὰς ἔχουσα.

Ἡ τῶν *σεῖς*, *σᾶς* χρῆσις, οἷα καὶ σήμερον, ἀναφαίνεται ἐν τῇ γραπτῇ γλῶσση κατὰ τὸν Γ'. αἰῶνα ἔν τε τῷ ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου στ. 18 — 20 (παρὰ Σ. Ζαμπελίῳ περὶ τοῦ τραγουδίου)

Δικίμιν' ποῦ πηδᾶτε *σεῖς*, πηδοῦντο κῆ γυναῖκες

ὄχι γυναῖκες ἄτροφαις, ἀλλὰ κῆ ἐγγαστρωμέναις.

οἱ μαῦροί σας μετροῦντ' ἐννιά κῆ ἕνας δικός μου δέκα.

καὶ παρὰ Κωνστ. τ. Πορφυρογεννήτῳ ἐκθ. τ. βασιλ. τάξ. σλ. 36, 8 (πρβλ. 37. 38. 42. 44. 50. 61): πολυχρόνιον ποιήσει (γρ. ποιήση = ποιήσαι) ὁ Θεὸς τὴν ἀγίαν βασιλείαν σας εἰς πολλὰ ἔτη. 380: εὐγενεῖς νεόνυμφοι, Θεὸς διαφυλάξει (= διαφυλάξει) σας. ἔντιμοι, ἐνάρετοι, Τριάς κατευοδώσει σας, εὐλογῶν τὸν γάμον σας. Χριστὸς συνέστω ἐκάστῳ περιέπων τὰς κορυφὰς σας κτλ.

Καθὼς ἡ ἀρχαία γλῶσση πρὸς τιμὴν καὶ φιλοφροσύνην ἀντὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων πολλάκις μετεχειρίζετο περιφράσεις συγκειμένας ἐκ τινος ἀφηρημένου, ἔξοχόν τινα ιδιότητα ἢ ἀρετὴν τοῦ ὀνομαζομένου προσώπου σημαίνοντος, καὶ ἐκ τῆς γενικῆς τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἡ νεωτέρα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ὁμοίως περιφράζει τὰς προσωπικάς ἀντωνυμίας καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν προσώπων. Καὶ πάλαι μὲν τὰ ἀφηρημένα ταῦτα ἦσαν διάφορα κατὰ τὰς διαφόρους ἐξεχούσας ιδιότητας, ἀρετὰς ἢ κακίαν (ἐνίοτε) κακίας τῶν ὀνομαζομένων προσώπων, πάντοτε ὁμῶς ὑλικώτερά πως κατὰ τὸν γενικὸν χαρακτῆρα τῶν χρόνων ἐκείνων, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐξῆς παραδειγμάτων: βίη (Πριάμοιο, Διομήδεος, Ἡρακλῆος = Ἡρακλέους) ἱλ. Γ, 405. Β, 666. Α, 690. (κρατερή, ἰσρή)

ἐς (Ὀδυσῆος, Τηλεμάχοιο) Ὀδ. Ψ, 720. Β, 409. μένος Ἀτρεΐδαο Ἰλ. Α, 268. ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο Ὀδ. Η, 167. σθένος (Ἔκτορος, Ἰδομενεὸς) Ἰλ. Ι, 351. Ν, 248. Ἄτλαντος ὑπέροχον σθένος κραταῖον Αἰσχ. Προμ. 428. Πολυφόντου βία Ἑπτὰ 429. Πρβλ. 550. 552. 601. 622. ἱππομέδοντος σχῆμα καὶ μέγας τύπος 469. Αἰγίσθου βίαν Χοηρ. 642. Πρβλ. 881. Ἀθηναίος σθένος Εὐμεν. 296. Τηρεῖας μήτιδος Ἰκετ. 56. αὐτάδελφον Ἰσμήνης κᾶρα Σοφοκλ. Ἀντιγον. 1. πρβλ. 899. 915. Δανάης δέμας 945. τοῦμόν κᾶρα Σοφοκλ. Ἠλέκτρα 1310. πρβλ. Ἀντιγ. 1272. Κωδμεῖας νύμφας ἄγαλμα Ἀντιγ. 1415. Τοιαῦτα καταχρηστικώτερά πως καὶ περὶ ἀλόγων ζώων καὶ ἀψύχων πραγμάτων: ποταμοῦ σθένος Σοφοκλ. Τραχιν. 507. φάσμα ταύρου 508. Αἰδαίτιδος γῆς σχῆμα Εὐριπ. Ἀνδρομ. 1. — ἐπίφθονόν τι χρῆμα θηλείας φρενὸς 181. — Ἰφιγ. Αὐλ. 417: μήτηρ δ' ὀμαρτεῖ, σῆς Κλυταιμνήστρας δέμας. Τοιαῦτα καὶ τὰ: τοῦμόν δέμας, σῶμ' ἐμὸν Ἰφ. Αὐλ. 937. 40 = ἐμέ, ἐγώ. Ἠλέκτρας θάλας Εὐρ. Ἠλ. 15. Κύκλωπος ἀνόσιον κᾶρα Κυκλ. 438. Ζηνὸς ὁμόλεκτρον κᾶρα Ὀρέστη 476. σὸν κᾶρα (= σὲ) 682. ὦ δια κεφαλὰ Ῥήσῳ 226. Ἔκτορος φίλον κᾶρα Τρωάδ. 661. ὦ κατάπτυστον κᾶρα 1024 κτλ. κτλ.

Τὰ δὲ νεώτερα οὐχ ἥτιον ποικίλα καὶ πνευματικώτερα τῶν ἀρχαίων: ἡ λογιότης σου, ἡ σοφολογιότης του, ἡ ἐξοχότης σας (περὶ ἱατρῶν καὶ ὑπουργῶν), ἡ ἐκλαμπρότης του (περὶ προξένων), ἡ μεγαλειότης, ἡ γενναιότης (περὶ στρατηγῶν), ἡ τιμιότης (περὶ ἐμπόρων) κτλ. Τὰ δὲ γενικώτερα καὶ περὶ πάντων λεγόμενα εἶνε: ἡ εὐγενία, ἡ ἀφεντιά (ἐκ τοῦ αὐθεντία, ἐν Ἡπείρῳ μάλιστα σύνηθες), ἡ πυρῶμη (ἐκ τοῦ ἐπωνυμία παρεφθαρμένον, ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις σύνηθες) καὶ τοῦ λόγου (σου, του, σας, των), ἐν δὲ τῷ Αἰγαίῳ καὶ ἡ λόγου σου κλ. Ἐπειτα τὰ ἐκκλησιαστικά: ἡ ἱερότης, ἡ ἱερολογιότης, ἡ παροσιότης, ἡ παριερότης, ἡ αἰδεσιμότης, ἡ παραγιότης, ἡ ἀγιοσύνη κτλ. Αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῶν πνευματικωτέρων τούτων περιφράσεων ἀναφθίνονται παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς Κ. Δ. π. χ. παρὰ Πύλῳ Α. πρὸς Κορινθ. ις. 18 ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν = ἐμέ τε καὶ ὑμᾶς. π. Γαλ. ζ'. 18: ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. Β'. Τιμοθ. Δ'. 22 ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματος σου. Πρβλ. πρὸς Φιλημ. 25. — Ἰγνατίῳ π. Τραλλιαν. 13 ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἀγάπη Συμωναίων καὶ Ῥεφσίων. πρὸς Ῥωμ. 1: φοβοῦμαι γὰρ τὴν ὑμῶν ἀγάπην, μὴ αὕτη με ἀδικήσῃ 9: ἀσπάζεται ὑμᾶς τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ ἡ ἀγάπη τῶν ἐκκλησιῶν κτλ. πρὸς Μαρίαν: κατασπάζομαι τὴν ἱερὰν σου ψυχὴν Πρὸς Φιλαδ. 4: διὸ καὶ θαρρῶν

γράφω τῇ ἀξιοθέῳ ἀγάπῃ ὑμῶν· ἔπειτα ἐν τῇ α. κανον. ἐπιστ. Βασιλείου τ. μεγαλ. δσάκις ἂν σου δεξώμεθα τῆς φιλοπόρου ψυχῆς τὰ γράμματα. — Κατόπιν ἔρχονται τὰ βυζαντινά: ἐκ τῆς Χοσρόου τοῦ Πέρσου πρὸς Ἰουστινιανὸν συνθήκης παρὰ Μενάνδρῳ σλ. 353, 13 κεξ. τῇ ἀδελφότητι τοῦ Καίσαρος. — ἡ ἀδελφότης τοῦ Καίσαρος. Κωνσ. Πορφυρ. ἐκθ. τ. βασιλ. τάξ. σλ. 36: τὴν ἀγίαν βασιλείαν σας. Ἀν. Κομν. 174 (προοίμιον ἐπιστολῆς Α. Κομνηνοῦ τοῦ αὐτοκρ. πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γερμανίας): τὰ κατὰ τὴν σὴν μεγαλοδύναμον ἐξουσίαν καλῶς ἔχειν καὶ προκόπτειν ἐπὶ τὸ βέλτιον εὐχῆς ἔργον ἐστὶ τῇ βασιλείᾳ μου, πανευγενέστατε καὶ τῷ ὄντι χριστιανικώτατε ἀδελφέ. — αὐτ. 175: ἡ τιμιότης (περὶ ἐμπόρων).

β'.) Κτητικά.

Ἡ κτητικὴ σχέσις ἐκφέρεται ἐν τῇ ἑλληνικῇ τρισὼς 1) Διὰ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν μὲν ἀντωνυμιῶν κυρίως ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας, ὡς ὁ πατήρ μου (σου, ἡμῶν, ὑμῶν. αὐτοῦ, αὐτῆς, αὐτῶν), τῶν αὐτοπαθῶν δ' ἐπὶ ταυτοπροσωπίας, ὡς τὸν ἑμαυτοῦ (σεαυτοῦ, ἡμῶν αὐτῶν κ.λ.) πατέρα κ.τ.λ. Ἡ νεωτέρα τοῦτο μόνον διαφέρει τῆς ἀρχαίας, ὅτι ἀντὶ τῶν αὐτοπαθῶν γεν., ὡς εἴρηται, τὰς προσωπικὰς μεταχειρίζεται. 2) Δι' ἐπιθετικῶν τύπων ἐκ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν πηρηγμένων καὶ διὰ τοῦτο κτητικῶν ἀντωνυμιῶν καλουμένων. Ἐκφέρονται δὲ αὗται ἐνάρθρως μὲν, διακρίσεως τινος οὔσης: ὁ ἐμὸς (ὁ σός, ὁ ἡμέτερος, ὁ σφέτερος κλ.) πατήρ, ἀνάρθρως δὲ χωρὶς ταύτης: ἐμὸς (σός, ἡμέτερος, ὑμέτερος κλ.) πατήρ. Αἱ κτητικαὶ αὗται ἀντωνυμίαι, ὡς γνωστόν, εἶνε ἐμφαντικώτεροι τῶν προς. γενικῶν, ἐγκλιτικῶς ἐκλαμβανόμενων. Οὕτω π. χ. διαφέρουσιν ἀλλήλων κατ' ἐμφασιν αἱ φράσεις: (ὁ) πατήρ μου· ἐμὸς πατήρ ἢ πατήρ ἐμὸς· ὁ ἐμὸς πατήρ.

Ἐκ τῆς νεωτέρας γλώσσης ἔλειψεν ἤδη ἀπὸ πολλοῦ αὗται αἱ κτητικάί, ἡ δὲ ἐννοιά των ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἐπιθ. ἰδικὸς μετὰ τῆς γεν. τῶν προσωπικῶν, περὶ οὗ εὐθὺς κατωτέρω.

3) Διὰ τινων ἐπιθέτων, ἅτινα ἐμφάτως μὲν καὶ σαφηνείας ἕνεκα συνοδεύονται ὑπὸ τῶν προςωπ. γενικῶν, ἄνευ δὲ τούτου ἐκφέρονται μόνον. Εἶνε δὲ α.) τὸ αἰκεῖος (παρὰ τὸ αἰκος· ὅθεν κυρίως τὸν τῷ οἴκῳ ἀνήκοντα σημαίνει, ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸν ἴδιον, τὸν ἰδικόν), οὗ ἡ τοιαύτη χρῆσις ἤδη παρὰ τοῖς ἀττικοῖς καὶ τῷ Ἡροδότῳ ἀρχὴν λαβοῦσα, συνηθεστάτη ἀπέβη παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς: Ἡροδ. Ζ'. 10 σοφίῃ αἰκη-

τη συμβάλλεσθαι (= ἰδίᾳ αὐτοῦ). Σοφ. Αἴ. 260 οἰκεῖα πάθη (= ἰδία αὐτοῦ). 860 ὦ γῆς ἱρὸν οἰκείας πέδον Σαλαμῖνος (= ἡμετέρας, τῆς πατρίδος). Πρβλ. Ἀντιγόνης 1203 οἰκείας χθονός. Θουκ. Α. 41 τὰ οἰκεῖα χειρόν τίθεσθαι κτλ. — Ἐρενν. Δεξιππου σελ. 17 καὶ λαμπρὰ τοῖς νενικηκόσιν ὑπελείποντο τῆς οἰκείας (= ἑαυτῶν) ἀρετῆς ὑπομνήματα. Πέτρου Πατρικ. σλ. 135 τὸν δὲ Ἰβηρίας βασιλέα τῆς οἰκείας βασιλείας τὰ σύμβολα Ῥωμαίοις ὀφείλειν. Πρβλ. 126, 4. 127, 10. 129, 13 κλ. Μενάνδρου σλ. 287 καὶ τὸ ἀμελὲς αὐτῶν οἰκεῖον τίθεσθαι κέρδος. Πρβλ. 310, 11. 308, 7. 313, 6. — Ζωσίμου 80, 18 ὁ Κωνσταντῖνος ἐνεκελεύετο τάττεσθαι τοῖς οἰκεῖοις. Πρβλ. Ἀγαθίου σλ. 44, 5. 65, 10. 70, 12. 95, 11. — Συγκέλλου σλ. 555, 15. 564, 15. 594, 11. Θεοφαν. σλ. 112, 19 οἰκεῖαις χερσί. 140, 6. 11. κ. ἄλλ. — β'.) τὸ ἴδιος (ἐκ τοῦ Ἰδῖος, ὡς πολλάκις φέρεται ἐν τοῖς Ἡρακλεωτικοῖς Πίναξιν, ἐν δὲ Πινδ. Ὀλ. Π'. 47 ἀποτελεῖ ἀκόμη χασμωδίαν, ὅπερ εἶνε σημεῖον τοῦ ἐναρκτικοῦ F. Τὸ δὲ *Ἰδῖος* ἢ προῆλθεν ἐκ τοῦ *εἶδος* = *Ἰεῖδος* (β. *Ἰδ*) καὶ σημαίνει « ὁ ἀνήκων εἰς τὸ εἶδος τινος, ὃ εἰς τινὰ ἢ εἰς τι », ἢ ἐκ τοῦ ἀντων. θέματος σFa (λατιν. se, ὅθεν suns), σφέ, Fé, εἰ διὰ τοῦ ἐπιθέματος διο-ς ὡς τὰ ἐνθά-διος, μινυνθά-διος, κουρ-ί-διος ἐκ τῶν ἐνθά, μινυνθά, κούρη, καὶ σημαίνει: « ὁ εἰς τὸ ἑαυτό, τὸ ἄτομόν τινος ἀνήκων »). ὁμοίως τῷ οἰκεῖος συντασσόμενον καὶ σημειῖον ὅχι μόνον τὸ ἴδιον, ἰδιαίτερον, τὸ ἀτομικὸν ἀντιθέτως πρὸς τὸ κοινὸν καὶ δημοσίον (π. χ. παρὰ Θουκ. Α. 80. Β'. 60. Πλατ. Γοργ. 484 κ. ἄλλ.), ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιον ἀντιθέτως πρὸς τὸ ἀλλότριον, ἥτοι τὸ ἀνήκον αὐτῷ ἐκάστῳ τινί, ὅθεν καὶ ἡ κυρίως ἀντωνυμικὴ χρῆσις παρὰ τοῖς ὕστερον ἀνεπτύχθη. Καὶ πρῶτον = τὸ αὐτῷ ἐκάστῳ ἀνήκον π. χ. παρ' Αἰσχύλῳ Προμ. 543 ἰδία γνώμη. 403 ἰδίῳι νόμοις κρατύνειν. Θεόγν. 440 τὸν αὐτοῦ ἴδιον νόον. ἴδια αὐτοῦ κτήματα Πλατ. Μενεξ. 247, 6 τὰ ἐμὰ ἴδια, τὰ ὑμέτερα ἴδια Δημοσθ. σλ. 1226, 24. 439, 25 κ. ἄλλ. ἔπειτα = τὸ ἐμὸν ἢ ἑμαυτοῦ, σὸν ἢ σεαυτοῦ, ἐόν (ὄν) αὐτοῦ ἢ ἑαυτοῦ κτλ. συνήθως ἄνευ τῆς προδιορίζουσας προσωπικῆς γενικῆς, τοῦ ἐκάστοτε προσώπου ἐκ τῆς τοῦ λόγου συνεχείας ἐννοουμένου. Ἦδη ἀπὸ Ἰσοκράτους (ἂν μὴ καὶ ἀρχαιότερον) Φιλίππῳ 30 φημι χρῆναι σε τῶν μὲν ἰδίων (= τῶν σεαυτοῦ) μηδεὶς ἀμελεῖσθαι, πειραθῆναι δὲ δι' ἀλλάξαι κτλ. Λυκούργου κ. Λεωκρ. 42 τοσαύτῃ δὲ ἡ πόλις ἐκέχρητο μεταβολῇ, ὥστε πρότερον μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἐν δὲ τοῖς τότε χρόνοις ἀγαπᾶν ἐὰν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἀσφαλῶς δύνηται κινδυνεῦσαι, καὶ πρότερον μὲν πολλὰς χώρας τῶν βερβάρων ἐπάρχειν, τότε δὲ πρὸς Μακεδόνας ὑπὲρ τῆς ἰδίας κιν

δυνεύειν. Πρβλ. Αἰσχιν. κ. Κτησιφ. 163. Δεινάρχου κ. Δημοσθ. 66. 69. Ἀριστοτέλους Πολιτ. Ε. 8, 8 ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τὴν τῶν ἰδίων ζήτησιν. Πολυβ. Α. 79 μὴ — — — μεγάλα βλάβῳσι τὰς ἰδίας πράξεις. 80 ἐκάστου κατὰ τὴν ἰδίαν διάλεκτον συμβουλευόντος. Β'. 3 οἱ Αἰτωλοὶ καταπιστεύσαντες ταῖς ἰδίαις δυνάμεσι κτλ. Διοδ. Σικ. Α. σλ. 123 (Teub.) τὸ δὲ σῶμα τιθέασιν οἱ μὲν ἰδίους ἔχοντες τάφους ἐν ταῖς ἀποδεδειγμέναις θήκαις, οἷς δ' οὐχ ὑπάρχουσι τάφων κτήσεις, καὶ νὸν οἰκημα ποιοῦσι κατὰ τὴν ἰδίαν οἰκίαν. Πρβλ. Ἀρριαν. Ἀναβ. Α. 26, 4. Ε. 25, 1. — Ματθ. ΚΒ'. 5 ἀπῆλθεν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν. ΚΕ. 14 ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους. Πρβλ. πρὸς Τίτον Β'. 9. Ἰωανν. Α. 42. Πρὸς Ἐφεσ. Ε. 22 αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίῳι ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε (πρβλ. αὐτ. 25. π. Τίτ. Β'. 5. Πέτρου Α. γ'. 1. 5). — Κλήμεντος Α. πρὸς Κορινθ. 20 ἀνέμων σταθμοὶ κατὰ τὸν ἴδιον καιρὸν τὴν λειτουργίαν αὐτῶν ἀπροσκόπως ἐπιτελοῦσι. — Πέτρου Πατρικ. σλ. 128, 16 ἐκέλευσε τῷ πρεσβευομένῳ τῷ ἰδίῳ βασιλεῖ ἀπαγγεῖλαι τὴν Ῥωμαίων καλοκαγαθίαν. Συγκέλλου σλ. 555 ὁ αὐτὸς καὶ Μαριάμνην ἰδίαν γαμετὴν θυγατέρα Ἰρκανοῦ φονεύει. — Κωνσταντ. Ποργυρογ. Ἐκθ. τ. βασ. τάξεως (πολλάκις) ὁ μὲν Πραιπόσιτος ἴσταται εἰς τὸν ἴδιον τρόπον, ὁμοίως καὶ οἱ ὀστιάριοι ἴστανται εἰς τοὺς ἰδίους τρόπους Συχνότατα δ' ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐτίμησαν τὸν ἴδιον δεσπότην (αὐτοκράτορα) τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ τῷ ἰδίῳ νύμφῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικί (συμβίῳ κλ.) — γ'. τὸ ἰδικὸς (ἐδικὸς καὶ ἴδικος) κατὰ δευτέραν παραγωγὴν ἐκ τοῦ ἴδιος ἀναπτυχθὲν καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλῶσσῃ μετὰ τῶν προς. γεν. μου, σου, του. κλ. συντασσόμενον καὶ ἀντὶ τῶν ἐμός, σός, ὅς, ἡμέτερος κλ. ἐκλαμβάνομενον. Ἀναφαίνεται δὲ τὸ ἰδικὸς ἐν τοιαύτῃ χρήσει ἤδη παρὰ Μανθεῶν Ε. 122.

οὐκ ἰδικήν γὰρ ἔχει φάσιν ἡ θεὸς (Μήτηρ), ἀλλὰ τιν' αὐγὴν
χειρόν' ἀπ' Ἡελίοιο δανείζεται, οὐ μόνιμον φῶς.

ἔπειτα παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς π. χ. Προκοπίῳ τ. Καισ. Γ'. σλ. 127 πρῶτος δὲ καὶ ἀγαθὸς ἄγαν καὶ οὐδὲ πορίζεσθαι χρημάτων ἰδικῶν πόρους εἰδώς. Συνηθέστατον δὲ παρὰ τοῖς ἀπὸ Πτωχοπροδρόμου δημοτικῶς στιχουργοῖς, π. χ. παρὰ Α. Κομνηνῷ εἰς τὸ ἰδικόν του — τὸ ἰδικό σου — τὸ δικό σου, τὴν ἰδικήν σου — Πτωχοπρ. Β'. 323 ὁ δὲ ἴδικός μου στόμαχος νὰ πάσχη ἀπὸ τὸ ἔειδιν. κτλ.

Σημ. Ἄν τὸ ἴδιος τῷ ὄντι ἐκ τοῦ σFa προῆλθεν, ὄντως παράλληλόν του ἐτυμολογικῶς τε καὶ κατὰ τὴν χρῆσιν εἶνε τὸ σφέτερος, ὅχι μόνον συνωνύμως τῷ ἑαυτῶν, ὡς συνήθως, ἐκλαμβάνομενον, ἀλλὰ καὶ ἐνικῶς ἀντὶ τοῦ εἶός, ὡς παρ' Ἠσιόδῳ Ἀσπ. 90. Αἰσχ. Ἀγαμ.

760. κ. ἀλλ. — τοῦ σός, ὡς ἐν Θεοκρ. KB'. 67. — τοῦ ἐμός: Ἀπολλ. Ἀργον. Δ'. 1353. Ξενοφ. Κυρ. Π. 5'. 4, 10. — τοῦ ἡμέτερος Πολυβ. ΙΑ'. 5, 3. 31, 6. καὶ τοῦ ὑμέτερος: Ἡσιόδου Ἔργ. 2. Ἀλκμ. ἀποσπ. 37 Bergk Ἀπολλ. Ἀργ. Δ'. 1327 καὶ ἀρχαιότερον μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ ποιηταίς, ὡς δὴλον ἐκ τῶν προεκτεθειμένων παραδειγμάτων, ὕστερον δὲ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς πεζοῖς. π. χ. Πρβλ. τὰ τοῦ Δεξιππου σλ. 13, 7 ἡμεῖς — — — τοῦ σφετέρου στρατεύματος τὸ ἀνανταγώνιστον (= τοῦ ἡμετέρου). 19, 8 ὅπως ἂν τὸ σφετέρου δέος ἐπηλυγάζησθε (= ὑμέτερον). 25, 10 τὸ τῆς σφετέρας (= ἑαυτοῦ) σωτηρίας ἐπικίνδυνον οὐκ ἰασόμενος. κτλ.

γ'.) Αἱ αὐτοπαθεῖς καὶ αἱ ἀλληλοπαθεῖς.

Αἱ αὐτοπαθεῖς καλούμεναι ἀντωνυμίαι σύγκεινται, ὡς γνωστὸν, ἐκ τῶν προσωπικῶν καὶ τῆς αὐτός, αἵτινες πάλαι μὲν, ὡς ἀκόμη παρ' Ὀμήρῳ, χωρὶς ἐφέροντο, ὕστερον δὲ κυρίως ἐπὶ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῶν τριῶν προσώπων, καὶ ἐπὶ τοῦ πληθ. μόνον τοῦ γ'. εἰς ἐν συνετέθησαν: ἐμέο αὐτοῦ — ἐμαυτοῦ· σέο αὐτοῦ — σεαυτοῦ ἢ σαυτοῦ· ἐο αὐτοῦ — ἑαυτοῦ, αὐτοῦ· ἡμῶν αὐτῶν, ὑμῶν αὐτῶν, σφῶν αὐτῶν ἢ ἑαυτῶν. Γνωστὴ δὲ καὶ ἡ ἐπὶ τῶν λοιπῶν προσώπων χρήσις τῆς τριτοπροσώπου ἑαυτοῦ, ἑαυτῶν, ὡς ἐν Αἰσχ. Χρημ. 217 αὐτὸς καθ' αὐτοῦ τᾶρα μηχανορραφῶ. 1009 νῦν αὐτὸν αἰνῶ. Ἀγαμ. 1509 κτείνας ἄνδρα τὸν αὐτῆς (= σεαυτῆς). Τοιαῦτα καὶ τὸ Δημοσθένους: εἰ μὴ προεξανέστημεν, οὐδ' ἀναλαβεῖν αὐτοὺς ἂν ἠδυνήθημεν (= ἡμᾶς αὐτούς). τὸ Μενάνδρου: ἡμεῖς γε χωρὶς τῶν ἀναγκαίων κακῶν αὐτοὶ παρ' αὐτῶν ἕτερα προσπορίζομεν. τὸ Λυσίου: ἀποφαίνετε σκαιotáτους ἑαυτοὺς (= ὑμᾶς αὐτούς) κτλ. κτλ.

Ἐκ τῆς αὐτός διπλασιαζομένης σύγκεινται καὶ αἱ δωρικαὶ ἀντωνυμίαι ἐν. γεν. αὐταυτοῦ (ῶ), αὐταυτᾶς, αὐταυτοῦ (ῶ). ἐν. αἰτ. αὐταυτόν, αὐταυτήν, αὐταυτό(ον). πληθ. γεν. αὐταυτῶν, αὐταυτᾶν. δοτ. αὐταυτοῖς, αὐταυτάις. αἰτ. αὐταυτῶς (οὺς), — ἄς, — ἃ κτλ. αἵτινες κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξελαμβάνοντο ἐμφαντικῶς, ὡς αἱ ἄττικαὶ αὐτὸς (αὐτή, αὐτό), αὐτοῦ (αὐτῆς, αὐτοῦ), αὐτὸς (αὐτὴ αὐτό), αὐτῷ (αὐτῇ αὐτῇ), αὐτὸς αὐτόν κτλ. ὕστερον δ' ἀντὶ τῶν αὐτοπαθῶν καὶ τῶν τριῶν προσώπων: ἐμαυτοῦ, σεαυτοῦ, ἑαυτοῦ κτλ. Ἰδε Ahrens II. p. 272 κεξ. Ἡ δὲ νεωτέρα γλῶσσα, καθὼς τὸ ἰδικὸς μετὰ τῶν προσωπικῶν γενικῶν μου, σου κτλ. ἐξέλαβεν ἀντὶ τῶν ἐμός, σός, ὅς, ἡμέτερος κτλ. οὕτω καὶ τὸ ἐνικὸν τῆς τριτοπροσώπου συνθέτου ἑαυτοῦ,

ἑαυτὸν ἐνάθρωπος καὶ μετὰ τῶν προσωπικῶν γενικῶν μεταχειρίζεται ἀντὶ τῶν ἀρχαίων συνθέτων, ὡς: ἐμαυτοῦ — τοῦ ἑαυτοῦ μου. ἡμῶν αὐτῶν — τοῦ ἑαυτοῦ μας. ἐμαυτὸν — τὸν ἑαυτόν μου. ἡμᾶς αὐτούς — τὸν ἑαυτόν μας. σαυτοῦ — τοῦ ἑαυτοῦ σου. ὑμῶν αὐτῶν — τοῦ ἑαυτοῦ σας. σαυτὸν — τὸν ἑαυτόν σου. ὑμᾶς αὐτούς — τὸν ἑαυτόν σας. ἑαυτοῦ — τοῦ ἑαυτοῦ του. ἑαυτῶν — τοῦ ἑαυτοῦ των. ἑαυτόν — τὸν ἑαυτόν του. — ἑαυτούς — τὸν ἑαυτόν τους (των) ἑαυτήν — τὸν ἑαυτόν τῆς. ἑαυτὰς — τὸν ἑαυτόν των κτλ. Καὶ ἡ μὲν τοιαύτη χρήσις τῆς τριτοπροσώπου συνθέτου ἦτο καὶ εἶνε ἡ συνηθεστέρα· ἀλλ' ἐνίοτε πρότερόν τε μετεχειρίζοντο καὶ τώρα μεταχειρίζονται καὶ τὴν πρωτοπρόσωπον μετὰ τῶν αὐτῶν προσδιορισμῶν πρὸς περίφρασιν τῶν αὐτοπαθῶν, ὡς τοῦ ἐμαυτοῦ μου, τὸν ἐμαυτόν μου, τὸν ἐμαυτόν του (ἤδη παρὰ Στεφ. Σαχλήκη). Ἡ δὲ τῆς τριτοπροσώπου τοιαύτη χρήσις ἀναφαίνεται ἐν τῇ γραπτῇ δημώδει κατ' αὐτόν τὸν ἰά. αἰῶνα παρὰ Α. Κομνηνῷ π. χ. μὴ πράξης ἑαυτόν σου κακὸ τῆς ἀνυποληψίας — εἰς τὸν ἑαυτόν σου· ἔπειτα παρὰ τῷ Πτωχοπροδρομῷ Α. 276 παπᾶς γραμματικὸς εἶσαι, τρέφε τὸν ἑαυτόν σου κτλ.

Ἀντὶ δὲ τῶν ἀρχαίων ὀνομαστικῶν τῶν τοιούτων ἐγὼ αὐτός, σὺ αὐτός, οὗτος αὐτός. ἡμεῖς αὐτοί, ὑμεῖς αὐτοί, αὐτοὶ ἢ αὐτοὶ ἐκείνοι ἢ νεωτέρα γλῶσσα μεταχειρίζεται τοὺς: αὐτός μου, αὐτός σου, αὐτός του, αὐτοὶ μας, αὐτοὶ σας, αὐτοὶ των. ἔνθα τὰ αὐτός, αὐτοὶ εἶνε ταῦτα τοῖς αὐτός, αὐτοί. Εἶνε δὲ καὶ αὕτη ἡ τοῦ αὐτός χρήσις ἤδη παρὰ Πτωχοπροδρομῷ Β'. 586: αὐτός του γίνεται ἱατρός κτλ.

Σημ. Περὶ τῆς (ἐμμέσου) ἀντανακλαστικῆς ἢ αὐτοπαθοῦς χρήσεως τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐν τε τῇ νεωτέρᾳ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἤδη ἀνωτέρῳ τὰ δέοντα ἐλέχθησαν.

Καθὼς ἐκ τῶν ἐμέο αὐτοῦ, ἐμὲ αὐτόν κ.λ. σέο αὐτοῦ, σὲ αὐτόν κ.λ. ἐο αὐτοῦ, ἐοι αὐτῷ κ.λ. συνετέθησαν μεθ' Ὀμηρον αἱ ἰδίως σύνθετοι καλούμεναι ἀντωνυμίαι: ἐμαυτοῦ, ἐμαυτόν κ.λ. σεαυτοῦ, σεαυτόν κ.λ. ἑαυτοῦ, ἑαυτόν κ.λ. καὶ ἐκ τῶν αὐτός αὐτοῦ, αὐτός αὐτόν, αὐτὴ αὐτῆς κ.λ. αἱ δωρικαί: αὐταυτοῦ, αὐταυτόν, αὐταυτῆς κ.λ. οὕτως ἐκ τῶν ἄλλοι ἀλλῶν, ἄλλοι ἀλλους, ἄλλαι ἀλλας κ.λ. αἱ δι' αὐτὸ τοῦτο ἀλληλοπαθεῖς λεγόμεναι: ἀλλήλων, ἀλλήλοις, ἀλλήλους, αἵτινες σημαίνουσιν ἀμοιβαίαν ἐνέργειαν καὶ πάθος πολλῶν ἀντικειμένων: ἔτυπτον ἀλλήλους. ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε κ.τ.λ. Ἀντὶ τούτων ἡ νεωτέρα μεταχειρίζεται τὰς ἀναλύσεις: γεν. ὁ εἷς (ἕνας) τοῦ ἄλλου (ἢ ἄλλουνοῦ), δοτ. ὁ εἷς (ἕνας) 'ς τὸν ἄλλον, αἵτιατ. ὁ ἕνας τὸν ἄλλον πάντοτε ἐνικῶς αὐτὰς ἐκφέρουσα διὰ τὸ εἶναι

πρὸ τοῦ πληθυντικοῦ ἄκλιτον τοῦ εἰς, ἐν ᾧ ἡ ἀρχαία μόνον πληθυντικῶς ἐκφέρει τὰς ἀντιστοιχίους. Ἀναφαίνεται δ' ἡ ἀνάλυσις αὕτη ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ τὸ πρῶτον, ὅσον ἐμοὶ γνωστόν, ἐν τῷ B. X. στ.

λαμπρὰν εἶχαν τὴν σύνθεσιν τὸ ἔνα πρὸς τὸ ἄλλο
στ. πέντε ἡμέρας ἔποικαν, εἰς τὸν ἄλλον οὐκ εἶδεν.
ἔπειτα ἐν τῷ B. στ.

ἀλλ' εἰς τὸν ἄλλον ἔβλεπον οἱ ἄρχοντες ἐκεῖνοι.
ἐν δὲ στιχ. καὶ ἄλλος ἄλλον ἠρώτησεν, φιλόσοφ' ἦσαν κ' οἱ δύο. καὶ ἡ φρ. ἄλλος ἄλλον πλησιέστερον εἰς τὴν ἐτυμολογικὴν ἀρχὴν ἀλλήλους σημαίνει, ἐν ᾧ πάλαι ἐσήμερις τοῦθ' ὅπερ ἡ νεωτέρα φράσις: ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ ὁ ἄλλος τὸν ἄλλον, περὶ πλήθους ὄντος τοῦ λόγου.
στ. ἡ γούλα καὶ τὸ πόρνευμα, τὸ ἔνα σύρνει τὸ ἄλλο.

Ἡ δὲ παρὰ τῷ ποιητῇ B. X. ἐν στιχ.

ὡς γοῦν ἐστράφησαν οἱ δύο καὶ εἶδοσαν ἀλλήλους.
καὶ παρὰ Δ. Ζήνων Βατραχομ. στιχ. 32

ἀλλήλους ἐφιλέυτησαν καὶ τότε ἐσμιχτήκαν
χρήσις τῆς ἀλλήλους ἴσως ἀποδοτέα εἰς τὸν ἀρχαῖσμον τῶν ποιητῶν, ἂν μὴ τις ἐκλάβῃ λείψανα τῆς ἀρχαίας συνηθείας μέχρι τότε ἐν τῇ κοινομιλουμένῃ διασωθέντα.

δ.) αὐτός = αὐτός.

Ἡ αὐτός σύγκειται ἐκ δύο ἀντωνυμικῶν ριζῶν 1) τῆς δεικτικῆς αὐ, ἥτις πληρέστερον αὐα ζενδιστὶ μὲν = οὗτος (ὅθεν σλαβ. *оуо*. οὗτος, ἐκεῖνος) σημαίνει, σανσκριτιστὶ δὲ ὑπὸ δύο μορφᾶς διατηρηθεῖσα, ὡς μὲν αὐα (ὅθεν πιθανῶς καὶ ἡ ἀπὸ) προθετικῶς ἐκλαμβάνεται = ταῖς ἀπό, ἐκ, κατὰ, ὡς δὲ *υ* (κατὰ συναίρεσιν) προσαρτᾶται ταῖς ἀντωνυμίαις, ὡς τὸ ἑλλην. *δε* ἐν ταῖς *ὁ δε, τοιός δε* κλ. Ἐκ τοῦ *υ* τούτου σύγκεινται πιθανῶς αἱ λατινικαὶ ἀντωνυμίαι *u-ter, ne-u-ter*. Ἐκ τίνος (ἀφανοῦς ἀποβάσεως) πτώσεως τῆς αὐα προῆλθε τὸ ἑλλην. ἐπίρρημα αὐ = πάλιν (χρονικῶς) καὶ πάλιν, ὀπίσω, ἀπὸ (τοπικῶς) ἐν τῷ αὐέρυσαν' ἐκ δὲ τῆς ἐν. αἰτιατικῆς, ἥτις ζενδιστὶ *avam* θὰ ἦτο, τὸ μόριον οὐν (αυ(α)ν, οὐν τροπῇ τοῦ α εἰς ο καὶ ἰων. ὦν συναιρέσει τοῦ αὐ εἰς ω, ὡς καὶ ἐν τοῖς ὦδν = αὐ-ιον, ὦλαξ = αὐλαξ κ. ἄλλ.) αὐτόθεν καὶ τὰ ἐπιρρήματα αὐ-θι, αὐθα (ζενδ. *avad'a*) καὶ εὐθεν (ἀντὶ αὐθεν), τὰ δύο τελευταῖα μόνον ἐν συνθέσει μετὰ τοῦ ἔνθα: ἐνταῦθα (ἀντὶ τοῦ ἐνθαῦθα, ἰων. ἐνθαῦτα), ἐντεῦθεν (ἀντὶ τοῦ ἐνθεῦθεν ἰων. ἐνθεῦτεν)

αὐτόθεν τέλος τὰ αὐθις καὶ αὐτε καὶ αὐτὰρ καὶ (συγκοπῇ τοῦ *υ*, ὡς καὶ ἐν τῇ κοινομιλουμένῃ ἀ-τός) ἀτάρ. — 2) Ἡ δευτέρα ἀντωνυμικὴ ρίζα, ἐξ ἧς τὸ δεύτερον μέρος τῆς αὐ-τός, εἶνε ἐπ' ἴσης δεικτικὴ τα, ὅθεν παρήχθησαν καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἀντωνυμίαι καὶ μόρια, καθὼς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Οὕτω συγκειμένη ἡ αὐτός εἶνε κυρίως δεικτικὴ, συνώνυμος τῇ οὗτος, ἥτις καὶ προῆλθεν ἐξ ἐκείνης. Ἀλλ' ἡ ἀρχαιοτέρα χρήσις ἐνεποίησεν αὐτῇ διοριστικὴν, περιοριστικὴν, ἀντιδιασταλτικὴν καὶ ἐπαγαληπτικὴν δύναμιν, ὡς ἐν τοῖς δ βασιλεὺς αὐτός (ὅχι ἄλλος τις τῶν περὶ αὐτὸν) — ἀνοιγέτω τις δώματ', αὐτός ἔρχεται = αὐτός ὁ διδάσκαλος (ἀντιθέτως πρὸς τοὺς μαθητάς) — αὐτοὶ ἔσμεν, κοῦπω ξένοι πάρεσιν (Ἀριστοφ.). Ἐν τῷ τελευταίῳ παραδείγματι συνωνυμεῖ τῷ μόνος, ὅπερ διὰ τοῦτο καθ' ἑαυτὸ ἢ μετὰ τῆς αὐτός ἐπὶ τῆς αὐ-τῆς ἐννοίας φέρεται, ὡς ἐν τοῖς: μόνω ἔσμεν ἐν ἐρημίᾳ (Πλατ.) — Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔνθεν μὲν ἐξέρχονται, αὐτοὶ μόνοι εἰσὶν· προϊόντες δὲ καὶ παραλαμβάνοντες τὰς πόλεις πλείονες γίνονται (Ξενοφ.) — ὁ πατήρ αὐτοῦ (= τοῦ προειρημένου) — ὁ αὐτός = αὐτός ἐκεῖνος ὁ προμνησθεὶς κτλ. Ἡ αὐτός ἐπέχει καὶ τὸν τόπον τῆς ἐκλειψάσης τριτοπροσώπου ὀνομαστικῆς (λατιν. *is, ea, id* γερμ. *er, sie, es*) καὶ ἐκλαμβάνεται παραλλήλως ταῖς: ἐγώ, σὺ κλ. π. χ. ἐν τοῖς: Λυκούργος ἐπῆρετο τὸν Θεὸν εἰς λῶν καὶ ἄμεινον εἶη τῇ Σπάρτῃ πειθομένη οἷς αὐτός ἔθηκε νόμοις (Ξενοφ.). Ἐνίοτε δὲ καὶ τῆς κυρίως δεικτικῆς οὗτος, ὡς ἐν τῷ Αἰσχ. Προμ. 442 ἀλλ' αὐτὰ σιγῶ = ταῦτα. Ἐντεῦθεν ἀνεπτύχθη ὕστερον ἡ σήμερον συνηθεστάτη δεικτικὴ χρήσις τῆς αὐτός, περὶ ἧς πλείονα κατωτέρω.

Ἡ δὲ νεωτέρα γλῶσσα καὶ περὶ τοὺς τύπους καὶ περὶ τὴν χρῆσιν τῆς πολλαχῶς ἐκαινοτόμησε. Καὶ 1) ἀντὶ τῶν ἀρχαίων: ἐγώ αὐτός, σὺ αὐτός, οὗτος αὐτός, ἡμεῖς αὐτοί, ὑμεῖς αὐτοί, ὁ βασιλεὺς αὐτός κλ. μεταχειρίζεται ἢ τὸ αὐτός (ἐκ τοῦ αὐτός, ὡς ἀτάρ ἐκ τοῦ αὐτὰρ) μετὰ τῶν προσωπικῶν γενικῶν, καθὼς ἀνωτέρω ἐλέχθη: αὐτός μου, αὐτός σου, αὐτός του, αὐτοὶ μας, αὐτοὶ σας, αὐτοὶ των (τους), αὐτός του ὁ βασιλεὺς· ἐπὶ δὲ πληθυντικοῦ ἐνίοτε καὶ μετὰ τῆς σύν: συνατοὶ μας, συνατοὶ των (τους) κτλ. ἢ τῶν λοιπῶν τῶν αὐτῶν μενόντων, ἀντὶ τοῦ αὐτός μεταχειρίζεται τὸ συνώνυμον ἴδιος ἐνάρθρως: ἐγώ (σὺ, αὐτός ἀντὶ οὗτος) ὁ ἴδιος ἡμεῖς (σεῖς, αὐτοὶ) οἱ ἴδιοι· ὁ βασιλεὺς ὁ ἴδιος (ἢ ὁ ἴδιος ὁ βασιλεὺς) ἢ τέλος τὸ ἄλλο συνώνυμον τοῦ αὐτός, τὸ μόνος, μετὰ τῶν προσωπικῶν γεν. μόνος μου (σου, του), μόνοι μας (σας, των (τους)), ὁ βασιλεὺς μόνος του κτλ.

Ὁ πρῶτος τρόπος πάντοτε καὶ ὁ δεύτερος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς μόνην τὴν (ἐν. καὶ πληθ.) ὀνομαστικὴν περιορίζονται. — Περὶ τῆς πρώτης ἐν τῇ γραπτῇ δημῳδαὶ ἐμφανίσεως τοῦ τύπου ἀπὸς τοῦ ἤδη ἀνωτέρω ἐλέχθη. — 2) ἀντὶ τῶν ἀρχαίων: ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό. μεταχειρίζεται τὰ: ὁ ἴδιος, ἡ ἰδία, τὸ ἴδιο(ν). Καὶ διὰ ταύτης τῆς χρήσεως τοῦ ἴδιος (= αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ προμνησθείς, οὐχ ἕτερος) ἐπι-κυρώνεται ἡ ἐκ τοῦ σFα ἀρχὴ του. Ἀναφαίνεται δ' αὕτη του ἡ χρήσις ἐν τῇ γλώσσῃ.

3) Ἀντὶ τῶν ἐπαναληπτικῶν λεγομένων αὐτοῦ, αὐτῶ, αὐτόν, αὐτῶν, αὐτοῖς, αὐτούς, ὡς ἐν τοῖς: ὁ πατήρ αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτῶ, εἶ-δορ αὐτόν κτλ. ἡ καθομιλουμένη μεταχειρίζεται τὰς: του, τον, των, τους, της, την ἐγκλιτικῶς τε καὶ προκλιτικῶς: ἡ μάνα του (= ἡ μήτηρ αὐτοῦ) τὸ σπῖτι των (ἡ τους) (= ὁ οἶκος αὐτῶν) τὸν εἶδα καὶ (κατὰ διάλεκτον) εἶδά τον (= εἶδον αὐτόν). σου τὸ εἶπα καὶ (κατὰ διάλεκτον) εἶπά σου το (= εἶπόν σοι αὐτό). τους τὸ ἔδωκα (= ἔδωκα αὐτοῖς αὐτό), δέν τον εἶδα (= οὐκ εἶδον αὐτόν), δέν τους ἡῆρα (= οὐχ εὔρον αὐτούς) κτλ. Οἱ καθομιλούμενοι τύποι προῆλθαν ἐκ τῶν ἀρχαίων κατ' ἀφαίρεσιν τῆς πρώτης συλλαβῆς, συντελούσης πρὸς τοῦτο καὶ τῆς ἐγκλίσεως τοῦ τόνου τῶν αὐτόν, αὐτήν, αὐτούς, αὐτάς. Ὅτι δ' ὁ τόνος αὐτῶν τοῦλάχιστον ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἀρ-χαίᾳ ἐνεκλίνετο, δῆλον ἐκ τοῦ Ἰλ. Μ, 204. κόψε γάρ αὐτόν ἔχοντα κατὰ στήθος παρὰ δεξιήν. Ἐνθα τὸ αὐτόν σημαῖνον ἀπλῶς ὅ τι καὶ τὸ καθομιλούμενον τὸν ἐνεκλιναν ὅ τε Ἀρίσταρχος καὶ κατ' αὐτόν ὁ Ἀ-πολλώνιος καὶ ὁ Ἡρωδιανός· ὅπερ ἴσως δὲν θὰ ἔπραττον, ἂν δὲν ἐστη-ρίζοντο ἐπὶ τῆς τότε συνηθείας.

Ἡ δὲ χρήσις τῶν ἡκρωτηριασμένων τύπων ἀναφαίνεται ἐν τῇ γρα-πτῇ γλώσσῃ κατὰ τὸν 1. αἰῶνα παρὰ Κωνσταντίνῳ τ. Πορφυρογεννήτῳ ἐκθ. τ. βασιλ. τάξ. σλ. 295: « ναί, κύριε, πολλά των τὰ ἔτη. » « ναί, κύριε, πολλά καὶ καλὰ των τὰ ἔτη. » Ἐπειτα παρὰ τοῖς μετ' αὐτὸν στιχουργοῖς, π. χ. παρ' Α. Κομνηνῷ: καλὸν ἐν-τάφιον οἱ καλοὶ λαμβάνουσι μετὰ τους. — ἀπὸ τὸν πρῶτόν του φίλον — τὸ ἰδικόν των — ἀνάπαυσέ τους ὀλιγοστόν. ποῖσέ τα κτλ. Παρὰ Πτωχοπρ. Α. 62 καὶ τώρα (βλέπετε τον) φορεῖ τὰ μακρομύτικα του 65. ὁ κόρφορ του. 68 φέρειν το.

Σημ. Ἡ τῶν Κερασουντίων διάλεκτος τριχῶς ἐκφέρει τὴν αὐτός: ἀτός, τος, ατ' (= αὐτοῦ, ὡς ἄτς = αὐτῆς), π. χ. ντ' ἐποῖκας ἀτόν; = τί ἐποίησας αὐτόν; — 'κὶ θέλ' ἀτόν, 'κὶ 'παῖρ ἀτόν = οὐ(κὶ) θέ-λω αὐτόν, οὐκ ἐπαίρω αὐτόν. — καὶ ἔθηκά το, μάνα μου. — 'ς τὸν

τόπον ατ' ἐπήγεν = αὐτοῦ — ἄς τὴν ἀγάπην ἄτς — ἐκ τῆς ἀγάπης αὐτῆς κτλ.

4) Ἡ αὐτὸς συνήθως ὀλοσχερῆς, ἀποκεκομμένη δὲ μόνον ἐν ταῖς φράσ. γὰ τος (τον), γὰ τη (την), γὰ το = ταῖς ἰδοῦ ὅδε (ἦδε, τόδε), ἐκλαμβάνεται ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ὅχι μόνον ὡς τοῦ γ'. προς. ἀπλῶς δηλωτικῇ, ἀλλὰ καὶ ὡς ἰδίως δεικτικῇ ἀντὶ τῆς οὗτος. Ἡ δ' ἀρχὴ ταύ-της τῆς χρήσεως καὶ ἐτυμολογικῶς ἐν τῇ αὐτὸς ἐγκειμένη (ἴδε ἀνωτέ-ρω) ἀναφαίνεται σποράδην ἤδη ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ, τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς ἀττικοὺς χρόνους, ὡς δῆλον ἐκ τῶν προεκτεθειμένων παρα-δειγμάτων. Ἀπέβη δὲ συνηθεστέρα κατὰ τοὺς ὕστερον χρόνους, π. χ. παρὰ τοῖς Ο'. Γενέσ. Γ'. 15 αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρή-σεις αὐτοῦ πτέρναν (= οὗτος μέν). ΛΗ. 25 αὐτὴ δὲ ἀγομένη ἀπέσειλε πρὸς τὸν πενθερὸν αὐτῆς, λέγουσα κτλ. (= ἡ δέ). Ἰωβ ΚΔ'. 43 αὐτὸς δὲ διὰ τί τούτων ἐπισκοπὴν οὐ πεποίηται; — ψαλμ. ΙΘ'. 9 αὐτοὶ συνεποδίσθησαν καὶ ἔπεσον, ἡμεῖς δὲ ἀνέστημεν κτλ. καὶ πλεοναστικῶς (κατὰ τὸ τῆς ἐβραϊκῆς καὶ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν ἰδίωμα) ψαλμ. ΛΕ'. 9 οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν Κύριον, αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. ΝΔ'. 21 ἡπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἔλαιον καὶ αὐτοὶ εἰσὶ βολίδες — ἔπειτα Ἡσαΐου ΛΑ'. 2 τὸν Κύριον οὐκ ἐζήτησαν καὶ αὐτὸς σοφὸς ἦγεν ἐπ' αὐτοὺς κακά. — Εὐαγγ. Λουκ. Ε'. 14 καὶ αὐτός (= ὁ δὲ) παρήγγειλεν αὐτῶ μηδενὶ εἰπεῖν. — 16 αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος. — Πρβλ. αὐτ. 17. ΙΘ'. 4 Ἰδοὺ ἀνὴρ καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης καὶ οὗτος ἦν πλού-σιος. — Πράξ. τ. Ἀποστόλ. ΙΔ'. 12 ἐκάλουν τε τὸν μὲν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου (= οὗτος) κτλ. Πρίσκου Πανίτου σλ. 462, 5 τοῦτο μαθὼν ὁ Ὀρνι-γίσκλου (αὐτὸς γὰρ εἶχε τὴν πρὸς τῷ Θρακίῳ μέρει τοῦ ποταμοῦ φυ-λακὴν) ἐκ τῶν ἀμφ αὐτὸν πέμψας ἐπυνθάνετο. Κωνσταντ. Πορφυρ. ἐκθ. τ. βασ. τάξ. σλ. 110 κἀκεῖνος λέγει « κελεύσατε », αὐτοὶ δὲ (= οἱ δὲ) ὑπερεύχονται. 114 καὶ ἀριστῶντος τοῦ βασιλέως, αὐτοὶ (= ἐκεῖνοι ἢ οὗτοι) ἐκτελοῦσι τὰς συνηθεῖς ἀκτολογίας. — Θεοφαν. Χρον. (πολ-λάκις) κατ' αὐτόν τὸν καιρὸν = κατὰ τοῦτον τ. κ. = τότε. Πασχαλ. Χρον. (πολλαχοῦ) αὐτῶ τῷ ἔτει = τούτῳ τ. ἔ. κτλ. Πτωχοπροδρ. Α. στ. 61 αὐτὸς ὄνταν ἐμάνθανεν, ὑπόδησιν οὐκ εἶχεν.

63 αὐτὸς μικρὸς οὐδὲν εἶδε τοῦ λουτροῦ τὸ καπῶφλοιον.

71 αὐτὸς ὄνταν ἐμάνθανεν, ποτὲ δὲ ἐκτενίσθη κτλ.

Ἡ αὐτὸς ἐπὶ τῆς δεικτικῆς χρήσεως δύο τινὰ πάσχει: 1) ἀναβιβα-σμὸν τοῦ τόνου καὶ γίνεται αὐτος, αὕτη, αὐτο, αὐτόν κλ. οὗς τύπους

δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν, ὡς ὁ Κορχῆς ἐν Ἀτακτ. Β'. 310, μὲ τοῦς τῆς οὗτος: ὡς αὐτὰ καὶ ὄχι αὐτὰ (= ταῦτα), αὐτον καὶ ὄχι αὐτον (= τοῦτον) κλ. Συμβαίνει δὲ ὁ προβιβασμὸς οὗτος τοῦ τόνου σήμερον μὲν συνήθως μετὰ τινὰς προθέσεις, ὡς: μετ' αὐτον ἢ μεθ' αὐτον. ἀπ' αὐτον, ἀπὸτ αὐτον ἢ ἀπόδ αὐτον. διὰτ αὐτον καὶ εἴτι ἄλλο· ἐνθα τὸ τ ἢ δ δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἀντωνυμίαν, ὥς νὰ ἦνε ταῦτον (= τοῦτον), ἀλλ' εἰς τὰς προθέσεις κατὰ τινὰ προσχηματισμὸν κατ' ἀναλογίαν τῆς μετ(ά) ἐπελθόντα, ἢ χαρακτηρ τῆς ἀφαιρετικῆς ὄν, ὡς ἐν ταῖς λατιν. *sed-itis, red ire, prodesse* κλ. Ἐνταῦθα μόνον διετηρήθη ἀνέκαθεν πρὸ φωνήεντος, καθὼς καὶ πρὸ τῶν ἐμένα, ἐσένα, ἀπὸτ ἐμένα (ἐσένα), διὰτ ἐμένα (ἐσένα)· πρότερον δὲ καὶ χωρὶς προθέσεων, ὡς παρὰ Κων-σταντ. Ἑρμον. μεταφρ. Ἰλιάδος ἐν ἀρχῇ.

αὐτοὶ γὰρ οἱ ἔξη στίχοι κλ.

ὅπου ὁ τόνος προφανέστατα χάριν τοῦ μέτρου προβιβάσθη, μετὰ δὲ προθέσ. παρὰ Κομνηνῶ στ. 187

καὶ τὴν ζυγὸν σκληρότερον εἰς αὐτοὺς ἐπιθήσῃς.

Γεωργιλλᾶ Θαν. τ. Ῥόδου.

καὶ ἂν ἔχει κᾶτις καὶ πουργὴν βαρὺν εἰς τὸ πλευρόν του
ἀπ' αὐτὰ τὰ γλυκίσματα γλυκαίνει τὸν λαιμόν του.

2) Προσχηματίζεται ὡς ἔξῃς:

ὄν. (αὐτοῦνος),	αὐτήνη (αὐτήνα),	(αὐτοῦνο)
γεν. αὐτουνοῦ,	αὐτηνης,	αὐτουνοῦ.
αἰτ. αὐτόναν,	αὐτήναν,	(αὐτοῦνο)
(αὐτοῦνον)		

Πληθυντικός.

ὄν. (αὐτοινοί;),	(αὐτηναίς;),	αὐτάνα
γεν. αὐτωνῶν,	αὐτωνῶν,	αὐτωνῶν
αἰτ. αὐτουνοῦς,	αὐτηναίς,	αὐτάνα.

Οἱ ἐν παρρησίᾳ τύποι εἶνε σπανιότεροι τῶν λοιπῶν, οἱ δὲ μετὰ τιῦ (;), ἀμφιβαλλόμενοι ἀρχαιότερα δ' αὐτῶν παρὰδείγματα παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Ἀ. 359

κάλλιον ἦτον νὰ τρωγες αὐτοῦνον τὸ μελάνιν.

ἐν τῇ ἱστορίᾳ Ἀπολλων. τοῦ ἐν Τύρῳ παρὰ Δουκαγγίῳ σλ. 137

αὐτοῦνος Ἀπολλώνιος καθόλου ἐκινήθη.

ἔπειτα παρὰ Δ. Ζήνων Βατραχομ. 103

αὐτάνα ὅλα τρώγετε ἐσεῖς καὶ τ' ἀγαπᾶτε.

Ἑρωτοκρ. σλ. 93

ἔς κανένα ἄλλο ὁ βασιλὸς τὴν κεφαλὴν δὲν κλίνει,
ἄμμ' αὐτουνοῦ πολλὴν τιμὴν δίδει τὴν ὥραν κείνη.

Τοιοῦτος καὶ ὁ ἡρωτηριασμένος τύπος τούτου = αὐτοῦνου παρ' Ἑρω-τοκρ. ἔς τῆς κεφαλῆς τὴν ζωγραφιὰν τούτου τοῦ διωμπατᾶρι.

Ὁ προσχηματισμὸς οὗτος προήλθε, νομίζω, ὡς ἔξῃς: πρὸς ἔμφασιν τῆς ἐν τῇ αὐτῷ δείξεως προσηρτήθη αὐτῇ τὸ δεικτικὸν μόριον νὰ (= τῷ ἀρχ. ἦν, ἦνι) καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐφέρετο, ὡς εἰκός, ἀκλίτως, καθὼς τὸ δὲ ἐν τοῖς: ὅδε, ἦδε, τόδε, τοῦδε, τόνδε κλ. οἷον αὐτόσνα, αὐτή-να, αὐτόνα, αὐτοῦνα, αὐτήσνα κλ. ὕστερον δὲ συσσωματωθὲν τῇ ἀν-τωνυμίᾳ συμετέσχε καὶ τῆς κλίσεώς της, ἐνθα καὶ τινες φθογγικαὶ μεταβολαὶ συνέβησαν, ὡς αὐτοῦνος ἀντὶ αὐτόσνος ἢ αὐτόνος, αὐτοῦνο ἀντὶ αὐτόνο, αὐτοῦνον ἀντὶ αὐτόνον κτλ., τοῦ παραλήγοντος ο ἐπιρ-ροῇ τοῦ ἐπομένου ν εἰς ου μεταβάλλοντος. Ἀνάλογόν τι συνέβη περὶ αὐτὸ τὸ δὲ ἐν τῷ δημηρικῷ τοῖςδεσσι ἀντὶ τοῖςδε καὶ τῷ τοῦ Ἀλκαίου τῶν-δεων Ἀνεκδ. Ὄξων. I, 253, 19. Τὸ δὲ μόριον νὰ συνετέλεσε καὶ εἰς ἄλλων ἀντωνυμιῶν προσχηματισμὸν, ὡς τουτουνοῦ (= τούτου), ἀλ-λουνοῦ (= ἄλλου), ὁλωνῶν (= ὅλων), ποιανοῦ (= ποίου) κ.λ. περὶ ὧν κατωτέρω.

ἐ.) Δεικτικά.

Αἱ μὲν δεικτικάι ἀντωνυμίαι εἶνε αἱ ἔξῃς:

ἀρχαιότεραι

1) οὐσίας: ὁ, ἡ (ἀ αἰολ. δωρ.), τό. ὅδε, ἦδε (ἄδε), τόδε. οὗτος, αὐ-τη, τοῦτο. τῆνος, τήνα, τῆνο (δωρ.). κῆνος, κήνα, κῆνο (αἰολ. καὶ ἀρχ. δωρ.). κείνος, κείνα, κείνο (νεωτ. δωρ. ἀρχ. ἀττ.). ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖ-νο (ἰων. ἀττ. κοιν.). μετὰ δὲ προσχηματισμοῦ: οὐτοσί, ἐκεινοσί κλ.

2) ποιότητος: τοῖος (α, ον). τοιόςδε (—αδε, ονδε), τοιοῦτος (τοι-αύτη, τοιοῦτο[ν]).

3) ποσότητος: τόσ(σ)ος, τοῖ(σ)όςδε. τοσοῦτος. τοσσῆνος (δωρ. Θεοκρ. Ἀ. 54. Γ'. 51).

4) μεγέθους: τηλίκος. τηλικόςδε. τηλικούτος. τυννοῦτος (κωμικὴ παρ' Ἀριστοφάνει Θεσμοφορ. 745) = τῶσον μικρός (ἐκ τοῦ δωρικοῦ πα-ρὰ Θεοκρίτῳ ΚΔ.. 138 τυννός = τῶσον μικρός. — Πρβλ. τὸ λατιν. *tantillus* — καὶ τοῦ οὗτος) καὶ μετὰ προσχηματισμοῦ τυννουτοσί κ.λ. (Ἀριστοφ. Ἀχ. 367. Ἰππ. 1220. Νεφ. 878 κ. ἄλλ.)

νεώτεραι.

Ἐκτὸς τῶν προειρημένων, αὐτὸς καὶ τός, αἱ ἐξῆς, αἵτινες εἶνε αἱ εὐταὶ μὲ τὰς ἀρχαίας, κᾶπου παρηλλαγμέναι τὸν τύπον: 1) δ, ἡ (τζακων. καὶ ποντικῶς ᾱ), τό· (ἐ)τοῦτος, (ἐ)τούτη, (ἐ)τοῦτο. (ἐ)κεῖνος, (ἐ)κεῖνη, (ἐ)κεῖνο — 2) τίτοις καὶ τέτοις, τίτοια καὶ τέτοια, τίτοιο καὶ τέτοιο καὶ (σπανιώτερον) τοιοῦτος. — 3) καὶ 4) τόσος καὶ (κατὰ διαλέκτους) τσότσος καὶ τοσουλάκος (κίς), οὐδ. τοσουλάκι = τόσον μικρὸς ἢ τόσον ὀλίγος.

Τὰ δὲ θέματα, ἐξ ὧν παρήχθησαν, εἶνε: ΣΑ, ΤΑ, ΚΑ, ΑΝΑ, ΑΦΑ (αυα). Καὶ ἐκ μὲν τοῦ ΣΑ κατὰ μετάβασιν τοῦ σ εἰς τὸ δασὺ πνεῦμα προήλθαν αἱ ὀνομαστικαὶ δ (σक्र. sa, γοτθ. sa, ζενδ. hō), ἡ καὶ ā (σक्र. sâ, γοτθ. sô, ζενδ. hâ) καὶ αἱ νεώτεραι πληθυντικαὶ οἱ, αἱ, καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν σύνθετοι οὗτος (= δ-(α)ύτος), αὕτη (= ā-(α)ύτη), οὗτοι (= δ-(α)ύτοι), αὗται (= ā-(α)ύται). ὅδε, ἥδε, οἷδε, αἰδε. Ἐκ δὲ τοῦ ΤΑ ἡ οὐδετέρω ὀνομ. τὸ (σक्र. tat, γοτθ. thata, ζενδ. tad), αἱ ἀρχαιότεραι (ἐπικαί, δωρικαί) πληθ. τοί (σक्र. tē, γοτθ. tha'i), ται (σक्र. tās, γοτθ. thōs) καὶ αἱ λοιπαὶ πτώσεις· ἔπειτα αἱ ἐξ αὐτῶν σύνθετοι: τοῖδε, ταιδε (ἐπ' ἴσης ἀρχαιότεραι τῶν: οἷδε, αἰδε) μετὰ τῶν λοιπῶν πτώσεων. αἱ δωρικαὶ τούτοι, ταῦται (= το (α)ύτοι, τα-(α)ύται) μετὰ τῶν λοιπῶν πτώσεων. Ἐκ δὲ τοῦ αὐτοῦ ΤΑ παρήχθησαν καὶ αἱ: τοῖος (= ta-ya-s) μετὰ τῶν συνθέτων τοιόςδε, τοιοῦτος (= τοιο-(α)ύτος). τόσος (= τό-τιο-ς κατὰ μετάβασιν τοῦ τι εἰς σσ), ὅθεν συστολῇ τινι ὁ μεταγενέστερος τύπος τόσος μετὰ τῶν συνθέτων: τοσ(σ)όςδε, τοσ(σ)οῦτος. τηλίκος (ΤΑ—λίκο ς;) μετὰ τῶν συνθέτων: τηλικόςδε, τηλικοῦτος. Τέλος ἡ τῆνος, συγκειμένη, ὡς φαίνεται, ἐκ τῶν δύο ριζῶν τα καὶ ἀνά, καὶ ἡ δωρ. τοσσῆνος ἐκ τῶν τόσος καὶ ἀνά. Ἐκ δὲ τῆς ΚΑ καὶ τῆς ΑΝΑ ὁμοῦ αἱ: κῆνος, κεῖνος καὶ μετὰ τοῦ προθέματος ἐ-κεῖνος· ἐκ τῆς ΚΑ καὶ τῆς ΑΝΑ καθ' ἑαυτὰς παρήχθησαν καὶ ἄλλαι ἀντωνυμιαί, οἷαι αἱ κοῖος, κόσος (κοῦ, κῶς ἐπιρρ. κότε) καὶ ἄλλος (λατιν. alius, σक्र. anyas), περὶ ὧν κατωτέρω. Ἐκ δὲ τῆς ΑΦΑ μετὰ τῆς ΤΑ ἐλέχθη ὅτι προήλθεν ἡ αὐτός, ἐκ δὲ ταύτης καὶ τῶν δ, ᾱ (σα) καὶ τὸ (ΤΑ) σύγκεινται, ὡς ἐπ' ἴσης ὑπεδείχθη, αἱ: οὗτος, αὕτη, τοῦτο· ἐκ τῆς αὐτός καὶ τῶν τοῖος, τόσος, τηλίκος σύγκεινται αἱ τοιοῦτος, τοσοῦτος, τηλικοῦτος.

Ἡ τε κλίσις καὶ ἡ χρῆσις πασῶν τούτων τῶν δεικτικῶν εἶνε ἐκ τῶν συνήθων γραμματικῶν γνῶσῃ. Ὅθεν ἐδῶ ἰδιὸν τινα λόγον κάμνομεν ἁ.)

περὶ τῆς δωρ. τῆνος. β'.) περὶ τῶν δ, ἡ, τὸ καὶ γ'.) περὶ τῶν νεωτέρων τύπων.

α.) Ἡ μόνη τῇ δωρικῇ, ὡς φαίνεται, ἰδιάζουσα τῆνος εἶνε μέση τις μεταξύ τῆς οὔτος (ἐπὶ τῆς πλησίον δεξιῆς λαμβανομένης) καὶ τῆς ἐ-κεῖνος (ἐπὶ τῆς πόρρω δεξιῆς), κατ' Ἀπολλώνιον (Ε. Μ. 321, 31), ἐπὶ τε τῆς πλησίον καὶ ἐπὶ τῆς πόρρω δεξιῆς ἐκλαμβανομένη. Ταῦτα διὰ ποικίλων παραδειγμάτων ἀποπειρᾶται ν' ἀποδείξῃ ὁ Ahrens II. p. 267 — 270, ὅπου καὶ παραπέμπομεν.

β'.) Αἱ: δ, ἡ (ᾱ), τὸ κατ' ἀρχὰς ἦσαν κυρίως μὲν δεικτικαί, συνωνυμοῦσαι ταῖς: οὗτος, αὕτη, τοῦτο καὶ ἐνίοτε ταῖς: ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐ-κεῖνο· καταχρηστικώτερον δ' ἐνίοτε καὶ ἀναφορικαί, συνώνυμοι ταῖς: ὅς, ἡ, ὅ. Διετήρησαν δὲ τὴν σημασίαν ταύτην, δηλὸν ὅτι, λίαν περὶωρισμένην μέχρι σήμερον. Αἱ ποικίλαι περιπτώσεις, ἐν αἷς δεικτικῶς ἢ ἀναφορικῶς φέρονται παρὰ τε Ὀμήρῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσιν, καταλέγονται ἐν ταῖς κοιναῖς γραμματικαῖς, εἰς αἷς καὶ παραπέμπομεν. Ἐδῶ δ' ἀναφέρομεν τὰς ὀλίγας περιπτώσεις, ὅτε ἀντωνυμικῶς ἐκλαμβάνονται σήμερον.

Δεικτικῶς μὲν λοιπὸν ἐκλαμβάνονται: 1) ὅτε ἀνωνύμως ἀναφέρονται πρόσωπα ἢ πράγματα διὰ τοῦ καὶ συναπτόμενα: πῆγα εἰς τὸν καὶ τόν. τοῦ εἶπα τὸ καὶ τό. κατὰ τὰ Πινδαρικά: τὰ καὶ τὰ νέμων Πυθ. Ε'. 55. τὰ καὶ τὰ φέρεσθαι Πυθ. Ζ'. 22 καὶ τὰ Πλάτωνος Νομ. ς'. 784. c. τὸν καὶ τὸν βελτίῳ ποιεῖν. Θ'. 874. τῷ κτείναντι τὸν καὶ τὸν κτλ. Συνώνυμοι ταύταις φράσεις εἶνε: τοῦτο καὶ ἐκεῖνο. τὸν ἐ-γαν καὶ τὸν ἄλλον. τὸ ἐνα [καὶ] τὸ ἄλλο, τοῦτο μόνον διαφέρουσαι, ὅτι αὗται μὲν καὶ κατ' ὀνομαστικὴν ἐκφέρονται, ἐκεῖναι δὲ μόνον κατ' αἰτιατικὴν, τῶν λοιπῶν πτώσεων πάλαι μὲν, διὰ τῶν: ὁ δεῖνα, τοῦ δεῖνος κτλ. τῶρα δὲ διὰ τῶν ὁ τάδε, τοῦ τάδε κλ. ἀναπληρουμένων. 2) ἐν ταῖς δημοτικαῖς φράσεσιν ὁ μὲν καὶ ὁ δέ, τὸν μὲν καὶ τὸν δέ, αἵτινες εἶνε συνώνυμοι ταῖς: πᾶς τις, ὁ τυχών, πάντα τινά, τὸν τυ-χόντα. Αἱ δ' ἐπιμεριστικαὶ ὁ μὲν — ὁ δὲ καὶ πληθ. οἱ μὲν — οἱ δὲ εἶνε νεολογικώτεραι, τ. ἔ. κατ' ἀρχαῖσμον νεωστὶ ὑπὸ τῶν λογίων εἰς-ηγμέναι. — 3) ἐπ' ἴσης καινοφανεῖς εἶνε καὶ αἱ: τὸν ὅστις, τὰ ἐξ ὧν, τοὺς ὅσοι κλ. ὑπὸ Κοραῆ καὶ ἄλλων λογίων εἰσηγμέναι κατὰ τὰς ἀρ-χαίας (δμήρικάς τε καὶ ἄττικάς) π. χ. Ἰλ. Β. 684 (ἔσπετε) τοὺς ὅσοι τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἔναιον. Πλάτ. Πρωτάρχ. 320 d ἐκ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῇ κεράννυται. Ἡ χρῆσις τούτων ἦτο συνηθεστάτη παρὰ τοῖς βυ-ζαντινοῖς ἱστορικοῖς τῶν πρώτων αἰώνων, παρὰ Μενάνδρῳ σλ. 295, 40. 429, 3. 430, 3: τὰ ὅσα· 293, 15. 298, 16. 320, 22. 321, 9. 323,

7: τοὺς ὅσοι. παρὰ Προκοπ. πανηγυρ. 496, 11: τῶν ὅσοι Ζωσίμω 44, 48: τῶν ὅσοι Ἀγαθία 10, 20: τῶν ὅσα. 39, 8: τὰ ὁπόσα. 59, 3: τοῖς ὁπόσοι· ἔπειτα παρ' Ἀννῆ Κομν. 265, 5: τοὺς ὅσοι Γ. Κεδρηνῶ 299, 13: τὸν ὃν περ. 561, 22: τοὺς ὅσοι 605, 10: τῶν ὅσοι κτλ.

Ἀναφορικῶς δὲ σήμερον μὲν μόνον ἐν τισι παροιμίαις, ὡς: τὰ κερνᾶς χάνεις, καὶ τὰ χρεωστεῖς πληρώνεις. = α — τὰ φέρει ἡ ὥρα, χρόνος δὲν τα φέρει = α — Τὸ ὡς δὲν θέλεις γίνεται, θέλε το καὶ ὡς γίνεται (παρὰ Κορνήϊ Ἀτακτ. Α'. 203. 205. Β'. 354) καὶ παροιμιακαῖς φράσεσιν, οἷα ἡ ἡπειρωτικὴ: (ὁ ἄρρωστος) δὲν ἔβαλεν εἰς τὸ στόμα του τὰ σέρνει ἀέρας. κλ. κατὰ δ' ὀλίγον ἀνωτέρους χρόνους καὶ ἀλλαχοῦ, ὡς παρὰ Α. Κομν. στ. 238.

255 λόγον τὸν ἑξούρις ἀληθινόν, μὴ τὸν ποιήσης φέμμα
274 τὴν χάριταν καὶ τὸ καλόν, τὸ λάβης ἀπ' ἀνθρώπου
282 τὸ θέλεις εἰπεῖν ἐξ ἀρχῆς στέργε το μέχρι τέλους,
ἐκεῖνα τὰ οὐδὲν κρατεῖς — 350 ἐκεῖνο τὸ ἐπίστασαι. καὶ
Πτωχοπρ. Α. 269—270.

εἰς τοῦ πατρός μου τὸ κελλὶν ἀκρόπαστον ἀπάκιν
σύμπλευρον ἐμαγέρευσαν, σύλλαρδον ἐκ τὰ ἑξούρις.
Β'. 473 τὸ τί εἶσαι καὶ τί θέλεις, τί ἐν τὸ συντυχαίνεις.
ἐν τῷ Θ. Ρ. καὶ χάσασι τὰ ἐλπίσασι καὶ κεῖνα τὰ παντέχαν.

Ἡ ἀναφορικὴ χρῆσις τούτων (τῶν κυρίως δεικτικῶν) συχνότερα μὲν ἦτο παρ' Ὀμήρῳ καὶ Ἰωσι, σπανιωτέρα δὲ παρ' ἀττικοῖς (κυρίως τοῖς τραγικοῖς) π. χ. τοῖς Ἰλ. II, 835

Τρῶσὶ φιλοπτολέμοισι μεταπρέπω, ὃ σφιν ἀμύνω.
ἤμαρ ἀναγκαῖον.

Ὀδ. Β', 262.

κλυθεῖ μοι, ὃ χθιζὸς θεὸς ἤλυθες κτλ.

Ἡροδ. Α. 1 κατὰ τούτῳ τὸ καὶ Ἕλληνες λέγουσι. 5 τὸν δὲ οἶδα αὐτὸς πρῶτον ὑπάρξαντα ἀδίκων ἔργων — τοῦτον σημῆνας προβήσομαι.
— Τὰ γὰρ τὸ πάλαι μεγάλα ἦν, τὰ πολλὰ αὐτῶν μικρὰ γέγονε κτλ.
— Πρβλ. Αἰσχ. Ἐπτὰ 37 Σοφ. Οἰδιπ. T. 1427. Οἰδ. K. 304 κλ.

Τοῦναντίον δεικτικῶς φέρονται πολλάκις παρ' Ὀμήρῳ τε καὶ τοῖς Ἀττικοῖς αἱ ἄλλως ἀναφορικαὶ ὅς, ἢ, ὃ παρὰ τούτοις μὲν μόνον μετὰ τοῦ καί, παρ' ἐκείνῳ δὲ καὶ μετ' ἄλλων τινῶν μορίων: καὶ ὅς Ἰλ. Φ, 498. οὐδ' ὅς X, 204. ὅς γὰρ Ὀδ. Α, 286. Ρ, 172. ὃ γὰρ Ἰλ. M, 344. Ψ, 9. Γνωστὰ δ' αἱ ἀττικαὶ φράσεις καὶ ὅς ἀκούσας ταῦτα εἶπε. — καὶ ἢ, οὐκ εὐφημήσεις; ἔφη — ἢ δ' ὅς = ἔφη δ' ὅς — καὶ οὐκ ἠρώτων.

Αἱ δὲ τυπικῶς μὲ τὰ ἄρθρα συγχεόμεναι καὶ δεικτικῶς ἢ ἐπαναληπτικῶς ἐκλαμβάνόμεναι ἀντωνυμίαι τῆς καθομιλουμένης π. χ. ἐν ταῖς φράσεσι τὸν εἶδα, τὴν ἤκουσα, τὸ πῆρα κλ. εἶνε, ὡς εἴρηται, ἡκρωτηριασμένοι τύποι τῶν αὐτόν, αὐτῇ, αὐτό.

Ἄλλ' ἤδη παρ' Ὀμήρῳ πολλαχῶς ἐν ἀρθρικῇ σημασίᾳ καὶ χρήσει φέρονται αἱ πρότερον δεικτικαί, ὡς εἴρηται, καὶ ἐν μέρει ἀναφορικαὶ ὃ, ἢ, τό. Ἢδη τότε, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρότερον, ἀπὸ τῆς κυρίως δεικτικῆς τῶν πλησίον ἢ πόρρω (ἐν τόπῳ ἢ λόγῳ) σημασίας μετεφέρθησαν εἰς τὴν ἀναπολητικὴν τοῦ πρότερον ἐγνωσμένου (ἀτόμου ἢ εἶδους). Πρβλ. Ἀπολλώνιον.

Ὀρμητήριον δὲ τῆς μεταβάσεως ταύτης εἶνε αἱ περιπτώσεις, ὅπου αἱ φωναὶ αὗται ὡς (ἀντωνυμίαι) προδεικτικαί, οὕτως εἰπεῖν, καὶ προπαρασκευαστικαὶ ὀνομάτων, ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει μετὰ μίαν ἢ πλείονας λέξεις ἐπομένων: Ἰλ. E, 39: ἄχυντό σφιν θυμὸς ἐνὶ στήθεσι, ὃ δὲ ξύμβλητο γεραιός. Α, 347 τὼ δ' αὖτις ἔτην παρὰ νῆας Ἀχαιῶν ἢ δ' ἀέκουσ' ἄμα τοῖσι γυνὴ κίεν — πᾶς ἐάλη, τὸ δ' ὑπέρπτατο χάλκεον ἔγχος. — II, 356 νύξε· τὸ δ' ἀντικρὺ δόρυ χάλκεος ἐξεπέρησεν. Πρβλ. 614. Ρ, 527 κλ. Τοιαῦται καὶ ὅπου μεσολαθεῖ ἀντωνυμικὴ δοτικὴ: Ὀδ. Σ, 314. ἀνέφαινον· αὐτὰρ ὃ τῆσιν αὐτὸς διογενὴς μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς. Ω, 225: ὥχοντ' αὐτὰρ ὃ τοῖσι γέρων ὁδὸν ἡγεμόνευσεν. — Συχνόταται δ' εἶνε αἱ στερεότυποι τῷ δέ οἱ ὅσσε Ἰλ. N, 646. E, 438. O, 607 κ. ἀλλ. τῷ δέ οἱ ὦμω Ἰλ. B, 247. αἱ δέ οἱ ἵπποι Ἰλ. Ψ, 392. 500 κ. ἀλλ.

Ὡς τέλεια δ' ἄρθρα φέρονται ἐν πλείστοις χωρίοις παρ' Ὀμήρῳ, καὶ 1) μετὰ παντοίων προσηγορικῶν ὀνομάτων πρὸς ἀναπόλησιν προωνομασμένων καὶ προσγνωσμένων προσώπων ἢ πραγμάτων: ὃ γέρων Ἰλ. Α, 33. 380. 462. Γ, 484. 259. Δ, 310. E, 450 κ. ἀλλ. οἱ γέροντες Ἰλ. Σ, 503. οἱ θεοὶ Ἰλ. Δ, 4. οἱ ταροὶ Ψ, 460. αἱ γυναῖκες Ἰλ. Σ, 495. 559. Ὀδ. Α, 225. X, 446. τὸν παῖδα Ἰλ. T, 334. τὸν υἱὸν Δ, 339. τὸν ἡνίοχον Ψ, 465. τὸν αἰοιδὸν Γ, 270. τὸν νέκυρ H, 84. Ρ, 127. ὃ ξείρος μόνον ἐν Ὀδυσσεῖα Θ, 404. 251. 338. 541. Ρ, 586 κ. ἀλλ. αἱ βόες Ἰλ. Σ, 574. τῶν βοῶν Ὀδ. M, 324. τὰ μῆλα Ὀδ. Α, 4. 20, 35. τὸν κριὸν I, 461. τὸ κῆτος Ἰλ. Y, 147. τὸ σῆμα Ἰλ. Ψ, 257. Ω, 804. Ὀδ. Θ, 495. τὰ τεύχεα Ἰλ. Ρ, 698. Ὀδ. O, 218 κτλ. — 2) πρὸς παράστασιν εἶδους τινὸς ἀτόμου: ὃ γέρων Ἰλ. Γ, 409. ὃ τ' ἀεργὸς ἀνὴρ ὃ τε πολλὰ ἐοργῶς. I, 320. ὃ δειλὸς ἀνὴρ — τοῦ — κακοῦ — τοῦ — ἀγαθοῦ N, 578 κεῖ τὸν ὁμοῖον II, 53. Ὀδ. Ρ, 248. τὸν ἀρείῳ Ἰλ. K, 237 Ὀδ. Y, 133. τὸν ὀπίστα-

τον Ἰλ. Α, 178. — 3) Πρὸς οὐσιαστικοποίησιν μετοχῶν τε καὶ ἄλ-
λων ἐπιθέτων (ἀλλ' ὄχι ἀκόμη καὶ ἀπαρεμφάτων): τὸν ἄγοντα Ἰλ.
Φ, 262. τὸν προὔχοντα Ψ, 325. ὁ νικηθεὶς Ψ, 663. τῷ νικῆσαντι
Γ, 255 κ. ἄλλ. — τὸν ἄριστον Ἰλ. Φ, 207 τὸν δύστηνον Ὀδ. Υ,
224 τὸ ἡμῖς Ἰλ. Ν, 565. τὸ κρήγυον Α, 106. — ἡ μία (γυνή)
Ὀδ. Υ, 110. τῆς μὲν ἱῆς Ἰλ. Π, 174. οἱ δύο Ὀδ. Ζ, 64. τοὺς μὲν
τέσσαρας — τὼ δὲ δύο Ἰλ. Ε, 271. αἱ μὲν εἴκοσι — αἱ δὲ Ὀδ. Υ,
158. — οἱ ἄλλοι Ἰλ. Α, 429. Ζ, 41. 402. Α, 693. Π, 697. Ὀδ.
Α, 26. 157. Δ, 70 κ. ἄλλ. τοὺς ἄλλους Ἰλ. Α, 367. Υ, 454 κ. ἄλλ.
— τὸ ἄλλο Ἰλ. Ψ, 454. τὰ ἄλλα (τᾶλλα) Ἰλ. Α, 465. Β, 428.
Α, 704. Ὀδ. Γ, 462 κ. ἄλλ. — τὸν ἕτερον Ἰλ. Ε, 146. τὼ ἐτέρω
Ὀδ. Ι, 430. τοὺς ἐτέρους Α, 258. κ. ἄλλ. — οἱ πρότεροι (= οἱ πρό-
γονοι) Ἰλ. Α, 308. τῷ πρώτῳ, τῷ δευτέρῳ, τῷ τρίτῳ, τῷ τετάρτῳ
καὶ πέμπτῳ (ἀνθρώρως) Ψ, 265 κξ. τὸν τέταρτον Ὀδ. Ξ, 26 Πρβλ.
Ἰλ. Μ, 94 κξ. Β, 123. τὰ πρῶτα Ψ, 275 καὶ ἐπιρρηματικῶς τὸ
πρῶτον Ἰλ. Ψ, 214 — 324. Ὀδ. Ξ, 467. Δ, 13. τὰ πρῶτα Ἰλ. Ν,
679. Ρ, 612. Ψ, 523. — τὸ τρίτον Ἰλ. Γ, 225. Ζ, 186. Ψ, 733.
842. — τὸ τέταρτον Ἰλ. Ν, 20. Φ, 177. τὸ πάρος Ἰλ. Ν, 228.
Ὀδ. Ω, 486 κ. ἄλλ. — τὸ πρὶν Ἰλ. Ε, 54. Ζ, 125. Ι, 403. Ο, 72
κ. ἄλλ. — τὸ πρόσθεν Ἰλ. Μ, 40. Ψ, 583. Ὀδ. Δ, 688 κτλ. —
Ἀπαρέμματα δ' ἐναρθρα παρὰ πρώτῳ τῷ Πινδάρῳ ἀπαντῶσιν: Ὀλ.
Β'. 97. Πυθ. Β'. 56: τὸ πλουτεῖν σὺν τύχῃ πότμου σοφίας ἄριστον.
Ὀλ. Η'. 58: τὸ διδάσασθαι εἰδότες ῥάτερον· διότι ἐν τοῖς ὁμηρικῶς
Ὀδ. Υ, 52 ἀνίη καὶ τὸ φυλάσσειν πάννουχον ἐγρήσσοντα Ι, 3 τό γε
(τόδε) καλὸν ἀκουέμεν ἐστὶν ἀοιδοῦ· ἢ τὸ εἶνε = τοῦτο (τόδε).

Τοιαύτην ἀρχὴν λαβοῦσα ἡ ἀρθρική χρῆσις τῶν ἄρθρων ὕστερον κατ'
δλίγον ἐπευρύνθη, περιοριζομένης, κατ' ἀντίστροφον λόγον, τῆς ἀντω-
νυμικῆς, καὶ σήμερον, ὅτε αὕτη εἰς ἄκρον περιωρίσθη, εὐρυτάτη ἀπέβη
ἡ ἀρθρική ἀφ' οὗ δὲ καὶ τὰ κύρια ὀνόματα γενικώτατα τὰ προσλαμ-
βάνουσιν: ὁ Νικόλας, ὁ Δημήτρις, ὁ Παῦλος κτλ. καὶ τὰ ἐθνικά: οἱ
Ἕλληνας, οἱ Γάλλοι, οἱ Ἀγγλοι, οἱ Γερμανοί, οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ
Συρραῖοι, οἱ Χιώταις, οἱ Συριακοί κτλ. καὶ τὰ τῶν ὥρων τοῦ ἔ-
τους: τὸν χειμῶνα, τὴν ἀνοιξίαν, τὸ καλοκαίρι, τὸ φθινόπωρον (ἢ
Χυνόπωρον) καὶ τὰ τῶν μηνῶν: τὸν Μάρτιον, τὸν Ἀπρίλιον, τὸν
Μάιον, τὸν Αὔγουστον κτλ. ἐν ᾧ τῶν μὲν κυρίων δύο μόνον ἐναρθρα
παραδείγματα φέρονται παρ' Ὀμήρῳ Ἰλ. Α, 11 τὸν Χρῦσιν. Ὀδ. Μ,
125. τῆς Σκύλλης καὶ ταῦτα ἄλλως ἐρμηνευόμενα ὑπὸ τε παλαιότε-
ρων καὶ νεωτέρων γραμματικῶν, τὰ δὲ λοιπὰ καὶ παρὰ τοῖς μεθ' Ὀμή-

ρον συνήθως χωρὶς ἄρθρου φέρονται. Καὶ πλεονάζει πῶς τὸ ἄρθρον ἐν
τοῖς καθομιλουμένοις, — ὁ καλὸς ὁ ἄνθρωπος, ἡ μικρὰ ἡ κόρη, τὸ
καλὸ τὸ παλληκάρι· ξέρει καὶ ἄλλο μονοπάτι κτλ. ἀντὶ τῶν ὁ καλὸς
ἄνθρωπος, ἡ μικρὰ κ. τὸ κ. π. κτλ., οἷς ἀνάλογα καὶ τὰ Πτωχοπροδρ.
Α, 105: ἀφ' οὗ δὲ τὰς γωνίας μου τὰς ὁδούς ψηλαφήσω· ἀνθ' οὗ συν-
ηθέστερον τὰς γων. μου ὁδούς. 368 καὶ ἀπὸ τὸ πείσμαν τὸ πολὺν καὶ
τὸ πολὺν τὸ διῶμαν, — ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ γνῶσῃ
καὶ ὠρισμένα ἀντικείμενα δι' ἀνάρθρων ὀνομάτων ἐκφέρονται: Θεὸς
φυλάξῃ (= αἱ ἢ φυλάξοι) 15 Ἰουλίῳ, 30 Σεπτεμβρίου κτλ. με χέ-
ρια καὶ με ποδάρια (χερσὶ τε ποσὶ τε) = με τὰ χερίά του καὶ με τὰ
ποδάρια του. Καὶ γενικαὶ ἐννοιαὶ ἐν παροιμίαις:

ἀνθρώπου παρακάλεις ὁμοιάζει· σὰν ἀγγάρεια

μικρὸ χωριό, πυκνὴ ἀγγάρεια.

ξένο βιδ καλολογάριαστο.

καθάρ(ι)δες οὐρανὸς ἀστραπαὶς δὲν φοβάται.

ξένος πόνος ξέδερμα (= ἀπαλλαγὴ ἀπὸ δάρσιμον)

κατ' ἄλλην γραφὴν ξώδερμα.

μάθημα ξεμάθημα δύο καλὰ μαθήματα κτλ.

Ἀλλὰ τὰ περαιτέρω περὶ τε χρήσεως καὶ θέσεως τῶν ἄρθρων εἰς τὸ συν-
τακτικὸν ἀνήκουσιν.

γ'.) Ἀντὶ τῶν ἀττικῶν τε καὶ ἰωνικῶν οὗτος, αὕτη, ταῦτο μεταχει-
ρίζεται ἡ νεωτέρα γλῶσσα τὰς τοῦτος, τούτη, τοῦτο καὶ μετὰ προθέ-
ματος (Πρβλ. τὰ: ἐ-σύ, ἐ-κεῖνος) ἐ-τοῦτος, ἐτούτη, ἐτοῦτο πανταχοῦ
τὴν οὐ ὁμαλῶς διατηροῦσα ὡς ἐξῆς:

Ἑνικός.

Πληθυντικός.

ὄν.	(ἐ)τοῦτος,	(ἐ)τούτη,	(ἐ)τοῦτο		(ἐ)τοῦτοι,	(ἐ)τούταις,	(ἐ)τοῦτα
γεν.	(ἐ)τούτου,	(ἐ)τούτης,	(ἐ)τούτου		(ἐ)τούτων,	(ἐ)τούτων,	(ἐ)τούτων
αἰτ.	(ἐ)τοῦτον,	(ἐ)τούτην,	(ἐ)τοῦτο		(ἐ)τούτους,	(ἐ)τούταις,	(ἐ)τοῦτα.

καὶ μετὰ τοῦ προσχηματισμοῦ να συγχωνευομένου ὡς καὶ ἐν τῷ αὐ-
τοῦτος προήλθαν οἱ τύποι: ἐν. γεν. (ἐ)τουτουνοῦ, τουτηνηῆς. αἰτ. (ἐ)-
τούτονα, (ἐ)τούτηνα καὶ (ἐ)τούτονα (σπανιώτερον). πληθ. ὄν (ἐ)-
τουτοινοί, (ἐ)τουτηναίς, τούτανα (σπανιώτερον). γεν. (ἐ)τουτωρων.
αἰτ. (ἐ)τουτουνοὺς, (ἐ)τουτηναίς.

Οἱ τύποι τοῦτοι καὶ ταῦται (πλησιέστερος τῷ τούται ἢ ὁ αὐται) ἡ-
σαν συνηθέστατοι παρὰ τοῖς Δωριεῦσιν, ὡς δῆλον ὅχι μόνον ἐκ τῆς τοῦ
Ἀπολλωνίου (π. ἐπιρρ. 592, 7. π. ἀντων. 72. Β. π. συντάξ. Γ'. 22)

μαρτυρίας, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀποσπασμάτων τοῦ Σώφρονος παρ' Ἀθην. Γ'. 86 ε. καὶ Δημητ. π. ἐρμην. 151.

Τίνες δὲ ἐντὶ ποκα, φίλα, ταῖδε ταὶ μακραὶ κόγχαι;
σωλήνες θην τούτοι γὰ, γλυκύκρεον κογχύλιον, χηρᾶν
γυναικᾶν λίχνευμα.

καὶ παρ' Ἀπολλωνίου π. ἀντων. ἐνθ' ἀνωτ. « ταύται ταὶ θύραι, μάτερ. »
ὁ δὲ τοῦτος ἐπ' ἴσης τῇ δωρικῇ προσμαρτυρεῖται ἐν τοῖς ὀξωνείοις ἀν-
εκδ. I, 414, 10. Κατὰ ταύτας λοιπὸν τὰς ἀρχὰς τὴν τῶν εἰς ου παρα-
ληγουσῶν πτώσεων ἀναλογίαν καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐκτείνασα ἡ καθομι-
λουμένη ἐσχημάτισε τοὺς ἐκτεθειμένους τύπους της, κατὰ δὲ τούτους
καὶ τοὺς τοιοῦτους, τοιοῦτη, τοιοῦτας κ.λ. Ἀναφαίνονται δ' οἱ δημώ-
δεις οὗτοι ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ, ὅσον ἐμοὶ γνωστή, τὸ πρῶτον κατὰ
τὸν ιδ'. αἰῶνα παρὰ τῷ στιχουργῷ τῶν Χρονικῶν τῆς Ῥωμανίας (ἐκδ.
τοῦ Buchon) σλ. 26.

καὶ εἶπεν οὕτως πρὸς αὐτὸν ἀπόκρισιν τοιοῦτην.

αὐτόθι: ἐτοῦτο γὰρ καὶ φαίνεται τιμὴ σ' ἔνε μεγάλη.

σλ. 44: ἐτοῦτο τοὺς ἐσύντυχεν ἐκεῖνος ὁ λεγάτος.

σλ. 38: ἡμεῖς γὰ σὰς χαρίσωμεν τὴν ἔξοδον ἐτούτην.

Ἐπειτα παρὰ Δημ. Ζήνων Βατραχομ. στ. 2.

γὰ μ' ἀποστείλῃ βοηθοὺς ἔς τούτην τὴν ἱστορίαν

στ. 155. τὰ λόγια τοῦτα ἔμπαζε· γὰ τί ἄρχισε νὰ κλίνη

267. λοιπὸν ἐτούτος ἔπαψε, καὶ ὅλοι τὸν ἀκοῦσι.

254. οἱ λόγοι τοῦτοι ἐτάραξαν τῶν βορθακῶν τὰς φρένας.

Ἀλλὰ τό; ἐτούτο ἤδη καὶ ἐν τῷ Β. Χ. στιχ. 269. Οἱ δὲ τύποι τί-
τοιος, τίτοια, τίτοιο (συνηθέστεροι παρὰ τοῖς προγενεστέροις δημοτικοῖς
συγγραφεῦσι) καὶ τέτοιος, τέτοια, τέτοιο (σήμερον συνηθέστεροι) εἶνε
οὐδὲν ἄλλο ἢ οἱ ἀρχαῖοι τοῖος, τοῖα, τοῖο ἀναδεδιπλωμένοι. Ἀναφαί-
νονται δὲ ἤδη παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Β. Χ.

τίτοιον ἀπηλογήθηκεν ἡ Φαιδροκάζα λόγον.

πρβλ. στιχ. 327. — ἔπειτα παρὰ τῷ τοῦ Β.

εἰς τίτοιον ἄνδρα θαυμαστὸν τίτοιον κακὸν νὰ γένῃ!

ἐν τῷ Θ. Κ.

ἀμμή οἱ Τοῦρκοι οὐ δύνουνταν νὰ πάρου(ν) τίτοια χώρα.

ἔπειτα παρὰ Δ. Ζήνων Βατραχ. 162.

γὰ τονὲ βάλῃ ἀνόλπιστα ἄς τέτοια ἀπωλεία.

στ. 461. τέτοιας λογιῆς παράξενoi ἐφάνησαν ἐκεῖνοι κλ.

ὑπὸ δὲ τὸν τύπον ἔτοιος παρὰ Β. Κορνάρω Ἐρωτοκρ.

καὶ τὸ παιδί μου ἂν κάνεις μου τῶθελε σκοτώση,

ἔτοιον καιρὸν ἀντάμειψιν δὲν ἤθελα τοῦ δώση,
οὐδὲ γυρέψην ἤθελα νὰ γδικηθῶ ἔτοια ὦρα,
ὁποῦν τόσοι ἀφεντόπουλοι καὶ ξένοι μέσ' ἔς τὴν χώρα.

Ὁ τσότσος ἢ τζότζος εἶνε αὐτὸς ὁ τσόος κατὰ συμφθορὰν τοῦ τ καὶ
τοῦ σ εἰς τσ ἢ τζ, ὡς καὶ ἐν τοῖς: τζεκούρι ἐκ τοῦ securis. τζέτζυρας,
τζέτζυρίζω ἀντὶ τῶν τίτυρος, τιτυρίζω κλ. καὶ λέγεται ἐν Ἡπείρῳ συ-
νωνύμως τῷ ἀρχαίῳ κωμικῷ τυγγοῦτος· ὁ δὲ τοσουλάκις καὶ (συνηθέ-
στερον οὐδετ.) τοσουλάκι εἶνε ὑποκοριστικὸν τοῦ τσόος κατὰ τὸ λατιν.
tantillus καὶ λέγεται τὴν σήμερον πολλαχοῦ. Ἀντὶ δὲ τοῦ τηλίκος ἡ
νεωτέρα μεταχειρίζεται περιφράσεις διαφόρους κατὰ τὰς διαφόρους ση-
μασίας του: τόσο(ν) μεγάλος, τόσο(ν) χρονῶν, τόσο(ν) μικρὸς κτλ.
ἐνίοτε περιφράζει καὶ τὴν τοιοῦτος ἢ τέτοιος διὰ τῶν γενικῶν: τέτοιας
λογίης, π. χ. παρὰ Δημ. Ζήνων Βατραχομ. στ. 462

τέτοιας λογιῆς παράξενoi ἐφάνησαν ἐκεῖνοι,

ὁποῖοι ὀνομάζονται καὶ λέγονται καρκῖνοι.

Οὕτω καὶ ἀντὶ τῆς ἀρχαίας ἐρωτηματικῆς ποῖος (= qualis) ἡ νεωτέ-
ρα μεταχειρίζεται τὴν παράφρασιν ποῖας λογιῆς ἢ τί λογιῆς ἢ καὶ τῇ
λογῶν, περὶ ἧς καὶ κατωτέρω εἶνε δ' αἱ γενικαὶ αὗται λογιῆς, λογῶν
ἐκ τῆς ὀνομαστ. λογιῇ (συνθ. ἐκλογή, διαλογή) = sorte, espèce μονα-
δικαί, ἄνευ δηλ. τῶν λοιπῶν πτώσεων καὶ μόνον ἐπὶ τῆς παρούσης
χρήσεως, ὅσον ἐμοὶ γνωστόν· ἐν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ τὸ ἀ-
πλοῦν λογιῇ.

Τῆς δ' ἀντωνυμίας ὅδε, ἡδε, τόδε τὸ μόνον γνωστόν μοι ἐν τῇ καθ-
ομιλουμένῃ λείψανον εἶνε τὸ οὐδ. πληθ. τάδε μετὰ τῶν ἄρθρων ὁ, ἡ,
τό, τοῦ, τῆς κλ. ἀκλίτως ἀντὶ τῆς ἀρχαίας ἀορίστου: ὁ (ἡ, τὸ) δεῖνα,
τοῦ (τῆς) δεῖνος, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴρηται, λαμβανόμενον. Ἡ τοιαύτη
χρήσις τοῦ τάδε εἶνε νεωτάτη. Διότι ὁ τε Πτωχοπρόδρομος καὶ οἱ μετ'
αὐτὸν ἀκόμη μετεχειρίζοντο τὴν δεῖνα ἀκλίτως, ὡς ἤδη καὶ ἡ ἀρχαία
πολλαχοῦ, π. χ. Ἀριστοφ. Θεσμοφ. 622: τὸν δεῖνα, τὸν τοῦ δεῖνα.
Πτωχοπρ. Α. 58

βλέπεις τὸν δεῖνα, τέκνον μου; πεζὸς ἐπεριπάτει.

πρβλ. Β'. 522 μετὰ δὲ τοῦ ν τῆς αἰτιατ. αὐτ. 517 τὸν δεῖναν, καὶ
συσσωματωθέντος τοῦ ἄρθρου ὁ μετὰ τῆς δεῖνα ἐπὶ τῆς αἰτιατ. Πτω-
χοπρ. Β'. 47

μὴ συντυχαίνης, πρόεχε, κἂν ὅλως τὸν ὀδεῖνα
καὶ ἐπανλαμβάνομένη ἐν Πτωχοπρ. Β'. 565

κράζει γοργὸν τοὺς ἱατρούς, τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα.

ὁμοίως ἐπαναλαμβάνομένη καὶ ὁμώνυμος καὶ παράλληλος τῇ : τὰ καὶ τὰ φέρεται καὶ ἡ τόδε παρὰ Πτωχοπρ. Β'. 568

λέγουσιν : ποῖσε τὰ καὶ τὰ, καὶ ἅς γένῃ τόδε τόδε.

ὡςαύτως ἀσυνδέτως ἐπανειλημμένη πρὸς ἔμφασιν καὶ ἐπίτασιν φέρεται καὶ ἡ τόσος, π. χ. Πτωχοπρ. Β'. 440.

καὶ παῦσε τὸ νὰ τρῶς πολλά, ν' ἀλέθης τόσα τόσα.

Σήμερον ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας ἐπαναλαμβάνεται ἡ τόσος συνήθως μετὰ τοῦ καί : τὸν εἶπα τόσα καὶ τόσα = πάμπολλα, ἄπειρά — τόσοι καὶ τόσοι ἦλθον = πάμπολλοι, πολυάριθμοι κτλ.

Σημ. Εἰς τὰς δεικτικὰς ἀντωνυμίας πρὸς ἔμφασιν τῆς δειξέως προσ-
ηρτήθησαν τὰ μόρια : δέ (= δά, γερμ. da = ἰδού, νά) καὶ ἔ' καὶ τὸ
μὲν δὲ ἀναφαίνεται ἐν ταῖς ἐξῆς : ὅδε, ἥδε, τόδε καὶ τῷ ἐντεῦθεν ἐ-
πιρρήματι ὥδε (ἀντὶ ὧς δε) ἔπειτα ἐν ταῖς : τοιός δε, τοσός δε, τη-
λικός δε. τὸ δὲ ἔ' ἐν ταῖς : οὗτος, αὐτῆς, τοῦτ' (ἀντὶ τοῦτο), οὗτοι,
τουτοὺ κλ. ἐκεῖνος, ἐκεῖνων, ὁδὲ, ταδὲ (ἀντὶ ὁδε, ταδε). τουτογί,
ταυταγί (πιθαν. ἀντὶ τῶν τουτογεί, ταυταγεί), τοσουτογί, τοσουδί,
τυγγουτοσί κτλ. Τοιαύτην ἐμφαντικὴν σημασίαν εἶχε καὶ τὸ γε (γα)
ἐν ταῖς : ἐγώ γε, σύ γε κτλ., περὶ ὧν ἤδη ἐλέχθη, καθὼς καὶ περὶ
τοῦ καθομιλουμένου μορίου γὰ ἢ γά. Τοιαύτην τινὰ ἴσως καὶ τὸ νῆ
ἢ μόνον ἢ ἐν ταῖς ἐγώ νη, ἐμένη, τύνη, τυύνη κλ. — Ἐκ τούτων τῶν
προσχηματισμῶν ἡ νεωτέρα διατηρεῖ ἀντὶ μὲν τοῦ ἢ τὸ α ἐν ταῖς : ἐ-
μένα, ἐμένα, ἴσως δὲ καὶ τὸ ε ἐν ταῖς : τονέ (= τὸν), τηνέ (= τήν),
τούτονε, ἐκείνονε (= τοῦτον, ἐκείνον), ἀντὶ δὲ τοῦ γα (γέ) τὸ γὰ ἢ
γά, ὡς ἐλέχθη, αὐτὸ δὲ τὸ δε ἐν μόνῃ τῇ τάδε, ἀντὶ τῆς δεῖνα λαμβά-
νομένη, περὶ ἧς ἐπ' ἴσης ἐλέχθη. Ἰδιάζει δὲ τῇ καθομιλουμένη ὁ προσ-
σχηματισμὸς γά, ὅστις συγχωνευθεὶς ταῖς ἀντωνυμίας : αὐτός = οὗ-
τος, ἄλλος καὶ ὁλος καὶ τῆς κλίσεώς των συμμετέχει, ὡς ἤδη εἶδαμεν
καὶ ἀκόμη κατωτέρω θὰ ἴδωμεν.

ς.) Ἀναφορικαί.

Θέμα γα (ja), ὅθεν αἱ σκρ. ya, yā, yat καὶ μεταβάσει τοῦ y (j) εἰς
τὸ δασὺ πν. αἱ ἑλλην. ὅς, ἡ (ἄ), ὅ.

Αὗται εἶνε ἀρχαῖαι μὲν :

1) οὐσίας ὅς, ἡ, ὅ (συνήθως ἐπὶ γνωστῶν καὶ ὠρισμένων) : ὁ, ἡ, τὸ
(ὁμοίως : περὶ ὧν ἤδη ἀνωτέρω ἐλέχθη) καὶ μετὰ τοῦ μορίου περ, κατ'
ἀρχὰς ἐμφασίν τινα ἔχοντος : ὅς περ καὶ ὅπερ, ἡ περ, ὅπερ καὶ τόπερ.
ὅστις καὶ ὅστις, ἥτις, ὅ, τι (ὁμηρ. ὅττι) σύνθετον ἐκ τῶν ὅς, ὁ καὶ τῆς

ἀορίστου τις, διὸ καὶ κυριολεκτικῶς καὶ συνήθως ἐπ' ἀοριστίας τιθέμεναι
ἐν ᾧ τῆς ὅς τις καὶ τὰ δύο μέρη κλίνονται, ὡς οὐ τις, ᾧ τι, ὅν τι-
να κτλ. τῆς ὅστις τὸ πρῶτον μέρος συνήθως μένει ἄκλιτον παρὰ τε
Ὁμήρῳ καὶ Ἡροδότῳ καὶ πολλοῖς τῶν Ἀττικῶν, ὡς : ὁ του (ὁ τεο, ὅ-
τευ, ὅττεο, ὅττευ) ὁ τῷ (ὁ τεῷ), ὅ τινα· ὅ τῶν (ὁ τεῶν). ὁ τοῖσιν Ἀν-
δοκ. Γ'. 16 (ὁ τέοισιν), ὅ τινας, ἄσσα καὶ ἄττα· ἐπὶ δὲ μεγαλειτέρας
ἀοριστίας καὶ καθολικότητος μετὰ τινων μορίων : ὅς ἄν (κεν), ὅστις
ἄν, ὅστις οὐν, ὅστις δὴ ποτε, ὅστις δὴ ποτ' οὐν. Ἐπὶ δὲ δύο ἀντι-
κειμένων ὁπότερος.

2) ποιότητος : οἶος (ὠρισμένως), ὁποῖος, ἰων. ὁκοῖος (ἀορίστως) καὶ
μετὰ τῶν ἤδη ἐκτεθειμένων μορίων οἶος ἄν (κεν), ὁποῖος ἄν, οἶος δὴ
ποτε, ὁποῖος δὴ ποτε κλ.

3) ποσότητος : ὅσος (ὠρισμ.), ὁπόσος (ἀορ.), ὅσος ἄν (κεν) κλ.

4) μεγέθους : ἡλίκος, ὀπηλίκος, ἡλίκος ἄν κλ.

Νεώτεραι δέ :

1) ὅς (σπανιώτερον καὶ μόνον παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις δημοτικοῖς
ἐπιχουροῖς), ὅστις ἀλλ' ὅχι καὶ ὅστις, ἡ δὲ γεν. ὅτινος, ἡ αἰτ. ὅτινα
πληθ. ὄν. οἵτινες, γεν. ὅτινων, αἰτ. ὅτινας· τὸ δὲ θηλ. ἥτις σχεδὸν ἄ-
χρηστον· οὐδ' ὅ, τι (συνήθως μόνον κατ' ὀνομας. καὶ αἰτιατ. τοῦ ἐνικ.),
πληθ. δὲ ὅσα, καθὼς ἤδη καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πολλάκις ἀντὶ τῶν ἄσσα,
ἄττα, ἄτινα. ὁ ποῖος, ἡ ποῖα, τὸ ποῖον καὶ (κατὰ συσσωμάτωσιν τοῦ
ο, πρβλ. τὸ ὁδεῖνα). ὁποῖος, ὁποῖα, ὁποῖο(ν)· πληθ. ὁποῖοι, ὁποῖαις,
ὁποῖα κτλ. καὶ τέλος (μετὰ δευτέρου ἄρθρου), ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποῖα, τὸ
ὁποῖον. ὅπου, ὅπου καὶ (κατ' ἀφαίρεσιν)· ποῦ ἐπὶ παντὸς γένους, ἀρι-
θμοῦ καὶ πτώσεως, ὅ ἐ. ἀκλίτως, καθὼς καὶ ὡς ἐπίρρημα τόπου καὶ
χρόνου, ἐπὶ δ' ἀοριστίας μετὰ τῶν μορίων καὶ ἄν : ὅστις καὶ ἄν, ὅτι
καὶ ἄν, ὅποιος καὶ ἄν (πρὸς βιβλίσκου τοῦ τόνου), οἶος καὶ ἄν (κα-
τὰ διάλεκτον), ὅπου καὶ ἄν.

2) οἷας λογῆς (σπανιώτερον), ὁποῖας λογῆς· ὅ, τι λογῆς καὶ ὅ, τι
λογῶν (ὠρισμένως τε καὶ ἀορίστως), ἐπὶ δ' ἀοριστίας : ὁποῖας λογῆς,
ὁποῖας λογῆς καὶ ἄν, ὅ, τι λογῆς καὶ ἄν. Πρβλ. τὰ περὶ τοῦ τέτοιαις
λογῆς εἰρημένα.

3) ὅσος, ὅση, ὅσο(ν) ὁπόσος, ὁπόση, ὁπόσο(ν) κυρίως ἐπὶ ὠρι-
σμένων· ἐπὶ δ' ἀορίστων : ὅσος καὶ ἄν, ὁπόσος καὶ ἄν.

4) ὅσον μέγας, ὅσον μικρός, ὅσων χρόνων = ἡλίκος, ὀπηλί-
κος· ἀορίστως δέ : ὅσον μέγας (μικρός) καὶ ἄν κτλ.

Ἡ μὲν τῶν ἀρχαίων χρήσις εἶνε γνωστὴ ἐκ τῶν συνήθων γραμματικῶν· ἐνταῦθα δὲ λέγομέν τινα περὶ τῶν νεωτέρων.

Αἰ μὲν ὅς, ἥ, ὃ σήμερον ἐν τῇ καθομιλουμένη ἄχρηστοι ἀποβάσαι ἀπαντῶσιν ἀκόμῃ ὅχι μόνον παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ καὶ Α. Κομνηνῷ, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Β. Χ.

πλὴν τὴν καρδιοφλόγησιν, ἣν ὁ Φίλαρμος εἶχε,
ᾧ τὸ μίσευμα τοῦ ἀδελφοῦ οὐκ ἔμπορεῖ βαστάζειν.

ἔπειτα παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Βελισσαρίου.

εἰς ἐν νησὶν ἐφθάσασιν, ὃ λέγουσι Μιτυλήνη.

τῶν δέ: ὅςτις (ἦτις, ὅ, τι), οὔτινες ἐπ' ἀναφορᾶς ὠρισμένων καὶ γνωστῶν παραδείγματα ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας δημῳδους ἃς ἦνε τὰ ἐκ τῶν Χρονικῶν τῆς Ῥωμανίας (ἐν ἀρχῇ).

τοῦ μακαρίου ἐκείνου φρὲ Πιέρου ἐρημίτου,
ὅςτις ἀπῆλθεν ᾧ τὴν Συρίαν, νὰ ἔχη προσκυνήσῃ

— καὶ ὡς ἤρε τοὺς χριστιανοὺς ὁμοίως τὸν πατριάρχην

οὔτινες ἐδουλεύασιν ἐκεῖ τὸν ἅγιον Τάφον.

τῆς δ' ὅ, τι ἐκ τοῦ Α. Κομνηνοῦ στ. 209.

νὰ ποίσῃ ὅ, τι θέλουσιν καὶ νὰ τοὺς ἀναπαύσῃ.

Αἰ δὲ ὁ ποῖος, ἡ ποία, τὸ ποῖον ἀπαντῶσιν ὅσον ἐγὼ γνωρίζω, παρὰ πρῶτῳ τῷ ποιητῇ (τοῦ) Θρ. τ. Κωνστ.

καὶ ψέξετε τὸν λογισμὸν ὁμοῦ δὲ καὶ τὴν γλῶσσαν
τὴν ποίαν δὲν ἐδυνήθηκα νὰ τὴν ἀποκρατήσω.

ἔπειτα παρὰ τῷ τοῦ Βελισσαρίου.

Δυρότοιχοι Ἀλέξις ἔτι καὶ Πετρολίφας
οἱ ποῖοι ἠνδραγάθησαν καὶ πήδησαν καὶ πῆραν.

ἔπειτα παρὰ Σ. Σ.

καὶ καθ' ἡμέρα, Φραντζεσκῇ, ἐσὺ θέλεις μανθάνειν
τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὰ κακά, τὰ ποῖα θέλεις παθαίνειν.

Αἰ δὲ ὁ ποῖος, ὁ ποία, ὁ ποῖον τὸ πρῶτον, ὅσον ἐμοὶ γνωστόν, παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Β. Χ.

νὰ ἔξερῃ, κύρι ξένη μου, ὅν ἔχομεν εὐνοῦχον
ὁ ποῖον ἐξαπέστειλεν Ῥοδόφιλος ὁ ἀναξ.

ἔπειτα παρὰ Δ. Ζήνῳ Βατραχομ. στιχ. 6.

ὁ ποῖος θεὸς λογίζεται καὶ θεῖον παλληκάρι.

στ. 462: τέτοιας λογῆς παράξενοι ἐφάνησαν ἐκεῖνοι,

ὁ ποῖοι ὀνομάζονται καὶ λέγονται καρκῖνοι.

στ. 247: ὁ ποῖον τὸν ἐφόνευσε μὲ πονηριὰ ὅσον κλέφτης.

Αἰ δὲ ὁ ποῖος, ἡ ποία, τὸ ποῖον παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Β. Χ.

τὰ ζώδια γύρου περισσὰ λιθαρωτὰ κάκεια.

τὰ ποῖα μετὰ μηχανῆς ἐδάστα κάτω κείνη.

ἔπειτα παρὰ τῷ τοῦ Θ. Κ.

τὸ ποῖον ποῦ ξεύρετε καὶ οὐδὲν το ἀναφέρω.

Ἡ δὲ ὁ ποῦ (ἔπου, ποῦ) ἔτι ἀρχαιότερον παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ ἐπυλλίου Ἀνδρονίκου στ. 18 (ἐκ τοῦ Γ. αἰῶνος)

Δικίμιν, ποῦ πηδᾶτε σεῖς, πηδοῦν το κῆ γυναῖκες.

ἔπειτα παρὰ Α. Κομνηνῷ στ. 125.

καὶ ὁ ποῦ θυμώνεται πολλὰ ἔξω ἀπὸ τὸ μέτρος,
μόνος του γίνεται ἔξοχος καὶ μὲ τὸ θέλημάν του.

στιχ. 153: ἀγάπα τοὺς ὁ ποῦ μιλοῦν ὀρθὰ ἀκολακεύτως.

ἔπειτα παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Α'. 84:

ἀνάθεμα τὰ γράμματα, Χριστέ, καὶ ποῦ τὰ θέλει!

301. ἔδ' ὁ παπᾶς ὁ ποῦ φαγεν τὸ θαυμαστὸν ἀπάκειν:

καὶ παρ' ἄλλοις μετὰ τούτους.

Αἰ: ὁ ποῖος, ὁ ποῖος, ὁ ποῖος κλ. καὶ περ ὕστερον τῆς ὁ ποῦ ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ ἀναφαινόμεναι, εἶνε ὁμῶς τοῦλάχιστον ἐπ' ἴσης, ὡς καὶ ἡ ὁ ποῦ ἀρχαῖα τὴν τοιαύτην χρῆσιν, καὶ ἰσόχρονοι τῇ οὐσιαστικῇ χρήσει τῶν πάλαι ποιότητος δηλωτικῶν ὁ ποῖος (σήμερον ὅποιος), οἷος καὶ ποῖος (σημ. = τίς;), ὅθεν καὶ προῆλθαν. Καὶ ἡ μὲν τῆς ποῖος τοιαύτη χρῆσις ἐξ αὐτῶν τῶν ἀττικῶν χρόνων κατάγεται· ὅχι δὲ πολὺ μεταγεστέρα ἐν τῇ δημῳδῇ τοῦλάχιστον, καὶ περ οὐ μαρτυρουμένη, φαίνεται ἡ τῶν ὁ ποῖος καὶ οἷος, συνωνύμως ταῖς: ὅςτις, ὅς, μόνον ἐκ τῆς ὁμοίας χρήσεως τῆς ποῖος συμπεραίνοντι. Ἀφ' οὗ δ' ἡ οὐσιαστικὴ τούτων χρήσις ἤδη περὶ τὸν Γ. αἰῶνα σταθερωτέρα ἀπέβη, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ Κ. Πορφυρ. ἐκθ. τῆς βασιλ. τάξεως σλ. 338: καὶ κατὰ τὸν ὄρδινον τοῦ λαχμοῦ ἐπαίρει ὁ πρῶτος οἷον θέλει = ὅ, τότε δυοῖν θάτερον, ἢ κατ' ἀρχὰς μὲν αὐταὶ αἰ: ὁ ποῖος, ὁ ποία, ὁ ποῖον οὕτως ὅφ' ἐν γραφόμεναί τε καὶ προφερόμεναι, ὕστερον δὲ ἡ καὶ συγχρόνως κατὰ διαλέκτους καὶ χωρὶς, ὡς: ὁ ποῖος, ἡ ποία, τὸ ποῖον, τοῦ ἐναρκτικοῦ ο ὡς ἄρθρου ἐκλαμβανομένου καὶ συμμετέχοντος τῆς κλίσεως τῆς ποῖος καὶ τέλος κατὰ τὴν αὐτὴν ἀπάτην, ὅφ' ἐν μὲν γραφόμεναι, ἀλλ' ἤδη ἀληθῆ ἄρθρα προσλαβοῦσιν: ὁ ποῖος, ἡ ποία κλ. κατέλαβαν τὸν τόπον τῶν: ὅς, ἥ, ὅ, ὅςτις, ἥτις, ἐπ' ἀναφορᾶς ὠρισμένης, ἐπὶ δ' ἀορίστου κατὰ προθεσμίαν τοῦ τόπου καὶ μετὰ ἡ ἀνευ τῶν μορίων καὶ ἄν, ὡς: ὁ ποῖος (καὶ ἄν) θέλει (ἡ) = ὅςτις βούλεται, ὅς ἄν βούληται. ὅποιον (καὶ ἄν) ἰδῇ = ὅν(τινα) ἄν ἰδῇ κλ. Ἡ αἰ (ἤδη τότε τελείως οὐσιαστικά, ὡς εἴρηται,

ἀποβᾶσαι) ἐρωτηματικαὶ ποῖος, ποῖα, ποῖον τὰ ἄρθρα προσλαβοῦσαι, ὡς: ὁ ποῖος, ἡ ποῖα κλ. ἔγειναν ἀναφορικαί· ἐκ δὲ τούτων ὕστερον κατὰ συσσωμάτωσιν τῶν προτέρων ἄρθρων καὶ πρόσληψιν δευτέρων προήλθαν αἱ: ὁποῖος, ὁποῖα, ὁποῖον. ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποῖα, τὸ ὁποῖον. Πιθανώτερον μὲν τὸ πρότερον, ἔτι δὲ πιθανώτερα καὶ τὰ δύο· διότι ἀνάλογα συνέβησαν καὶ ἐν συγγενέσι γλώσσαις, παλαιαῖς τε καὶ νέαις. Οὕτω π. χ. ἐν μὲν τῇ λατινικῇ καὶ τῇ γερμανικῇ, οὐδὲν σχεδὸν διαφέρουσιν ἀλλήλων τυπικῶς αἱ ἐρωτηματικαὶ καὶ αἱ ἀναφορικαί: *quis* (τίς;), *qui* (τίς; καὶ ὅς), *quid* (τί;), *quod* (τί; καὶ ὅς, ὅ, τι), *qualis* (ποῖος; οἷος), *quantus* (πόσος; ὅσος) κτλ. — *was* (τί; ὅς), *welcher* (τίς, ποῖος; ὅς)· αἱ δὲ ῥωμανικαὶ ὅχι μόνον ἐτήρησαν ταύτην τὴν ἀρχὴν τῆς μητρὸς λατινικῆς, ὡς ὅτε λέγουσι: *qui* = τίς; καὶ ὅς, ἰταλ. *chi*, *que* = τί; ὅς, ἡ, ὅ, ἰτ. *che* κτλ., ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐρωτηματικῶν *qualis*, *quale* = ῥωμαν. *quel*, *quelle*, ἰτ. *quale* μετὰ τῶν ἄρθρων *il* — *le*, *la* ἐσχημάτισαν τὰς νέας ἀναφορικάς: *il quale* — *le quel*, *la quale* — *la quelle*, αἱτινες οὐσιαστικῶς ἐκλαμβάνονται, καθὼς καὶ αἱ ἀντίστοιχοι νεοελληνικαί: ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποῖα κ.λ. Ἀλλ' ἐκ ταύτης τῆς ὁμοιότητος παραχθέντες δὲν πρέπει νὰ ὑπολάβωμεν, ὅτι ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ τὰς ἔπλασε, μίαν τινὰ τῶν ῥωμανικῶν μιμουμένη· διότι κατὰ τὸν Ἰ. αἰῶνα, ὅτε πιθανώτατα ἐν πλήρει χρήσει ἦσαν αἱ ἑλλην. *ποῖος, ὁποῖα, ὁποῖον* καὶ ὁ *ποῖος, ἡ ποῖα, τὸ ποῖον*, δὲν ἦσαν ἀκόμῃ διαπεπλασμένα αἱ ῥωμανικαὶ γλώσσαι.

Διὰ τοὺς αὐτοὺς τούτους λόγους οὐδ' ἡ τῆς *ὅπου* (ὅπου) χρήσις ἐνεφυτεύθη εἰς τὴν ἑλληνικὴν κατὰ μίμησιν τινος τῶν ῥωμανικῶν γλωσσῶν, π. χ. τῆς ἰταλικῆς, ὡς ὁ Κοραῆς (Ἄτ. Ἀ. 65) ὑπονοεῖ, ἐπὶ παντὸς γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ πτώσεως τὴν *che* μεταχειριζομένης. Τὸ αὐτὸ ἡ ὁμοίον γλωσσικὸν πνεῦμα ὁμοίους τύπους ἔπλασε καὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἐν τῇ δύσει.

Ἡ ὁποῖος ἐπὶ ἀοριστοτέρας σημασίας ἀπαντᾷ ἤδη παρὰ Α. Κομν. στ. 91. ὁποῖος σὲ κάμῃ τι κακὸν, οἷος ἄρα καὶ ἐνι, μέσα σου μὴ τούργιζεσαι, μὴδὲ κακὸν τὸν κάμῃς.

οὕτω καὶ οἶαν = ἦντινα, ἦν ἂν ἐν τῷ Β. Χ.

καὶ οἶαν κρίνης ἐξ αὐτὰς κάλλιαν παρὰ τὰς ὅλας

ἐκείνην δὲ καὶ τὸ βεργὶν ὡς δέσποιναν τῶν ὅλων.

Τῆς δ' ἐπὶ τὸ οὐσιαστικώτερον συνωνύμως ταῖς οἶ, αἶ, ἄ, οἷτινες, οἶ ἂν κλ. χρήσεως τῶν ὅσοι, ὅσαι, ὅσα, ὡς ἐν τοῖς: ὅσοι θέλουν ἄς ἔλθουν =

οἷτινες (οἶ ἂν) βούλονται (βούλωνται) ἐλθέτωσαν = οἱ βουλόμενοι ἔλθ.

— Α. Κομν. στ. 81 κεξ.

ὅσοι οὐ τρέχουν φυσικῶς, οὐκ ἔχουν, ὡς ἀρμόζει, καθὼς ἡ φύσις ἀπαιτεῖ, μᾶλλον ἀλλέως πράττουν, θλίβουν, ζημιώνουν, ἀδικοῦν καὶ καταβλάπτουν πάντας.

ἡ ἀρχὴ κεῖται ἐν τοῖς ὁμηρ. Β, 681 κεξ.

Nūn αὖ τοὺς ὅσσοι τὸ πελασγικὸν Ἄργος ἔναιον, οἷ τ' Ἄλον οἷ τ' Ἀλόπην, οἷ τε Τρηχὶν' ἐνέμοντο, οἷ τ' εἶχον Φθίην ἡδ' Ἑλλάδα καλλιγύναικα κτλ.

Πρβλ. Β, 484:

ἔσπετε νῦν μοι, — — —

οἷτινες ἡγεμόνες Δαναῶν καὶ κοίρανοι ἦσαν

Τοιαῦτα καὶ τὰ Διόχουλου ἐπτὰ ἐ. Θ. 290 (Herm.)

— — — εὐτραφέστατον

πομάτων ὁσῶν ἴησιν Ποσειδᾶν ὁ γαῖόχορος.

Προμ. 979: ἀπλῶ λόγῳ τοὺς πάντας ἐχθαίρω θεοὺς, ὅσοι παθόντες εὐ κακοῦσι μ' ἐκδίκως.

ζ.) Ἑρωτηματικαί.

Τρία εἶνε τὰ θέματα, ἐξ ὧν ἐσχηματίσθησαν αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι τῶν ἀρίων γλωσσῶν, τὰ: ΚΑ, ΚΥ (ΚΥ), ΚΙ, μᾶλλον δ' ἐν μόνον τὸ θεμελιώδες, τὸ ΚΑ, ἐξ οὗ καὶ τὰ λοιπὰ δύο. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ ΚΑ καθαροῦ ἔγειναν αἱ σανσκριτικά *ka s* τίς (ἄρσ.), *kā* (θηλ.), αἱ ζενδικαὶ *kas* (ἄρσ.), *kā* (θηλ.), *kad* (οὐδ) καὶ αἱ ἀρχαιοτάται ἐλληνικαὶ κό-ς, κή, κό, ὅθεν μόνον πτώσεις τινὲς ἐπιρρηματικαὶ διετηρήθησαν ἐν τῇ ἰάδι, οἶαι αἱ: κοῦ (= ποῦ), κῆ (πῆ), κῶς (πῶς), τὸ χρον. ἐπίρρημα κότε (πότε;) καὶ αἱ διὰ τῶν ἐπιθεμάτων γα (ἰα), λικο, τιο καὶ τερο παρηγμέναι ἐπιθετικά *κο-ῖος* (πῶς), *κόσ(σ)ος* (πόσ[σ]ος = κό-τιο-ς, πό-τιο-ς), *κότερος* (πότερος), *πη-λικος* (ἄδηλον ἂν ποτε ἐλέγετο *κη-λικος*). Τούτων αἱ μὲν ἀπὸ κ ἀρχόμεναι εἶνε ἀρχαιότεραι καὶ ἀπέμειναν μέχρις ἐσχάτων ἐν τῇ ἰωνικῇ διαλέκτῳ, τινὰ δὲ λείψανα καὶ ἐν τῇ ἀλβανικῇ, αἱ δὲ ἀπὸ π νεώτεραι καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς διαλέκτοις συνήθεις.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ΚΑ προσλαβόντος τὸ ν (F) προήλθαν αἱ λατινικαὶ *quae*, *quod*, ἐν. γεν. *quojus*, δοτ. *quoi* ἀρχαιότεραι τῶν *cuius* *cui* κλ. μεταβάσει δὲ τοῦ κ εἰς h αἱ γοθτικαὶ *hva-s*, *hvo* (θηλ.), *hva* (οὐδ.), ὅθεν κατὰ παντελῆ ἀφαίρεσιν τοῦ ἐναρκτικοῦ φθόγγου οἱ νεογερμ. τύποι *wer* (τίς), *was* (τί)· — ἐκ δὲ τοῦ *ki* καθαροῦ μὲν ἡ οὐδ. σκρ. *him* (τί)

τύπος μοναδικὸς ἀντὶ τοῦ *ki* ἢ *kit*, καὶ αἱ ἑλληνικαὶ *τίς*, *τί* μετὰ τῶν λοιπῶν πτώσεων, ἐνθα ἀναφαίνεται τὸ *ν* ὡς θεματικόν, ἴσως ἐκ τοῦ σκρ. ἐκείνου *m* τοῦ *kim* παρανοηθέντος προελθόν· ἐκ δὲ τοῦ *kui* αἱ λατιν. *quis*, *quid*, *quibus*, *qui qui*· ἐκ δὲ τοῦ *ku* μόνον τινὰ σανσκριτικά καὶ ζενδικὰ ἐπιρρήματα, οἷα *τά*: *kutra* ποῦ; *ku'tras* πόθεν; *ku'-ha* ποῦ; *kva'* ποῦ; *ku'tr'a* καὶ *kva* ποῦ; *ku't'a* πῶς;

Ἐκ τοιαύτης λοιπὸν ἀρχῆς ὠρμημέναι αἱ ἐρωτηματικαὶ τῆς Ἑλληνικῆς εἶνε:

- 1) οὐσίας: *τίς*, *τί* πότερος (= *τίς* τῶν δύο, ἰων. κότερος.
- 2) ποιότητος: ποῖος, ποῖα, ποῖον καὶ ἰων. κοῖος, κοῖη, κοῖον.
- 3) ποσότητος: πόσ(σ)ος, πόσ(σ)η, πόσ(σ)ον· ἰων. κόσος κόση κλ.
- 4) μεγέθους: πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον.
- 5) τόπου ἢ πατρίδος: ποδαπός, ποδαπή, ποδαπόν.

Ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ τῶν οὐσιαστικῶν ἐρωτηματικῶν τὸ μὲν οὐδ. *τί* μέχρι σήμερον διασώζεται; *τί εἶπε τοῦτο*; *τί κάμνεις*; Ἐκτὸς δὲ τῆς κυρίως οὐσιαστικῆς ταύτης χρήσεως φέρεται καὶ ἐπιθετικῶς ὅχι μόνον μετ' οὐδετ. ἐν. οὐσιαστικῶν, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ *τί πρᾶγμα* (= τῷ ἀρχ. *τί* χρῆμα; Εὐρ. Ἰππ. 909), *τί ζῶον*; ἀλλὰ καὶ μετὰ ἀρσεν. καὶ θηλ. καὶ πληθυντικῶν: *τί καιρὸς εἶνε τοῦτος*; = ποῖος καιρὸς; *τί ἄνθρωποι*; = *τίνες* (ποῖοι) ἄνθρωποι; *τί ἡμέρα εἶναι τούτη*; *τί γυναικες*; *τί νέα φέρεις*; = *τίνα* (ποῖα). Οὕτω συντάσσεται τὸ *τί* ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μᾶλλον, ὅτε ἐκλαμβάνεται κατηγορηματικῶς· *τί οὖν ταῦτά ἐστιν*; Ξενοφ. Ἀναβ. Β'. 1, 22. *Τί σοι φαίνεται ὁ νεανίσκος*; Πλατ. Χαρμ. 154 d = τοῖς νεωτέροις: πῶς σου φαίνεται ὁ ν.; — Αἱ νεώτεραι φράσεις: *τί ἄνθρωπος*; *τί καλός*; *τί φρόνιμη*; καὶ αἱ ὅμ. ἐκλαμβάνονται ὅχι μόνον ἐρωτηματικῶς, ἀλλὰ καὶ θαυμαστικῶς, ἐνθα τὸ *τί* συνωνυμεῖ τῷ πόσον καὶ τοῖς ἀρχ. ὡς, *λίαν*. «Οὕτω τὸ ἐξηγεῖ ὁ Σουΐδης: *τί καλὴ ἢ τάξις*; ἀντὶ τοῦ *λίαν*. Κορ. — Τὸ *τί* ἐκλαμβάνεται καὶ σήμερον, καθὼς καὶ πάλαι, ἀντὶ τοῦ διὰ *τί*; *τί φωνάζεις τόσο(ν)* = *διὰ τί*. *τί κλαίεις* = *διὰ τί*; καθὼς καὶ ἐν Ἰλ. Α, 362.

Ἐκ τῆς φράσεως *τί εἶπε τά* (λέγεις, κάμνεις); = *τί ἐστίν* ἢ κτλ. κατὰ κρᾶσιν προήλθε τὸ ἐρωτηματικὸν *τίνα* ἢ *τεῖνα*, καὶ ἐντεῦθεν κατ' ἀφαιρέσιν *εἶνα* ἢ *ἔντα* (συνηθέστατον ἐν Χίῳ), ἐνθα κατ' ἀρχὰς μὲν μέχρι τινὸς διετηρεῖτο ἀκόμη ἡ ἀναφορικὴ σημασία τοῦ *τά*, ὡς ἐν τῷ Θ. Ρ. καὶ ὁ ποῦ κόνιτρο λέγει τοῦ Θεοῦ, ἐγὼ ἔξυρω *τίνα* χάνει. παρὰ Σ. Σ. καὶ ὁ νοῦς των διαλογίζεται τὸ πῶς θέλουν μοιράσιν, καὶ *τίνα* ἀφῆκε πᾶς ἐνὸς καὶ πότε νὰ τὸ πάρῃ.

Ὑστερον δ' ἐπισκοτισθείσης, *τά*: *τίνα* καὶ *ἔντα* ἀπέβησαν ὅλως ἰσοδυναμα τοῖς· *τί*, *τίνα*. π. χ. παρὰ Σ. Σ.

καὶ εἶδεν τὸ πῶς ἐδιάγασι καὶ *τίνα* τάξιν εἶχαν.

αὐτ. καὶ μὲν ὁ νοῦς μου μεριμνᾷ εἰς *ἔντα* τρόπον εἶμαι.

Θ. Ρ. καὶ δὲν ἐγείρεται ἀπ' αὐτὰ νὰ τοῦ πῇ *ἔντα* ταῦτα.

κᾶπου ἀκούεται καὶ *τίνα* = *τί* ἢ τὸ = *τί ἐστίν* ὅ = *τί* κατὰ τὰ προειρημένα, ὡς ἐν τῷ ἀσματίῳ.

τίνα, μωρή, τιντὸ

τὸ φουστάνι σου κοντό; κτλ.

Ἀντὶ δὲ τοῦ ἀρσ. καὶ θηλ. *τίς* ἢ νεωτέρα μεταχειρίζεται τὰ ἐπιθετικά *ποῖος*, *ποῖα*, καὶ πρὸς τοῦτο τὴν ἀφορμὴν ἐκ τῆς ἀρχαίας λαβοῦσα. Οὕτω π. χ. παρ' Αἰσχ. Ἀγαμ. 263 *ποῖου χρόνου*; = πότε; αὐτ. 1046 ἃ ποῖ ποτ' ἤγαγές με; πρὸς *ποῖαν* στέγην;

— πρὸς τὴν Ἀτρειδῶν.

αἱ *ποῖου* καὶ *ποῖαν* ἰσοδυναμοῦσι ταῖς *τίνος*, *τίνα*. Ὁμοίως παρὰ τῷ Αἰσχ. Χοηφ. 169.

ποῖαις ἐθεύραις (δμόπτερος ὁ βόστρυχος); = *τίσι*, *τίνοσι*.

470 αὐτοῖσιν ἡμῖν κάρτα προσφερής.

παρ' Εὐριπ. Ἀνδρομ. 388 κεξ.

Τί καίνεις μ'; ἀντὶ τοῦ; *ποῖαν* πόλιν

προὔδωκα, *τίνα* σὼν ἔκτανον παίδων ἐγώ;

ποῖον δ' ἔπρησα δῶμ';

αὐτ. 1125 κεξ.

τίνος μ' ἕκατι κτείνειτ' εὐσεβεῖς ὁδοὺς

ἤκοντα; *ποῖας* ὄλλυμαι πρὸς αἰτίας;

Πρβλ. Βακχῶν στ. 1273. 1290. Ἐκάβης στ. 159 — 162.

τίς ἀμύνει μοι; *ποῖα* γέννα,

ποῖα δὲ πόλις;

φροῦδος πρέσβυς, φροῦδοι παῖδες.

ποῖαν ἢ ταύτην ἢ κείναν

στείχω; ποῖ δ' ἦσω; κτλ.

αὐτ. 1059. 1264. Ἠλ. 905.

εἶεν· *τίνα* ἀρχὴν πρῶτά σ' ἐξείπω κακῶν,

ποῖας τελευτάς; *τίνα* μέσον τάξω λόγον;

Ἰφιγ. Ταυρ. 499.

σοὶ δ' ὄνομα *ποῖον* ἔθεθ' ὁ γεννήσας πατήρ;

Πρβλ. αὐτόθι 625. 1319.

τὸν ποῖον; ἄρ' ὃν Τυνδαρίς τίκει κόρη;

Ἰων. 258. Ῥήσου 278. 403. 703—5. Τρωάδων 505. Ἐν δὲ τῷ Ἀρι-
στοφάνους Νεφ. 153 κεξ.

τί δῆτ' ἄν, ἕτερον εἰ πύθιο Σωκράτους

φρόντισμα; — ποῖον; ἀντιβोलῶ, κάτειπέ μοι.

τὸ ποῖον δύναται ἀδιαφόρως = τῷ τί ἢ τῷ τί λογῆς νὰ ἐκκληθῇ.
Πρβλ. αὐτ. 247.

ποῖους θεοὺς ὁμεῖ σύ;

367. 685. Σφηκῶν 181 κεξ.

— — — ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία φέρεις

κάτω γε τουτονί τιν ὑποδεδυκότα.

— ποῖον; φέρ' ἴδωμεν. — τουτονί. — τουτὶ τί ἦν.

αὐτ. 1198. Εἰρην. 224. Ὅρν. 1208. 1233 κ. ἀλλαχοῦ ἔπειτα παρ'
Ἀριστοτέλει Πολιτ. Α. 4, 1. ἔστι δὲ χρηματιστικῆς μέρη χρήσιμα τὸ
περὶ τὰ κτήματα ἔμπειρον εἶναι, ποῖα λυσιτελέστατα καὶ ποῦ καὶ πῶς
κτλ. — — — δεῖ γὰρ ἔμπειρον εἶναι πρὸς ἀλλήλα τε τούτων τίνα
λυσιτελέστατα καὶ ποῖα ἐν πόλεσι τόποις κτλ. Θεοφρ. χαρακτ. Η. ποῖα
γὰρ οὐ στοῦ, ποῖα δὲ ἐργαστηρίω, ποῖα δὲ μέρει τῆς ἀγορᾶς οὐ διημε-
ρεύουσιν ἀπαυδᾶν ποιοῦντες τοὺς ἀκούοντας; — Πολυβ. Γ'. 8 εἰ δέ τις
ἔροιτο τὸν συγγραφέα ποῖος ἦν καιρὸς οἰκειότερος τοῖς Καρχηδονίοις ἢ
ποῖον πρᾶγμα τούτου δικαιοτέρον ἢ συμφορώτερον κτλ. ζ'. 36 ζητοῦ-
σιν ἐκ τοῦ χαρακτῆρος ποῖον ἐκ τῶν φυλακείων λέλοιπε. 41 ἐν ποῖα
ῥύμη καὶ ποῖα τόπω τῆς Ῥώμης σκηνοῖ. ΙΒ'. 10 (11) πρὸς ποτέρους
ἦλθε καὶ πρὸς ποῖας πόλεις τῶν ἐτέρων. Διοδ. Σικ. ΙΒ'. σλ. 128
(Teubn.). Οἱ τοὺς Θουρίους οἰκοῦντες ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους ποῖ-
ας πόλεως ἀποίκους δεῖ καλεῖσθαι τοὺς Θουρίους καὶ τίνα κτίστην δι-
καιον ὀνομάζεσθαι. — Πολὺ δὲ περισσότερον παρὰ τοῖς μ. Χ. ὡς παρ'
Ἰγνατίω π. τοὺς ἐν Ταρσῷ κεφ. 6 ποῖος δὲ ἄνθρωπος ἔλεγεν· καταβέ-
βηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα κτλ. περὶ ποῖου δὲ ἄν-
θρώπου ἔλεγε τό· ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, δὲ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον.
Ἰγνατ. π. Φιλιππησ. 7 νόμων δὲ ποῖων πληρωτῆς γέγονεν, δὲ μήτε
γνώμη τινὸς μήτε ἐξουσία ὑπείκων; παρ' Ἑρμῇ Παραβ. Γ'. καὶ οὐ
φαίνονται τὰ ξηρὰ (δένδρα) ποῖα εἰσιν ἢ τὰ ζῶντα κτλ. Παραβ. Θ'.
14 βλέπεις οὖν ποῖους βαστάζει; τοὺς ἐξ ὅλης καρδίας φοροῦντας
τὸ ὄνομα αὐτοῦ. — Ἰωσήφω Ἰουδ. ἀρχ. ις'. σλ. 8, 21 (Teubn) ποῖα
μὲν ἔννοια πρὸς τὸν ὑμέτερον οἶκον παραλέλειπται; ποῖα δὲ πίστις ἐν-
δεῆς ἐστίν; τίς δὲ οὐ νενόηται τιμῇ; ποῖα δὲ χρεῖα μὴ εἰς πρῶτον ὄρε;
— Ψευδοπλουτάρχῳ π. τ. βίου κ. τ. ποιήσ. Ὁμήρου 1 ποῖων τ' ἦν
γονέων καὶ πόθεν. Πρβλ. 4 ἐπηρώτα τὸν θεὸν τίγων τ' εἶη γονέων καὶ

πόθεν· καὶ Πρόκλου π. Ὁμήρου τίγων γονέων ἢ ποῖας ἐγένετο πατρί-
δος. παρὰ Πρίσκῳ σλ. 152. 3 ἐμμερίζετο οὖν τὴν γνώμην καὶ διηπόρει
ποῖοις (= τίσι) πρότερον ἐπιθήσεται. 170, 10 τίνα γὰρ πόλιν ἢ ποῖον
φρούριον σεσῶσθαι ἔλεγεν ὑπ' ἐκείνων; κτλ. πρβλ. 199, 16 κ. ἀλλ.—
παρὰ Ζωσίμῳ σλ. 233, 13 ἀπαγγέλλειν τε αὐτοῖς ὅποι εἶη καὶ ποῖοις
ἐπιέναι τόποις ἢ ἀνδράσι προσήκει. πρβλ. 232, 21. — παρὰ Θεοφάνει
χρον. σλ. 38, 5 ἀμνηχανούντων δὲ αὐτῶν ποῖος ἄρα εἶη ὁ δεσποτικὸς
σταυρὸς καὶ σφόδρα τῆς μακαρίας Ἑλένης λυπούμενης, ὁ Μακάριος φε-
ρωνύμως ἐπίσκοπος διὰ πίστεως ἔλυσεν τὸ ζητούμενον. 5, 17 ἐν ποῖῳ
χρόνῳ ἐκάστου βασιλέως ποῖα πρᾶξις γέγονεν. παρὰ Κωνσταντ. Πορ-
φυρ. ἐκθ. τ. βασιλ. τάξ. 446, 1 κεξ. εἶτα (ἡρώτα) ποῖα ὁδὸς ἐστὶ στε-
νόχωρος καὶ κρημνώδης καὶ ἐπικίνδυνος καὶ ποῖα πλατεῖα καὶ εὐδιά-
βατος κτλ. εἶτα ἡρώτα περὶ αὐτῆς τῆς χώρας, πόσα κάστρα ἔχει καὶ
ποῖα τούτων εἰσὶν ὀχυρὰ καὶ ποῖα ἀνόχυρα, καὶ ποῖα πολυάνθρωπα
καὶ ποῖα ὀλιγάνθρωπα κτλ. Οὕτω φθάνομεν εἰς τοὺς χρόνους, καθ' οὓς
σύσσωμος ἀναφαίνεται ἐν γραφῇ ἡ δημώδης γλῶσσα· καὶ δὴ ἐν τῷ Β.
Χ. εὐρίσκομεν συνήθη τὴν χρῆσιν τῶν ποῖος, ποῖα, ποῖον ἀντὶ τῶν τίς,
τί.

καὶ ποῖά μοι ἀπόκειται εἰς ἰδική μου τύχην.

καὶ ποῖαν ἔδωκες τὸ βεργίν, νᾶνε κυρία εἰς ὅλους.

πρβλ. τὸ ποῖαν ἔδωκε τὸ βεργίν, κτλ.

καὶ ποῖα στράτα καὶ ποῖαν ὁδόν, ποῦ πορευθῶ ἢ ἀθλία;

ἐν τῷ Β. καὶ ποῖος οὐκ ἐδαγκάθηκεν ὑπὸ σκορπίου φθόνου;

ποῖος νὰ ἐνὶ ἀρχηγός, νὰ ἐνὶ καπιτάνος.

ποῖαν οὐκ ἤγειραν ψυχὴν ἐπὶ τὴν εὐφροσύνην;

τοῦτο καὶ μόνον ἔλειπε, τὸ ποῖον νὰ ποίση αὐθέντην,

ποῖον νὰ ποίση στρατηγόν, νὰ ποίση καπετάνον κτλ.

Ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ τίς χρῆσις δὲν ἔλειψεν ὁλοσχερῶς καὶ διὰ μιᾶς ἐκ
τῆς δημώδους γλώσσης· διότι ὅχι μόνον παρὰ Α. Κομνηνῷ πολλάκις
ἀπαντᾷ, ὡς π. χ. ἐν τοῖς 40 — 41.

ὁ ἄρρωστος, ἂν λαιμαργεῖ, τίς νὰ τὸν θεραπεύσῃ;

καὶ τὸν μωρόν, ἂν δυστυχεῖ, τίς νὰ τὸν παρηγορήσῃ;

καὶ παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ ἐν Β'. στ. 76. 77. καὶ ἐν τῷ Β. Χ. ζ. 358.

τίς εὐγενὴς ῥωμογενὴς πάσχει δι' αὐτό;

νὰ μάθῃς ἀπὸ λόγου μου, τίς καὶ τίνος ὑπάρχω.

καὶ ἐν Β. οἶδά σε, φθόνε, τίς εἶσαι, τίς ἐνὶ δὲ τεκῶν σε.

ὦ κριμάν ὁποῦ γίνετον! βαβαί! τίς μὴ θρηνήσῃ;

καὶ τίς οὐ περιθαύμασεν, ἐμβλέπων τὰ τοιαῦτα;

ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῷ τῷ Δ. Ζήνῳ ἐν τῇ Βατραχομουμαχίᾳ ἐναλλάξ μὲν τοῦ ποῖος, ὡς ἐν στιχ. 17—20

ὁ βορθακάς τὸν ἐρωτᾷ· ξένε μου, ποῖος εἶσαι
καὶ πόθεν ἦλθες ἔδαπα; μ' ἐμὲν φιλία ποῖσε.
εἰπές μου τὴν ἀλήθειαν τίνας ἔν' οἱ γονεῖς σου,
καὶ μὴ μου κρύψῃς τίποτες, τὸ ποῖ' ὅσαν οἱ δικοὶ σου.

πρὸς οὓς παράβαλε τὸν στιχ. 28 κτλ.

Τὴν δὲ ποιότητα τὴν πάλαι συνήθως διὰ τῶν ποῖος, ποῖα, ποῖον ἐρμηνευομένην ἢ νεωτέρα ἑλληνικὴ διὰ τῶν γεν. ποῖας λογιῆς, τί λογιῆς ἐκφέρει, ὅπου τὸ τί μένει ἀκλιτον. π. χ. παρὰ Δ. Ζήνῳ Βατραχομ. 221 ἀκούσατέ το τί λογιῆς ἦτανε τ' ἄρματά τους.

Ἡ ποῖος ἐν τῇ νεωτέρᾳ ὄχι μόνον συνίζησιν πάσχει, ἀλλὰ καὶ προσσηματίζεται, ὡς καὶ αἱ αὐτὸς καὶ τοῦτος, ὡς ἐξῆς·

Ἑνικός.

ὄν. ποῖος καὶ ποῖός. ποῖα καὶ ποῖά. ποῖον καὶ ποῖό.

γεν. ποῖου (ποιοῦ), ποῖανου. ποῖας, ποῖανῆς. ποῖου (ποιοῦ), ποῖανου.

αἷτ. ποῖον, ποῖόν. ποῖαν, ποῖάν. ποῖον, ποῖό.

Πληθυντικός.

ὄν. ποῖοι, ποῖοί. ποῖαις, ποῖαῖς. ποῖα, ποῖά.

γεν. ποῖων, ποῖών.

ποιανῶν καὶ ποιωνῶν καὶ διὰ τὰ τρία γένη.

αἷτ. ποῖους, ποῖούς. ποῖαις, ποῖαῖς. ποῖα, ποῖά.

Ἀντὶ τῆς πότερος ἢ νεωτέρα γλῶσσα μεταχειρίζεται τὴν περίφρασιν ποῖος ἀπὸ τοῦς δύο (ἢ ποῖος ἀπὸ τοῦς δύο), πρότερον δὲ καὶ : τίς τῶν δύο, ἢ μόνον τίς, τί. Καὶ τούτων μὲν ἡ χρῆσις εἶνε ἤδη παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, π. χ. παρὰ Ξενοφ. Κύρου Π. Α. 3, 17 : τοῦτ' ἔφη σκεπτόεν εἶναι, τίς κτῆσις δικαία ἐστὶ, πότρεα τὸν βίᾳ ἀφελόμενον ἔχειν, ἢ τὸν ποιησάμενον ἢ πριάμενον κεκτῆσθαι — παρὰ Πλάτωνι ἐν Φιλήβῳ 52. d. τίποτε χρὴ φάναι πρὸς ἀλήθειαν εἶναι; τὸ καθαρὸν τε καὶ εἰλικρινές, ἢ τὸ σφόδρα τε καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ ἱκανόν; — Πρὸς Ἀνθολογ. Θ'. 178, 5. 1Α'. 183, 4. 376, 6. ἐκείνων δὲ παρὰ τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον, π. χ. ἐν τῇ Κ. Δ. Ματθ. ΚΑ'. 34 : τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς; Λουκ. Ζ'. 42 : τίς οὖν αὐτῶν (τῶν δύο), εἰπέ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει; ΚΒ'. 27 : τίς γὰρ μεῖζων, ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακονῶν; Παύλου π. Φιλιππ. Α'. 22 καὶ τί αἰρήσομαι, οὐ γνωρίζω. συνέχομαι γὰρ ἐκ τῶν δύο.

Ἡ δὲ τῶν πόσος, πόση, πόσο(ν) χρῆσις εἶνε καὶ σήμερον ἢ αὐτή,

καθὼς καὶ πάλαι. Ἀντὶ δὲ τῶν πηλίκος, πηλίκη, πηλικον ἢ νεωτέρᾳ μεταχειρίζεται τὰς περιφράσεις : πόσον μέγας (μεγάλος), πόσων χρόνων ἢ (ἐπὶ τῆς ἐναντίας ἐννοίας) : πόσον μικρός. Ἀντὶ δὲ τῶν ποδαπός, ποδαπή, ποδαπὸν τὰς περιφράσεις : ἀπὸ ποῖον τόπον; ἀπὸ ποῖαν πατρίδα; καθὼς καὶ ἡ ἀρχαία πολλάκις τὰς : ἐκ ποῖας γῆς; ἐκ ποῖας χώρας (πάτρης, πατρίδος);

Τὸ ποδαπός, καθὼς καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἡμεδαπός, ὑμεδαπός, ἀλλοδαπός, τηλεδαπός, παντοδαπός, ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀφαιρετικῆς ποδ' (ἐκ τῆς ὀνομαστ. πός (κός), ὅθεν γεν. ποῦ, δοτ. ποῖ) καὶ τῆς προθ. ἀπό, καθὼς καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἐκ τῶν ἀναλόγων ἀφαιρ. ἡμέδ (σκρ. asmat), ὑμέδ (σκρ. yu'smat), ἀλλόδ (σκρ. anyat), τηλέδ, παντόδ καὶ τῆς ἀπό, ἐσήμαινεν ἐτυμολογικῶς τε καὶ κατὰ τὴν μακρὰν χρῆσιν : ἀπὸ ποῦ, καθὼς καὶ τὰ ἀντίστοιχα : ἀφ' (ἐξ) ἡμῶν (ὕμῶν) ἄλλου ἢ ἄλλης γῆς, τηλόθεν, πάσης γῆς ἢ πάντοθεν. Ὑστερον δὲ κατ' ὀλίγον μετὰ τῆς σημασίας καὶ τὸν φθόγγον παρήλλαξε καὶ ἤρχισε νὰ σημαίνῃ = τῷ ποῖος (ποῖας λογιῆς), ὡς παρὰ [Δημοσθένει] κατὰ Ἀριστογείτ. Α. 40 : τί οὖν οὗτος ἐστίν, κύων νῆ Δία, φασί τινες, τοῦ δήμου. Ποδαπός; οἷος οὓς μὲν αἰτιᾶται λύκους εἶναι, μὴ δάκνειν κτλ. Πρὸς Πλουτ. Ηθ. σλ. 218. Α. 220. F. Μετὰ τῆς αὐτῆς σημασίας, ἀλλ' ὑπὸ τὸν τύπον ποταπός φέρεται παρὰ τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον, Διονυσ. Ἀλικαρν. Φίλωνι, Ἰωσήπῳ, Λουκιανῷ, Σέξτω τῷ Ἐμπειρικῷ καὶ ἄλλοις. Τὴν διττὴν ταύτην χρῆσιν τε καὶ τύπον μαρτυρεῖ ὁ τε ἀφορισμὸς τοῦ Φρυγίχου : « ποταπὸς διὰ τοῦ τ μὴ εἴπῃς, ἀδόκιμον γάρ διὰ δὲ τοῦ δ λέγων ἐπὶ γένους θήσεις : ποδαπός ἐστι; Θηβαῖος ἢ Ἀθηναῖος; Ἔστι γὰρ οἷον ἐκ τινος δαπέδου (;)· τὸ ποταπός δέ : ἐστι ποταπὸς τὸν τρόπον Φρύγιχος; φρύγιμος, ἐπιεικής. Χρὴ οὖν οὕτως ἐρωτᾶν, ποῖός τίς σοι δοκεῖ εἶναι; » καὶ ὁ δρισμὸς τοῦ Ἀπολλωνίου π. συντάξ. Α. 3. « ἐπὶ ἐθνικῆς ἐννοίας ποδαπός λέγομεν, ἢ ἔσθ' ὅτε ἀνθυπάγεται καὶ τὰ ἐν ποιότητι, ὅτε λέγομεν, ποδαπός ἐστι Τρύφων, μέλας ἢ λευκός. » — Τούναντίον τὸ ποῖος ἀντὶ τοῦ ποδαπός μεταχειρίσθη ὁ τε Φερεκράτης παρὰ Πλουτάρχῳ π. μους. σλ. 1142 : « ποῖος οὗτος Τιμόθεος; Μιλήσιός τις Πυρρίας. » Καὶ ὁ Καλλίμαχος ἐπιγραμμ. Α'. « τίς; Ἑρχίος. ποῖος; ὁ Κρής. » Ἐκ δὲ τῆς ποιότητος μεταφέρθη τὸ ποταπός καὶ εἰς τὴν ποσότητα, καθ' ἑκατέραν δὲ φέρεται ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ἐν τῇ Κ. Δ. π. χ. Λουκ. Ζ'. 39 : τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνή; = τίς καὶ ποῖα; Ἰωάν. α. ἐπιστ. Γ'. 1 : ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ. = πόσην. Καθὼς δὲ τὰ πηλίκος, ἡλίκος, τηλικούτος κ.τ.λ. κατὰ περίστασιν ποτὲ μὲν : πόσον μέγας, τόσον μέγας κτλ., ποτὲ δέ : πόσον μικρός, τόσον μικρός ση-

μαίνουσιν, οὕτω καὶ τὸ ποταπὸς ἐκτὸς ἐρωτήσεως φερόμενον ποτὲ μέν: μέγας, πολὺς σημαίνει, ὡς ἐν τῷ ποιήματι Β: « χαρὰν γὰρ εἶχε ποταπήν, χαρὰν πολλήν, μεγάλην », ποτὲ δέ: μικρός, εὐτελής, ὡς συνήθως ἐκλαμβάνεται σήμερον. Περὶ ταύτης τῆς σημασίας πρβλ. καὶ Κοραῖν Ἀτακτ. Δ'. 454.

ή.) Ἀόριστοι ἀντωνυμιαί.

Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμιαί εἶνε καθ' ὅλου αἱ αὐταὶ καὶ αἱ ἐρωτηματικαί, τῷ τόνῳ μόνον διαφέρονσαι, ὅτι αὐταὶ μὲν ὀξυτονοῦνται καὶ συνήθως προτάσσονται ἐν τῇ προτάσει, ἐκεῖναι δὲ βαρυτονοῦνται, μᾶλλον δὲ συνήθως ἐγκλίνονται καὶ ἐπιτάσσονται. Εἶνε δὲ αἱ ἑξῆς.

ἀρχαῖαι

νεώτεραι

1) οὐσίας: τίς τί (τίποτε) τινάς, ἓνας, κἄνεις, κἄποιος. τί, κἄτι, τίποτε (ὁ κάτις, ὁ κάποιος)· μερικοί.

τινές, ἔνιοι.

2) ποιότητος: ποῖός, ποῖός τις. κἄποιος λογῆς, κἄτι λογῆς.

3) ποσότητος: ποσός, ποσός τις. κἄμποςος.

4) μεγέθους: πηλικός. κἄμποςον μέγας (μικρός).

Παρά ταύτας καὶ αἱ ἐκ τῶν ἀρνητικῶν μωρίων σύνθετοι:

οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδὲν) κἄνεις (κἄμμία, κἄνέν) 'δέν,
οὔτις, οὔτι.) τίποτε 'δέν.
μηδεῖς, μηδεμία, μηδὲν) κἄνεις (κἄμμία, κἄνέν, τίποτε).
μήτις, μήτι.) 'δέν, μηδέν.

καὶ τέλος εἰς τὰς ἀορίστους συγκαταλέγονται συνήθως, εἰ καὶ διάφορα σημαίνουσιν, καὶ αἱ:

ἕτερος, ἄλλος. ὁ ἕτερος, ὁ ἄλλος. ἄλλος, ὁ ἓνας ἀπὸ τῶν δύο, ὁ ἄλλος.

ἑκάτερος, ἑκαστος. καὶ ὁ εἷς (ἓνας) καὶ ὁ ἄλλος, καθείς (καθένας).

ἄμφω, ἀμφοτέρω, — αι, — α. καὶ οἱ (αἱ, τὰ) δύο. (πᾶς), καθείς (καθένας) πᾶς ' ἓνας.

πᾶς, πᾶς τις. ὅλοι, ὅλαι, ὅλα (πάντες, πᾶσαι) πάντα.

ὅλος, ὅλοι. ὅλος, ὅλοι (οὔλοι ἰων.).

Οἱ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ τύποι τοῦ τίς, συνήθως ἀρσενικῶς καὶ οὐδετέρως ἐκλαμβάνομένου, εἶνε οἱ ἑξῆς.

ἐν.

πληθ.

δν. τινάς, τί.

τινές, τινά.

γεν. τινός.

τινῶν.

αἱτ. τινά(ν), τί.

τινάς, τινά.

Παράδειγμα τῆς δν. τινὰς ἤδη παρὰ τῷ στιχουργῷ τοῦ Β. Χ. στ. δέκα μῆνας τὸ κἄμνασιν, τινὰς οὐκ ἤξευρέν το.

στ. ἡ καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἐχθρὸς τινὰς χαυνώση. ἔπειτα παρὰ Δ. Ζήνῳ Βατραχομ. σ. 393.

ὁ Κραμβοβάτης ἔφθασε, τινὰς δὲν τον ἐμποδίζει. Τοιοῦτον καὶ τὸ ἐκ τῆς (ἀνεκδότου) στιχηρᾶς περιγραφῆς τῆς ἐν Ἰωαννίνοις πολιορκίας τοῦ Τεπελενιώτου Ἀλῆ ἐν ἀρχῇ:

Ποτὲ τινὰς ἄς μὴν εἶπῃ, ὅτ' εἶν' εὐτυχησμένος
ἐδῶ 'ς τὸν κόσμον ὅσον ζῇ· ὅτ' εἶνε γελασμένος.
ὁ κόσμος εἶν' ἓνας τροχός, ἐδῶ κ' ἐκεῖ βατίζει,
ποτὲ δὲν στέκει σταθερά, παντοτινὰ γυρίζει.

Τῆς δ' ἐν. αἵτιατ. τινὰν καὶ ἄλλων πτώσεων παρὰδείγματα φέρονται καὶ ἐν ἀρχαιοτέροις δημοτικῶς μνημείοις. Α. Κομν. στ. 120 κξ.

ἂν δώσης τίποτε τινὰν, μὴ του τὸ δνειδίσης,
καὶ χάσης καὶ τὸ χάρισμα καὶ οὐ μὴ εὐχαριστήσῃ,
καὶ μοιάσης καὶ τινος ἀνθρώπου κακογνώμου,
ὡς εἴ τινες νὰ σπείρωσιν εἰς τὸ χωράφι σπόρον
χοίρους ἐμβάζουν εἰς αὐτὸ καὶ δαπανοῦν τὸν σπόρον.

στ. 432. εἴ τις σου 'πῇ μυστήριον καὶ πιστευθῇ σου λόγον κτλ.

πρὸς δν παρὰβλεπὲ τὸν ἐξῆς ἐκ τῶν γάμων τοῦ Θεσέως βιβλ. Β'. παρὰ Δουκαγκίῳ σλ. 969:

καὶ τίς μπαρπούτα βίσταζε, τίς ἔλμων 'ς τὸ κεφάλι
ἐξ ἀμφοτέρων τούτων τῶν στίχων δυοῖν θάτερον συμπεραίνεται, ἡ ὅτι τότε ἀκόμη ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἢ ὀνομ. τίς ἦτο συνήθης, ἡ οἱ στιχουργοὶ οὗτοι ἀρχαίζοντες τὴν μετεχειρίζοντο. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ στίχῳ ἡ τίς ἐπανκλαμβανομένη σημαίνει ἐπιμερισμόν. Ἄλλα δ' ἄλλων πτώσεων παρὰδείγματα ἴδε παρὰ Ἀλ. Κομνηνῷ ἐν στιχ. 403. 444. 278. 296. 438 κ. ἄλλ. Ἀντὶ τῶν πληθυντ. τινές ἢ ἔνιοι ἢ νεωτέρα μεταχειρίζεται τό: μερικοί, ὅπερ ἀναφίνεται ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ, ὅσον ἐμοὶ γνωστόν, περὶ τὸν Γ'. αἰῶνα ἐν τῷ βίῳ τοῦ Αἰσώπου σλ. 14, 2: ἔχεις μερικὰ κτήνη μισθώσασθαι ἢ πωλῆσαι.

Τὸ οὐδέτερον τί πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἀοριστίας προσέλαβε τὸ ποτέ. Ὑστερον δ' ἐπισκοτισθείσης ταύτης τῆς σημασίας τοῦ ἐπιρρ., τὸ τίποτε

ἀπέβη ἴσον τῷ ἀπλῷ τί, ἐπὶ δ' ἀρνήσεως = τῷ οὐδέν, μηδέν, ὡς ὅτε ἐρωτᾷ μὲν τις π. χ.: ἔφερεις τίποτε; ἀποκρίνεται δ' ὁ ἕτερος, ἂν κενὸς ἔρχεται: τίποτε ὃ ἐ. οὐδέν. Οὕτως ἐκλαμβάνονται πολλάκις ἀρνητικῶς καὶ τὰ καθ' ἑαυτὰ θετικὰ κἀνείς, κἀνέν, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν. ἔπειτα τὰ ἐπ' ἴσης ἐκ θετικῶν (λατιν.) ὀνομάτων γενόμενα γαλλικά: rien (ἐκ τῆς αἰτ. rem τοῦ res), pas (ἐκ τοῦ passus, βῆμα). Ἡ δὲ τοῦ τίποτε ἀντι τοῦ τί χρήσις ἀναφαίνεται ἤδη παρὰ Ἀπολλοδώρῳ βιβλιοθ. Β'. 6, 4: καὶ τότε τίποτε δοῦσαν ἀντ' αὐτοῦ λαβεῖν αὐτόν. ἔπειτα παρ' Ἀρριανῷ Ἐπικτ. διατρ. Γ'. 13, 18 οἰκοδομεῖ τίποτε, εἴτα καταστρέφει. 24, 39 φλυχεῖν τίποτε. ἔπειτα ἐκ τῶν συνοδικῶν κανόνων Τόμου Γ'. σλ. 525. (ἐκδ. Ράλλη καὶ Ποτλῆ): ἵνα, ἐὰν τίποτε ἀληθείας ἔχειν ἡμᾶς οἴσθῃς, ἀντιλαβέσθαι τούτου μὴ ἀμφιβάλλῃς. 528 εἰ τίποτε ἀληθείας μετεῖχον. 530 εἰ αὐτοῖς — — — προσαρμόζει τίποτε ἀπὸ δωρεᾶς ἢ κληρονομίας. 621 τοιοῦτο τίποτε οὐκ ἠδυνήθημεν εὑρεῖν. ἔπειτα παρὰ Κωνσταντ. τῷ Πορφυρογ. ἐκθ. τ. β. σ. τάξεως. σλ. 334, 18 ἐὰν δείξῃ ὁ τοποτηρῶν ἄθλον τίποτε — — — οὐκ ἔχει ἄδειαν ὁ τοποτηρούμενος λαμβάνειν τίποτε. 403, 4: καὶ πῶς ἤλθε, μὴ τίποτε ἐν τῇ ὁδῷ ἐσιάνθῃ (γρ. αἰσθάνθῃ);, μὴ τίποτε παρελείφθῃ κ. ἄλλ. Τελευταῖον ἐν τῇ αὐτῇ μὲν χρήσει, ἀλλ' ὑπὸ τοὺς τύπους: τίποτε (ἰων. κ. ἀττ.), τίποτα (αἰολ.) καὶ μετὰ προσχηματισμοῦ (ς) τίποτες (ὅθεν καὶ) τίποτις καὶ τίποτας ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς ἀπὸ Α. Κομνηνοῦ δημοτικοῖς στιχουργοῖς: Α. Κομν. στιχ. 20:

Ἐὰν δὲ τίποτε κρυφὴν καὶ συμβουλὴν γυρεύῃς.

Πρβλ. στιχ. 107. 114. 324:

οὐίε μου, ἴδε, ἂν ἐφαγῇς ξένον τίποτις πρᾶγμα.

πρβλ. στ. 405. 443 τίποτες κ. ἄλλ. Πτωχοπροδρ. Β'. 278. τίποτε.

513 τίποτε καὶ κατὰ δ. γ. τίποτα ἐν τῷ Β. Χ. στ. 54 τίποτε στ.

ἀνεψηλάφα, γύρευε, τίποτα οὐχ εὐρίσκει

στ. ἀνεψηλάφα, γύρευε, τίποτι οὐχ εὐρίσκει

παρὰ Σ. Σ. οὐδὲν κατέχουν τίποτας, ἐσφαλὰν καὶ πλανῶνται.

αὐτ. τίποτε πρᾶγμα. τίποτε οὐ φελά την κτλ.

παρὰ Δ. Ζήνων ἐν τῷ προλόγῳ τῆς Βυτρυχομουμαχίας

Μὴ νᾶχῃς τίποτες βιβλιὸν νέο νὰ μοῦ πουλήσῃς;

στ. 85. ἀπ' ὅσα ὑρίσκονται ἔς τὴν γῆν, τίποτα δὲν τα τάσσω.

Τὰ ἀριθμητικὰ εἰς (ἕνας), μίχ (μιά), ἐν (ἕνα) ἐξ ἀντωνυμικῆς ῥίξης τὴν ἀρχὴν ἔλκοντα ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ ἀντωνυμικῶς ἐκλαμβάνονται, συνωνύμως τῇ ἀορ. τίς καὶ τῷ ἀοριστῶδει ἄρθρῳ τῶν νεωτέρων

γλωσσῶν, γαλλ. un, une. γερμ. ein, eine κ.λ. Καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ ταύτης τῆς χρήσεως ἀναβαίνει, ὡς ἀνωτέρω ἐδείχθη, εἰς τὸν ἐ. π. Χρ. αἰῶνα. ὁμοίως ἐκεῖ ἐδείχθη, ὅτι ἡ ἀρθρική αὐτῶν χρήσις οὐδὲ σήμερον εἶνε τόσον συνήθης ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ὅσον ἐν ταῖς λοιπαῖς νεωτέραις γλώσσαις. Ἐδῶ δὲ εἰς τὰ ἐκεῖ ἐκτεθειμένα παραδείγματα ἐπισυνάπτομεν ἄλλα τινὰ ἐκ τινῶν ἄλλων δημοτικῶν στιχουργῶν: ἐκ τοῦ Θ. Ρ.

διατὶ ἄπτει ἡ καρδούλα μου ὅσᾳ μιὰ φλόγα μεγάλη.

= φλόξ τις. αὐτόθεν:

ἔνα καράδι τό φερε, ὁποῦρραξε ἔς τὸν λάκκον
ἐκεῖχαςι τὸν Χάροντα κρυμμένον ἔνα σάκκον
μακάριος ὁποῦ μπορεῖ τὸν μῆνα μία φόρα
καλὸν ἐνὶ ἔς τὸν ἄνθρωπον νὰ ξεύρῃ καὶ τὴν ὥρα.
καὶ εἰς τέτοιαναν ἐρώτησιν εἰς σοφὸς ἀπεκρίθη.

ἐκ τοῦ Σ. Σ.

ἂν ἔχεις ἕναν ἀδελφὸν καὶ νᾶνε πτωχότερός σου.
ἂν εὖρης ἕναν ἄνθρωπον νᾶχῃ ἐξαδέλφους δύο.
ἐμπῆκεν καὶ τριπῆδῃσε ὅσᾳ ἕνα παλληκάρι.

Τὸ μόριον κᾶν (= καὶ ἂν) ἤδη ἐκ τῶν ἀττικῶν χρόνων ἔχει πρὸς ταῖς ἄλλαις καὶ τινὰ περιοριστικὴν δύναμιν, ἴσην τῇ τῶν καὶ (ἐπιδοτικοῦ), γοῦν ἢ γέ, πῶς, πού, τοῦλάχιστον, ὡς ἐν τοῖς Σοφοκλ. Ἡλ. 1482. ἀλλά μοι πάρες κᾶν σμικρὸν εἰπεῖν = ἄφες με κᾶν (τοῦλάχιστον) δλίγον νὰ εἰπῶ. Θεοκρ. ΚΓ'. 44 κᾶν νεκρῷ χάρισαι τὰ σὰ χεῖλεα. Πρβλ. αὐτ. 35. Ἀνθολ. Ε. 92. Λουκιαν. Θ. διαλογ. Ε. 2. ἐκεῖναι μὲν σοὶ κᾶν ἐν γῇ μένουσι. Τίμ. 20. οἷς οὐδὲ κᾶν ὄνος ὑπῆρξε πώποτε. Ἡρωδιαν. Α. 13, 8. σώφρων πᾶς καὶ παιδείας κᾶν μετρίως μεμυημένος = καὶ τοῦλάχιστον μ. μετρίως πῶς. Ἐντεῦθεν προῆλθεν οἰκοθεν ἢ ἀοριστῶδης ἐκεῖνη σημασία του, ἣν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ συνήθως ἡ τις μετ' ἐπιθέτων, μάλιστα ποσότητος δηλωτικῶν, εἶχεν, ὡς ἐν τῷ Θουκ. Ζ'. 87. ἡμέρας μὲν ἐβδομήκοντά τινος = κάμμιναν ἐβδομηκονταρὶά μέραις καὶ τῷ Ἀλ. Κομν. 165.

ἀπέλθετ' ἀναμείνατε ἄχρι κᾶν τρεῖς ἡμέρας

= ὡς δύο (ἢ) τρεῖς ἡμέρας. — καὶ Πτωχοπρ. Α. 124.

κᾶν τέσσερα τὸν δίδουσιν εἰς τὸ τρανὸν μουχρούτιν

= τρία τέσσαρα. Πρβλ. Β'. 199. — 89, 583. κᾶν δέκα. 198 κᾶν δεκατέσσαρα. — 65. 269. 582 κᾶν δεκαπέντε. — 197. 381 κᾶν εἴκοσι. — 275 κᾶν ὀλίγον. — Σ. Σ.

εἶχεν ἐντάμα μετ' αὐταῖς πολιτικαῖς κᾶν δέκα.

Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν σημασίᾳ τὸ κἄν ἤρχισε κατ' ἀρχὰς μὲν νὰ συντάσσεται, ὕστερον δὲ καὶ νὰ συνθέτῃται μετὰ τῶν (ἀορίστων) ἀντωνυμιῶν εἰς (ἕνας), τίς, ποιός, ποσός, καὶ νὰ σχηματίζῃ τὰς νεωτέρας: κἄν εἰς (κἄν ἕνας), κἄν μία, κἄν ἓν (κἄν ἕνα), κἄν τις, κἄν τι κλ. καὶ τὰς: κἄνεις (κἄνένας), κἄμμία, κἄνέν (κἄνένα), κἄ(τ)τις, κἄ(τ)τι, κἄ(π)ποιος, κἄμποσος. Καὶ αἱ μὲν κἄνεις, κἄμμία, κἄνέν συνωνυμοῦσι τῇς ἀρχαιοτέραις τίς, εἰς τις, τί. ἐπὶ δ' ἀρνήσεως οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδέν. μηδεὶς, μηδεμία, μηδέν καὶ ἀναφαίνονται ἐν γραφῇ ἤδη ἀπὸ τοῦ Ἰ. αἰῶνος: ἐν τῷ ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου στιχ. 11.

ἐβγῆκε, διακλαλήθηκε, κἄνένα δὲν φοβᾶται.

A. Κομν. 319.

εἰς κρῖμα μέγα ἢ μικρὸν κἄνένα κατακρίνης
= *μηδένα*. Πρβλ. τὰ ἀνωτέρω περὶ τοῦ τίποτε εἰρημένα.
στιχ. 413. νὰ δείχνης πῶς δὲν χρειάζεσαι τί ποτ' ἀπὸ κἄνένα.
426 υἱέ μου, ἂν σε πιστευθῇ κἄνεις τι ἐκ τὸ ἰδικόν του.
Πτωχοπρ. Β'. 135.

κἄν εἰς οὐ βλέπει τὸ κουκλὶν ἀπὸ τοὺς καλογήρους.
185 μὴ νὰ τζακώσω πίνακον κἄν ἕνα εἰς τὰς χεῖρας.
πρβλ. 241. 277. 429.

καὶ τζυγαρίζεται κἄνεις ὡς τοῦ νὰ τὸ 'πιτύχη
= *τίς*. ἐν τῷ B. X.
κἄνεις οὐδὲν ἐτόλμησε νὰ ἔμπη εἰς τὸ κάστρον.
ἄτρωτον ὅλον ἄβλαβον χωρὶς κἄμμιᾶς ἀνάγκης.
οἱ πάντες ἐσιώπησαν, κἄνεις λόγον οὐ δίδει —
μὴ ναῦρη πτωμα κἄνευδς ἀπὸ τοὺς ἰδικούς του —
Θ. P. λέγω, ἂν ἔτυχε κἄνεις νὰ τὰ καλοσκοπήσῃ
καὶ ἂν 'φήσῃ καὶ κἄνένα, δυὸ θλίψες μὴ τοὺς χαρίζης.

Σ. Σ. κἄνεις οὐδὲν εὐρίσκεται καλός, ἐμπιστεμμένος. —
καὶ ἂν ἦν καὶ φρίνεται κἄνεις καὶ ἔχη τάχα τε φίλον, —
νᾶπες: οὐκ ἦτον φίλος του κἄνένας ἀπ' ἐκείνους. —
καὶ δὲν ἔχει καὶ πούβετις κἄνένα παραθύρι —
οὐδὲ ἀνοίγουν κἄνευδς, ὅλους ἀπηλογιάζουν —
νὰ 'πάγω νὰ πραγματευτῶ κἄνένα κεντηνάριον —
καὶ βλέπετε, κἄμμί' ἀπὸ σᾶς μὴ 'πάγῃ κ' ἐμπροδῶση κτλ.

Αἱ δέ: κἄ(τ)τις, κἄ(τ)τι καὶ μετὰ τοῦ ο (πρβλ. ὁ ποῖος — ὁ δοῖος.
ὁ δεῖνα — ὁδεῖνα), ὁκά(τ)τις, ὁκά(τ)τι καὶ αἱ: κἄ(π)ποιος,
κἄ(π)ποια, κἄ(π)ποιον (σπανιωτέρᾳ) καὶ μετὰ τοῦ ο: ὁκά(π)ποιος,

ὁκά(π)ποια, συνωνυμοῦσι ταῖς ἀρχαίαις τίς, τί, εἰς τις, ἔν τι καὶ ἀ-
ναφαίνονται καὶ αὐταὶ ἤδη παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Α. 170.

ὁκάποιας γειτόνισσας ροῦχον νὰ παρελύθη.
280 ὁκάτι πῶς ἐγίνετον κτύπος εἰς τὸ κατώγειν.
B'. 428. ἔχει τὸ ὄνομα καλόν, παράξενον ὁκάτι.
ἐν τῷ B. X. 6.

ὅταν γὰρ ἐβασίλευε Ῥοδόφιλος ὁκάτις.
πρβλ. στ. 25. 296.

καὶ τότε βρύσιν ἠύρηκεν παράξενον ὁκάτι.
Θ. P. θρηνήσετε καὶ 'πῆτέ της ὁκάτι κατὰλόγι.
καὶ ἂν ἔχει κἄτις καὶ πουγγὶν βαρὺν εἰς τὸ πλευρόν του,
ἀπ' αὐτὰ τὰ γλυκίσματα γλυκαίνει τὸν λαιμόν του.
ἐν τοῖς γάμοις τοῦ Θεσέως βιβλ. Δ'.

γὰ τὴν ἀγάπην κἄτινος, γιὰτὶ τὴν ἀγαπάει.
βιβλ. Γ'. καὶ 'σάν ἐξεύρεις πάντοτες τὸ 'δόντι τοῦ 'φειδίου,
πρῶτα δαγκάνει κἄτιναν μικρὰ δαγκαματία,
καὶ τότε 'ἀπλώνει δυνατά, καὶ παρευθὺς φουσκώνει.

Δ. Ζήνων στ. 100.

μόν' ἡ φωνή σου ἡ σκληρὴ σὲ δείχνει κἄτι νᾶσαι κ.τ.λ.
Τῶν ἐκ τοῦ τίς συνθέτων μόνον τὸ οὐδέτ. κἄτι εἶνε σύνθετος τὴν σή-
μερον: ἤθελεν κἄτι νὰ 'πεῦν = τί. κἄτι πρᾶγμα = χρῆμά τι. κἄτι
καλὸ(ν) μᾶς φέρνει (θὰ μᾶς 'πῇ) = καλόν τι. ἐν δὲ φράσσειν, οἶαι αἱ:
κἄτι καλὰ 'ποῦ μου τὸ θύμισες — κἄτι καλὰ 'ποῦ τὸ θυμήθηκα —
σημαίνει τὸ κἄτι ταῦτόν καὶ τὰ: γέ, πάνν, πάνν μὲν οὔν, μάλα κ.τ.
τ. ὅθεν κἄτι καλὰ = εὔγε, εὔ πάνν (μάλα), ἐν καιρῷ γε κ.τ.τ. — Ὁ
Κοραῆς ἐν Ατ. Δ'. 225 τοῦ κἄτι τούτου τοῦ ἐκτὸς ἐρωτήσεως φερομέ-
νου τὸ ἐν ἐρωτήσῃ, ὡς: κἄττι ἀργὰ ἤλθες; διακρίνων, λέγει τάδε:
« κἄτι, Σ. ἀπὸ τὸ κἄν τι (quelque chose). Δὲν πρέπει ὁμως νὰ συγ-
χυθῇ μὲ τὸ ἐρωτηματικὸν κἄτι ἢ μᾶλλον διὰ τοῦ διπλοῦ τ κἄττι, οἶον
'κἄττι ἀργὰ ἤλθες; κἄττι δὲν τρώγεις; κἄττι δὲν λαλεῖς; Τοῦτο εἶ-
νε τὸ δωρικὸν κἄττι, ἀντὶ τοῦ κατὰ τί (pourquoi). » Ἀλλ' ἂν ἀναλογι-
σθῶμεν, ὅτι τὰ μέν: κἄττι ἀργὰ ἤλθες; εἶνε μόνον ὁ ἐρωτηματικὸς
τύπος τῶν: κἄττι ἀργὰ ἤλθες = ὁψέ τι-(ἢ ὁψέ που, ὁψέ πως) ἐλήλυ-
θας, τὰ δέ: κἄττι δὲν τρώγεις; κἄττι δὲν λαλεῖς; δὲν διαφέρουσι πο-
λὺ τῶν: οὐκ ἐσθίεις τι; οὐ λαλεῖς τι; θὰ πεισθῶμεν, ὅτι ἐτυμολογι-
κῶς δὲν διαφέρει τοῦτο τὸ κἄττι, τὸ ἐρωτηματικῶς καὶ ἀπορηματικῶς
ἐκφερόμενον, ἐκείνου τοῦ ἄλλου. Ἐπειτα πῶς ἐκ τοῦ κατὰ τί προήλθε
κἄττι καὶ ὅχι καττί, ἐν ᾧ τὸ ἐρωτημ. τί ποτὲ δὲν ἐγκλίνεται; Περὶ δὲ

τῆς ὀρθογραφίας, ἐπειδὴ τὰ *κάτις*, *κάτι*, *κάποιος*, πανταχοῦ ἐκ τοῦ *κᾶν* καὶ τῶν *τις*, *τι*, *ποιός* σύγκεινται, ἔπρεπε κατὰ τινὰ ἐξομοίωσιν τοῦ *ν* πρὸς τὸ ἐπόμενον *τ* ἢ *π* νὰ διττογραφῶνται: *κάττις*, *κάττι*, *κάπποιος*· ἀλλ' ἂν οὐ οὔτε ἐν τῇ προφορᾷ ἀκούεται πλέον διπλοῦν *τ* ἢ *π* καὶ ἀνέκαθεν ἀπλογράφημένα φέρονται, καὶ τοῦ λοιποῦ ἐμπορεῖ νὰ διατηρηθῇ ἡ συνήθεια αὕτη. Ἐν δὲ τῷ *κάμποσος* τὸ ἔρρινον διεσώθη. Ἀναφαίνεται δὲ τὸ *κάμποσος* ἤδη παρὰ Πτωχοπροδρομῷ Β'. 554.

Ποῦ με φελοῦν ὅτ' ἐμαθα *κάμπόσα* γραμματίτζια ;
ἐν τῷ Β. πολλοὺς αἰχμαλωτίσασιν, ἀπέδειραν *καμπόσους*.
ἐν τῷ Θ. Ρ. καὶ βλέπω ἀπὸ λόγου σου ἐπέρασαν *κᾶν* πόσοι.
αὐτ. εἶπες καὶ ἐξηγήθηκες καὶ ἔγραψες *κάμπόσα*.
ἐν τοῖς γάμοις τοῦ Θησέως βιβλ. Β'.

καὶ τὴν πολλήν τ' ἀλαζονιά ἐγέλασε *κάμπόσο*
παρὰ Γλυκᾷ π. τῆς ματαιότητος τοῦ βίου.
ὅπου *κάμπόσο* φαίνονται, καὶ ἀπ' ἐκεῖ συννεφιάζει.

Ἐν τούτοις τοῖς στίχοις τὰ *κάμπόσο*, *κάμπόσα*, *κάμπόσοι* κλ. παροξύτονα φέρονται, πολλαχοῦ ἀπαιτοῦντος καὶ τοῦ ῥυθμοῦ. σήμερον δὲ συνήθως προπαροξύτονα φέρονται: *κάμποσος*, *κάμποση*, *κάμποσο(ν)* κ.λ., ἀλλὰ *κάμποσοι* καὶ *κάμπόσοι*, *κάμποσαις* καὶ *κάμπόσαις*.

Περὶ τῶν οὐδέν, μηδέν καὶ δέν.

Ἐκ τῶν ἀρχαίων οὐδεῖς, μηδεῖς, οὔτις, μήτις μόνον τὸ οὐδ. μηδὲν μαθηματικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς πως εἶνε σύνηθες ἐν τῇ νῦν καθομιλουμένη, καὶ τὸ οὐδὲν οὐσιαστικῶς ἐν τισὶ φράσεσιν, οἷαι αἱ: *εἶνε δὲν καὶ τὸ οὐδέν*· τὸ (ἢ τὸν) *κρίνω* *δὲν* καὶ τὸ οὐδέν· ἀπὸ τὸ οὐδὲν *εἰργεῖνε μέγας καὶ πολλὸς καὶ εἷτις ἄλλη* (πρβλ. Ἀριστοφ. Ὀρν. 799). ἀντὶ δ' αὐτῶν συνήθη εἶνε τὰ *κάνεις*, *κάμμία*, *κάνειν* καὶ τίποτε μετὰ τῶν ἀρνητικῶν *δέν* καὶ *μή*, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τούτων. (πρβλ. τὰ προεκτεθέντα παραδείγματα).

Κατὰ δὲ τοὺς ἀνωτέρω χρόνους τὸ οὐδὲν καὶ τὸ μηδὲν ἦσαν συνηθέστερα, ἐπιρρηματικῶς ἀντὶ τῶν ἀπλῶν οὐ καὶ μὴ ἐκλαμβανόμενα. Ἐντεῦθεν ὕστερον κατ' ἀφαιρέσιν προῆλθε τὸ *δέν*, ὅπερ σήμερον συνηθέστατα μὲν ἀντὶ τοῦ οὐ ἐκλαμβάνεται, σπανιώτερον δὲ καὶ μόνον κατὰ τινὰς διαλέκτους ἀντὶ τοῦ *μή*, ὡς ἐν τῇ φράσει: *ἀς δὲν ἔλθῃ* = *ἀς μὴ ἔλθῃ*. καὶ εἰπου ἀλλαχοῦ. Καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς ἐπιρρηματικῆς χρήσεως τῶν οὐδέν καὶ μηδέν κατ' ἀρχὰς μὲν συνωνύμως τοῖς: οὐδόλως, μηδόλως. οὐδαμῶς, μηδαμῶς. οὐδὲ ποσῶς, μηδὲ ποσῶς. ὕστε-

ρον δὲ καὶ τοῖς: οὐ καὶ μὴ εἶνε παλαιοτάτη καὶ ἰδιάζει μάλιστα τοῖς Ἀττικοῖς; Ὀμήρου Ἰλ. Α, 412

— — — ὅτ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισεν
Ω, 370: ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲν σε ῥέξω κακά, — — —
Ὀδ. γ, 266: καὶ νόος ἐν στήθεσι τεταγμένος οὐδὲν ἀεικῆς.
Ἡσιόδου Θεογ. 295:

Ἡ δ' ἔτεκ' ἄλλο πέλωρον, ἀμήχανον, οὐδὲν ἐεικός.
Αἰσχυλ. Προμηθ. 46 — 47:

— πόνων γὰρ ὡς ἀπλῶ λόγῳ
τῶν νῦν παρόντων οὐδὲν αἰτία τέχνη
αὐτ. 128: μηδὲν φοβηθῆς
αὐτ. 179. σὺ μὲν θρασύς τε καὶ πικραῖς
δύαισιν οὐδὲν ἐπιχαλᾷς.

αὐτ. 343 — 5:
προθυμίας γὰρ οὐδὲν ἐλλείπεις· ἀτὰρ
μηδὲν πόνει· μάτην γὰρ οὐδὲν ὠφελῶν
ἐμοὶ πονήσεις. κτλ.

αὐτ. 834: ὅφ' ὧν σὺ λαμπρῶς κοῦδὲν αἰνικτηρίως
προσηγορεύθης κτλ.

αὐτ. 953: καὶ ταῦτα μέντοι μηδὲν αἰνικτηρίως
ἀλλ' αὖθ' ἕκαστα ἐκφράζει κτλ.

Οὔτω καὶ Περσῶν 757. 844. Ἐπτὰ 426. Ἀγαμ. 588. 1038. 1375.
1430. 1494. 1626. Χοηφ. 508. 900. Εὐμ. 250. 515. 547. 722.
Σοφ. Αἶ. 11.

καὶ σ' οὐδὲν εἶσω τῆςδε παπταίνειν πύλης
αὐτ. 115: φείδου μηδὲν ὧν περ ἐννοεῖς.

οὔτω καὶ Αἶ. 124. 165. 276. 280. 940. 172. 1114. Ἀντιγ. 514
550. 711. 716. Ἡλ. 519. 716. 1005. 1045. 1194. Ο. Τ. 1016
1018. 1056 κτλ. κτλ.

Εὐριπ. Ἀλκης. 340:

ἐχίδνης οὐδὲν ἡπιωτέρα
Ἄνδρ. 88: οὐ δῆτα' μηδὲν τοῦτ' ὄνειδίσης ἐμοί,
αὐτ. 161: κοῦδὲν σ' ὀνήσει δῶμα Νηρηΐδος τόδε.

οὔτω καὶ ἐν στιχ. 463. Βηκχ. 209 787. Ἐκάβης 372. Ἐλ. 1423 — 4.
Ἰκετ. 863. Ἰππ. 968 κτλ. κτλ. Ἀριστοφ. Ἰππ. 1272:

λοιδορῆσαι τοὺς πονηροὺς οὐδὲν ἐστ' ἐπιφθονον
Νεφελ. 538:

οὐδὲν ἦλθε ῥαψαμένη σκύτιον καθευμένον.

ἐνθα τῶν σχολιαστῶν τις τάδε σημειώνει: « οὐδὲν ἤλθε: πκρέλκει τὸ δερ' ὡς καὶ παρ' Ὀμήρῳ « οὐδὲν ἔτισε » (Α, 412), θέλει δὲ εἰπεῖν: οὐκ ἤλθε, συνήθως. » — Οὕτω καὶ αὐτ. 548. 616. 1080. 1293. Σφηκ. 20. 356. 443. 482. 1321. 1478.

ὀρχούμενος τῆς νυκτὸς οὐδὲν παύεται.

Βατραχ. 725. 1112. 1117. Εἰρην. 474. Δυσ. 497. 672. Θεσμοφ. 928. Ἐκκλησ. 644.

τὰ μὲν ἄλλα λέγεις οὐδὲν σκαιῶς κτλ. κτλ.

Ἡροδ. Ε. 34 οἱ γὰρ ὧν Νάξιοι οὐδὲν πάντως προσεδέκοντο ἐπὶ σφέας τὸν στόλον τοῦτον ὀρμήσεσθαι. Η. 112 καίτοι Καρυστίοισι γε οὐδὲν τούτου εἵνεκα τοῦ κακοῦ ὑπερβολὴ ἐγένετο. Ξενοφ. Κ. Π. Β'. 4, 16 καὶ εἴ τι χεῖρους ἡμῶν ταῦτα ποιεῖν ἤτε, οὐδὲν θαυμαστόν. — ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ὀπλίσει οὐδὲν ἡμεῖς ὑμῶν προέξομεν. — μάχαιρα δὲ ἡ σάγαρις ἐν τῇ δεξιᾷ, ἡ δὲ παίζειν τοὺς ἐναντίους δεῖσει, οὐδὲν φυλαττομένους, μὴ τι παίοντες ἐξαμάρτωμεν. Ἀναβ. Ε. 4, 19 μηδὲν ἀθυμήσητε. Πλάτ. Πολιτ. Ι. 597 a μηδὲν ἄρα θαυμάζωμεν. Πρβλ. Γοργ. 486 a κτλ. ἔπειτα παρὰ τοῖς ἀπὸ Ἀριστοτέλους. Ἀριστ. Πολιτ. Β'. 6, 7 χρήσιμοι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦσαν, ὥσπερ ἐν ἐτέραις πόλεσιν. Γ'. 7, 5 εἰ γὰρ οἱ μὲν βραδεῖς, οἱ δὲ ταχεῖς, οὐδὲν διὰ τοῦτο δεῖ τοὺς μὲν πλεῖον, τοὺς δ' ἔλαττον ἔχειν. Οὕτω καὶ Ε. 9, 1. ζ'. 1, 14. Διοδ. Σικ. Β'. σλ. 167, 7 (Teubn.): διὰ τὴν ὀχυρότητα τῶν τειχῶν οὐδὲν ἠδύναντο βλάψαι τοὺς ἐν τῇ πόλει. — Μάχῃ Φιλαδ. σλ. 241, 22 ὡς δὲ οὐδὲν ἔπειθε — εἰς τὸν πόλεμον ὥρμα. Πρβλ. 246, 6. 247, 1. — Μετὰ νάνδρῳ 314, 20 ὡς δὲ οὐδὲν ὑπήκουον οἱ Ῥωμαῖοι. — Προκοπ. τῷ Καισ. Γ'. 48, 1 ἀπεκείροντο γὰρ αὐτὴν οὐδὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις Ῥωμαίοις. πρβλ. 50, 9. 17 οὐδὲν ἐπικαλύπτειν ἐδέοντο τὰ ἐγκλήματα. — Ἀγαθία 25, 9 οὐδὲν Ῥωμαίους ἀφελόμενος (Θεοδέρικος Ἰταλίαν) κτλ. κτλ.

Οὕτω κατ' ὀλίγον φθάνομεν εἰς τοὺς χρόνους, καθ' οὓς γραπτὴ ἐμφανίζεται ἡ δημώδης γλῶσσα, ἐν ᾗ τότε καὶ ὀλόκληρα τὰ οὐδὲν καὶ μηδὲν καὶ τὸ (ἡκρωτηριασμένον) δὲν ἀπλῶς ὡς τὰ οὐ καὶ μὴ ἐκλαμβάνονται. Καὶ πρῶτον ἐν τῷ ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου:

στιχ. 11. ἐβγῆκε, διαλαλήθηκε, κἀνέναι δὲν φοβᾶται = οὐ.

40. καὶ ἂν δὲν σ' ὁμόσουν τρεῖς φορὰς, μὴ γύρῃς νὰ πεζέσῃς = μὴ. πρβλ. στ. 44. 50. ἔπειτα παρὰ Α. Κομνηνῷ:

στ. 17. λοιπὸν τὸ ψέγειν πκραιτοῦ, ἐχθρὸν μηδὲν ποιήσης.

οὕτω καὶ ἐν τοῖς στ. 35. 296. 412. 438.

στ. 66. οὐδὲν δικαλῶνεσαι ποτὲ εἰς κρίσιν ἢ ἔξω κρίσις.

οὕτω καὶ ἐν στ. 282. 465.

στ. 314. υἱέ μου, ἂν ἐφόνευσες καὶ ἄλλος δὲν το 'ξέρει.

οὕτω καὶ ἐν στ. 413. — Παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Α'. 137:

καὶ οὐδὲν τρεχουν τὰ σάλια μου, ὡς τρέχει τὸ ποτάμιν.

Οὕτω καὶ ἐν στ. 235. 318. 367. Β'. 90. 101. 204.

Β'. 42: τὸ ποῦ ἦτον εἰς τὸν ἐξάψαλμον, φωμὶν μηδὲν τον δώσουν οὕτω καὶ ἐν στ. 44. — Ἐν τῷ Β. Χ. 194:

Ἡμεῖς καὶ τί το κρύβομεν καὶ οὐδὲν σε τὸ λαλοῦμεν;

καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἐν τῷ Β. ἔξω οὐδὲν ἐξέβηκα ἐκ τοῦ θελήματός σου.

καὶ ἀλλαχοῦ.

στ. ἐν ᾧ ὁ ῥήξ εὐρίσκετον, δὲν ἱμποροῦν νὰ 'πάρουν.

ἐν τῷ Θ. Ρ. τοῦτο τὸ μέγα τὸ κακὸν μηδὲν το λησμονῆτε.

στ. οὐδὲν το καταδέχομαι νὰ γράφω πλαστὰ λόγια,

καὶ δὲν καιρὸς τῆς καύχησης ἀμμ' ἔνε μυριολόγια.

καὶ ἀλλαχοῦ.

παρὰ Σ. Σ. καὶ νὰ μηδὲν με βιάσουσιν νὰ γράψω διὰ τοὺς φίλους

ἀμμή θωρῶ το φανερά ὁ νοῦς μου οὐδὲν με ἀφίνει.

καὶ ἀλλαχοῦ.

καὶ τὸν πτωχὸν ὀργίζονται, μισοῦν τον δὲν τον θέλουν.

καὶ ἀλλαχοῦ.

Παρὰ δὲ Δ. Ζήνῳ ἥδη ἀρχίζει νὰ ἐκλείπη ἡ χρῆσις τῶν: οὐδὲν καὶ μηδὲν καὶ ἐπικρατεῖ ἡ τοῦ δὲν (= οὐ καὶ ἐνίοτε μὴ) καὶ τοῦ μὴ. Διότι ἐν τῇ Βατραχομουμαχίᾳ τεσσαράκοντα καὶ πεντάκις μὲν ἀπαντᾷ τὸ δὲν, δις δὲ τὸ μηδὲν = μὴ, ὡς ἐν στ. 186. 249. ἅπαξ δὲ τὸ οὐδὲν — οὐ ἐν στ. 257.

Σημ. Περὶ τῆς καὶ σήμερον ἐνιαχοῦ σωζομένης χρήσεως τοῦ οὐ ἄλλοτε.

Τὸ μὲν ἕτερος συγκείμενον ἐκ τοῦ ε, τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου θέματος, ὅθεν καὶ τὰ: εἰς, ἐκά-τερος, ἐκα-σιος, ἐ-κατόν, καὶ τοῦ συγκριτικοῦ ἐπιθέματος τερο ς, ὅπερ πάντοτε ὑπεμφαίνει τὴν τοῦ δύο ἔννοιαν, ἐτυμολογικῶς τε καὶ κατὰ τὴν μακρὰν καὶ ἀκριβῆ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ χρῆσιν σημαίνει: (ὁ) εἰς τῶν δύο καὶ συνεκδοχικῶς: μετὰ δὲ δύο συγκρινομένων ὁ διαφέρων, ὅθεν: διάφορος. Τὸ δὲ ἄλλος (= τῷ λατιν. alius, σκρ. an-ya-s), ἐκ τοῦ δεικτικοῦ θέματος ana (= ἐκεῖνος) πα-

ρηγμένον, σημαίνει κυρίως: *ἐκεῖνος* (μεταξὺ πολλῶν), ὃ ἐ. *ἄλλος* παρὰ τοῦτον, ἐντεῦθεν καὶ συνεκδοχικῶς: *διάφορος*.

Ἰλ. Β, 80 εἰ μὲν τις τὸν ὄνειρον Ἀχαιῶν ἄλλος ἐνισπεν,

ψευδὸς κεν φαῖμεν καὶ νοσφίζοίμεθα μᾶλλον.

αὐτ. 75 ὑμεῖς δ' ἄλλοθεν ἄλλος ἐρητύειν ἐπέεσσιν.

== ὁ ἕνας ἀπ' ἐδῶ καὶ ὁ ἄλλος ἀπὸ 'κεῖ.

αὐτ. 200 δαιμόνι' ἀτρέμας ἦτο καὶ ἄλλων μῦθον ἄκουε.

Α, 22 ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοί.

Ὀδ. Δ, 348 — — — — — οὐκ ἂν ἔγωγε

ἄλλα παρ' ἐξ εἵποιμι παρακληιδόν, οὐδ' ἀπατήσω.

== διάφορα ὧν ὁ γέρων εἶπε. Πρβλ. Ρ, 139. Τοιοῦτον καὶ τὸ Ξενοφών-
τειον: *ἄλλα* δικαίων = διάφορα δικαίων = ἄδικα. καὶ τὸ τῆς πα-
ροιμ. *ἄλλο* γλαυξ *ἄλλο* κορώνη φθέγγεται.

Ἰλ. Π, 734 σκαίῃ ἔγχος ἔχων ἑτέρῃφι δὲ λάζετο πέτρων.

== τῇ ἑτέρᾳ τῶν δύο, τῇ δεξιᾷ Πρβλ. Ξενοφ. Κυνηγ. Γ'. 11 Ἡροδ.

Ζ'. 57· ὥς δὲ διέβησαν πάντες, ἐς δδὸν ὠρμημένοισι τέρας σφι ἐφάνη

μέγα, — — — — — ἐγένετο δὲ καὶ ἕτερον αὐτῷ τέρας ἐόντι ἐν Σάρ-

δισι = δεύτερον. Δημοσθ. σλ. 911, 7· ἕτερος ἦδη ἦν καὶ οὐχ ὁ αὐ-

τὸς = διάφορος. Πλάτ. Πρωταγ. 333, α. ἐλέγετο ἕτερον εἶναι σω-

φροσύνης σοφία κτλ. Ἡ παράστασις αὕτη τοῦ διαφόρου καταφαίνεται

μάλιστα ἐν τοῖς συνθέτοις, οἷα τά: *ἁλλόγλωσσος*, *ἁλλόφυλος*, *ἁλλο-*

γενής, *ἁλλόθρησκος* κ.λ. *ἐτερόδοξος*, *ἐτερομήκης*, *ἐτερόπους*, *ἐτερό-*

φωνος, *ἐτερόσχημος* καὶ *ἐτεροσχήμων*, *ἐτερόνυμος* κτλ.

Ἀλλὰ πρῶτως ἐπισκοτισθείσης τῆς ἀντιθέσεως τῶν δύο καὶ τῶν
πολλῶν, τὸ ἕτερος καὶ τὸ ἄλλος ἀδιάφορα ἀπέβησαν, τὸ ἕτερον ἀντὶ
τοῦ ἑτέρου ἐκλαμβανόμενον· ἡ δ' ἀδιαφορία αὕτη ἐπέφερεν ἐσχάτως
καὶ τὴν ἐκ τῆς καθομιλουμένης γλώσσης ἐκλείψιν τοῦ ἕτερος καὶ τὴν
πανταχοῦ τοῦ ἄλλος χρῆσιν. Τῆς καταχρήσεως ταύτης ἡ ἀρχὴ πολ-
λαχῶς ἀναφαίνεται ἥδη ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπεσιν. Οὕτω τὸ ἄλλος
ἀντὶ τοῦ ἕτερος φέρεται ἐν τοῖς Ἰλ. Ι, 312 κεξ.

ἐχθρὸς γάρ μοι κείνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν

ὅς χ' ἕτερον μὲν κεῖθη ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δ' εἶπῃ.

471

— — — — — οὐδέ ποτ' ἔσβῃ

πῦρ, ἕτερον μὲν ὑπ' αἰθούσῃ εὐερκέος αὐλῆς,

ἄλλο δ' ἐνὶ προδόμῳ, πρόσθεν θαλάμοιο θυράων.

Πρβλ. Ὀδ. Η, 123 κεξ. Εὐριπ. Ἰφιγ. Τ. 963 κεξ. τὸ δ' ἕτερος ἀντὶ
τοῦ ἄλλος ἐν Ἰλ. Ν, 730 κεξ.

ἄλλω μὲν γὰρ ἔδωκε Θεὸς πολεμῆια ἔργα,

ἄλλω δ' ὀρχηστύν, ἑτέρῳ κίθαριν καὶ αἰοδὴν,

ἄλλω δ' ἐν στήθεσσι τιθεὶ νόον εὐρύοπα Ζεὺς.

Οὕτω καὶ παρὰ Θουκ. Α'. 23. ναυμαρχία οἷα οὐχ' ἑτέρα τῶν προτέ-
ρων = ἄλλη. Ζ'. 70. ξυμπορά οὐδεμιᾶς ἦσσαν ἑτέρας. Πλατ. Φαίδρω
248, 6. αἱ ψυχαὶ συμπεριφέρονται, ἑτέρα πρὸ τῆς ἑτέρας πειρωμένη
γενέσθαι κτλ.

Σοφ. Ἠλ. 739.

ἡλαυνέτην, τότ' ἄλλος, ἄλλοθ' ἄτερος

κάρᾳ προβάλλων ἱππικῶν ὀχημάτων.

ἄλλος = ὁ ἕτερος. Ἐν δὲ τῷ Εὐριπίδου Ὀρέστη 345 — 6 ἀμφοτέ-
ρα συνέρχονται·

τίνα γὰρ ἔτι πάρος οἶκον ἄλλον

ἕτερον ἢ τὸν ἀπὸ θεογόνων γάμων.

Ἀπὸ δ' Ἀριστοτέλους ἔτι συνηθεστέρα ἡ τοῦ ἄλλος καὶ τοῦ ἕτερος
ἀδιάφορος χρῆσις. Ἀριστοτ. Πολιτ. Δ'. 4, 2 — 3 ἐν μὲν οὖν εἶδος δημο-
κρατίας τοῦτο· ἄλλο δὲ τὸ τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τιμημάτων εἶναι — — —
ἕτερον εἶδος — — — ἕτερον δὲ — — — ἕτερον δὲ κτλ. Πρβλ. αὐτ.
13, 4. — Πολυβ. Γ'. 40 ὧν τὴν μὲν μίαν ἐκτιζον — τὴν δ' ἄλλην
ἐπὶ θάτερα (ὁ λόγος περὶ δύο πόλεων). Ζωσίμου σλ. 35, 9 τὴν τε Ἰλ-
λυρίδα μοῖρα τινὶ σφῶν ἐληΐζοντο, — μοῖρα δὲ ἄλλη τὴν Ἰταλίαν κα-
ταλαβόντες καὶ ἄχρι τῆς Ῥώμης ἐπῆρσαν. 155, 18 τὸ ἄλλος ἀντὶ τοῦ
ἕτερος· ἐν δὲ σλ. 156, 2 τὸ ἕτερος ἀντὶ τοῦ ἄλλος.

Ἐν τῷ δὲ δύο ἀντὶ δυοῖν θάτερον ἥδη παρ' Ἰγνατίῳ πρὸς Ἐφεσίους
ΙΑ.

Ἀντὶ τῶν ἄμφω καὶ ἀμφοτέροι μεταχειρίζεται ἡ νεωτέρα γλῶσσα τὴν
περίφρασιν (καὶ) οἱ δύο, (καὶ) αἱ δύο, (καὶ) τὰ δύο. Τὸ πρῶτον δὲ
γνωστόν μοι παράδειγμα εἶνε τὸ τοῦ Κλήμεντος π. Κορινθ. Β'. ἐπιστ.
ὁ οὐ δυνάμεθα οὖν τῶν δύο (κόσμων) φίλοι εἶναι· ἐνταῦθα ἦτοι ἐξέπεσαν
ὁ καί, ἀπαραίτητος ὧν ἐν ταύτῃ τῇ περιφράσει, ἡ καὶ ἀνέκαθεν δὲν ὑπ-
ῆρχεν ἀκόμῃ· ἔπειτα πάλιν χωρὶς τοῦ καὶ ἐν τῷ Αἰσώπου βίῳ σλ. 8,
3 φάγωμεν οἱ δύο τὰ σῦκα. 9 οἱ δύο ἔφαγον ὅλα τὰ σῦκα κτλ. ἐν τῷ
Β. Χ. στ. 75.

κλαίουσι οἱ δύο κλαίουσι τὴν ἀποχωρισίαν των.

στ. αὐτὸς περιλαμβάνει τὴν καὶ ἔπεσον οἱ δύο.

στ. καὶ δένουσι τὰ χερίά του ὀπίσω καὶ τὰ δύο.

στ. ἀφ' ὅτου ἐσυνέφερον καὶ οἱ δύο τὸν λογισμὸν των.

Ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ ποιήματι φέρεται πού καὶ τὸ ἀμφοτέροι·

στ. ἡμεσθα γοῦν ἀμφοτέροι μέχρι μεσονυχτίου.
ἐν δὲ τῷ στ. ἀμφοτέρω εἰς ταὐτὸ συνέρχονται·

ἡμεῖς γὰρ τοὺς ἐπνίξαμεν ἀμφοτέροι οἱ δύο.
Α Ζήνων Βατραχ. 30.

οἱ δύο μὲν ἀναθρέψασι μὲ ἀλλὰ τοὺς παιδία.

Τῶν ἐκάτερος καὶ ἕκαστος τὸ μὲν εἶνε, ὡς ἀνωτέρω ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἕτερος ἐλέγχῃ, συγκριτικόν, τὸ δὲ ὑπερθετικόν τοῦ ἐκά, ὅπερ ὡς ἰδία λέξεις ἐν τῇ ἐλληνικῇ διεμορφώθῃ μόνον ἐπιρρηματικῶς ἐκάς, ἂν τῷ ὄντι τὸ ἐκάς εἶνε συγγενὲς τῷ ἐκά, ἐν δὲ τῇ σανσκριτῇ ὡς ἑκα εἰς, μία, ἐν σημαίνει. Ὅθεν ἐτυμολογικῶς μὲν ἐκάτερος θὰ εἴπῃ = εἰς τῶν δύο. ἕκαστος = εἰς τῶν πολλῶν. ἀλλ' ἡ ἐλληνικὴ χρῆσις ἐνεποίησε τῷ μὲν ἐκάτερος τὴν σημασίαν καὶ ὁ εἰς καὶ ὁ ἄλλος, τ. ἔ. δύο ἄτομα χωριστὰ περὶ τὸ αὐτὸ ὄντα, ἐν ᾧ τὸ ἀμφοτέροι ἢ ἄμφω σημαίνει δύο ἄτομα ὁμοῦ περὶ τὸ αὐτὸ ὄντα· τῷ δὲ ἕκαστος τὴν πᾶς τις τῶν πολλῶν καθ' ἕνα καὶ χωρὶς λαμβανόμενος· ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ ἐλληνικῇ καὶ τούτων ἀχρήστων ἀποβάντων ἡ ἔννοια περιφράζεται, τοῦ μὲν ἐκάτερος διὰ τῶν· καὶ ὁ εἰς (ἕνας) καὶ ὁ ἄλλος, τοῦ δ' ἕκαστος διὰ τῶν· (δ) καθ' εἰς (καθ' ἕνα) (ἢ) καθὰ μία, (τὸ) καθ' ἐν καὶ ὑφ' ἐν· (δ) καθεῖς (καθένας) (ἢ) καθὰ μία ἢ καθεμία, (τὸ) καθέν, ἐξ ὧν ὕστερον τὸ ἀκλιτὸν κάθε ἐπὶ παντὸς γένους καὶ πτώσεως Πρβλ. τὰ ἀνωτέρω περὶ τῶν διανεμητικῶν ἀριθμητικῶν εἰρημένα. Ἐκεῖ ἐδείχθη, ὅτι τὰ καθεῖς, καθεμία, καθέν προήλθαν κατὰ τινα ἡμαρτημένην κατ' ἀρχὰς μὲν σύνταξιν, ὕστερον δὲ καὶ σύνθεσιν, ἐκ τῶν διανεμητικῶν καθ' ἕνα, κατὰ μία, καθ' ἐν, ὡς παρ' Ἡροδότῳ Α'. 9 καθ' ἐν ἕκαστον (Πρβλ. Πλάτ. Τιμ. 56. c. Νόμ. Θ'. 853. c.) Πλάτ. Σοφισ. 247. α. καθ' ἐν ὄνομα ἐκάστῳ προσήπτον. Πλουτ. Κικτ. νεωτ. 68· καθ' ἕνα τῶν οἰκετῶν. Ἡ δὲ σύνθεσις αὕτη εἶχε γείνη ὅχι μόνον ἐπὶ Χριστοῦ, ὡς δῆλον ἐκ τῶν προσεκταθειμένων τοῦ τε Μάρκου καὶ τοῦ Παύλου χωρίων, ἀλλ' ἤδη καὶ πολὺ πρότερον, ὡς ἐκ τοῦ Φιλήμονος, παρὰ Στοβαῖῳ Β'. 27 λέγοντος :

ἡμῶν δ' ὅσα καὶ τὰ σώματ' ἐστὶ τὸν ἀριθμὸν
καθενός, τοσούτους ἐστὶ καὶ τρόπους ἰδεῖν.

Πρβλ. καὶ Λουκιανὸν Σολοικιστῇ 9 εἰ ἄρα καθ' εἰς λανθάνει σε περιών
—καταδικάζοντα τὸ καθ' εἰς ὡς σόλοικον, καὶ Κορκῆν ἐν Ἀτ. Δ'. 193.

Κατὰ τὸ ἀρχαῖον πᾶς τις ἐσχημάτισεν ἡ νεωτέρα τὰ πᾶς ἕνας, πᾶσα μία ἢ ἐν συνθέσει πασένας, πασαμία, ὕστερον δὲ τὴν θηλυκὴν ὀνομαστικὴν ἀκλίτως καὶ εἰς τὰ λοιπὰ γένη ἐπεκτείνασα, τὰ· πᾶσα ἕνας, πᾶσα εἰς (καὶ σπανιώτερον πασανεῖς), οὐδ. πᾶσα ἕνα ἢ πασένα. Τε-

λευταῖον δὲ καὶ μόνον τὸ θηλ. πᾶσα ἀκλίτως ἐπὶ παντὸς γένους ἀντὶ τῶν ἀρχαίων πᾶς, πᾶσα, πᾶν ἐξέλαβεν. Αναφαίνονται δ' ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ τό τε ἀκλιτὸν πᾶσα καὶ τὰ λοιπὰ ἐν πλήρει χρήσει ἤδη παρὰ τε Α. Κομνηνῷ καὶ τοῖς ἀμέσως μετ' αὐτὸν στιχουργοῖς. Α. Κομν. στ. 154, τοὺς ἐπαινοῦντας τὸ καλὸν μὲ πᾶσα δίκαιον τρόπον. στ. 384. θεοσεβεῖς καὶ ἐγκρατεῖς, πᾶσα καλὸν ἂν εἴπῃς.

Β. Χ. στιχ.

νὰ κρίνω καὶ νὰ στοχασθῶ τὴν καθεμίαν, ὡς πρέπει.

στιχ. ἱστάθην ἢ παράταξις τοῦ καθενός ὡς ἦτον.

Σημείωσε καὶ τὴν βάρβαρον χρῆσιν τῆς γεν. πασῶν ἐν Β. Χ. στ.

καὶ ποῦ τὸ παρηγόρημα πασῶν τῶν ἰδικῶν μου ;

Β. στ. καὶ τὸν καθέναν ἔζωσε χρυσὸν σπαθὶν 'ς τὴν μέσην.

Θ. Ρ. στ. καὶ πᾶσα ἕνα φόρεμα 'ποῦ νᾶνε τιμημένον

στ. τρεῖς ἀδελφάδες ὑπανδραῖς κ' ἡ καθεμία παιδίαν

νὰ ἔχη πέντ' ἔξη καὶ ἑπτὰ μὲ τὴν ἀλυπησίαν.

στ. ἀκόμη ἐδιαλάλησεν ὁ καθεῖς ν' ἀφήσῃ κτλ.

στ. ἡ κρίσι νὰ στοχάζεται τὸ δίκαιον τοῦ πασάνα.

στ. καὶ μετὰ ταῦτα τίς οἶδε τοῦ πασανός τὸ τέλος ;

στ. διότι ἐκουνηβάρησεν ὁ καθεῖς τὴν ψυχὴν του.

στ. τὰ κούρταλα νὰ λείπασιν καὶ πᾶσα ἄλλο κρεῖμα.

στ. πασάνα δῶσε ἐρμηνεῖαν ὡς ἂν φαγεῖν 'ς τὸ δεῖλι.

στ. πᾶσα λογῆς κατακοπιά, φαρδεῖα τὰ μανικώτλια.

στ. καὶ τὸν πᾶσα ἄνθρωπον ἐποικές τον ἀζάπην.

Σ. Σ. στ. καὶ τίντ' ἀφῆκε πασερός καὶ πότε νὰ τὸ πάρῃ.

στ. τότε γνωρίζει ὁ καθεῖς ἐγκαρδιακόν του φίλον.

στ. καὶ πᾶσα εἰς ἄς βλέπεται, κἀνεῖς μηδὲν πιστέψῃ.

στ. κάθα καιρὸν ἄς τὰς πηδᾷ, καὶ ἂν θέλει ἄς τὰς χαρίζῃ.

Δημ. Ζήνων Βατραχομομ. στ. 497.

νὰ μ' ἐλεήσῃ πᾶσα εἰς πρέπει 'ς τὴν συμφορὰ μου.

στ. 252 Φυσίγναθον αἰτίαζαν καὶ μέμφετον καθένας.

στ. 300 'ποῦ φέρνουσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸν ναὸν καθ' ὥρα κτλ. κτλ.

Ἀντὶ τῶν· πᾶς, πᾶσα, πᾶν, πάντες κ.λ. ἐπὶ τῆς ὁλοκληρωτικῆς των καὶ καθολικευτικῆς σημασίας ἡ νεωτέρα γλῶσσα μεταχειρίζεται συνήθως τὰ· ὁλος, ὁλη, ὁλο(ν), ὁλοι κτλ. καὶ κατὰ ἰωνικὸν τύπον· οὐλος, οὐλη, οὐλο(ν), οὐλοι κτλ. ὁλος ὁ κόσμος = (ἅ)πας ὁ κόσμος. ὁλην τὴν οἰκουμένην = πᾶσαν τὴν οἰκ. ὁλο(ν) τὸ πλῆθος = πᾶν τὸ πλῆθος. ὁλοι οἱ ἄνθρωποι = πάντες (οἱ) ἄνθρωποι κτλ. Ἀναβαίνει δὲ καὶ ταύτης τῆς χρήσεως ἡ ἀρχὴ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐνικοῦ μέχρις Ὀμήρου, εἰ καὶ

παρ' αὐτῷ ἀκόμη ἄνευ ἄρθρου (μεταξὺ τοῦ ὅλος καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ κειμένου) φερόμενον σημαίνει τοῦθ' ὅπερ τὸ ὁλόκληρος, ἀκέραιος, πλήρης: Ὁδ. Ρ. 343 ἄρτον δ' οὖλον ἐλὼν περικαλλέος ἐκ κανέοιο. Ὁδ. Ω, 417 μηνὶ δ' ἄρ' οὖλῳ πάντα περήσαμεν εὐρέα πόντον. Ἐνάρθως δὲ καὶ συνωνύμως τῷ πᾶς (δ) φέρεται ἤδη παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, π. χ. Ἀριστοφ. Ἐκκλησι. 63 ἀλειψαμένη τὸ σῶμ' ὅλον. Πλάτ. συμποσ. 249. ε. τὴν νύχθ' ὅλην. Πολιτ. Ζ'. 549. ε. ὅλη ἡ πόλις κτλ. ἐπὶ δὲ πληθυντικοῦ, ἡγουμένου ἢ ἐπομένου τοῦ ἄρθρου (οἱ ὅλοι. ὅλοι οἱ) ἢ καὶ ἀνάρθως καὶ συνωνύμως τῷ: πάντες (πάντες οἱ, οἱ πάντες κλ.) φέρεται ἐπ' ἴσης παρὰ πρῶτοις τοῖς Ἀττικοῖς, π. χ. παρὰ Σοφοκλεῖ Αἴ. 1405.

ὑπαρχος ἄλλων δεῦρ' ἐπλευσας, οὐχ ὁλων στρατηγός.
Ξενοφ. Κ. Π. Η. 7, 22 οἱ καὶ τήνδε τὴν τῶν ὁλων τάξιν συνέχουσιν ἀκριβῆ καὶ ἀκήρατον καὶ ἀναμάρτητον κτλ. = τῶν πάντων, τοῦ σύμπαντος κ.λ. Συνηθεστέρα δ' ἀποβαίνει ἡ χρῆσις αὕτη παρὰ τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον. Πολυβ. Α. 70 ὁ δὲ Γέσκων ἐώρα μὲν τὴν ὅλην ἀκαταστασίαν καὶ ταραχήν, — — — κινδυνεύουσι προφανῶς οἱ Καρχηδόνιοι τοῖς ὁλοις πράγμασι κτλ. Γ'. 71 ἐξ ὁλου τοῦ στρατοπέδου σημηνάμενος τοὺς εὐρωστοτάτους παρηγγέλλει — ἤκειν. Διοδ. Σικελ. Ε. σλ. 460 (Teubn.) περιέχει δὲ τὴν πηγὴν ὅλην κρητὶς λιθίνη πολυτελής (πρβλ. σλ. 464, 1). ΙΒ'. 449, 10 Ἀθηναῖοι — τὴν Λέσβον ὅλην πλὴν τῆς Μηθυμναίων χώρας κατεκληρούχησαν. — Πλουτ. Κατ. τ. νεωτ. 6, 2: Διὸ καὶ Μεμμίου τινὸς ἐν συλλόγῳ φήσαντος ὅλας τὸν Κάτωνα μεθύσκεσθαι τὰς νύκτας, ὑπολαβὼν ὁ Κικέρων α. Ἐκεῖνο δ' οὐ λέγεις, εἶπεν, ὅτι καὶ τὰς ἡμέρας ὅλας κυθεύεις;

Πλήρης δ' ἀναφαίνεται ἡ σημερινὴ χρῆσις κατὰ τὸν Θ'. καὶ Γ'. αἰῶνα. — 1) παρὰ Θεοφάνει Χρον. σλ. 280, 5: ἡ Θεοτόκος μετὰ ὁλων (= πάντων) — 365, 5: αἶ, αἶ, ὅλοι, ὅλοι εἰς τὴν μέσσην. 383, 8: ὅλοι οὗτοι τέκνα σου εἰσὶ καὶ δοῦλοι. Πρβλ. 484, 12. 565, 44. 689, 44. — Θεοφάν. συνεχρία σλ. 724, 20. ἐξέβαλον δὲ ὅλα τὰ μονόξυλα εἰς τὴν γῆν οἱ ἡμέτεροι. — 725, 20: ἔκαυσαν δὲ ὅλα τὰ πέριξ. — 2) παρὰ Κωνστ. τ. Πορφυρογ. ἐν τ. ἐκθεσ. τ. βασιλ. τάξεως σλ. 243, 1: καὶ ὅτε εἰσέλθωσι τὰ βῆλα ὅλα κατὰ τὴν συνήθειαν ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ καὶ σταθῶσι. — 358, 6: ὅλους τούτους, Κύριε, βοήθησον. — Ἐν τῷ π. θεμάτων Α'. 42, 44: καὶ ὅλα τὰ τῶν πολεμίων πράγματα κτλ. 25, 48: ὅλον δὲ τὸ τῶν Θρακησίων θέμα ἐκ γενῶν συνίσταται τοιῶνδε. Πρὸς τὸν ἴδιον υἱὸν Ῥωμανὸν 79, 2: σκαλώνουσιν ὅλα κτλ. — 3) παρ' Ἄννη τ. Κομν. σλ. 236, 43: ὅλοι τῆς τοῦ Βαχίμούντου γηγόνاسι γνώμης κτλ. — Τέλος φθάνομεν εἰς αὐτοὺς τοὺς δημοτικούς

στιχουργούς, παρ' οἷς μέχρι τινὸς μετὰ τῶν: ὅλος, ὅλοι φέρονται καὶ τὰ: πάντες, πάντα ἐνάρθως τε καὶ ἀνάρθως, καὶ δὴ καὶ ἡ γενικὴ πασῶν καὶ ἀντὶ τῆς πάντων. Α. Κομν. στ. 34:

δ νοῦς γὰρ μέγας θησαυρὸς ἐπέκεινα τῶν ὁλων
στ. 43 πάντες γὰρ ἀποθνήσκουσιν καὶ οὕτως καὶ ἄλλῶς.
78 — 9 τοιοῦτος, παιδί μου, σπούδαζε νὰ γνωρισθῇς εἰς πάντα, νὰ πράττης πάντοτε καλά, νὰ σ' ἐπαινοῦν οἱ πάντες.

πρβλ. στ. 463. 470. 475. 343. 354. 389.

280 κ' ἡ πρᾶξις καταλύση σου ὅλην τὴν δύναμίν σου
445 μήπως γυρίση ὁ τροχὸς καὶ πάρῃ σοῦ τα ὅλα.
Β. Χ. 445 καὶ προσκυνεῖσαι ὑπὸ πάντων μικρῶν τε καὶ μεγάλων.
πρβλ. στ. 445. 488. τὰς πάντας = τὰς πάσας. 367.

στ. μάλα μμα νᾶνε καθαρὸν, ὅλα σειστὰ τὰ πάντα
στ. στεμμένας ὅλας δέσποινας, βασιλέων θυγατέρας.
στ. καὶ οἶαν κρίνης ἐξ αὐτὰς κάλλιαν παρὰ τὰς ὅλας
στ. ἰδοὺ λοιπὸν ἐμείναςιν ἀπ' ὁλαῖς ταῖς σαράντα.
Πρβλ. τοὺς στ.

Β. στ. ὀρίζει δὲ ὁ βασιλεὺς νὰ συναχθοῦν οἱ πάντες
στ. εἰς μίαν ψυχὴν, εἰς ὄρεζιν ὅλοι νὰ πολεμοῦμεν.

Πρβλ. τοὺς στ.

Θ. Ρ. στ. καὶ τίς ἐξεύρει νὰ μᾶς 'πὶ ὁλαῖς ταῖς τεχνοσύναις;
στ. καὶ ἔπιον, πίνω καὶ νὰ πιῶ ὁλωνῶν ταῖς πικράδες.

Πρβλ. τοὺς στ.

Σ. Σ. στ. ὅλοι ἀγαποῦν τὰ πράγματα, γυρεύουν τὸ λογάριν.
στ. καὶ ὅλα ταῦτα κάμνει τα ὡς διὰ τὸ λογάριν.

Πρβλ. τοὺς στ. καὶ τῶν παπάδων ὁλωνῶν.

Δ. Ζήνου στ. 7.

ὅλους λοιπὸν παρακαλῶ (νᾶχετε τὴν ὑγείαν σας)
πρβλ. τοὺς στ. 26. 62. 69. 87. 103. 487. 496. 248. 220. 226. 234. 240 κεξ.

στ. 39 τοῖς πᾶσι ἐνὶ φανερόν Ἀσίης καὶ Εὐρώπης.

Πρβλ. τ. στ. 71. 97. 244. 259. κτλ. κτλ. κτλ.

Ἀντὶ δὲ τῶν πάντες ἡμεῖς, πάντες ὑμεῖς, πάντες οὗτοι (αὐτοὶ) ἡ νεωτέρα μεριστικῶς λέγει: ὅλοι μας, ὅλοι σας, ὅλοι τους (τῶν), ἅπερ κυρίως ἰσοδυναμοῦσι τοῖς ἀρχ. πάντες (ἡμῶν, ὑμῶν, αὐτῶν). Οὕτω π. χ. παρὰ Δημ. Ζήνῳ Βατραχομουσ. στ. 87.

καὶ κείνην τὴν ξυλόγατα ὅλοι μας τὴν μισοῦμε.
στ. 187 νὰ μαζωχτοῦσιν ὅλοι τους ἐκεῖ 'ς τοῦ ψωμοφάγου.

241 λέγει τους να ἱξεύρετε ὅλοι σας οἱ βατράχοι.
πρβλ. τοὺς στιχ. 218. 220. 260. 264. κτλ.

Περὶ τῶν πτωτικῶν τύπων τοῦ ἄλλος καὶ ὅλος (κατὰ δὲ διαλ. οὐ-
λος) σημειώνομεν τὰ ἑξῆς: 4) ἡ ἐν. κ. πληθ. γεν. καὶ ἡ πληθ. αἰτ. τοῦ
ἄρσενικοῦ προσσχηματίζονται κατὰ τὰ τοῦτος, αὐτός, ποῖος: ἄλλου-
ροῦ (σπανιώτερον ἄλληνῃς), ἄλλωνῶν, ἄλλουνοὺς ἢ ἄλλονοὺς. ὅλου-
ροῦ, ὅλωνῶν, ὅλο(υ)ρούς. Τὰ ἀρχαιότερα τούτων παραδείγματα εἶνε
παρὰ Δαμασκηνῷ Στουδίτῃ ὁμιλ. 12: ὅτι εἶνε τελευταία τῶν ἑορτῶν
τῶν ὅλωνῶν. ὁμιλ. 13 δέσποινα καὶ βασιλίсса τοῦ κόσμου ὅλουνοῦ.
Ἄλλα δὲ βλέπε παρὰ τῷ στιχουργῷ τοῦ Θ. Ρ. καὶ παρὰ Σαχλήκη. —
2) τὸ οὐδέτ. ἄλλο καὶ πάλαι ἐστερεῖτο τὸ ληκτικὸν ν, ὡς καὶ ἄλλαι ἀν-
τωνυμίαι: τό, ὅ, τοῦτο, αὐτό, ἐκεῖνο, καὶ σήμερον συνήθως οὕτως ἐκ-
φέρεται. Ἄλλα παρὰ Κυπρίοις καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν νησιωτῶν, πρότερον
δὲ καὶ παρὰ τισὶ δημοτικοῖς στιχουργοῖς ἐκφέρεται καὶ τοῦτο, καθὼς
καὶ ἄλλα οὐδέτερα μετὰ τῷ ν, οὕτω π. χ. παρὰ Κυπρίοις: τοῦτον τὸ
ἄλλον, ἐκεῖνον τὸ παιδίον κτλ. Παρὰ Πτωχοπρ. Β'. 235.

ἄλλον γὰρ τί χειρότερον παρὰ τὸ νὰ ψοφήσω;
Φλ. Πλ. στ. 90.

ἄλλον δὲ πάλιν ῥώτημαν σὲ ἔχω ἐρωτήσῃν.
Ἄλ. Κομν. 39.

πῶς νὰ φυλάξῃ θησαυρὸν ἢ τίποτ' ἄλλον πλέον;
Β. Χ. τί ἄλλον ἀκριβέστερον ἐκείνου τοῦ τρικλίνου;
τοιούτον ἦτον τὸ λουτρόν, αἶον ἄλλον οὐκ ἦτον.

Οὕτω καὶ ὄν = ὅ, π. χ. παρὰ Α. Κομνηνῷ στ. 47.
δι' ὄν καὶ ὁ νόμος λέγει το καὶ ἡ φύσις ἀπαιτεῖ το.

Β. Χ. δι' ὄν καὶ εἶπον ἐξ ἀρχῆς, οὐκ εἶσαι κληρονόμος.
καὶ πολὺν = πολὺ. π. χ. παρὰ Α. Κομνηνῷ στ. 98.
εἰ δὲ καὶ σὺ πολὺν καλὸν ἐποῖκες ἢ καὶ ὀλίγον.

Β. πολὺν ἐποίκασι κακὸν ἐπὶ τὴν Ῥωμανίαν.
καὶ μέγαν = μέγα. π. χ. ἐν τῷ Β. Χ. στ. 95.
διότι μέγαν ἀδικὸν τὴν σήμερον εἰργάσω.
καὶ αὐτόν = αὐτό, π. χ. παρὰ τῷ στιχουργῷ τοῦ Θ. Ρ. στ.
δι' αὐτόν καὶ τὸν παράδεισον ἔχουν μὲ δίχως γέλλον κτλ.

θ.) Ἐπιμεριστικά.

Οἱ ἐπιμερισμοὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ καθ' ὅλου γίνονται διὰ τινῶν τῶν εἰ-
ρημένων (δεικτικῶν ἢ ἀορίστων) ἀντωνυμιῶν: 1) διὰ τῶν ὁ μὲν — ὁ
δέ. οἱ μὲν — οἱ δὲ δις ἢ πλεονάκις κατὰ τὴν χρῆσιν ἐκφερομένων: λέ-
γεται ψυχὴ ἡ μὲν νοῦν ἔχειν, ἡ δὲ ἄνοιαν (Πλατ.) τῶν δ' αἰ μὲν λε-
πτὰς δόνας ἔχον, οἱ δὲ χιτῶνας εἶατο. Ἰλ. Σ, 595 — τῶν πόλεων αἰ
μὲν τυραννοῦνται, αἰ δὲ δημοκρατοῦνται, αἰ δὲ ἀριστοκρατοῦνται
(Πλατ.) κλ. 2) διὰ τῶν: τις μὲν — τις δέ. τινὲς μὲν — τινὲς δέ. 3)
διὰ τῶν: ἔνιοι μὲν — ἔνιοι δέ. — 4) διὰ τῶν: ἄλλος μὲν — ἄλλος
δέ. ἄλλοι μὲν — ἄλλοι δέ. 5) διὰ τῶν: ἕτερος μὲν — ἕτερος δέ Ἰλ.
Π, 250. ὁ ἕτερος — ὁ δ' ἕτερος Ξ, 272. — 6) διὰ ποικίλης μίξεως
τούτων: φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δὲ θ' ὕλη φύει Ἰλ.
Ζ, 147. — ἄλλοθι γεωργὸς μὲν εἷς, ὁ δὲ οἰκοδόμος, ἄλλος δὲ τις ὑ-
φάντης Πλατ. Πολιτ. Β'. 369 d.
Εὐριπ. Ἰφ. Τ. 1407.

χῶ μὲν τις εἰς θάλασσαν ὠρμήθη ποσίν,
ἄλλος δὲ πλεκτὰς ἐξανῆπτεν ἀγκύλας.

πρβλ. Μηδ. 1141. Ἐκαβ. 624. ὁ μὲν τις — ὁ δέ. Ξενοφ. συμπ. Β'.
6. καὶ ὁ μὲν τις αὐτῶν εἶπε: ποῦ οὖν εὐρήσει τούτου διδάσκαλον; ὁ
δὲ τις ὡς οὐδὲ διδάκτον τοῦτο εἶη, ἕτερος δὲ τις ὡς εἶπερ τι καὶ ἄλλα
καὶ τοῦτο μαθητόν. Θουκ. Β'. 90 τῶν νεῶν τινες — μία — αἱ δὲ τι-
νες. Θουκ. Δ'. 113. οἱ μὲν τινες ὀλίγοι — οἱ δὲ λοιποί. Β'. 4 (πρβλ.
Ἡροδ. Α. 127. Β'. 60. Ξενοφ. Ἄν. Γ'. 3, 19): οἱ μὲν τινες — οἱ δὲ
— ἄλλοι δὲ Ἰλ. Ι, 472—3. ἕτερον μὲν — ἄλλο δὲ — ὁ μὲν — ὁ
δ' ἕτερος Ἰλ. Χ, 150 κτλ. κτλ.

Ἀντὶ πάντων τούτων ἡ νεωτέρα καθομιλουμένη μεταχειρίζεται ὀλί-
γους τινὰς ἀπλουστεροὺς τύπους, καὶ σπανιώτερον μὲν τούς: τις — τῖς,
ποιὸς — ποιὸς, ὡς ἐν τῇ παροιμίᾳ:

ὅλοι εἴμεθα τρελλοί,
τις ὀλίγον, τις πολὺ.
ἢ ἄλλως: ὅλοι εἴμεθα τρελλοί,
πολὸς ὀλίγον, πολὸς πολὺ.

συχνότερον δὲ ἢ μάλλον συνηθέστατα τούς: ὁ ἕνας (εἷς) — ὁ ἄλλος.
ἄλλος (μὲν) — ἄλλος (δέ). ἄλλοι (μὲν) — ἄλλοι (δέ) κλ. Παραθέτο-
μὲν τινὰ παραδείγματα ἐκ προτέρων δημοτικῶν μνημείων. Α. Κομν.

στ. 87 ἄλλοι νὰ βλάπτωνται ἐξ αὐτῶν, καὶ ἄλλοι νὰ ὠφελῶνται.

Θ. Ρ. ἄλλαις νὰ τᾶχουν ἄπλοκα, καὶ ἄλλαις εἰς πλεξοῦδές των.

αὐτ. ἄλλαις νὰ ἔχουσι χρυσαῖς ἄλυσες; νὰ φοροῦσιν,
καὶ ἄλλαις ἀργυρόχρυσα ψιλὰ ἄλυσιδάκλια.

αὐτ. ἄλλαις ἀκόμη πλειότερα, καὶ ἄλλαις νὰ μὴ φθάσουν.

αὐτ. Δύο ζυγούς εὐρίσκω μέσα ᾿ς τοῦ ἀνθρώπου τὸ τραχήλι,
γυναῖκα ᾿νε ὁ εἰς ζυγός, ἄλλος ἀγγέλων, φίλοι.

Σ. Σ. νᾶνεν ὁ εἰς πλουσιώτερος, καὶ ὁ ἄλλος πτωχότερός του κλ.
Ἐν τῷ Θ. Ρ. καὶ παρὰ Σ. Σ. ἀπαντῶσι καὶ οὗτοι οἱ τύποι: (μέρος) μοῖ-
ρα(ν) — μοῖρα(ν). μοῖρα(ν) — (καὶ) ἄλλοι, ἢ ἀντιστρόφως: ἄλλοι
— καὶ μοῖρα(ν), π. χ.

Σ. Σ. στ. ἤλθασι μοῖρα τρέχοντα, καὶ μοῖρ' ἀπ' ἄλλον τόπον.

αὐτ. μέρος ἀπ' αὐτοὺς θέλουσιν ἢ διάταξις μὴ γένη,
καὶ μοῖραν στέκουν ἀπ' αὐτοὺς καὶ δείχνουν καὶ πονοῦσιν.

Ἐν τῷ Θ. Ρ. μετὰ προηγούμενον ἄλλαις — ἄλλαις ἔπεται:

στ. εἶδα καὶ μοῖραν ἀπ' αὐταῖς, ποῦ βάλλασιν καλίκια.

Ταῦτα εἶνε κατὰ τὰ ἀρχαῖα καὶ σήμερον ἐν τῇ γραφομένῃ ἀνακκινι-
σθέντα: μέρος μὲν — μέρος δέ. Πρὸς. Ξενοφ. π. ἱππικῆς Α. 12. ὅς περ
μέγας ὢν μέρος μὲν τι καὶ αἰσχύνει, μέρος δέ τι καὶ ἀσθενέστερον καὶ
δυσφορώτερον αὐτὸν τὸν ἵππον παρέχεται κτλ.

ΤΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ.

Τὰ ἐπιρρήματα ὑπάγονται καθ' ἑλίου εἰς τὰς κατηγορίας 1) τοῦ χώ-
ρου ἢ τόπου, 2) τοῦ χρόνου, 3) τοῦ ποιοῦ καὶ τρόπου καὶ 4) τοῦ πο-
σοῦ. Τούτων δὲ πολλὰ συσχετίζονται πρὸς ἄλληλα κατὰ τε τύπον καὶ
σημασίαν ὑπὸ τὰς τέσσαρας σχέσεις: τῆς ἐρωτήσεως, τῆς ἀορίστου δη-
λώσεως, τῆς ὀρισμένηςδείξεως καὶ τῆς ἀναφορᾶς, καθὼς καὶ πολλὰ
τῶν ἀντωνυμιῶν. Καθὼς δ' αὖται, οὕτω καὶ τῶν κατὰ τε σημασίαν ἄ-
μα καὶ τύπον συσχετιζομένων ἐπιρρημάτων τὰ μὲν ἐρωτηματικά καὶ
ἀόριστα πάλαι μὲν ἤρχιζαν, ὡς μέχρι τέλους ἐν τῇ ἰωνικῇ διαλέκτῳ,
ἀπὸ κ, ὕστερον δ' ἀπὸ π, δηλὸν ὅτι τῶν ἀορίστων ἐγκλινομένων, τὰ δὲ
δεικτικά ἀπὸ τ. — Τὰς αὐτάς σχέσεις ἔχουσι πρὸς ἄλληλα καὶ τὰ τῆς
νεωτέρας ἑλληνικῆς ἐπιρρήματα, ἀλλὰ μετὰ τινων τυπικῶν μεταβολῶν,
καθὼς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

1) ΤΟΠΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ.

Τὰ κυριώτερα τοπικὰ ἐπιρρήματα τῆς Ἑλληνικῆς, ἀρχαίας τε καὶ
νεωτέρας, κατὰ τε τὰς τέσσαρας εἰρημένους σχέσεις καὶ κατὰ τὰς τρεῖς
τοπικάς: τὴν στάσιν ἢ κίνησιν ἐν τόπῳ, τὴν ἀπεύθυνσιν καὶ κίνη-
σιν εἰς τόπον καὶ τὴν ἀπὸ τόπου ἀφορμὴν, παριστάμενα εἶνε τάδε:

α.) Ἑρωτηματικά.

ἰων. κοῦ;	(κοῦ;)	κόθεν;
κοιν. ποῦ; πόθι; (ποιητ.)	ποῖ; (πόσε;)	πόθεν;
δωρ. πεῖ; πᾶ;	ποῖς, πᾶ;	πῶ;
νεωτ. ποῦ;	ποῦ; ᾿σε ποῦ;	(πόθεν); ποῦθε; ἀπὸ ποῦ
—	—	—
ποτέρωθι;	ποτέρωσε;	ποτέρωθεν;

β.) Ἀόριστα.

ἰων. κοῦ	κοῖ	κοθεν
ποιητ. ποθῖ		
κοιν. ποῦ	ποῖ	ποθεν
δωρ. πᾶ (πεῖ;)	πᾶ	πεῖ;)
νεωτ. κᾶπου, πουθενά.	κᾶπου, ᾿σε κᾶπου	ἀπὸ κᾶπου
δκάπου	δκάπου	δκάποθεν
πούποτε, πούποτες, πούποτις, πούβετες (— τις).		

Παρὰ ταῦτα ἀορίστως τόπον δηλοῦσι καὶ τάδε:

ἀρχ. ἀμοῦ γέ που	ἀμοῖ γέ ποι	ἀμόθεν (δμηρ.), ἀμό- θεν ποθεν
νεωτ. εἰς ἓνα κᾶποιον μέρος	εἰς ἓνα κᾶποιον μ.	ἀπὸ κᾶποιον μέρος
ἀρχ. ἐτέρωθι	ἐτέρωσε, αἰολ. ἀτέρυι	ἐτέρωθεν
νεωτ. εἰς ἓν ἀπὸ τὰ δύο μέρη, (εἰς τὸ ἄλλο μέρος)		ἀπὸ τὸ ἐν(α) μέρος
ἀρχ. ἐκατέρωθι	ἐκατέρωσε	ἐκατέρωθεν (ποιητ. ἐκάτεροθεν)
νεωτ. καὶ εἰς τὸ ἓνα καὶ εἰς τὸ ἄλλο μέρος		καὶ ἀπὸ τὸ ἓνα καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος
ἀρχ. ἀμφοτέρωθι	ἀμφοτέρωσε	ἀμφοτέρωθεν

νεωτ. καὶ εἰς τὰ δύο μέρη. καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη.
 ἀρχ. ἐνιαχοῦ καὶ ἐνιαχῇ, νεωτ. εἰς μερικὰ μέρη.
 ἄλλοθι (νεωτ. ἄλλοσε (νεωτ. ἄλλοθεν (νεωτ.
 ἀλλαχόθι (ἀλλοῦ αἰολ. ἄλλυι (ἀλλοῦ (ἀπ' ἀλλοῦ.
 ἀλλαχοῦ (ἀλλαχόσε (ἀλλαχόθεν (δωρ. ἀλλῇ (

ἐκάστοθι (εἰς ἐκασταχοῖ (ἐκάστοθεν (ἐκασταχόθι (κάθε (ἐκασταχοῦ (τόπον ἐκασταχόσε (ἐκασταχόθεν (

πανταχοῦ (πανταχοῖ (σε πανταχόθεν (ἀπὸ πανταχόθι (παντοῦ πανταχόσε (παντοῦ, πάντοθεν (παντοῦ(θε).
 πάντοθι (πάντοσε (παντοῦθε (

πολλαχοῦ — σε πολλαῖς μερίαις πολλαχόσε —

(πολλαῖς μερίαις.
 πολλαχόθεν — ἀπὸ (πολλὰ μέρη.

Καὶ μετ' ἀρνήσεως.

ἀρχ. (οὐδαμοῦ οὐδαμοῖ οὐδαμόθεν
 (οὐδαμόθι οὐδαμόσε
 (μηδαμοῦ μηδαμόθεν
 (μηδαμόθι μηδαμόσε
 νεωτ. (πουθενά (πουθενά (δὲν ἀπὸ πουθενά (δὲν)
 (καμπουθενά (καμπουθενά (

γ.) Δεικτικά.

ἀρχ. τόθι (ποιητ.). δωρ. τουτεῖ δεῦρο
 νεωτ. αὐτοῦ.

ἀρχ. (ἐνθα ἐνθα ἐνθεν
 (ἐνθάδε ἐνθάδε ἐνθένδε
 (ἐνταῦθα (ἰων. ἐνθαῦτα) ἐνταῦθα ἐντεῦθεν (ἰων. ἐνθεῦτεν)
 (ἐνταυθοῖ ἐνταυθοῖ

(ὦδε, αἰολ. τύιδε ὦδε, τᾷδε, αἰολ. δωρ. τουτῶ. τηνῶθε(ν)
 (δωρ. τειδε τᾷδε τούτῳ

νεωτ. (ἐδῶ, ἐδεπᾶ, τᾷδω, τοδί. ἐδῶ, ἐδῶθε, ἐδε- ἀπ' ἐδῶ(θε), ἀπ' αὐ-
 (πᾶ. του, ἀπὸ τοδί

ἀρχ. ἐκεῖ, ἐκεῖθι, δωρ. τηνεῖ ἐκεῖ(σε) ἐκεῖθεν, δωρ. τηνῶ,
 αἰολ. κήνοθεν

νεωτ. ἐκεῖ, ἐκεῖ, ἐκεῖθε ἀπ' ἐκεῖ, ἀπ' ἐκει.
 ἀρχ. (αὐτοῦ, αὐτόθι αὐτόθεν, δωρ. αὐτῶ
 (αὐτόσε
 (ποιητ. αὖθι. δωρ. αὐτεῖ

νεωτ. εἰς τὸ ἴδιον μέρος: εἰς τὸ ἴδ. μέρος. ἀπὸ τὸ ἴδιον μέρος.

Παρὰ ταῦτα τόπον δεικνύουσι κατὰ τὰς τρεῖς προκειμένους σχέσεις καὶ ἄλλα πολλά· καὶ 1) τὴν μὲν ἐν τόπῳ σχέσιν πολλὰ ἐξ ἀρχαίων δοτικῶν γενόμενα: οἴκοι, Ἰσθμοῖ, Μεγαροῖ, Κικυννοῖ, Σφηττοῖ, Πυθοῖ, Ἐλευσῖνι, Ῥαμνοῦντι κτλ. καὶ τὰ ἰδίως δωρικά: μέσοι, αἰολ. μέσου (= τῷ καθομ. μέσα), ἐνδοῖ (ἐνδον), ἐξοῖ (ἐξω) καὶ τὸ αἰσχύλειον πέδοι, ὅπερ κίνησιν εἰς τόπον σημαίνει· ἔπειτα τὰ: Ἀθήνησι, Θήβησι, Πλαταιᾶσι, Περγασῇσι, θύρᾶσι, Ὀλυμπίᾳσι κ.τ.τ. ἅτινα πάντα ὡς ἴδιοι τύποι ἐξέλιπεν ἐκ τῆς νεωτέρας γλώσσης. ἔπειτα τὰ εἰς θι, οἷα ἐκτὸς τῶν προεκτεθειμένων καὶ τὰ: οὐρανόθι, Ἰλιόθι. καὶ τὸ χρονικῶς λαμβανόμενον ἡδῶθι. Καὶ ταῦτα ὡς ἴδιοι τύποι ἐξηφανίσθησαν ἐκ τῆς νεωτέρας γλώσσης. ἔπειτα τὰ. ἄνω, κάτω, ἐξω (καθομ. καὶ ὄξω), ἔσω, ὀπίσω (ἀρχαῖά τε καὶ νεώτερα), ἐνδον καὶ ἐντός, νεωτ. μέσα· πρόσω (πόρσω) καὶ πόρρω, τῆλε καὶ μακράν, νεωτ. μακρὰ· ἀρχι, ἐγγὺς καὶ ἐγγύθι, πλησίον καθομ. σιμά, κοντά. χαμαί. νεωτ. χάμου. καὶ τὰ δωρικά καὶ αἰολικά: πρόσθα, ἔμπροσθα, καθομ. ἐμπρός, ἐμπροσθά. ὀπισθα (αἰολ. ὑπισθα, ἐξῷπισθα), ἐνερθα, ὑπερθα, ἄνωθα, ἐξουθα (ἐκτὸς Ἡσυχ.). αἰολ. ὑπερθα, ἄτερθα, πάροιθα.

2) Τὴν εἰς τόπον ἀπεύθυνσιν σημαίνουσι τὰ εἰς σε, δε, ζε, οἷα πρὸς τὰ προεκτεθειμένα καὶ τὰδε: κυκλόσε, νεωτ. τριγύρω (ου) ἢ γύρου γύρου, τήλοσε (αἰολ. τήλυι), ὁμόσε (ὡς ἐν τοῖς: ὁμόσε ἵεναι, ἐλθεῖν, φέρεσθαι, χωρεῖν κ.τ.δμ.). οἰκαδε, οἰκόνδε, ἔρεβόςδε, Ἐλευσινάδε, Μέγαράδε, Ἀθήναζε, Θήβαζε, Βήσαζε, Μουνυχίαζε, Ἀφιδναζε. ἔραζε, θύραζε, χαμαζε (νεώτ. χάμου) κ.τ.τ. ἅτινα καὶ αὐτὰ τυπικῶς ἐξέλιπεν ἐκ τῆς νεωτέρας γλώσσης· περιφράζονται δὲ ἢ μᾶλλον ἀναλύονται καὶ ταῦτα καὶ τὰ προσηρημένα τὰ ἐξ ἀρχαίων δοτικῶν διὰ τῆς προθ. εἰς καὶ τῆς αἰτιατ. τοῦ προσήκοντος ὀνόματος: εἰς τὰς Ἀθήνας = Ἀ-

θήνησι καὶ Ἀθήναζε. εἰς τὴν Ἐλευσίνα = Ἐλευσῖνι καὶ Ἐλευσινάδε κτλ.

3) Τὴν δ' ἀπὸ τόπου ἀφορμὴν τὰ εἰς *θεν* ἢ (ποιητ.) *θε*: Ἀθήνηθεν, Δεκελείαθεν καὶ Δεκελειόθεν, Κικυνόθεν, Κιλωνῆθεν. οἴκοθεν, χαμόθεν, θύραθεν. ἄνωθεν, κάτωθεν. ἐνδοθεν, ἐντοσθε(ν), ἔσωθεν, ἔξωθεν, ἔκτο(σ)θεν. (ἔμ)προσθε(ν), ὀπισθεν. πρόσθεν, πρόσσωθεν πόρρωθεν, μακρόθεν, ἐγγύθεν, ἔκαθεν, σχεδόνθεν, ἀρχῆθεν, ἀνέκαθεν κτλ. Καὶ οὗτοι οἱ τύποι ἐξέλιπεν ἐκ τῆς καθομιλουμένης ἐκτὸς ὀλίγων, τῶν: ποῦθε = πόθεν (πρβλ. τὸ δωρικὸν ἔξουθα πρὸς τὸ κοιν. ἔξωθεν), *πουθενά* (= *πουθεν-α* = *ποθεν* μετὰ τοῦ προσχηματισμοῦ α, ὡς ἐμέν α, ἐσέν-α κ.λ.), *ἀλλοῦθε*, *παντοῦθε*, *όλοῦθε*, οἵτινες σήμερον τὰς δύο προτέρας σχέσεις, τὴν ἐν τόπῳ καὶ τὴν εἰς τόπον, σημαίνουσι καὶ ὅχι τὴν ἀπὸ τόπου, ἐκτὸς τοῦ *ποῦθε*. Οὕτω καὶ πάλαι τινὰ τῶν εἰς *θεν* μετὰ τῆς πρωτοτύπου σημασίας τῶν καὶ τὴν ἐν τόπῳ σχέσιν ἐσήμαιναν, ὡς *ἀπάνευθε* Ἰλ. Α. δις (κιὼν — ἔζετο), *ἐντοσθε(ν)* = ἐντὸς Ὀδ. Α, 380. Β, 145. *ἐνδοθεν* Ἀριστ. Πλουτ. 228. 964. Θουκ. Α'. 71. *ἐκτοσθε(ν)* = ἐκτὸς Ὀδ. Α, 132. Ἡσιόδ. Θεογ. 843 *ἐγγύθεν* = ἐγγύθι Ἰλ. Κ, 508. Ὀδ. Ζ, 279. = ἐγγύς, εἰς τὰ ἐγγύς Ἰλ. Ε, 72. 275. Πλάτ. Πολιτ. 289. d. κτλ. Ἐν δημοτικοῖς μνημείοις προτέρων αἰώνων πλείονα εἰς *θε(ν)* ἐπιρρήματα μετὰ τε τῆς κυρίας καὶ τῆς καταχρηστικῆς σημασίας· ἐπὶ δὲ τῆς προτέρας πολλάκις συνοδεύονται ὑπὸ τῆς προθ. ἀπὸ ἢ ἐκ (τὰ παραδείγματα κατωτέρω). καὶ ταύτης δὲ τῆς καταχρήσεως ἡ ἀρχὴ ἤδη ἐν τοῖς ὁμηρ. ἔπεσιν ἀναφαίνεται, ὡς ἀνωτέρω ἐδείχθη.

δ.) Ἀναφορικά.

ποιητ. ὅθι — ὀπόθι. ῥῆχι
 δωρ. εἶ — ὀπει(;) , ῥῆχι ἄ — ὀπα ὦ(;)
 κοιν. οἶ — ὀπου οἶ — ὀποι ὅθεν — ὀπόθεν, ὀποτέρωθεν.
 νεωτ. (δ)ποῦ, ὀπου δποῦ — ὀπου ὅθε(ν) — ὀπόθε(ν) ἀπ' ὀπου.

Ὡς ἀναφορικά φέρονται παρὰ ποιητῶν καὶ τινὰ ἀπὸ τ ἀρχόμενα, τὴν ἀρχὴν κυρίως δεικτικά, οἷα τὰ: *τόθι* = ὅθι Πινδ. Νεμ. Α'. 84. Θεοκρ. ΚΒ'. 199 κ. ἄλλ. *τόθεν* = ὅθεν Αἰσχ. Περσ. 99. Ἡσιόδ. Ἀσπ. 32.

Τῶν προεκτεθειμένων ἐπιρρημάτων τὰ μὲν εἶνε ἀληθεῖς πτώσεις ἀντωνυμικαὶ ἐξ ὀνομαστικῶν ἢτοι διασωζομένων ἐν τῇ γλώσσῃ ἢ ἀπρηχαιωμένων, τὰ δὲ πτωσιοειδεῖς τύποι. Καὶ οὗτοι μὲν εἶνε σχηματισμένοι διὰ τῶν ἐπιθεμάτων *θι*, *δε* (ζε), *σε*, *θα* καὶ *θεν*, περὶ ὧν τὰ δέον-

τα ἐν τῷ περὶ αὐτῶν ἰδίῳ λόγῳ ἐλέχθησαν. Ἐνταῦθα ἰδίως λέγομεν τι περὶ τῶν: *ἐνθα* καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ, ὧδε καὶ τοῦ συνωνύμου νεωτέρου *ἐδῶ*, *ἐντός*, *ἐνδον* καὶ *ἐκτός*. Τὸ *ἐνθα* σύγκειται ἐκ τοῦ *ἐν* καὶ τοῦ ἐπιθέματος *θα*, ἐξ οὗ καὶ τὰ (δωρικά) *πρόσθα*, *ἐμπροσθα*, *ὀπισθα*, *ἐνερθα*, *ὑπερθα*, *ἄνωθα*, *ἔξουθα* καὶ τὸ καθομιλούμενον (ἐ)μπροσθά. Τὸ δὲ *ἐν*, φθογγικῶς ταύτῳ τῇ ὁμοφώνῳ προθέσει, προῆλθε κατὰ λέπτυνσιν τοῦ ἐναρκτικοῦ φθόγγου καὶ ἀποκοπὴν τοῦ ληκτικοῦ ἐκ τοῦ ἀντωνυμικοῦ (δεικτικοῦ) θέματος *ἀνά*, ὅθεν ἦτε δμόφθογγος πρόθεσις καὶ (πάλιν κατὰ λέπτυνσιν τοῦ ἐναρκτικοῦ α εἰς ε) ἡ ἀντωνυμία *ἐνιοι* = τῇ σανσκριτικῇ *anya*-s ὅθεν κατ' ἄλλην μεταβολήν, τοῦ π εἰς ι [λ], προῆλθεν ἡ λατιν. *alius* καὶ ἡ ἑλλην. *ἄλλος*. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ συνθεωτέρου θέματος *ἐνιο* παρήχθησαν τὰ ἐπιρρήματα *ἐνιαχοῦ*, *ἐνιαχῆ*, *ἐνίοτε*, ὡς ἐκ τοῦ *ἄλλο* τὰ *ἄλλαχοῦ*, *ἄλλοσε*, *ἄλλοτε* κλ., ἐκ δὲ τοῦ *ἀνά* ἢ *ἐν* ἢ σκρ. ἀντων. *anlara*-s καὶ ἡ γερμ. *ander* ἕτερος, ἄλλος, καὶ τὰ ἑλλην. ἐπιρρ. *ἐν-δον* καὶ *ἐν-τός*, ὧν τὸ ἐπίθεμα εἶνε κυρίως τὸ ἀρχαῖον *tas* (ὅθεν καὶ τὸ λατιν. *ius* ἐν τῷ *coeli-ius* κ.τ. ὁμ. καὶ τὰ ἑλλην. *θα*, *θε(ν)*), ἐξ οὗ ἀκεραιότερον μὲν διετηρήθη τὸ *τος*, ὀλιγώτερον δὲ τὸ *δον*· διότι ἐδῶ τὸ μὲν τ ἐπιρροῇ τινι τοῦ ν μετέβη εἰς θ (πρβλ. π. χ. τὸ *ἐντομον* ὡς *ἐνδομον* προφερόμενον), ἀντὶ δὲ τοῦ ς ἐπῆλθε τὸ ν καθὼς καὶ ἐν τῷ *θεν* ἐκ τοῦ αὐτοῦ *tas*. Ἐκ τούτου καὶ τῆς προθέσεως ἐκ σύγκειται καὶ τὸ *ἐκτός*, ἐκ δὲ τοῦ εἰρημένου *ἐνθα* καὶ τοῦ ἐπιθεμ. *δε* καὶ τινος τύπου τοῦ αὐτοῦ σύγκεινται τὰ: *ἐνθάδε*, καὶ *ἐνθαῦτα* καὶ *ἐνθεῦτεν* (ἀντὶ τοῦ ἐνθαῦτεν), ἰωνικά, ἐξ ὧν κατ' ἐναλλαγὴν τῆς δασύτητος τὰ ἀττικά: *ἐνταῦθα*, *ἐντεῦθεν* (πρβλ. κιθῶν καὶ χιτῶν, κύθηρ καὶ χύτρα).

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἀποδεικνύεται πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἐκ τοῦ ἐνός· ἐκείνου ἀρχαίου ἐπιθέματος *tas* πλείονα διέπλασε, τὰ: *τος*, *δον* (ἴσως δὲ καὶ τὸ *δε*), *θα*, *θε(ν)* καὶ ἐκάστῳ ἰδίαν λειτουργίαν ἀπένειμε, χωρὶς δηλ. νὰ τηρῇ οὐδ' ἐνταῦθα ὑπερευλαβὴ ἀκρίβειαν, ὡς δῆλον πάλιν ἐξ αὐτῆς τῆς χρήσεως τῶν εἰρημένων ἐπιρρημάτων.

Καθὼς τὸ ἐκ τοῦ πῶς κατ' ἀποκοπὴν τοῦ ς προσελθὼν πῶ ἐν τοῖς οὐπῶ, μήπῶ ὅχι μόνον τροπικὴν σημασίαν εἶχεν, ὡς ἐν Ἰλ. Γ, 306. Ρ, 422 καὶ Θεόγν. 547 (599): *μηδένα πῶ* = *μηδένα ὁλως*, *καρχαρένα*, ἀλλὰ καὶ χρονικὴν, ἥπερ ἐν τέλει ἐπεκράτησεν, οὕτω καὶ τὸ ἐκ τοῦ ὦ (ἀντὶ ὧς) καὶ τοῦ (δεικτικοῦ) *δε* συγκείμενον ὧδε πρὸς τῇ τροπικῇ σημασίᾳ = *τῷδε τῷ τρόπῳ*, οὕτως, ἀνέκαθεν εἶχε καὶ τοπικὴν, ἥπερ ἐπ' ἐσχάτων ἐπεκράτησεν. Ἐμφανίζεται δ' ὑπὸ τὴν τοπικὴν σημασίαν πρῶτον ἐν τοῖς ἐξῆς ὁμηρικοῖς χωρίοις, εἰ καὶ οἱ περὶ Ἀρίσταρχον καὶ

ταῦτα τροπικῶς ἐπάσχιζαν νὰ ἐρμηνεύσωσιν: Ἰλ. Σ, 392: *πρόμολ' ὦδε*. Ὀδ. Α, 482: *νῦν δ' ὦδε ξὺν νηϊ κατήλυθον*. Ρ, 545: *τὸν ξεῖνον ἐναντίον ὦδε κάλεσσον*. Ἰλ. Μ, 346: *ὦδε γὰρ ἔβρισαν Δαναοί*. Ὀδ. Β, 28: *νῦν δὲ τίς ὦδ' ἤγειρε; πανταχοῦ* = *τῷ καθυμ. ἐδῶ*. Οὕτως ἐρμηνεύονται φυσικώτερον καὶ τά: Ἰλ. Β, 258: *ὥς νυ περ ὦδε* = *καθὼς ἐδῶ* *τώρα* (κάμνεις). Ω, 398: *ὥς σύ περ ὦδε* = *καθὼς ἐσὺ ἐδῶ* καὶ ἐν τῷ κατὰ μίμησιν τούτου πεποιημένῳ στ. 416 τοῦ εἰς Δήμητρα ὕμνου: *τηλίκαι*, ὥς σύ περ ὦδε: ἔπειτα ἐν Σοφοκλ. Τραχιν. 402 οὗτος βλέφ' ὦδε, ὅπου τὸ ὦδε διὰ τοῦ δεῦρο τοῦ ὁμοίου χωρίου τοῦ Ο. Τ. 4124: οὗτος σύ, πρέσβυ, δεῦρό μοι φώνει βλέπων, ὅς' ἄν σ' ἐρωτῶ. Ἰπποκράτ. π. διαίτης Α. 6 κείνα ὦδε καὶ τάδε κεῖσε. ἔπειτα ἐν Ἡροδ. Α. 141, κατὰ τινα χειρόγραφα: *νῦν τε ὦδ' ἐστὶ* (ἄλλ. γρ. *ὅδε*), ὁμοίως καὶ ἐν Α. 145 ὦδ' ἐστὶ πάρεμι (ἄλλ. γρ. *ὅδε*). Θεοκρ. Α. 406 *τηρεῖ δρύες, ὦδε κύπειρος*. 418—49.

Δάφνις ἐγὼν ὅδε τῆνος ὁ τὰς βόας ὦδε νομεύων,

Δάφνις ὁ τὼς ταύρος καὶ πόρτιας ὦδε ποτίσδων.

πρβλ. Α. 449. Ε. 62. ΙΕ. 33. καὶ Ἀπολλώνιον περὶ ἐπιρρημ. σλ. 616. « διὰ ταύτην τὴν ἀφορμὴν [τὴν τοῦ δε] καὶ τὸ ὦδε ἀπηνέγκατο τὴν εἰς τόπον σχέσιν: ὦδε ἦλθεν ὁ δεῖνα, καὶ τὴν ἐν τόπῳ κατὰ τὴν προκειμένην συμπάθειαν, τὴν εἰς τόπον καὶ ἐν τόπῳ: Ἀντιαττικιστήν· ὦδε σε μένω ἀντὶ τοῦ ἐνθάδε: Πλάτων Γοργία· καὶ Σουῖδαν: ὦδε, οὐ μόνον τὸ οὕτως ἀλλὰ καὶ τὸ ἐνθάδε, ὥς ἡμεῖς: Κρατῖνος Δραπέτισι: τοὺς ὦδε μόνον στασιάζοντας καὶ βουλομένους τινὰς εἶναι: Ἀριστοφάνης Κωκῆλῳ: ἐκδότῳ δέ τις καὶ ψηφολόγον εἶναι· ὦδε καὶ δίφρῳ δύο: Καὶ Πλάτων που κέχρηται ἀντὶ τοῦ δεῦρο καὶ ἐνθάδε. Τὸ δὲ οὕτως ἐν τοῖς πλείστοις δηλοῖ. — πρὸς τούτοις παρ' Ἀριστοφάνει Ἀχαρν. 745. Θεσμοφ. 987. Πλούτ. 294. Πλάτ. Πρωταγ. σλ. 328. d: προὔτρεψάς με ὦδε ἀφικέσθαι. Ο'. Γενεσ. ΙΘ'. 12. Ἐξόδου Γ'. 5. Ἰουδ. ις'. 2. ΙΗ'. 3. Κ. Δ. Ματθ. ΙΖ'. 7. Ἰωανν. ς'. 9. Ἀποκ. Δ'. 4. — Διοδ. Σικελ. ἐκλογ. σ. 536 (ed. wessel.). Πλουτάρχῳ Ἠθ. σλ. 34. α. Λουκ. Ἐρμ. 4. κ. ἄλλ.

Τὸ δὲ ἐδῶ τῆς καθομιλουμένης προῆλθε πιθανώτατα ἐκ τοῦ παλαιῦ ὦδε, ὥς καὶ ὁ Κοραῆς ἐνόμιζεν, ἐν Ἀτ. Δ'. 142, τάδε λέγων: ἀπὸ τοῦ ὦδε τῶν παλαιῶν ἐγεννήθη κατὰ ἀναγραμματοσύνθεσιν τὸ ἐδῶ καὶ ἐκ τούτου τὸ σύνθετον ἐδεπα ἀπὸ τοῦ δωρικὸν ὦδέ πα (ἄττ. ὦδέ, πη). ὁ Σ. φέρει καὶ ἐδεποῦ (ἡγουν ὦδέ που) καὶ ταδεποῦ (τᾶδέ που, ἢ τῆδέ που). — Τὸ τᾶδω φαίνεται ἐκ τῶν τὰ ἐδῶ (τὰ ἐδῶ) συγκεκμημένον. Τὸ δὲ τοδί οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ αἰτία. τῆς ἀντωνυμίας τὸδε μετὰ

τοῦ προσχηματισμοῦ τ, ἐπιρρηματικῶς λαμβανομένη, ὥς ἤδη καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἢ τὸδε: Ἰλ. Ε. 298.

Ἡρη, πῇ μεμαυῖα κατ' Οὐλύμπου τόδ' ἱκάνεις;
— ἐδῶ. αὐτ. 309.

νῦν δὲ σεῦ εἵνεκα δεῦρο κατ' Οὐλύμπου τόδ' ἱκάνω
Οὕτω καὶ ἐν Ἰλ. Ω, 172. Ὀδ. Α, 409. Κ, 75. Τ, 407 κ. ἄλλ. Ἀναφρίνονται δ' ἐν γραφῇ τὰ καθομιλούμενα ταῦτα ἐπιρρήματα, ὧν συνηθέστατον μὲν εἶνε τὸ ἐδῶ, ἥττον δὲ τὸ ἐδεπα, ἀκόμη δ' ὀλιγώτερον καὶ μόνον κατὰ διαλέκτους τὸ τᾶδω, τελείως δ' ἀπηρχαιωμένον τὸ τοδί, παρὰ τε τῷ ποιητῇ τοῦ ἐπὶ γλῶσσης Ἀνδρονίκου στ. 7 — 8.

κῆ μάνα τῶλεγ' ἀπ' ἐδῶ: ἃ υἱέ μου τ' Ἀνδρονίκου.

τῶλεγ' ἢ ἀμέρισσ' ἀπ' ἐκεῖ: ἃ υἱέ μου τ' ἀμιρᾶ σου.

44 γύρευ' ἐδῶ, γύρευ' ἐκεῖ, τὴν πόρταν δὲν εὕρίσκει.

καὶ παρὰ Α. Κομνηνῷ καὶ παρὰ Πτωχοπροδρομῷ καὶ τοῖς μετ' αὐτούς: Α. Κομν. στ. 339.

βλέπε τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ ἐδῶ κ' ἐκεῖ μὴ σ' εὔρη.

407. πῶς δείχνει σου τὸ πρόσωπον, καὶ ἀπὸ τοδί σὲ δείχνει.

Πτωχοπρ. Α'. 275.

μαθὼν καὶ ποῦ ἀργασιάζεσαι; τᾶδω δὲν ἔχεις τόπον.

Β. Χ. 284. εἶδεν ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ τοῦ ποταμοῦ τὰ μέρη.

ἀλλὰ παρὰ τε τούτῳ ἐν στ. 281 καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Βελισσαρίου φέρεται ἀκόμη καὶ τὸ ὦδε.

Β στ. ὕμῃς ὦδε ἐσύναξα, ἵνα με ἀνκρισθῆτε,

αὐτ. ὅταν ἐδῶ ᾗ τὴν μέσσην μας ἡλθες κακονειδίζων.

Δημ. Ζήνου Βατρ. 26.

τοὺς βοροχικούς, ὅπου 'νι ἐδῶ ὅλους τοὺς βασιλεύω.

αὐτ. 18. καὶ πόθεν ἡλθες ἐδαπα; μ' ἐμὲν φίλῃα ποῖσε.

Ἀπολλ. τ. ἐν Τύρῳ.

νὰ τὸν κρατήζης ἐδαπα, ὀγιανὰ μὲ μανθάνη.

ἀπηρχαιωμένα εἶνε καὶ τά: *ὀκάπου*, *ὀκάποθεν*, καθὼς καὶ αἱ ἀνάλογοι ἀντωνυμῖαι *ὀκάτις*, *ὀκάτι*, *ὀκάποιοις*, *ὀκάποσας* πρότερον συνήθη ὄντα, π. χ. παρὰ Πτωχοπρ. Α'. 153.

καὶ τέω; *ὀκάπου* ἡῦρηκα, καὶ τὸν τορνεσάκιν καῖπου.

Β. Χ. καὶ τὴν γυναικὴν ἡρπαξες *ὀκάποθεν* ἀνάρχως.

Ἀληθεῖς δὲ πτώσεις εἶνε αἱ μὲν κοῦ, ποῦ, ἀμοῦ (οὐδαμοῦ, μηδαμοῦ), ὁμοῦ, ἐνιαχοῦ, ἀλλαχοῦ, ἐκασταχοῦ, πανταχοῦ καὶ πολλαχοῦ καὶ αἱ ἀρχοῦ, τηλοῦ, γενικαὶ τῶν ἀχρήστων ὀνομαστικῶν *κός*, *πός*, *ἀμός* (οὐδαμός, μηδαμός), *ὁμός*, *ἐνιαχός*, *ἀλλαχός*, *ἐκασταχός*, *πανταχός*,

ἄγχος, τηλός. Τούτων δ' αἱ εἰς (α)χος παρήχθησαν ἐκ τῶν ἔνιοι, ἄλλος, ἕκαστος, πᾶς, ὡς ἐκ τοῦ μόνος τὸ μοναχός (καὶ μονάχος ἐν τῇ καθομιλουμένῃ) ἤδη παρ' Ἀριστοτέλει ἀπαντῶν = τῷ μόνος· αἱ δὲ καθομιλούμεναι ἄλλου, παρτοῦ, χάμου καὶ ἡ ἀρχαία τε καὶ νέα αὐτοῦ γενικαὶ τῶν ἄλλος, πᾶς, χαμὸς (πρόβλ. τὸ λατιν. humus) καὶ αὐτός· ἀλλ' ἡ μὲν πικρὸς εἶνε δευτεροκλίτως μεταπεπλασμένη κατὰ τὰς λοιπὰς, αἵτινες πᾶσαι εἰς οὐ λήγουσιν, καθὼς μεταπεπλασμένη εἶνε καὶ ἡ ἀρχαία δοτικὴ πάντη (δωρ. παντᾶ) ἀντὶ πάση, ὡς ἐξ ὄνομ. πάντο-ς, πάντη (α). ἀμφοτέρω δέ, καὶ ἡ ἄλλου καὶ ἡ παρτοῦ δωρίζουσι τὸν τονισμόν, κατὰ τὰ: τηρῶ, τουτῶ, ταυτᾶ, παρτᾶ, ἐν ᾧ ἡ χάμου αἰολίζει καὶ ἡ αὐτοῦ ἐνίοτε ἐπὶ τὸ αἰολικώτερον αὐτοῦ προφέρεται, ὡς· ἀπ' αὐτοῦ (πρόβλ. ἔδω, ἔκει). — Αἱ δὲ ποῖ, πᾶ, πεῖ, ἄμοι, ἄλλα, ἐνιαχῆ, ἕκασταχοῖ, παρταχοῖ, πάντη (παντᾶ) εἶνε δοτικαί, ὅς ἐ. τοπικαὶ ἐκ τῶν αὐτῶν ἐκείνων θεμάτων, καθὼς καὶ αἱ οἴκοι, Ἰσθμοῖ, Μεγαροῖ, κ.λ. τοπικαὶ τῶν οἴκο-ς, Ἰσθμό-ς, Μεγαρο-ς (ἀντὶ Μέγαρ-α), ὅπου σημειωτέος ἐπ' ἴσης ὁ καταβιβασμὸς τοῦ τόνου. Ὁμοίως δοτικαὶ εἶνε καὶ αἱ: τουτῆ (ἀντὶ τουτῇ ἢ τουτοῖ), τεῖδε (ἀντὶ τῇδε ἢ τοῖδε), τηρεῖ (ἀντὶ τηρῇ ἢ τηνοῖ), ἐκεῖ (= ἐ-κεῖ ἀντὶ ἐ-κῇ ἢ ἐ-κοῖ ἐκ τοῦ θέμ. κα, ὅθεν καὶ τὰ κοῦ, κοῖος, κόττε, ποῦ, ποῖος κτλ.) πέδοι (πέδο-ν), χαμαὶ (χαμά, πρόβλ. ἀνωτέρω τὸ χάμου), ἄμα (κυρίως ἄμα) καὶ αἱ δωρ. μέσοι, ἔνδοι, ἔξοι. Ὅτι δὲ καὶ τὰ εἰς σι εἶνε πληθ. δοτικαί, ἤδη ἐλέχθη. Ἄδηλον δ' εἶνε, ἂν τὰ εἰς ω (ὅχι εἰς ως)· οἷα τὰ: κύκλω, ἄνω, κάτω, ἔξω, ἔσω, ὀπίσω, πρόσω, ἐκαστέρω, πορρωτέρω, περαιτέρω, ἁσσοτέρω, προτέρω, ἀποτέρω, ἀποτάτω, τηλοτάτω, μακροτάτω, ἀγχοτάτω κ.τ. ὅμοια δωρίζουσαι γενικαὶ εἶνε κατὰ τὰς λόγῳ, ἱππῳ, ἢ ἀφαιρετικαὶ κατὰ τὰς δωρ. τηρῶ, τουτῶ, αὐτῶ, ἀποκεκομμέναι τὸ ληκτικὸν ς, καθὼς καὶ αὗται, ἐκ τῆς καταλήξεως ως, εἰς ἣν λήγουσι τὰ τροπικὰ ἐπιρρήματα: καλῶς, κακῶς, σοφῶς κ.λ. ἐξ ἀρχαίων εἰς ἄτ ἀφαιρετικῶν, ὡς εἴρηται, γενόμενα, ἢ δοτικαὶ τὸ χαρκτηριστικὸν ι ἀποδαλοῦσαι. Ἡ ἀντιπαράθεσις τῶν ἔνδοι καὶ ἔξω πρὸς τὰ δωρ. ἔνδοι, ἔξοι μᾶς παρέχει μεγαλειότητα πιθανότητα ὑπὲρ τῆς τελευταίας γνώμης. Τοιαῦτα εἶνε καὶ τὰ καθομιλούμενα τριγύρου (= ω), γύρου γύρου, τοῦ τοίχου, τοίχου τοίχου (= παρὰ τὸν τοῖχον ἐν κινήσει). γιᾶλῳ γιᾶλῳ (= παρὰ τὸν αἰγιάλόν, παρὰ θίνα), ὑποκάτω καὶ ὑποκάτου.

Αἰτιατικαὶ δ' εἶνε αἱ: μακράν, καθομ. μακρὰ (προγενέστ. μακρέα) ἐκ τῆς ὀνομ. μακρὸς ἀντὶ τῆς ἀρχ. μακρός. πέρᾱν (ἰων. πέρην = trans) καὶ ἄνευ τοῦ γ, πέρα (ultra) ὡς ἐξ ὀνομ. τῆς πέρα, ἥπερ πᾶ-

λαι μὲν δὲν ἀποδεικνύεται ἐν χρήσει οὐσα, τώρα δὲ εἶνε συνήθης οὐσα-αστικῶς τε καὶ ἐπιθετικῶς: ἡ Πέρα τῆς Πέρας (ἐν Κωνσταντινουπόλει) καὶ ἡ πέρα μερῶ, εἰς τὴν πέρα(ς) μερῶν κτλ. (ἐν Σμύρνῃ)· τὸ δ' ἀρχαῖον θέμ. ἐξ οὗ ταῦτα, εἶνε τὸ παρα, ὅθεν καὶ ἡ δμόφθογγος πρόθεσις καὶ τὸ χρον. πῦρος, τὸ τοπικὸν πάροιθε καὶ προπάροιθε(ς) καὶ τὰ χρον. πάλαι, πάλιν καὶ τὸ ἐπιθ. παλαιός. Ἐπειτα αἱ: πλησίον (ὄν. πλησίος). ἐναντίον, ἐναντία (ποιητ. ἀντίον, ἀντία) καὶ ἀπεναντίον (Ἡροδ. Ζ'. 55) καὶ καθομ. ἀγνάντια (= ἀπέναντι, ἀπαντικρὺ). (κατ)ἐνώπιον, εὐθὺ = κατ' εὐθείαν ἐπὶ, καθομ. ἴσ(ι)α 'πάνω καὶ ἰων. ἰθὺ (ἀλλὰ καὶ ἰθύς) συνων. τῷ εὐθύ. ἄντην καὶ ἄντα καὶ τὰ σύνθετα ἄναντα, πάραντα, κάταντα (Ἰλ. Ψ, 146). ἴσως δὲ καὶ τὰ: μεσσηγύ (ποιητ.), ἀντικρὺ, καταντικρὺ, καθομ. ἀντίκρυ, κατάντικρυ, καὶ ἐν τέλει τὰ καθομιλούμενα: κοντὰ καὶ συμὰ ἢ σιμὰ = ἐγγύς, παρά, περὶ ὧν καὶ πρότερον ἐν τοῖς περὶ τῆς προθέσ. σὺν ἐλέχθη, μέσα (= ἔσω, ἐντός, ἐν), ἀνάμεσα καὶ ἀναμέσον (= μεταξύ, ἐν), δλόγυρα = περίξ.

Ὡς ὀνομαστικαὶ δὲ φαίνονται μὲν, ἀλλὰ πιθανώτατα δὲν εἶνε τὰς ἐγγύς, ἀντικρυς (π. χ. ἐν Πλάτ. συμπ. 223. b. εἰς τὸ ἀντικρυς. Εὐθυδ. 273. b. ἀντικρυς ἰών), μεσσηγύς = τῷ προειρημ. μεσσηγύ, καθὼς καὶ τὰ χρονικὰ εὐθύς καὶ τημοῦτος, περὶ ὧν καὶ κατωτέρω. — Ἀληθὲς δ' ὀνομαστικὴ ὡς τοπικὸν ἐπίρρημα ἐκλαμβανόμενη εἶνε ἡ παρακατιῶν (= κατωτέρω) παρὰ τῷ σχολιαστῇ τοῦ Αἰσχύλου Περσ. 2. ὥσπερ καὶ παρακατιῶν λέγει. 47 παρακατιῶν — — — ἐδήλωσεν. κ. ἀλλαχοῦ παρὰ τε αὐτῷ καὶ παρ' ἄλλοις τῶν μέσων χρόνων.

Καθὼς τὸ παρακατιῶν καὶ ἄλλα ἐπιρρήματα συνέθεσεν ἡ νεωτέρα γλῶσσα μετὰ τῆς προθέσ. παρὰ ἐπὶ τῆς ἰδιαζούσης σημασίας τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐκάστοτε ἐπιρρήματος μετὰ τοῦ διορίσματος ὀλίγον (= ω)· παρέδω, παρέκει, παρ(απ)άνω, παρακάτω, παρέξω, παραμέσα κτλ. = τοῖς ὀλίγον πλησιέστερον πρὸς τὰ ἐδῶ, πρὸς τὰ ἐκεῖ. ὀλίγον ἀνωτέρω, κατωτέρω κτλ. Ἄλλων δ' ἐπιρρημάτων μετὰ προθέσεων τινων συντάξεις, προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ἐπισκοτισθείσης τῆς ἀρχῆς, ἀπέβησαν συνθέσεις· ἀπέναντι (= ἀπ' ἐναντι), καταντικρὺ (= κατ' ἀντικρὺ). κατενώπιον (= κατ' ἐνώπιον) καὶ τὰ νεώτερα· ἀπέσω (= ἀπ' ἔσω = ἔσωθεν), ἔξοπίσω (= ἐξ ὀπίσω = ὀπισθεν), ἀποκάτω (ἀπὸ κάτω = κάτωθεν) κτλ. Ἀλλὰ ταῦτα κατὰ τὴν ἐκάστοτε ἔννοιαν ποτὲ μὲν χωριστά, ποτὲ δὲ ὅφ' ἐν γραπτέον. Ἐκ δὲ καθαρῶν προθέσεων σύνθετα τοπικὰ ἐπιρρήματα εἶνε τὰ· ἐναντι (ἀπαντῶν τὸ πρῶτον παρὰ τοῖς Ο'), ἀπέναντι (Πολυβ. Α. 86, 3), μεταξύ (μετὰ — ξὺν) Ἰλ. Α, 156 καὶ τὸ

μεταγενέστερον (παρὰ Ἑρεν. Δεξίππῳ σλ. 19, 18 καὶ Θεοφάνει Χρον. σλ. 125, 17. 543, 15 καὶ τῷ σχολιαστῇ τοῦ Θουκυδίδου Α. 118) ἀναμεταξύ. Τοῦτο, καθὼς καὶ τὸ προειρημένον ἀνάμεσα, μετὰ τῆς γεν. μας, σας, των ἢ τους ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἐκλαμβάνεται καὶ συνωνύμως τῇ ἀντων. ἀλλήλων, ἀλλήλοις, ἀλλήλους, π. χ. ἐν τῇ φράσει· τί ἔχετε ἀναμεταξύ (ἀνάμεσά) σας; = τί διαφέρεσθε πρὸς ἀλλήλους; Καὶ οὐσιαστικῶς δὲ ἐκλαμβάνεται καὶ τοῦτο καὶ τὸ ἀπλούστερον μεταξύ, ὡς ἐν τῇ φρ. εἰς τοῦτο τὸ (ἀνα)μεταξύ = ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ (ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι ἢ διαλείμματι κατὰ Πολύβιον καὶ τοὺς μετ' αὐτόν).

Ἐκ τοῦ ἅμα καὶ τῆς σὺν σύνθετον ἐθεώρησάν τινες τὸ καθομιλούμενον μαζί, ὑψιλογραφούντες το μαζί ἐκ τοῦ ἅμασιν κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ α, ἀποκοπὴν τοῦ γ, τροπὴν τοῦ σ εἰς ζ καὶ καταβίβασμόν τοῦ τόνου· ὁ δὲ Κοραῆς (ἐν Ἀτ. Α. 175. Β'. 229) τὸ ἐτυμολόγει ἐκ τῆς δοτ. τοῦ μάζα, μάζη (ὡς ἰδίᾳ, κοινῇ κ.τ.τ.) καὶ καθ' ὑποβίβασμόν τοῦ τόνου μαζί. Πιθανώτερόν μοι φαίνεται ὅτι τὸ μαζί προήλθεν ἐκ τοῦ ἀρχαίου (ἴσως δωρικοῦ) ὁμαδῖς, ὅπερ κατὰ τὸ Μ. Ε. 806, 9 ἦτο συνώνυμον τοῦ ὁμαδόν, ὃ ἐ. ὁμοῦ. Ἐκ τοῦ ὁμαδῖς λοιπὸν ἔγινε πρῶτον μὲν μαδῖς, ἔπειτα μαδὶ καὶ μαζί (κατὰ τὰ δορκὰς — ζαρκάδι. μᾶζα — μάδδα). Ἐκ τοῦ αὐτοῦ, διαφόρως τετονισμένου ὁμάδης, προήλθε τὸ ἀκεραιότερον διατηρηθὲν ὁμάδις, ὅπερ ἀπαντᾷ ἐν τῷ Θ. Κ.

ἐστράφησαν ὀπίσω ταις, βλέπουν τοὺς ἀδελφούς των ὁμάδιν μὲ τὸν κύριν των νὰ κλαίγουν, νὰ θρηνοῦνται.

Ἐκτὸς τοῦ ὁμάδης ἢ ὁμαδῖς καὶ ἄλλα εἰς δις τοπικὰ ἐπιρρήματα, συνωνύμως τοῖς εἰς δε καὶ σε λαμβανόμενα, φέρονται παρὰ μὲν Ὀμήρῳ τὰ ἄμυδης (ἄμαδε) = ὁμόσε Ἰλ. Κ, 300. Υ, 114. ἄλλυδης = ἄλλοσε Α, 486. χαμάδης = χαμᾶζε Ζ, 147. Η, 16 κ.λ. ὡς δ' ἰδίως δωρικὰ τὸ οἰκαδῖς = οἰκόν δε Ἀριστοφ. Ἀχ. 708 καὶ τὰ χαμάρδης, Ὀλυμπιάρδης καὶ ἀγράρδης (κατὰ Ahrens ἀγοράρδης) παρὰ Θεογνώστῳ ἐν τοῖς Ὄξων. Ἀνεκδ. II. 163, 34.

Ἐκ τοῦ ἅμα, τοῦ ἄρθρου τῷ καὶ τῆς ἐν συνετάχθη ἢ φράσις ἐν τῷ ἅμα, ἣτις χρονικῶς φέρεται ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, π. χ. ἐν τῇ παροιμίᾳ· Ἐν τῷ ἅμα καὶ τὸ θαῦμα. Ἐκ ταύτης τῆς φρ. συγκεκομμένης προήλθε τὸ ἐπίρρημα ἐντάμα καὶ (κατὰ διάλεκτον) ἀντάμα (ὡς ἀνήμερα ἀντὶ ἐνήμερα), ἀνθ' οὗ ἐνίοτε καὶ ἐνταμῶς λέγεται. Ἀπαντᾷ δὲ ἡ φρ. ἐν τῷ ἅμα = ὁμοῦ ἤδη παρὰ Κωνστ. τ. Πορφυρογ. ἐκθ. τ. βας. τάξ. 210, 25. τὰ δὲ δύο μέρη ἐν τῷ ἅμα.

Τώρα δ' ἐπισυνάπτομεν ἐξ ἀρχαιοτέρων μνημείων τῆς νεωτέρας

γλώσσης παραδείγματά τινα, ἐκτὸς τῶν προεκτεθειμένων, καὶ ἄλλων νεωτέρων τε καὶ παλαιότερων τοπικῶν ἐπιρρημάτων.

Τὸ πόθεν ἀκέραιον φέρεται ἀκόμη ὅχι μόνον ἐν τῷ ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου στ. 48—49 (πρβλ. 58—59).

Ἄ βρὲ μωρὸν κῆ ἀνήλικον, πόθεν ἐν' ἡ γενιά σου;
πόθεν ἡ ρίζα σου κρατεῖ; πόθεν τὰ γονικά σου;
καὶ ἐν Β. Χ. στ.

πόθεν ἐσὺ τὸν Φίλαρμον ἱξεύρεις, φίλε ξένη;
ἀλλὰ καὶ παρὰ Δ. Ζήνῳ Βατραχομ. στ. 18.

καὶ πόθεν ἦλθες ἐδεπᾷ; μ' ἐμὲν φιλία ποῖσε.
ἀπ' ὅθεν ἀντὶ τοῦ ὅθεν ἐν Β. Χ. στ.

τοὺς τόπους νὰ γυρεύσωμεν, ἀπ' ὅθεν νὰ εὐροῦμεν.
Οὕτω καὶ ἀπ' ἐντεῦθεν = τῷ ἀπλῶ ἐντεῦθεν. Β. Χ. στ.

τὸ σχῆμά σου ῥωμαϊκὸν φαίνεται ἀπ' ἐντεῦθεν.
Πρβλ. Πτωχοπροδρ. Α. 56 ἀπὸ μακρόθεν καὶ τὸ τῆς Κ. Δ. ἀπὸ μακρόθεν. — Πολλὰ δὲ τῶν τοιούτων φέρονται, ὡς καὶ πάλαι παρὰ ποιηταῖς, ἀποκεκομμένα τὸ γ καὶ συνήθως ἐπὶ τῆς ἐν τόπῳ καὶ εἰς τόπον σχέσεως, σπανιώτερον δ' ἐπὶ τῆς ἀπὸ τόπου, ἐφ' ἧς ἤδη ἡ ἀπὸ ἢ ἡ ἐκ λαμβάνονται.

Α. Κ. 192.

κατέμπροσθεν ἐστάθησαν οἱ πρότιστοι τῶν σκήπτρων.
474 ἐντεῦθε ζῆς σωματικῶς τὸν βίον ἐν εἰρήνῃ.

Πτωχοπρ. Α. 155.

καὶ κρούω σου βλίαν τὸ χεῖρ μου, καὶ διέβην ἀπ' ἐκεῖθε.

Β'. 229. εἰ δὲ παγῶσῃ κόλληται, καὶ ἀπ' ἐκεῖ οὐκ ἀνασπᾷται.

265 ἐμπροσθέν μου = ἐμπροσθά μου.

Β. Χ. 146 καὶ τώρα πόθε; μέχρι ποῦ καὶ ποῦ πορεύει; φράσον.

325 ἐμπροσθε = ἐμπροσθά. 345 ἄνωθε = ἄνω(θι).

στ. γύρωθεν δὲ τοῦ στόματος — — — ἐκάθηντο.

στ. κύκλωθε = κύκλω. στ. ἔξωθε. στ. τριγύρωθεν = τριγύρω. στιχ.

καὶ σὺν τῷ λόγῳ παρενθὺς ἀκολουθεῖ ἐξ ὀπίσω

= ὀπισθεν. πρβλ. στ. ἀπὸ μακρά(γ) = μακρόθεν.

Β. δρίζει, φέρουν τὸν αὐτὸν ἐμπροσθεν εἰς τοὺς πάντας.

αὐτ. στ. νὰ ἔχουν καὶ τὴν κεφαλὴν γύρωθε χρυσαμένην.

στ. ἐπάνωθε τῆς τραχηλίας κάτω εἰς τὰς ποδεάς.

Ἀλλὰ τὰ ἀπ' ἔσω, ἐξ ὀπίσω λαμβάνονται καὶ ἐπὶ τῆς ἐν τόπῳ καὶ εἰς τόπον σχέσεως· τότε κάλλιον ὅφ' ἐν γραπτέον. Β. Χ. στ.

τὸ πῶς ἀπέσω κάθητο ὁ βασιλεὺς ἐρώτων,
καὶ πῶς εἰς τὸ ἐρωτόκαστρον εἰσέβηκες ἀπέσω.

Πρβλ. τοὺς στ.

καὶ Β. στ. ἀπέσω εἰς καρδίας των ἐρρίζωσε δι' ὅλου.

πρβλ. λοιπὸν πάλιν ἄς στρέψωμεν τὸν λόγον ἐξοπίσω.

Β. Χ. στ. 275.

παρ' ὅ,τι πάλιν νὰ στραφῶ τοῦ ποταμοῦ ἔξοπίσω.

πούποτε(ς), πούποτις, πούπειτις, πούβετις = πού ποτε, ποῦ.

Χρον. Πασχαλ. σλ. 627, 14.

καὶ οὐκέτι ἐφάνη δημότης πού ποτε.

Πτωχοπρ. Β'. 601 (δ. γ.).

ἢ φοβισμένον πού ποτε κύνα νὰ σὲ δαγκάσῃ.

Α. Κορν. στ. 133.

μὴ τον φαυλίσῃς πούποτις καὶ μὴ το φανερῶσῃς.

αὐτ. 257. οὐδ' ἂν εἶσαι πούβετες καὶ ἰδῇς καλλιώτερόν σου.

Β. Χ. στ. εἰςῆλθον κ' εἰς τὸ κάστρον σου, κάστρον καὶ ὄντως κάστρον.
εὐμορφον ἐνὶ ἱξάϊρετον, οὐκ οἶδα πούπειτις τίτοιον.

Θ. Κ. καὶ ἂν ἰσφάλω πούβετις, μὴ με κατηγορεῖτε.
ὅπου, ὅπου, ποῦ.

Β. Χ. τότε τῆς ὥρας παρευθὺς ὑπάγ' ἡ Φαιδροκάζα
ἐκεῖθε ἔς τὰς παραμονάς, ὅπου ὁ Βέλθανδρος ἦτον.

αὐτ. ἐκεῖ ὅπου ξεπλήρωσαν ἀρχῆθε τὴν ἀγάπην.

αὐτ. κακεῖ ταῦτα εὐρέθησαν, ὅπου νεκρὸς ἐκεῖτο.

αὐτ. ἄμει καὶ σύ, ψυχούλα μου, ὅπουνε τοῦ ποθητοῦ σου.

Δ. Ζήνου. Βατρ. 81.

ὑπάγω εἰς τὸ στρώμά του, ἐκεῖ ὅπου κοιμᾶται.

ὅπου = ὅῃ ἄν. 89.

τὴν γάτα, ὅπου τὴν ἰδῶ, κ' ἐκεῖ ποῦ τὴν γροικῆσω.

ἀλλοῦ = ἀλλαχοῦ. παντοῦ = πανταχοῦ. ἀπὸ παντοῦ = πάντοθεν
κλ. ἐν τῇ παροιμίᾳ ἀλλοῦ τὰ κακκαρίσματα, καὶ ἀλλοῦ γεννοῦν ἡ κό-
ταις. ἐν τῇ παρ. ἀλλοῦ με τρίβεις, δέσποτα, καὶ ἀλλοῦ ἔχω τὸν πόνον.

Ἡ γενικὴ ἀλλοῦ ἐπιρρηματικῶς φέρεται κατὰ πάντα τὰ χειρόγραφα ἡ-
δη παρὰ Λυσία ὁ. τ. ἀδυνάτου §. 20. ἅπαντες γὰρ εἴθισθε προσφοιτᾶν
καὶ διατρέβειν ἀλλοῦ γέ που. Ἐνταῦθα ὁ μὲν Κοραῆς (Ἄτ. Β'. 33) ἐ-
πρότεινε τὴν διόρθωσιν ἀλλος ἀλλοῦ γέ που, ὁ δὲ Ρέϊσκιος πρὸ αὐ-
τοῦ πληθ. ἀλλοι ἀλλοῦ γέ που, ὁ δὲ Bekker τὴν ἀμοῦ γέ που. Αὕτη
φαίνεται μοι ἐπιτυχέστερα τῶν λοιπῶν.

παρὰ Α. Κομνηνῷ στ. 97.

ἐμπρὸς καὶ πίσω καὶ παντοῦ δὸς τον εὐχαριστίας.

παρὰ Σ. Σ. ἔς τὸ ῥέθυμνος κεῖς τὰ Χανιά, παντοῦ κουδούνισά την
κάγῳ τὴν Κουταγιώταινα, παντοῦ μανδάτσυσά την,
καὶ τὴν βουλὴν τῶν πολιτικῶν παντοῦ διαλάλησά την.

Β. στ. ἀπὸ παντοῦ ἐσύναξε τέκτονας πελεκάνους.

μέσα = ἐντὸς (τοπ. καὶ χρον.), ἐνδον. μέσον = μεταξὺ καὶ ἐντὸς, ἐν.
Θεοφάν. χρον. σλ. 530, 5 μέσον αὐτῶν.

Α. Κορν. 56.

μάχης καὶ ἔχθρας πολεμᾷ μέσον γονεῖς καὶ τέκνων.

Πρβλ. Β. Χ. στιχ.

αὐτ. 92. μέσα σου μὴ τοῦργίζεσαι, μηδὲ κακὸν τὸν κάμηρ
= ἐντὸς σου, ἐν σεαυτῷ. στ. 449.

καὶ μέσα ἔς τὴν καρδίαν σου τὸν φόβον του νὰ ἔχῃς.

Πτωχοπρ. Β'. 168.

καὶ μέσα κεῖται κόκκινος μεγάλη φιλομήλα.

Β. Χ. εἶχεν εὐμορφον ἄνεμον καὶ μέσα εἰς πέντε ἡμέρας

ἔφθασαν εἰς τὰ ἰδιὰ των, ἔρραξε τὸ καράβι.

Οὕτω καὶ τὸ ἐντὸς χρονικῶς φέρεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, π. χ. παρὰ
Ξενοφῶντι Ἑλλήν. Γ'. 3, 5. Ληγούσης δὲ τῆς θυσίας, ἐντὸς πένθ' ἡμε-
ρῶν καταγορεύει τις πρὸς τοὺς ἐφόρους ἐπιβουλήν. — Τοῦ δὲ νεωτέρου
ἀνάμεσα = (ἀνα)μεταξὺ ἡ ἀρχὴ κεῖται ἐν τῷ ἀρχαιοτέρῳ ἀνὰ μέσον,
ὅπερ φέρεται π. χ. ἐν Γενέσεως Γ'. 15. καὶ ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σοῦ
καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς κτλ. ἀλλ' ἀκόμη καὶ ἐν τῷ Β. Χ. στ.

Καὶ τὸ ἐν ἀναμέσον μας, κἀνεῖς οὐδέν το ἔξυρει.

κοντά, σιμά = ἐγγύς, πλησίον, παρὰ. μακρῆα (μακρῆα) = μακράν.

Β. Χ. στ. ἐξεγυμνώθην, ἔφθασε κοντὸ εἰς τὸ πνιγῆναι

μήπως γραπτέον κοντά; Δ. Ζήνου Βατρ. 92.

καὶ νὰ ὕρω τρυπὰ κεῖ κοντά, νὰ σώσω νὰ τρουπώσω.

αὐτ. 200. ποτέ μου δέν τους ἄφινα, νὰ ἔγῳν ἀπὸ κοντά μου.

Ὅτι δὲ καὶ τὸ σιμά ἦτο σύνθηρ πολὺ πρὸ τοῦ Δ. Ζήνου, δηλον ἐκ τῆς
παρὰ τε αὐτῷ καὶ ἐν Β. Χ. χρήσεως τοῦ παρὰ γόγου ῥήματος σιμώνω.

στ. 240 ἔς τοὺς βοηθικοὺς ἐσίμωσε, κ' ἦλθε ἔς αὐτοὺς πλησίον.

Β. Χ. στ. σιμών' ἡ βάρκα πρὸς τὴν γῆν, ξεβλίνει δὲ ὁ κόμης.

στ. 357 τὸν Τρωγλοδύτην ἔρρασαν, ὁποῦτον μακρῆα.

Μαζί, ὁμοῦ, ἐν τῷ ἅμα, ἐντάμα, ἀντάμα, ἐνταμῶς. — χωρί (—ις),
χωρῖα = χωρίς. Πτωχοπροδρ. Β'. 164.

- καὶ δεύτερον ἀκρόδαστον μαζί μ' ἀρβελισμένον.
 Β. Χ. στ. Τὴν φλόγα μέσον τοῦ νεροῦ καὶ πῶς ὁμοῦ συντρέχει.
 στ. ἀπῆγαν, ἐχωρίσθησαν ὁμοῦ εἰς ἓνα τόπον.
 Πρὸς τοὺς στ.
 Β. Χ. στ. ἰστήκει δὲ καὶ Βέλθανδρος ἐντάμα μετ' ἐκείνους
 αὐτ. στ. καὶ τοῦ ῥηγὸς κατόπισθεν καὶ ἐνταμῶς κυνηγοῦτεν
 Β. στ. φωνὰς τρανάς ἐφώναζαν οἱ πάντες ἐν τῷ ἄμα
 Δ. Ζήνου. Βατρ. 114:
 ἂν θέλεις νᾶλθης καὶ ἐσὺ ἐντάμα νὰ ἔμπούμε.
 Β. Χ. στ. ἀπῆρε τὴν ἀπόφασιν καὶ πᾶς χώρα καὶ στάθην.
 κατενώπιον, κατέναντι.
 Β. Χ. στ. ἤλθαι κατενώπιον ἐκείνου τοῦ Βελθάνδρου.
 Πρὸς στ.
 Β. Δ. στ. ἀκτέναντι ἐστάθηκεν ἐκεῖ τοῦ βασιλέως.
 Ἡ νεωτέρα γλῶσσα πολλαχοῦ μεταχειρίζεται τὸ πέρα πρὸς συμπλή-
 ρωσιν καὶ προσδιορισμὸν τῶν: ἐδῶ, ἐκεῖ, ὡς ἐδῶ πέρα = ὠδί. ἐκεῖ
 πέρα = (ἐκεῖ). Ὁμοίαν τινὰ τοῦ πέρα χρῆσιν εὕρισκομεν παρὰ τῷ
 ποιητῇ τοῦ Β. Χ. στ.
 στ. ὑπάγετε, κινήσατε ἐκείσε πρὸς τὸ πέρα.
 στ. ἀκούει πάραυτα φωνὴν ἀπὸ κείθε πέρα.
 Πρὸς στ.
 τριγύρου, τοῦ γύρου (= κύκλω), γύρου γύρου.
 Β. Χ. στ. τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτωθεν καὶ ὅσα τὰ τριγύρου.
 αὐτ. στ. ὅτι τὰ λιθολάξευτα, ἃ εἶχεν γύρου γύρου.
 αὐτ. στ. ἐξῶθε τοῦ ἡλιακοῦ τοῦ γύρου καθημένους. κτλ. κτλ. κτλ.

2) ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ.

ἔρωτ.	ἀρχ.	δεικτ.	ἀναφ.
α.) ἰων. κότε	ποτέ	τότε	ὅτε — ὁκότε, ὅτ' ἄν, ὅτε κεν
αιολ. πότα	ποτά	(τότα;) τόκα	ὅτα — ὅπποτα
δωρ. πόκα	ποκά	τόκα	ὅκα — ὅπ(π)όκα — — ὅκα
ἄττ. (	(ποτέ	τότε	ὅτε — ὁπότε — ὅταν
(πότε			— ὁπόταν
καθμ. (	(ποτέ(ς)	(ἐ)τότε(ς)	ὅταν — ὅντα(ς), ὁπό- ταν, ὅποτε
	(κᾶποτε		

β.) ἀρχ. πηνίκα (δωρ. πᾶνίκα;)	τηνίκα, τηνι- κάδε (δωρ. τᾶνίκα) τηνικαῦτα τέτοια(ν)	ήνίκα — ὀπηνίκα, ἡ- νικ' ἄν (δωρ. ἄνίκα) — (δωρ. ὀπᾶνίκα) ὡ- οῖαν ὥραν — ὀποῖαν ρα(ν)
νεωτ. ποί(α)ν ὥρα(ν)		

Ἄλλα συσχετιζόμενα χρονικά ἐπιρρήματα δεικτικά μόνον καὶ ἀνα-
 φορικά εἶνε τὰ ἑξῆς:

Δεικτικά.

Ἀναφορικά.

ἀρχ.	νεωτ.	ἀρχ.	νεωτ.
γ.) τῆμος ἰλ. Η, 433. τῆμόςδε Θε- οκρ. Γ'. 49. τῆμοῦτος Η- σιόδ. Ἔργ. 576.	(ἐ)τότε(ς)	ἥμος ὅπ(π)ῆμος	ὅταν ὁπόταν
ἐπικ. τείος, τείως	τότε ὥς τότε	εἶος, εἶως εἶως, ἔστε (δωρ. ἔστε)	ὥς ὁποῦ, ὥστε ὁποῦ ὥς οὐ ἢ ὅσου (;)
κοιν. τέως	τόσον καιρὸν ὥς τώρα	ἔως ἄν ἔστ' ἄν	ὅσω ἢ ὅσο(ν) νὰ ὥστε νὰ ὥς οὐ νὰ
δ.) τόφρα	τότε, ὥς τότε τόσον καιρὸν ὥς τόσον κ.τ.τ.	ὄφρα	ὅταν' ὅσον καιρὸν ὥς ὁποῦ· ὥς οὐ νὰ
ε.) ὥς	εὐθὺς τότε τότ' εὐθὺς	ὥς, ὅπως ὥς — τάχιστα	καθώς, (ὥς), (ὠ)σάν τόμου

Αἱ ρίζαι, ἐξ ὧν παρήχθησαν ταῦτα τὰ χρονικά ἐπιρρήματα, εἶνε αἱ αὐ-
 ται ἐκείναι, ἐξ ὧν τὰ τε τοπικά καὶ αἱ σύστοιχοι ἀντωνυμιαί: κα (ὅθεν
 ὕστερον πα), τα καὶ γα' καὶ ἐκ μὲν τῶν κα (πα) καὶ τα τὰ ἐρωτημα-
 τικά, τὰ ἀόριστα καὶ τὰ δεικτικά· ἐκ δὲ τῆς γα τὰ ἀναφορικά· τὸ δὲ
 δεικτικὸν ὥς φαίνεται ὅτι ἐκ τῆς σα προήλθεν, ὅθεν καὶ τὸ σήμερον
 (σήμερον), ἐν ᾧ τὸ ἀττικὸν τήμερον ἐκ τῆς τα. — Τὰ δ' ἐπιθέματα

τῶν μὲν ὑπὸ τὸ ἀ.) εἶνε τά: κα καὶ τα, ἐκ δὲ τούτου τὸ τε καὶ τὸ νεώτερον *τες* μετὰ τοῦ προσχηματισμοῦ *ς*. Καὶ τὸ μὲν ποτέ *ς* ἢ ποτὶς ἀπαντᾷ ἤδη παρὰ Α. Κομνηνῷ, ὡς ἐν τῷ περὶ τοῦ πού ποτε εἶδαμεν, τὸ δὲ τότε *ς* ἐν τῷ Β. Χ. στ.

καὶ τότε *ς* ἐσηκώθη καὶ πρὸς ἐκεῖνον λέγει.

Πρβλ. Β. στ. Θ. Ρ. στ. Σ. Σ.

τὸ δὲ *ς* τοῦ ἐτότε(*ς*) εἶνε πρόθεμα, οἷον καὶ τὸ τῶν ἐτοῦτο, ἐκεῖνο κ. τ. ὅμ. ἀπαντᾷ δὲ τὸ ἐτότε πρῶτον παρὰ Σ. Σ.

στ. τότ' ἔλυσε τὸν ὄρκον του, ἐτότε κ' ἡρματώθη.

Τοῦ δὲ καθομιλουμένου *κάποτε* τὸ *κά* εἶνε τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο *κάν* = καὶ *άν* (ἐάν), ἐξ οὗ κατ' ἀρχὰς μὲν συνετάχθησαν, ὕστερον δὲ συνετέθησαν τὰ εἰρημένα: *κάνεις*, *κάνμια* *κάντις* καὶ *κά(τ)τις*, *κάτι* *κάμποσος* *κά(π)ποιος* *κάπου*.

Τὸ δωρικὸν *ὄκα* σύγκειται ἐκ τοῦ *ὄκα* (= ὅτε) καὶ τοῦ μορίου *κα* = *κε(ν)*, *άν*. Ἐκ τοῦ *ὄκακα* λοιπὸν κατὰ συγκοπὴν προελθὼν συνωνυμεῖ τῷ: ὅτε *κεν*, ὅτ' *άν*, *ὅταν*. Πάντα δὲ ταῦτα, τὰ κατ' ἀρχὰς μὲν συντεταγμένα ἐκ τοῦ ὅτε (*ὄκα*) καὶ ἑνὸς τῶν μορίων *κα*, *κεν*, *άν*, καθὼς ἀκόμῃ παρ' Ὀμήρῳ φέρονται, ὕστερον δὲ καὶ συντεθειμένα καθὼς παρὰ τοῖς μεθ' Ὀμηρον, εἶχάν τινα ὑποθετικὴν σημασίαν ἀντιθέτως πρὸς τὸ ὅτε [*ὄκα*] ἐκτὸς ὑποθέσεως φερομένου, ὡς ἐκ τῆς συνήθους γραμματικῆς γνωστόν. Ἀλλ' ὕστερον τὸ *ὅταν* ἐκ τῆς ὑποθετικῆς χρήσεως καὶ εἰς τὴν ἐκτὸς ὑποθέσεως κατ' ὀλίγον μεταβάν, ἤρχισε νὰ συντάσσεται ὄχι μόνον μεθ' ὑποτακτικῆς (ἐν εὐθεῖ λόγῳ) καὶ εὐκτικῆς (ἐν πλαγίῳ, ὡς παρ' Αἰσχύλῳ Περσ. 448), ἀλλὰ καὶ μεθ' ὀριστικῆς, πάντῃ συνωνύμως τῷ ὅτε, ἕως οὗ τοῦτο ἐξηφανίσθη ἐκ τῆς (νεωτέρας) γλώσσης, πανταχοῦ τοῦ *ὅταν* ἐπικρατήσαντος. Τοιοῦτόν τι συνέβη καὶ περὶ τὰ ὑποθετικὰ μόρια: *εἰ* — *άν*. τὸ *άν* δηλ. ἐπικρατήσαν πανταχόθεν σχεδὸν ἐκτὸς τῆς φράσ. *εἰ δὲ μή*, ἕξωσε τὸ *εἰ*. Τῆς δὲ μεθ' ὀριστικῆς συντάξεως τοῦ ὅτ' *άν* πρῶτον παράδειγμα φαίνεται τὸ Ὀδυσ. Κ, 440 κεξ:

ὡς δ' ὅτ' *άν* ἄγραυλοι πόριες περὶ βοῦς ἀγελαίας
ἐλθούσας ἐς κόπρον, ἐπὴν βοτάνης κορέσωνται,
πᾶσαι ἅμα σκαίρουσιν ἐναντίαι, κτλ.

ἀλλὰ τοῦτον τὸν (ἔτι παρ' Ὀμήρῳ) σολοικισμὸν θεραπεύουσιν οἱ ἐρμηνευταί, παραδεχόμενοι ἀνακολουθίαν, προσελθοῦσαν ἐκ τῆς παρεμπιπτούσης προτάσεως: *ἐπὴν* κτλ. Παρατρέχοντες δὲ καὶ τὸ Ὀδυσ. Ω, 87 κεξ.

ἤδη μὲν πολέων τάφῳ ἀντεβόλησας

ἡρώων, ὅτε κέν ποτ' ἀποφθιμένου βασιλῆος
ζώννυνται *τες* νέον καὶ ἐπεγνύονται ἄεθλα.

ὅπου τὸ ζώννυνται ὑπὸ τινων ὑποτακτικὸν ἐκλαμβάνεται κατὰ τὰ ὑποτακτικὰ διασκεδάννυνται καὶ διασκεδάννυνσιν ἐν Πλατ. Φαίδωνι σλ. 77. b. e καὶ τὰ εὐκτικὰ δαίνυντο Ἰλ. Ω, 665 καὶ πηγνυντο ἐν Πλατ. Φαίδωνι 148. a. πρὸς δὲ καὶ τὰ Ἰλ. Γ, 409. γ. 335. Ὀδ. Θ, 347. ἐνθα ὁμολογουμένως τὰ χρονικὰ μόρια ὅτε, ὁπότε, εἰς (γραφ. μᾶλλον εἰς δ) μετὰ τοῦ *κέ*, (*άν*) εἰς μέλλοντα ὀριστικὸν φέρονται, καταβαίνομεν εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους, καθ' οὓς ἐντυχάνομεν πρῶτον τῷ Λυκούργῳ κατὰ Λεωκράτους §. 107: νόμον ἔθεντο, ὅταν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐκστρατευόμενοί εἰσι, καλεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως σκηνὴν κτλ, ἐνθα ἀντὶ τοῦ εἰσι δ μὲν Bekker ὡσι ἔγραψεν, δ δὲ Heinrich ἴωσι· εἶτα τῷ Ἐξόδου Α'. 16: ὅταν μαιουσθε τὰς Ἑβραίας κτλ. [πρβλ. ἀπόκρ. πράξ. 126.]. ἔπειτα τοῖς ἐν τοῖς χειρογράφοις, διαφορουμένοις, τῆς Κ. Δ. Μτθ. Γ'. 19: ὅταν παραδιδούσιν (— ὡσιν) ὑμᾶς. — Λουκ. ΙΑ'. ὅταν προσεύχεσθε (— ἡσθε). — ΙΓ'. 28. ὅταν ὀψέσθε (ὀψήσθε). — Πρὸς Ρωμ. Β'. 14. ὅταν — — — ποιεῖ (ποιῇ) — καὶ Μρκ. ΙΑ'. 25. ὅταν στήκετε (στήκητε) προσευχόμενοι κτλ. καὶ τῷ ἀσφαλεστέρῳ Ἀποκαλ. Θ'. 4. ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν κτλ. ἔπειτα τοῖς ἐξῆς, ἐνθα τὸ ὅταν πρὸς ὀριστικὸν παρωχημένον φέρεται: Γενεσ. ΑΗ. 9. ὅταν εἰσῆρχετο. Ἐξοδ. ΙΖ'. 11. ὅταν καθῆκε. Ἀρθ. ΙΑ'. 9. ὅταν κατέβη. Α. Βασιλ. ΙΖ'. 34. ὅταν ἤρχετο δ λέων. Ψαλμ. ριθ'. 7. ὅταν ἐλάλουν (πρβλ. καὶ τὰ Γενεσ. Α'. 42 Ἐξοδ. ΑΓ'. 8. ΑΔ'. 34. Μ'. 36. ἐνθα τὰ: *ἡρίκα* *άν*, καὶ Τωβ. Ζ'. 11, ὅπου τὰ: ὁπότε *ἐάν*) καὶ Πολυβ. Δ'. 32, 5. Λοιπὸν ὅταν μὲν οὗτοι πρὸς ἀλλήλους ἢ πρὸς ἑτέρους πολεμοῦντες ἐν περισπασμοῖς ἦσαν, ἐγένετο τὸ δέον αὐτοῖς. — — — ὅταν δ' — — — ἐτράπησαν κλ. (ἐνθα δ Σκαλίγερος, ἀντὶ τοῦ ὅταν, ὅτε ἔγραψε). ΙΓ'. 7, 10. ὅταν οὖν προσήρεισε κτλ. (κατὰ διόρθωσιν τοῦ Bekker ὅτε). Μάρκου Γ'. 14. τὰ πνεύματα ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει προσέπιπτεν. Βαρνάβα ἐπιστ. ιβ'. εἶτα, ὁπότε *πάν* *καθεῖλε*, πάλιν ἐθανατοῦντο. Ἰγνατ. πρὸς Ἐφεσ. 8. ὅταν γὰρ μηδεμίαν ἐνείρισταί ἔρις ἐν ὑμῖν. αὐτ. 13 ὅταν γὰρ πυκνῶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ γίνεσθε κτλ. Ἑρμᾶ Παραβ. Θ'. 4. ὅταν εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἐτέθησαν οἱ λίθοι κτλ. — Ἐπειτα παρὰ Βυζαντινοῖς: Θεοφαν. Χρον. 499, 18. ὅταν ἐφυγεν ὁ Χοσρόης ἀπὸ Δασταγέρδ. — Πρβλ. 503, 3. 759, 10.

Οὕτω φθάνομεν εἰς τοὺς χρόνους, ὅτε ἡ καθομιλουμένη ἐν γραφῇ ἀναφαίνεται καὶ εὐθὺς παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ ὄχι μόνον τὸ ὅταν, ἀλλὰ

καὶ τὸ παρεφθαρμένον *ὄνταν* καὶ ἀντὶ τοῦ ἀρχ. *ὄταν* καὶ ἀντὶ τοῦ ὅτε εὐρίσκομεν π. χ.

Α'. 64. αὐτὸς *ὄνταν ἐμάνθανεν*, ὑπόδησιν οὐκ εἶχεν.

= ὅτε. πρβλ. αὐτ. 74.

Α'. 127. *ὄνταν* δὲ πάλιν, βασιλεῦ, γέμματος ὥρα φθάσῃ

= ὅταν. πρβλ. 135. 228.

Προήλθε δὲ τὸ *ὄνταν* ἐκ τοῦ *ὄταν* κατὰ παρενθήκην τοῦ ν, καθὼς καὶ ἐκ τοῦ ὅτε τὰ: *ὄντε* καὶ *ὄντεν* ἐν τῷ Ἑρωτοκρίτῳ. Ἐκ τοῦ *ὄνταν* κατ' ἀποκοπὴν τοῦ ληκτικοῦ ν προήλθε τὸ *ὄντα* καὶ ἐκ τούτου κατὰ προσ-ἀρτησιν τοῦ ε τὸ *ὄντας*, π. χ. ἐν ταῖς παροιμίαις: *ὄντά ᾿πρεπε* δὲν ἔ-βρεχε, καὶ τὸν μᾶϊ χιόνιζε (ἐν Ἡπείρῳ).

οἱ παπᾶδες οἱ φαγᾶδες

οἱ ψωμοκατηλωτάδες

ὄντας βγῆ ἀπὸ τὴν λειτουργία,

τοίμασε πολλὰ φαγεῖα

ὥς τε νὰ κἀνης τὸν σταυρὸ σου,

ὅλα χάνοντ' ἀπὸ ᾿μπρός σου.

Ἄλλα δὲ παλαιότερα παραδείγματα τῶν *ὄταν*, ὁπόταν ἀντὶ τοῦ ὅτε ὡς προστεθῶσι τάδε: ἐκ τοῦ Β. Χ. στ.

ὄταν ἐσμίγη μετ' αὐτῆς ἀρχὴν εἰς περιβόλιν.

στ. *ὄταν* δὲ ἐπλησίασαν πλησίον τῆς θαλάσσης.

στ. ὁπόταν δὲ εἰσέβηκε κάμπους Ἀντιοχείας κτλ.

Τῶν ὑπὸ τὸ β') τὰ μὲν θέματα εἶνε τὰ αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ καὶ τῶν λοι-
πῶν, ἀλλὰ μετὰ μακροῦ τοῦ φωνήεντος πᾶ (πη), τᾶ (τη) καὶ γᾶ (ῆ),
τὸ δ' ἐπίθεμα νικά φαίνεται, ὅτι δὲν εἶνε ἀπλῶς ἀντωνυμικὴ νίκα,
ἀλλὰ συμπίπτει ἥτοι εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ἀρχαίᾳ αἰτιατικῇ νίκαμ (σρκ.
nī's'am) = νύκτα (πρβλ. Bopp. Vergleich. gramm. II, 249). Ἑτυ-
μολογικῶς λοιπὸν τὰ: πηνίκα, τηνίκα κ.λ. καὶ ἡνίκα ἐσήμαιναν κατ'
ἀρχάς: ποίαν νύκτα, ταύτην τὴν νύκτα, ἢν νύκτα, ὕστερον δὲ ἀπὸ
τῆς νυκτὸς εἰς τὴν ὥραν περιωρίσθησαν καὶ δὴ κατὰ τοὺς ἀττικοὺς
χρόνους: ποίαν ὥραν, τοιαύτην (ταύτην) ὥραν κτλ. ἐσήμαιναν π. χ.
παρ' Ἀριστοφάνει Ὀρν. 1498 πηνίκα ἐστὶ τῆς ἡμέρας; — ὁπηνίκα
τῆς ὥρας Ξενοφ. Ἀναβ. Γ'. 5, 18. ἡνίκα ἀν' Ξενοφῶντ. Οἶκον. ΙΑ'. 14.
τὴ τηνικάδε ἀφίξει ὁ Κρίτων. Πλάτ. Κριτ. ἐν ἀρχῇ. — ἕως οὐ πάλιν
ἐπευρυνθείσης τῆς σημασίας των ἤρχισαν νὰ ἐκλαμβάνωνται συνωνύ-
μως τοῖς: πότε, τότε, ὅτε. π. χ. πηνίκα = πότε Δημοσθ. σλ. 329,
23. Φιλοστράτου σλ. 165. Λουκ. Τίμ. 4. τηνικαῦτα = τότε, ἥδη
παρ' Ἡροδότῳ. Α'. 17. 18. Ἐν δὲ Α'. 63 = ἐκείνην τὴν ὥραν, καθὼς

καὶ ἐν Ἀριστοφ. Ὀρν. 1487 κτλ. Τοῦναντίον συνέβη περὶ τὸ καθομι-
λούμενον τῶρα, ὅπερ (ἐκ τοῦ τῇ ὥρᾳ) ἐτυμολογικῶς: ταύτῃ τῇ ὥρᾳ
σημαῖνον εἰς τὴν γενικωτέραν σημασίαν τοῦ νῦν ἐπεξετάθη. Ἐκ δὲ τῆς
νεωτέρας γλώσσης ὅλως ἐξέλιπναι οἱ τύποι: πηνίκα, τηνίκα, ἡνίκα
κ.λ. τῷ τηνίκα ἀντιστοιχεῖ ἐτυμολογικῶς, ἐν μέρει δὲ καὶ κατὰ τὴν
σημασίαν, τὸ λατιν. dō-nec, ἀρχαιότερον dō-nicum.

Αἱ κοινὰι μνητέρες τῶν τῆμος, τεῖος (τέως) καὶ ἥμος, εἶος (ἕως) φαί-
νονται ὅτι εἶνε οἱ ἀρχαιότατοι (ἐν τῇ σανσκρίτῃ συνήθει) τύποι: tā-
vat, yā-vat = τέως, ἕως. — Ἐκ τούτων λοιπὸν κατ' ἀρχάς ἐν τῇ
ἐλληνικῇ ἐσχηματίσθησαν τροπῇ τοῦ ληκτικοῦ τ εἰς ε, ὡς καὶ ἐν τοῖς
οὐδ. κρέας (ἐκ τοῦ κρέατ) κλ. τετυφός (ἐκ τοῦ τετυφός, καὶ τοῦτο ἐκ
τοῦ τετυπ-Fot, τετυπ-Fat, ὅπου τὸ ἐπίθεμα vat εἶνε ταῦτὸν τῷ τῶν
προκειμένων ἐπιρρημάτων) καὶ τοῖς εἰς ὡς ἐπιρρ. ἐκ τοῦ ἀρχ. at, οἱ
τύποι τῆFος καὶ τέFος, ἥFος καὶ εἴFος, ἐκ δὲ τῶν: τῆFος καὶ ἥFος,
ἀποσκληρύνει τοῦ F εἰς μ τὰ τῆμος καὶ ἥμος, ἐκ δὲ τῶν τέFος, εἴFος
μεταβάσει τοῦ F εἰς j ἢ i πρῶτον τά: τεῖος καὶ εἶος, ἔπειτα συγκοπῇ
τοῦ j (ἢ F) καὶ μεταβάσει τοῦ μήκους τοῦ χρόνου ἀπὸ τῆς πικραληγού-
σης εἰς τὴν λήγουσιν τά: τέως καὶ ἕως. Εἶνε δὲ γνωστὸν, ὅτι τὰ μὲν
μετὰ τοῦ μ παλαιότερον παρὰ τοῖς ἐπικοῖς καὶ τοῖς μεταγενεστέροις
μιμηταῖς ἦσαν συνήθη, τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἐν τῷ πεζῷ
λόγῳ μέχρις ἐσχάτων. — Ἐπειδὴ δὲ τὸ τῆμος ἐνώπιον τῆς μεταγενε-
στέρας γλωσσικῆς συνειδήσεως ὅσον ἐκ τῆς καταλ. ος κλιτὸν ἐφάνετο,
καθὼς τὸ τοῖος, κατ' ἀναλογίαν τῶν τοιόςδε, τοιοῦτος καὶ ἐξ ἐκεῖνου
ἐσχηματίσθησαν τά: τημόςδε, τημοῦτος. — Ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ
τὸ μὲν τέως τῶρα δὲν εἶνε πλέον εὐχρηστον, ἐν δὲ προγενεστέροις αὐτῆς
μνημείοις φέρεται πού συνωνύμως τῷ τότε, ὡς κατωτέρω θὰ δειχθῇ.
τὸ δὲ ἕως ἀκούεται μὲν πού καὶ αὐτὸ μέχρι σήμερον ἐν τῇ συνήθει λα-
λιᾷ, ἀλλὰ συνηθέστερον τὸ ἐξ αὐτοῦ κατὰ συναίρεσιν προσελθὼν ὥς (διά-
φορον τοῦ ὡς = καθὼς) καὶ μετὰ τοῦ οὔ: ὥς οὔ, καθὼς καὶ τὸ ἕως
μετὰ τοῦ ὅτου: ἕως ὅτου, καὶ μετὰ τοῦ τε: ὥς τε (ἢ ἐκ τοῦ ὡς ὅτε =
ἕως ὅτε ὁ ε. ἕως τότε, ὅτε) διάφορον καὶ τοῦτο τοῦ συμπερασματικοῦ
ὥστε, καὶ τέλος μετὰ τοῦ ὁποῦ: ὥς(τε) ὁποῦ. — Τὰ δὲ νεώτερα ὅσον
νὰ (κυρ. = ἐφ' ὅσον ἄν), ὥς οὔ νὰ, ὥστε νὰ, ὥς ποῦ νὰ (ἐκ τοῦ ὥς
[ἕως] ὁπου νὰ) καὶ ὥς τοῦ νὰ (ἐκ τοῦ ἕως τοῦ [= οὔ] ἄν) ἀντιστοι-
χοῦσι τοῖς ἀρχ. ἕως ἄν, εἰως κε(ν).

Παραδείγματα: Α. Κομν. στ. 229.

καὶ ὥστε ζῆς καὶ ζῆ αὐτή, νὰ ἔχης πόρους καὶ θλίψεις

== ἕως ζῆς — — ἕξεις κτλ. Πτωχοπρ. Β'. 284 (πρβλ. αὐτ. 429)

ὥς τοῦ γὰ τὸν ἐβγάλουσιν συρόμενον ἀπ' ἑκεί.

Α. 344. πάλλ' ὥς γὰ ἴπάρω δανεικόν, ποσῶς οὐκ ἡμερώθη.

Α. 453. καὶ τέως δικάπου κῆρυκα καὶν τορνεσάκιν κᾶπου

== τότε (τέλος).

Θ. Κ. τὸν Τοῦρκον τὸν καταχανᾶν, αὐτὸν τὸν χονικλάρην,

ὥς τε γὰ τὸν νικήσητε, νὰ μὴ ἀναπαυθῆτε.

Β. Χ. καὶ ὥς πότε τοῦτο τὸ κακὸν κρυφὰ νὰ τὸ δουλεύω;

Β. Χ. στ. τέως εἰς τὸ ἔξημέρωμα εὐρήκασιν ποτάμιν

== τότε (τέλος). αὐτόθι ἐν στ. τὸ ἕως τοπικῶς φέρεται. Ἐπειτα ἐν ταῖς φράσ. ἀπὸ ὁῶ ὥς ἐκεῖ. — ἀπὸ τὸ ταχὺ ὥς τὸ βραδύ. — ἀπὸ τὴν μάνα ὥς τὴν μαμμή χάθη τὸ παιδί· ἐνθα προθετικῶς ἐκλαμβάνεται, συντασσομένη μετ' αἰτιατικῆς ἀντὶ γενικῆς, ὡς πάλαι. Ἐπιρρηματικῶς δὲ ἡ συνδεσμικῶς πάλιν ἐκλαμβάνεται, καθὼς καὶ ἐν τοῖς προεκτεθειμένοις, ἐν ταῖς παρ.

ψωμί καὶ γάλα ὥς γὰ καταιβῆς τὴν σκάλα.

Πρβλ. καὶ τὴν προεκτεθειμένην: οἱ παππᾶδες κτλ. Τὸ δὲ ὅσον ἢ ὥς οὐ (ἢ καὶ ὑφ' ἐν ὧσον) ὡς γενικ. τοῦ ὅσος, ἢ συγκείμενον ἐκ τοῦ ὥς (ἕως) καὶ τῆς γεν. οὐ ἐκληπτέον, ἢ καὶ ἐξ ἀμφοτέρων τὴν ἀρχὴν ἔχον, εἶνε ἀμφίβολον· διότι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀμφοτέρα χρονικῶς ἐκλαμβάνονται. Καὶ τοῦ μὲν ἕως οὐ τὰ παραδείγματα εἶνε πλεῖστα ὅσα, τοῦ δὲ ὅσον παρὰ Θουκ. Β'. 23, 2. χρόνον ἐμμεῖναντες ἐν τῇ Ἀττικῇ ὅσον εἶχον τὰ ἐπιτήδεια ἀνεχώρησαν. Πρβλ. Γ'. 4 χρόνον οὐ. Ξενοφ. Ἑλλην. Ε'. 3, 21. ὑπερέβαλε τὸν χρόνον ὅσον ἐλέγετο ἐν τῇ Φλιούντι σῖτος εἶναι.

Περὶ δὲ τοῦ ἀρχαίου ἔστε τάδε ἐσημείωσεν ὁ Κοραῆς ἐν Ἀτάκτων Δ'. 445. Καὶ ὡς ἀπὸ τὴν συναίρεσιν τοῦ ἕως ἐγεννήθη τὸ ὥς, ὁμοίως ἢ συγκοπή του ἐσχημάτισε τὸ φαινόμενον ἐς εἰς τὸ χρονικὸν ἐπίρρημα ἔστε καὶ ἔστ' ἄν, σημαντικὸν τοῦ ἕως ἄν (jusqu'à). — Καὶ ἡ μὲν κατὰ συναίρεσιν ἐκ τοῦ ἕως γένεσις τοῦ ὥς ἐπικυρώνεται διὰ τοῦ δωρικοῦ ἄς (= ἕως) ἐκ τοῦ ἄας (yā-val). Ἀριστοφ. Λυσιστρ. 173. οὐχ ἄς πόδας κ' ἔχωρτι καὶ τριήρες = ἕως ἄν ἢ δὲ τοῦ ἔστε πρὸς τὸ ὥστε (ἕως τε) ταυτότης διὰ τοῦ ἐπ' ἴσης δωρ. ἔστε. Φαίνεται δηλ. ὅτι ἐκ τοῦ ἄς τε προῆλθε κατὰ συστολήν τοῦ ἄ τὸ ἔστε καὶ ἐντεῦθεν κατὰ ψίλωσιν τὸ κοιν. ἔστε. Ἄλλοι τινὲς παράγουσι τὸ ἔστε ἐκ τοῦ ἐς ὅτε, ὅχι τόσον ὀρθῶς, νομίζω. Ἡ δὲ χρῆσις τοῦ μὲν ἔστε εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ τοῦ ἕως, τοῦ δὲ ἔστ' ἄν τῇ τοῦ ἕως ἄν, ὡς ἄλλοθεν γνωστόν.

Τῶν δὲ τόφρα καὶ ὄφρα, ἅτινα καὶ αὐτὰ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μόνον τῇ ποιή-

σει ἰδιάζοντα, ἐκ τῆς νεωτέρας ὅλως ἐξέλιπαν, καθὼς καὶ τὸ ἔστε, τὰ μὲν θέματα εἶνε ΤΑ (ὅθεν ἑλλ. το) καὶ γΑ (ὅθεν ὁ, ὕστερον δ' εὐφωνίας χάριν ὁ), τὸ δ' ἐπίθεμα φρα προῆλθε κατὰ συγκοπήν ἐκ τοῦ πέρα, ὅπερ δλόκληρον μὲν ἐμφανίζεται ἐν τῷ ἔσ-περος καὶ ἔσ-πέρα (λατιν. ves-per(us), πρβλ τὸ γερμ. west δύσις) κ.λ. = δύσεως ὥρα, ἡκρωτηριασμένον δὲ πῶς ἐν τοῖς λατιν. sem-per, paulis-per, paulumper, ἐν οἷς πᾶσι τὸ per ὁμοίως χρόνον, καιρόν, σημαίνει, καὶ τοῖς τῶν μηνῶν ὀνόμασι: Septem-ber, Octo-ber, Novem-ber κτλ. ἐνθα καὶ τὸ ber ὥραν, καιρὸν σημαίνει. Τὸ δὲ πέρα τοῦτο προῆλθεν, ὡς ἀνωτέρω ἐν τῷ περὶ τῶν ἐπαναληπτικῶν ἐπιρρημάτων δίς, τρίς, κ.λ. ἐλέχθη, ἐκ τοῦ ἐν τῇ σκρ. πληθύν καὶ χρόνον σημαίνοντος vāra-s, ὅθεν καὶ τὸ καθομ. φορὰ ἐν ταῖς φρ. μία(ν) φορὰ(ν), δύο φοραῖς, τρεῖς φοραῖς, κάθε φορὰ (συνωνυμ. τῷ κάθε καιρόν) = ἐκάστοτε, μία(ν) φορὰν καὶ ἕνα καιρόν = ποτέ. κ.τ.δμ. ἐπιθανολογήσαμεν. — Ἐκ τῶν πλήρων λοιπὸν τύπων: τόπερα, ὅπερα = ἐκεῖνον τὸν χρόνον (τότε) καὶ τόσον χρόνον, ὅν χρόνον (ὅτε) καὶ ὅσον χρόνον, προῆλθαν κατὰ συγκοπήν οἱ: τόφρα, ὄφρα (ὡς πρὸς τὴν δάσυνσιν πρβλ. τὸ ἐχθρὸς ἐκ τοῦ ἔκτερος λατιν. exterus).

Τὰ ὡς καὶ ὅπως ἐξ ἀρχαίων ἀφαιρετικῶν τῶν ἀναφορικῶν ὅς, ὅπος (ἀπηρχ. ὅθεν ἢ γεν. ὅπου καὶ ἢ δοτ. ὅποι) γενόμενα καὶ κυρίως τροπικῶς λαμβανόμενα καὶ εἰς χρονικὴν σημασίαν μετεφέρθησαν. Ὡσαύτως ἐξ ἀφαιρετικῆς προῆλθε καὶ κυρίως τρόπον ἐσήμαινεν = τῷ οὕτως καὶ τὸ δεικτικὸν ὥς· εἶνε δὲ ἀφαιρετικὴ ἥτοι τοῦ αὐτοῦ ἀναφορ. ὅς εἰς δεῖξιν μεταφερθεῖσα, καθὼς ἐνίοτε καὶ ἡ ὀνομαστικὴ ὅς, ἐν ταῖς φράσ. π. χ. καὶ ὅς, ἢ δ' ὅς, καὶ διὰ τὸ ἐντονώτερον τῆς δεῖξεως ἀπέναντι τοῦ ἀτόνου ἀναφορ. ὡς τονιζομένη: ὥς, ἢ τοῦ δεικτικοῦ θέματος σα, ὅθεν σᾶτ, ὅτ — ὥς. π. χ.

Ἰλ. Α, 600. ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλωι μακάρεσσι θεοῖσιν,

ὡς ἴδον Ἡφαιστον διὰ δώματα πομπύοντα.

= ὅτε ἢ (μᾶλλον) εὐθὺς καθῶς, ἄμα. Πρβλ. Ρ, 723. Φ, 205. Ἡροδ. Α'. 17. Δ'. 172 κ. ἄλλ. ἵνα δὲ ἀναδειχθῇ ἡ ταχέια διαδοχὴ τῶν χρονικῶν μορίων, τὸ ὡς πολλάκις συντάσσεται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως μετὰ τοῦ τάχιστα, ἢ ἐν ἀρχῇ τῆς ἀνταποδοτικῆς προτάσεως τίθεται ἐν τῶν μορίων ὥς (= τότε, τότε εὐθύς), ἔπειτα, ἐνταῦθα: Ἡροδ. Α'. 11: ὡς δὲ ἡμέρα τάχιστα ἐγεγόνει = εὐθὺς καθῶς. Δίσχιν. π. παραπρ. 22. ὡς τάχιστα ἤκομεν εἰς Μακεδονίαν. Ἰλ. Γ, 424 (πρβλ. Ε, 294. Τ, 4): ὡς εἶδ', ὅ; ἀνέπαλτο. — Γ, 396 κξ. ὡς οὐ ἐνόησε — — — θάμβησέν τ' ἄρ' ἔπειτα. Πρβλ. Ξενοφ. Κ. Π. Ε'. 4, 7 κ.

ἀλλ. ἰλ. Μ, 280. Τρῶες δ' ἐρρίγησαν, ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν. = εὐ-
θὺς καθῶς. Πρβλ. Ὀδ. Γ, 373. Αἰσχ. Περσ. 198 κ. ἀλλ. — ὅπως
πρῶτα, ὅπως τάχιστα Ἡσιόδ. Θεογ. 156. Αἰσχ. Προμ. 228. Ἡ δὲ
νεωτέρα ἀπέναντι μὲν τῶν ὥς, ὅπως, ὡς (ὅπως) τάχιστα (πρῶτα)
μεταχειρίζεται αὐτὸ τὸ ὥς καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ σύνθετον καθῶς, ἀμφά-
τερα καὶ τροπικῶς ἐκλαμβάνόμενα, μετὰ τοῦ εὐθύς ἢ καὶ χωρὶς τού-
του, πρὸς δὲ καὶ τὸ ἄμα, κατὰ δὲ διάλεκτον τῶμον, περὶ οὗ καὶ κα-
τωτέρω. Ἀντὶ δὲ τῶν ὥς, ἔπειτα, ἐνταῦθα τά: τότε, τότε' εὐθύς. —
Καθῶς δὲ τὸ ἐκ τοῦ ὅτε καὶ τοῦ ἄν συγκείμενον ὅτ' ἄν, ὅταν ἢ νεω-
τέρα καὶ ἐπὶ ὑποθετικῆς ἐννοίας καὶ χωρὶς αὐτῆς μεταχειρίζεται, οὐ-
τω καὶ τὸ ἐκ τοῦ ὥς καὶ τοῦ ἄν κατ' ἀρχὰς μὲν συντεταγμένον, ὕ-
στερον δὲ καὶ συνθεσιμένον ὡς ἄν, ὡσάν, ὡσάν, ἐφ' ἑκατέρας χρή-
σεως, τῷ τε ἀπλῶ ὡς ἢ ὅτε συνωνύμως καὶ τῷ ὅταν, π. χ. ὡσάν
ἦλθε, τοῦ λέγω (εὐθύς) κτλ. = ὅτε, ὡς' ὡσάν πᾶς, Μαρὸύ μου, 'ς τὸ
νερό = ὅταν κτλ. — παλαιότερα δὲ δημοτικὰ παραδείγματα ἔστω-
σαν τάδε: Α. Κομν. 463.

ὁ βασιλεὺς ὡς ἤκουσεν, οὕτως ἀνταπεκρίθην.

Β. Χ. ὡς γοῦν ἐστράφησαν οἱ δυὸ καὶ εἶδον ἀλλήλους.

Πρβλ. τοὺς στ.

Β. στ. ὁ βασιλεὺς ὡς ἤκουσεν ἐκεῖνα τὰ μανδάτα.

Δημ. Ζήνου. Βατρ. 417.

καὶ ὡσάν ἐμποῦμε, πίστευσον, θέλεις χαρὴ περισσία.

αὐτ. 425. ἀλλά, ὡσάν ἀρχίνησαν 'κ τὴν γῆν νὰ ξεμακραίνουν.

Πρβλ. 184. 191. 201. 261. 275. 355. Οὕτω καὶ ἐν τῇ παροιμίᾳ:

ὡσάν λαλῆς καὶ δέν σ' ἀκούουν,

τάξε, πῶς εἶσαι 'ς τὸν μῦλον.

Ἐν τῇ νεωτέρᾳ ὑπάρχουσιν ἄλλα τρία χρονικὰ ἐπιρρήματα τοῖς πρα-
ειρημένοις συνωνύμα: τὸ = ὡς, ὅτε, τῶμον = ὡς (τάχιστα) καὶ ἴσαμ
ποῦ νὰ (προφερόμ. καὶ ἴσα με ποῦ νὰ) καὶ ἐπὶ τοπικῆς σημασίας μετὰ
πτώσεως ἴσα με (τό, τόν, τήν).

Τὸ μὲν τὸ ἐξ ἀντωνυμικῆς εἰς ἐπιρρηματικὴν χρόνου σημασίαν με-
ταπεσὼν ἀπαντᾷ παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Ἑρωτοκρίτου. σλ. 41.

τὸ ὁοῦν μίαν κόρην ὠμορφη, ἢ πεθυμία 'νε ἡ πρώτη,

νὰ τοὺς νικᾷ νὰ ῥέγουνται τῆς λιγερῆς τὴν νιότη.

= ὅταν ἴδωσι. σλ. 66.

τῶκουσεν ὁ Ῥωτόκριτος, τὰναθιδάνει ἡ μάνα.

= ὅτε (ὡς) ἤκουσεν. σλ. 71. τὸ θέλλαν 'πῇ πῶς γαίνει = ὅτε. ἴσως
δὲ καὶ σήμερον ἐν Κρήτῃ που εἶναι σύνηθες. — Τὸ δὲ τῶμον σύγκειται

ἐκ τούτου τοῦ τὸ = ὅτε καὶ τοῦ ὁμοῦ, ὅπερ τὴν αὐτὴν λειτουργίαν ἐκ-
τελεῖ, ἢν τὸ τάχιστα πάλαι μετὰ τοῦ ὡς παλαιότερον δὲ τούτου πα-
ράδειγμα εἶνε τὸ παρὰ Δουκαγγίῳ ἐν λ. δούκας:

τῶμον τοὺς εἶδε, θαύμασεν ὁ δούκας τῆς Ἀθήνας.

Τὸ δὲ τρίτον ἐπὶ μὲν τῆς τοπικῆς (καὶ ποσοτικῆς) χρήσεως καὶ τύπου
του φαίνεται, ὅτι ἐκ τοῦ ἴσα (οὐδ. τοῦ ἴσος) καὶ τῆς προθ. με σύγκειται:
ἴσα με τὸ πανεπιστήμιον = ἕως εἰς τὸ Π. τ. ἔ. τόσον διάστημα, ὅ-
σον τὸ ἐνθένδε μέχρι τοῦ Π. — ἴσα με ἔνα βῶδι = ἴσα βοί, ὅσον
βοῦς, ὡς βοῦς. ἐπὶ δὲ τῆς χρονικῆς χρήσεως τε καὶ τύπου, ἴσως
σύγκειται ἐκ τῶν: (ι)ς ἄν (ὁ)ποῦ νὰ, τ. ἔ. ἕως (οὐ) ἄν, ἐς ὃ κεν, π. χ.
ἴσαμ 'ποῦ νὰ πάγη, τὸν φθάνομεν ἡμεῖς κατόπιν. Ἀλλὰ πιθανὸν καὶ
ἀμφότεροι οἱ τύποι κοινὴν ἀρχὴν νὰ ἔχουν τόν: ἴσα με, ὅθεν ἔνθεν μὲν
ὁ ἴσα με (τόν, τήν, τό), ἔνθεν δὲ ὁ: ἴσα με (ὁ) (ὁ)ποῦ νὰ τ. ἔ. ἴσα με
τὸν καιρὸν (ἕως τοῦ χρόνου), ὅπου νὰ (καθ' ὃν ἄν, ἢ ὅταν) ἔλθῃ κτλ.

Εἶνε δὲ γνωστόν, ὅτι καὶ τὸ ὁποῦ ἢ 'ποῦ ἐνίοτε χρονικῶς φέρεται
ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, συνωνύμως τῷ. ὅτε (ὅταν) ἢ ὡς, π. χ. ἐν τῷ
ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου στ. 63:

Ἀνδρόνικος 'ποῦ τὸν θωρεῖ ἐλούσθη τῶν κλαυμάτων

= ὡς (ὡς τάχιστα). Πτωχοπροδρ. Α. 88.

ἀνάθεμαν καὶ τὸν καιρὸν καὶ κείνην τὴν ἡμέραν,

ὅπου με παρεδώκασιν εἰς τὸ σκολεῖν ἐμέναν.

= ὅτε. — Εἰς τὴν χρονικὴν καὶ τὴν ἐκ ταύτης συνεπῶς προσελθοῦσαν
αἰτιολογικὴν χρῆσιν (πρβλ. καὶ τὰ ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτε, ἀφ' οὗ, καὶ χρο-
νικῶς καὶ αἰτιολογικῶς λαμβανόμενα) κατήντησε τὸ ὁποῦ (πάλαι ὅπου)
ἐκ τῆς πρώτης καὶ κυρίας, τῆς τοπικῆς. Ἐμφαίνεται δ' ἡ μετάθεσις αὐ-
τῇ ἐν τοῖς ἐξῆς: σιγᾷν ὅπου δεῖ (= ὅτε). Αἰσχ. Χοηφ. 582. πρβλ.
Εὐμεν. 274. Ξενοφ. Κ. Π. Γ'. 3, 8. σκοπούμενοι γὰρ εὐρήσετε τό τε ἀ-
γρυπνήσαι, ὅπου ἔδει κτλ. Πρβλ. Ἑλλην. Γ'. 3, 6. — πτωχεύει δὲ φί-
λους πάντας, ὅπου τιν' ἔδῃ (= ὅταν) Θεογν. 924. πρβλ. 999. Χρόνος
δὲ καὶ ὑπόθεσις συμπίπτουν ἐν τῷ Σοφ. Φιλοκτ. 1050.

χῶπου δικαίων κάγαθων ἀνδρῶν κρίσις,

οὐκ ἂν λάβοις μου μᾶλλον οὐδέν' εὐσεβῆ.

αἰτιολογία δ' ἐν τοῖς: εἴπερ εἶδες τόπερ ἐγώ, κάρτ' ἂν ἐθωμάζεις, ὅκου
νῦν οὕτω τυγχάνεις θωῦμα ποιούμενος τὴν ἐργασίην τοῦ σιδήρου. Πρβλ.
Δ'. 495. Ζ'. 460. Θουκ. Η. 96, ἐνθα χρόνος καὶ αἰτιολογία συμπί-
πτουσί πως ὁμοίως καὶ ἐν τοῖς: Ξενοφ. Κ. Π. Β'. 3, 41. πῶς ἡμῖν οὐχ
ἡδέως πρὸς τοὺςδε τοὺς ὁμοτίμους ἀγωνιστέον; ὅπου γε τὰ μὲν ἄθλα
τῆς ἀρετῆς ἴσα πρόκειται κτλ. (Πρβλ. Η. 4, 31). Δουκὸργου κ. Λεωκφ.

§. 77. ὅπου δὲ καὶ τοῦ λόγου τιμωρίαν ἡξίουσαν λαμβάνειν, ἥπου τὸν ἔργῳ παραδόντα τὴν πόλιν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις οὐ μεγάλας ἀνζημίας ἐκόλασαν. — « ὅποτε καὶ μόνους τοὺς λόγους ἐκόλαζαν, πόσῳ μᾶλλον δὲν ἤθελαν κολάσειν τὸν ἐμπράκτως προδότην τῆς πόλεως. » Κορ. Ἀτ. Α. 134.

Ἄλλα χρονικά ἐπιρρήματα ἀοριστότερα μὲν εἶνε τά:

		καθομ.	
δωρ. ἄλλοκα	ἄλλοτε(ς)	ἐτέρωτα (αἰολ.)	— μίαν ἄλλη(ν) φορὰν (καθ.)
αἰολ. ἄλλοτα	ἄλλη(ν) φορὰ(ν)	ἐνίοτε (κοιν.)	κάποτε
ἰων. ἄττ. ἄλλοτε	ἄλλον καιρὸν	ἐσθότε (= ἔσθ' ὅτε)	(
			(καμμίαν
		ἔστοκα (Ταραντίνων)	(φορὰ(ν)
ἀρχ. αἰεί, αἰείποτε	πάντοτε(ς)	ἐκάστοτε	— κάθε φορὰν.
μεταγ. πάντοτε	πάντα		κάθε καιρὸν.
καὶ ἀρνητικά:			
οὐπω, μήπω	— ὅχι (μὴ) ἀκόμῃ	οὐποτε, μήποτε	ποτέ(ς) 'δὲν (μὴ)
οὐδέπωποτε	— ἀκόμῃ ποτέ 'δὲν.	οὐδέποτε, μηδέ	ποτε

Ταῦτα παρήχθησαν ἐκ τῶν ἀντωνυμικῶν θεμάτων ἄλλο, ἕτερο (αἰολ. ἀντὶ ἕτερο), ἐνίο, ἐκαστο καὶ παντο διὰ τῶν ἐπιθεμάτων κα (δωρ.), τα (αἰολ.) τε (ἰων. καὶ ἄττ.) καὶ τε(ς) καθομιλ. Τὸ ταραντίνον ἔστοκα (ἐνίοτε) = ἔστ' ὅκα = ἔστιν ὅτε. — Οἱ ποικίλοι κατὰ διαλέκτους τύποι τοῦ αἰεί εἶνε: αἰFεί (ἐν τῇ Κρισαίᾳ ἐπιγρ. C. I. n^ο — 1), αἰέν (παρὰ Σώφρονι), αἰέν (Συρακουσίῳ), αἰές (Λακωνίων καὶ Κρητῶν), αἰός (Ἡρακλεωτικόν), αἰέ (Πινδαρικόν) καὶ αἰή (Ταραντίνων). Ἐκ τούτων συμπεραίνεται, ὅτι ὁ ἀρχαιότατος τύπος ἦτο μετοχικός, ὁ αἰFείν (ἢ μᾶλλον αἰFείν), σύστοιχος καὶ συνώνυμος τῷ αἰών (πάλαι αἰFών, πρβλ. τὸ λατίν. aevum) καὶ τῷ σανσκριτικῷ éva-s πορεία, ἔθος, συνήθεια, καὶ ἐσήμινε: πορεία, συνεχῇ κίνησι, διάρκειαν, χρόνον καὶ μερικώτερον βίον, ἐπιρρηματικῶς δέ: συνεχῶς, διαρκῶς, διηγεκῶς. Ἡ δ' ἐκ τοῦ αἰFείν γένεσις τῶν ἄλλων τύπων εἶνε εὐκατάληπτος. Ὅτι δὲ τὸ αἰεί πολλάκις καὶ συνωνύμως τῷ ἐκάστοτε ἐξελαμβάνετο, εἶνε ἤδη γνωστόν. — Τὸ (ἀ)πάντοτε ἀναφαίνεται ἐν τῇ γλώσσῃ τὸ πρῶτον κατὰ τοὺς μετ' Ἀλέξανδρον χρόνους, παρὰ Διονυσίῳ τ. Ἀλικαρνασσεῖ, Πλουτάρχῳ, Ἀθηναίῳ καὶ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς Κ. Δ. π. χ. Ματθ. Κς. 11: πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἐ-

χετε μεθ' ἑαυτῶν πρβλ. Μαρκ. ΙΔ'. 7. Ἐντεῦθεν προήλθαν οἱ τῶν ἀτικιστῶν ἀφορισμοί, Φρυνίχου σλ. 105: « πάντοτε μὴ λέγε, ἀλλ' ἐκάστοτε καὶ διαπαντός ». πρβλ. Θωμᾶν Μ. σλ. 279, 7 (Ritschl.) καὶ Ζωναρᾶν σλ. 1526. τὸ πάντοτε παρ' οὐδενὶ τῶν δοκίμων εὐρίσκεται. — Καθὼς δὲ τά: διὰ παντός (Σοφ. Αἴ. 705. Ἡροδ. Α. 122. Θουκ. Α'. 38. Β'. 16. Ζ'. 6. Ξενοφ. Ἀναβ. Ζ'. 8, 11 κ. ἄλλ.) μέχρι παντός (Στράβων. Η'. σλ. 376. Ἀρισταίν. Β'. 14) καὶ ἐς τὸ πᾶν (Αἰσχύλου Εὐμέν. 670. Χομφ. 684) κατὰ παράλειψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ χρόνον, χρόνου κατήντησαν ἐπιρρήματα συνώνυμα τοῖς: αἰεί (ἐς αἰεί), πάντοτε, οὕτω καὶ ἡ αἰτιατ. πάντα κατὰ παράλειψιν τοῦ ὄν. χρόνον ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ ἀπέβη ἐπίρρημα = τῷ αἰεί, πάντοτε ἐμφανίζεται δὲ τὸ πάντα ὡς τοιοῦτον πρῶτον ἐν τῷ Λουκιανείῳ Ὄνῳ §. 22. Ἡ δὲ παῖς οὔτε ἐμφαγεῖν τι ἤθελεν οὔτε πιεῖν, ἀλλὰ πάντα ἔκλασε καὶ τὴν κόμην τὴν αὐτῆς ἐσπάραττεν. — Οὕτω σχεδὸν δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ τὸ πάντα καὶ ἐν τῷ Σοφοκλ. Ἀντιγόνης στ. 639 — 40.

οὕτω γάρ, ὦ παῖ, χρὴ διὰ στέρνων ἔχειν γνῶμης πατρῴας πάντ' ὀπισθεν ἐστάναι.

ὁ δὲ σχολιαστὴς τάδε προσθεῖς: « ἀσφαλῶς δὲ προσέθηκε τὸ πάντα, μὴ ἄρα ἐκ τοῦ παιδὸς ὑπαντηθῇ, ὅτι πλὴν τῶν χρησίμων », ἄλλως ἤρμήνευσε. — Μετὰ δὲ ταῦτα συνηθέστατον ἀπέβη. Α. Κομν. 349.

υἱέ μου, πάντα πρόσεχε, βουλὴν ἂν σε ζητήσουν, ἐκεῖνο, τὸ ἐπίστασαι, ὡς φιλαλήθης δίδε.

Πρβ. 354 πάντα τῶν πάντων δολερῶν ἄπεχε καὶ μὴ λέγῃς.

359 καὶ πάντα ἔμπρὸς καὶ πίσω σου λέγουσιν καλὸν δι' ἐσένα.

πρβλ. 425. 433. 447. Συχνὰ δὲ παρ' αὐτῷ καὶ τὸ πάντοτε φέρεται, π. χ. ἐν στ. 70. 79. 300. 394. Πτωχοπροδρ. Β'. 517.

πάντα τὸν δεῖναν μερτικὸν μικρότερόν τον δίδε.

Σ. Σ. καὶ πάντα μετὰ τὴν μάνιταν νὰ λέγῃ τοῦτα κεῖνα.

Οὕτω καὶ ἐν τῇ παροιμίᾳ: πάντα νᾶν' ὁ μάστοράς μου, βγάξ' ὀχτὼ καὶ τρώγει δέκα.

Καθὼς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τὰ τοπικά καὶ τὰ χρονικά ἐπιρρήματα πολλάκις μετὰ γενικῆς (διαίρετικῆς) συντάσσονται, ὡς: ποῦ γῆς; οὐδαμοῦ γῆς. πηνίκα τῆς ἡμέρας (νυκτός); ὅψε τῆς ἡλικίας κτλ. = τοῖς: ἐν τίνι μέρει (τῆς) γῆς; — ἐν οὐδενὶ μέρει τ. γ. — Ἐν ποίᾳ ὥρᾳ τ. ἡμ.; κτλ., οὕτω καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ τὸ ποτέ ἐπ' ἐρωτήσεως καὶ μετ' ἀρνήσεως, ὡς: τὸν ἤκουσες ποτέ σου νὰ ὀμιλῇ; = κατὰ τίνα χρόνον τοῦ βίου σου. — ποτέ μου δὲν τὸν εἶδον καλοφορεμένο κτλ. Ἀπαντᾷ δ' ἡ σύνταξις αὕτη ἤδη παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Α. 71.

αὐτὸς ὄντων ἐμάθανεν ποτὲ δὲν ἐκτενίσθην.
κατὰ διάφορον γρ. ποτέ του οὐκ. ἔπειτα παρὰ Σ. Σ.
ποτέ της ἡ πολιτικὴ οὐκ εἶπεν μίαν ἀλήθεια.
Ἄλλα παλαιότερα παραδείγματα τοῦ ποτέ καί, καταχρηστικώτερον, τοῦ
πώποτε μετ' ἀρνητικοῦ μορίου ἀντὶ τοῦ οὐ(δέ)ποτε ἔστωσαν:
B. X. στ. οἷα οὐκ εὗρισκές ποτε εἰς σεαυτοῦ πατρίδα.
B. ἐπεὶ δ' ἐ φθόνος πώποτε οὐ θνήσκει εἰς ἀγῶνας.
Δ. Ζήνου Βατρ. 75.

ἐγὼ εἰς μάχαις ἔτυχα δὲν ἔφυγα ποτέ μου.
αὐτ. 169. δὲν ἤσουν κάλλιός μου ποτέ, 'ς τὴν γῆν νὰ πολεμήσης.
Περὶ τοῦ φορὰ χρονικῶς λαμβανομένου ἤδη ἐλέχθησαν τὰ δέοντα· ὁμοί-
ως περὶ τε τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς διττῆς χρήσεως τοῦ πῶ ἐν τοῖς οὐπῶ,
μήπω.

Τῶν δὲ λοιπῶν χρονικῶν ἐπιρρημάτων τὰ ἀξιολογώτερα εἶνε: ἀρχ.
νῦ(ν), νυνί. νεώτ. τώρα, τώρα δά, τώρης.

Τὸ μὲν νῦν, προελθόν, ὡς φαίνεται, κατὰ συναίρεσιν ἐκ τῆς οὐδε-
τέρας αἰτιατικῆς νέον (παλ. νεον, νεα-ν), καθὼς καὶ αὐτὸ τὸ νέον
πολλάκις φέρεται σχεδὸν τὸ ἐνεστώως σημαῖνον, π. χ. Ἰλ. Ω, 475. νέ-
ον ἀπέληγεν ἐδωδῆς. Ἡρόδ. Θ'. 26. καὶ τὸ παλαιὸν καὶ τὸ νέον κ.
ἀλλ., ἐκ τῆς νεωτέρας γλώσσης ἐξέλιπε μέχρις ὀλίγων τυπικῶν φρά-
σεων: ὁ νῦν Πατριάρχης. — ὁ νῦν Ἀντιοχείας (Σμύρνης) κ.λ. καὶ
νῦν καὶ αἰεὶ κτλ. Ἀντ' αὐτοῦ συνηθέστατον εἶνε τὸ τώρα (ἢ κυρίως
τώρα). Προῆλθε δὲ τοῦτο κατὰ κράσιν ἐκ τοῦ: τῇ ὥρᾳ = ταύτῃ τῇ
ὥρᾳ = τούτῳ τῷ μορίῳ τοῦ χρόνου = νῦν. Καὶ ἡ μὲν φράσις πλη-
ρεστέρα ἀπαντᾷ ἤδη παρὰ Δανιὴλ Γ'. 6. καὶ δὲ ἂν μὴ πεσὼν προσκυ-
νήσῃ, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐμβληθήσεται εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν και-
ομένην = αὐτίκα, πάραυτα, τῶρ' ἀμέσως. Πρβλ. αὐτ. 15. καὶ Ε'. 5.
ἔπειτα παρὰ Γ. Κεδρηνῷ Β'. σλ. 15, 22. λαβέτω γυναῖκα τῇ ὥρᾳ ταύ-
τῃ. Τὸ δὲ συγκεκραμένον τώρα τὸ πρῶτον, ὅσον γνωρίζω, παρὰ Α.
Κομνηνῷ στ. 454.

εἶχα καὶ ἄλλα τίποτις τώρα διὰ νὰ σὲ γράψω.

ἔπειτα παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ B. X. στ. 146. 211. καὶ μετὰ τῆς ἀπὸ στ.
ἐδέσποζές το τὸ βεργίν, γίνωσκε ἀπὸ τώρα.

Ἄν δ' ἡ παρὰ τε τούτῳ καὶ παρ' ἄλλοις συγχρόνοις τε καὶ τι μεταγε-
νεστέροις δημοτικοῖς συγγραφεῦσι χρήσις τοῦ νῦν εἶνε ἀκόμη λείψα-
νον τῆς παλαιᾶς συνηθείας ἢ εἰς τὸν ἀρχαϊσμόν των ἀποδοτέχ, δὲν

εἶνε εὐδηλον. π. χ. παρὰ τῷ B. X. στ.

καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν βυθίζονται, οὐκ ἔμπορῶ καὶ ὅλως.

Ἐκ τοῦ ὀνόματος ὥρα κατὰ διαφόρους ἐμπροθέτους ἢ ἀπροθέτους
πτώσεις προῆλθαν καὶ ἄλλα ἐπιρρήματα ἢ ἐπιρρηματικαὶ φράσεις, ὡς:
τῆς ὥρας Διοδώρ. Σικελ. ΙΘ'. 32 = κατὰ τὴν προσήκουσαν ὥραν (τὸν
προσῆκ. καιρόν). αὐτῆς ὥρας Πλουτ. Ἠθικ. σλ. 239. b. = τῇ αὐτῇ
ὥρᾳ, αὐτίκα. Τοιαύτη καὶ ἡ νεωτέρα: τῆς ὥρας = (παρ)αὐτίκα, εὐ-
θύς, π. χ. παρὰ τῷ B. X. στ.

τότε τῆς ὥρας παρευθὺς ὑπάρχει ἡ Φαιδροκάζα.
πολλῆς ὥρας (= ὅψε τῆς ἡμέρας) Πολυβ. Ε'. 8, 3 καὶ ἄλλαι. Ἀντί-
θετος δὲ πῶς τῇ τελευταίᾳ εἶνε ἡ νεωτέρα: ἀπὸ Ἰλιν(ν) ὥρα(ν) =
ἄρτι, πρὸ ὀλίγου, ἔπειτα: ἐν ὥρᾳ (= ἐν τῇ προσηκούσῃ ὥρᾳ, ἐν εὐ-
θέτῳ καιρῷ κ.λ.) Πινδάρου Ὀλ. 5'. 28. (47): πρὸς Πιτάναν — — —
δεὶ σήμερόν μ' ἐλθεῖν ἐν ὥρᾳ. Ἀριστοφ. Νεφ. 1117. Σφην. 242. Ἐκ-
κλησ. 395: οὕτως ἐν ὥρᾳ (= τόσον ἐνωρῆς). Ξενοφ. Οἶκον. Ε'. 4.
τοὺς δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ γεωργοῦντας ἀνδρίζει πρῶτ' ἐγείρουσα καὶ πο-
ρεύεσθαι σφοδρῶς ἀναγκάζουσα· καὶ γὰρ ἐν τῷ χώρῳ καὶ ἐν τῷ ἄστει
αἰεὶ ἐν ὥρᾳ αἰ ἐπικαιριώταται πράξεις εἰσὶν = ἐν πρωῒνῃ ὥρᾳ τ. 3.
ἐνωρῆς. Κ'. 16. Θεοκρ. ΚΑ. 40. Πολυβ. Α. 12. 12'. 9. 1Η'. 2. Πλουτ.
Μαρκ. 20, 4 κ. ἄλλ. — ὥρασις καὶ ὥραις (= εἰς τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ
(ἑαυτοῦ) καιρόν, 'ς ταῖς ὥραις του) Ἀριστοφ. Λυσιστρ. 301. 1027.
Λουκ. Θεῶν διαλ. 5'. — π. ὀρχήσ. 5 κ. ἄλλ. — τὴν ὥραν (= τὴν
προσῆκουσαν, κατάλληλον, ὥραν) Ἡρόδ. Β'. 2. Ξενοφ. Οἶκ. Κ'. 16. —
Τὸ δὲ νεώτερον ἐπίρρημα ἐνωρῆς (= 1) ἐγκαίρως — 2) ἐν πρωῒνῃ ὥ-
ρᾳ — 3) ταχύ, πρῶτ' ἀντιθέτως πρὸς τὸ ὅψε προῆλθεν ἢ ἐκ τῆς ἐν
ὥρης (λίολ. — ἐν ὥραις) ἢ πιθανώτερον ἐκ τῆς: ἐν ὥρῃ (ἰων. = ἐν
ὥρᾳ), κατὰ σύνθεσιν καὶ ὑποβιβασμὸν τοῦ τόνου, διότι ἐξ ὀνόματος
ἀπέβη ἐπίρρημα, ἐνωρῇ καὶ μετὰ τοῦ προσχηματισμοῦ ς, πολλοῖς
ἐπιρρήμασι συνήθους, (ὡς ποτές, τότες κ.λ.) ἐνωρῆς. — Τέλος ἡ φρά-
σις πρὸς ὥραν (= ἐπὶ τινι (ὀλίγον) χρόνῳ). Κ. Δ. Β'. Κορινθ. Ζ'. 8.
βλέπω γάρ, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς.
συνήθης δὲ καὶ σήμερον: ἦλθε πρὸς ὥρα(ν) κτλ. ἐντεῦθεν παρήχθη
καὶ τὸ ἐπίθετον προσωρινός (= πρόσκαιρος) καὶ τὸ ἐπίρρ. προσωρι-
νῶς (καθομ. προσωρινά) = πρὸς καιρόν, ἐπ' ὀλίγον χρόνον. — Ἡ δὲ
καθομιλ. φρ. διὰ τὴν ὥρα(ν) σημαίνει διὰ τὴν παροῦσαν ὥραν, κα-
τὰ τὸ παρόν.

Ἐκ τοῦ ὥρα σύγκεινται καὶ τὰ καθομ. ἐπιρρήματα ἐξώρα (= ἔξω

τῆς ὥρας, τοῦ προσήκοντος καιροῦ, ἀκαίρως), ὡς ὄνομα παρὰ Σοφ. Ἠλ. 648. φερόμενον, καὶ ἑώρας (= ἐξ ὥρας), πρόωρα (= πρὸ τῆς ὥρας, πρὸ τοῦ προσήκοντος καιροῦ κ.τ.τ.), ἐνικῶς πρόωρον ἐν τοῖς Λουκιανείοις Ἑρώσιν 24 ἀπαντῶν, καὶ πάρωρα (= παρὰ τὴν ὥραν, ὀψέ, ἀργά), ἥδη ἐν Ἀνθολ. IB'. 199. καὶ παρὰ Κικέρωνι πρὸς Ἀττ. 10, 12. πάρωρα πλευστέον. ἄρτι, ἀρτίως (δωρ. ἀρμοῖ ἢ ἀρμοῖ) = 1) τῶρα δά, ἴσα ἴσα τῶρα. 2) πρὸ δλίγου, δημ. ἀπὸ λίγη ὥρα. 3) (μεταγενεστ.) μετ' δλίγον, 4) εὐθύς (ἐν γένει) καὶ μόλις, συνήθως μετὰ τοῦ καί: ἄρτι — καὶ = μόλις — καί, δημ. ὅτι — καί. Παραδείγματα: 1) Πινδ. Πυθ. Δ'. 157 κεξ.

— — ἀλλ' ἥδη με γηραιὸν μέρος ἡλικίας

ἀμφιπολεῖ σὸν δ' ἄνθος ἥβας ἄρτι κυμαίνει

ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πάλαι: ἄρτι δὲ ἥκεις ἢ πάλαι; Πλάτ. Κρίτ. 43. a. Περβλ. Ξενοφ. Ἀπολ. 27. Ἰσοκρατ. Πανηγ. §. 178. μετὰ τοῦ νῦν καὶ νυνί (= τῶρα δά, τῶρα ἴσα ἴσα) Πλατ. Πολιτ. σλ. 291. a. b. Μέν. 85 c. Ἀριστοφ. Λυσ. 1008. καὶ ἀπλῶς νῦν (τῶρα) παρὰ Θεοκρ. ΚΓ'. 26 καὶ Ἰωσ. ἀρχ. Β'. 12. ἄρτι καὶ πρῶην = σήμερον καὶ χθές. 2) Λουκ. Ἐνυπν. 1. ἄρτι μὲν ἐπεπαύμην κτλ. Πλατ. Ἀλκιβ. Α. σλ. 127. c. 130. d. — 3) Ἀππιαν. Μιθριδ. 69. Κ. Δ. ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγότα κ.τ.λ.

4) Εὐρ. Φοιν. 1160. = εὐθύς. ἄρτι ἀπείργαστο τὸ ἄσμα καὶ ἀπῆλθεν = μόλις (ὅτι) εἶχε τελειώσῃ τὸ ἄσμα καὶ (εὐθύς) ἔφυγε. Καὶ τὸ ἄρτι (ἄρ-τι), ἐκ τῆς ῥ. ἄρ, ὅθεν καὶ ἄρ-ἄρ-ισκε, ἄρ-μενος, ἄρ-ηρ-ό-τες, ἄρ-θ-ρον, ἄρ-τύω, ἄρ-θ-μός, ἄρ-ι-θ-μός, ἄρ-μός, ἀρμόζω, ἄρ-τιος κ.τ.τ. σημαίνει τι συνηρτημένον, συναφές καὶ προσεχές (μετὰ τῆς παρασημασίας τοῦ ἀπειργασμένου, τελείου, ἀρτίου). Ἐντεῦθεν εὐκόλως προέκυψαν πᾶσαι αἱ εἰρημέναι χρονικαὶ σημασίαι. Τὸ δὲ δωρ. ἀρμοῖ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ δοτικὴ (τοπικὴ) τοῦ συγγενοῦς ἀρμός. Τῶν δ' ἀντιστοίχων νεωτέρων ὄρων οἱ μὲν λοιποὶ εἶνε σαφεῖς, τὸ δ' ὅτι ἢ εἶνέ τις ἰδίᾳ προφορὰ τοῦ ὅτε, ἐνταῦθα συνωνύμως τῷ: ὡς, ὡς τάχιστα, λαμβανομένου, ἢ αὐτὸ τὸ (εἰδικὸν καὶ αἰτιολ.) μόριον ὅτι, συνωνύμως τῷ καὶ ἄλλως συνωνύμῳ του καὶ συγγενεῖ, ὡς (= εὐθύς καθὼς) ἐκλαμβανόμενον. — Τὸ ἀπάρτι ἢ ἀπ' ἄρτι φέρεται ἐνίοτε καὶ παρὰ τοῖς ἀπὸ Κομνηνοῦ δημοτ. στιχουργοῖς = τῷ νῦν δὴ, τῶρα πλέον. π. χ. Α. Κομν. στ. 468.

Λοιπὸν ἀπ' ἄρτι τὴν γραφὴν σχολάζω ταῦτα λέγειν.

Β. Χ. ἐνέπλεξε καὶ ἠγάπησε νὰ τοῦ τὴν δώσω ἀπ' ἄρτι.

Β. ἐγὼ δ' ἀπάρτι λύσω σου τὰ δεσμὰ καὶ ταῖς βούλλαις. Συνωνύμως τῷ ἀπάρτι ἀπαντᾷ π. χ. παρὰ Σ. Σ. καὶ τὸ ἐδάρτι (= ἡ-δη ἄρτι, τ. ἔ. ἥδη νῦν, τῶρα πλέον).

ἐδάρτ' ἐσύραν τὸ σχοινί, ἐδήσασι τὰ χέρια.

Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ἐδάρτι εἶνε τὸ ἐδὰ (ἐνίοτε καὶ ἔδα προφερόμενον τῶρα), ὅπερ φαίνεται, ὅτι εἶνε ταῦτὸν τῷ ἥδη, ἐκ τοῦ ἡ (= ἐ, οἶον καὶ ἐν τοῖς ἐκεῖνος, ἐταῦτος, ἐμέ, ἐσύ, ἢ ἡ = ση ἀντων. δεικτ. ;) καὶ τοῦ δῆ, δωρ. καὶ καθομ. δά. Ἀπαντᾷ δὲ τὸ ἐδὰ συνων. τῷ ἥδη παρὰ Σ. Σ.

ὄλαις ἐδὰ σπαστρεύεσθε, ὄλαις εὐμορφωθῆτε,

καὶ ἀμέτ' ἐδὰ ὅς τὰ σπήτια σας κ' αὐρίον μαζωχθῆτε.

Πρίν, προτοῦ (Αἰσχ. Ἀγ. 1163), πρῶην (δωρ. πρῶαν), πρότερον, πρίν ἢ — πρίν, προτοῦ, πρῶην, πρωτότερα, πριχοῦ (ἢ πρίχ οὔ).

Καθὼς τὸ πρότερον, οὕτω καὶ τὰ πρίν καὶ πρῶην φαίνονται ὅτι εἶνε ἀπηρχαιωμένοι αἰτιατικαί, ἐκεῖνο μὲν ἐκ τοῦ πρα: πρὰν (δωρ) — πρίν, τὸ δὲ πρῶην ἐκ τοῦ πρωτα: πρωτᾶν — πρῶαν καὶ ἰων. πρῶην. Ἀμφότερα διασώζει ἡ νεωτέρα γλῶσσα, συχνότερον μὲν μεταχειριζομένη τὸ πρίν, σπανιώτερον δὲ καὶ μόνον τυπικῶς τὸ πρῶην, ὡς ὁ πρῶην Οὐγγροβλαχίας, ὁ πρῶην Ἀλεξανδρείας κτλ. Ἀντὶ δὲ τοῦ πρότερον τὴν πληθ. αἰτ. πρωτότερα τοῦ πρωτότερος ἐκ τοῦ πρωταίτερος, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐλέχθη. — Περὶ δὲ τῆς ἐν τοῖς τοιούτοις μεταβολῆς τοῦ ἀριθμοῦ κατωτέρω θὰ γείνη λόγος. — Τὸ δὲ καθομ. πριχοῦ σύγκειται ἐκ τῶν πρίν οὔ « Καθὼς τὸ ἕως καὶ μέχρις προσλαμβάνουν τὸ χρονικὸν οὔ: ἕως οὔ μέχρις οὔ (χρόνου), ὁμοίως καὶ τὸ πρίν εὐλόγως δύναται νὰ λέγεται καὶ πρίν οὔ (ἡγουν πρίν τοῦ χρόνου οὔ), τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ αὐτὸ καὶ τὸ πρίν ὅτε τοῦ ποιητοῦ (Ὀδυσσ. Δ, 477).

Πρίν γ' ὅτ' ἂν Αἰγύπτιοι, διῖπετέες ποταμοῖο

αὐτὶς ὕδωρ ἔλθῃς, — — —

ὡς καὶ νὰ ἔλεγεν: ἕως οὔ νὰ ἔλθῃς ἢ πριχοῦ νὰ ἔλθῃς. καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς (Ἰμν. εἰς Δήμητρα 94).

οὐδέ τις ἀνδρῶν

εἰς ορόων γίγνωσκε, βυθίζωνων τε γυναικῶν,

πρίν γ' ὅτε δὴ Κελεοῖο δαίφρονος ἵκετο δῶμα.

ἡγουν: κἀνεῖς δὲν τὴν ἐγνώρισε πριχοῦ ἔλθῃ (ἢ ἕως οὔ ἔλθεν) εἰς τοῦ Κελεοῦ τὸν οἶκον. ὅπως ἂν ἦνε τὸ πριχοῦ, δὲν πρέπει νὰ καταφρονηθῇ ὡς βάροβαρον. » Κορ. Ἀτ. Β'. 311. Τὸ δὲ χ' προῆλθεν ἢ ἐκ τοῦ δασέος πνεύματος τοῦ οὔ = *Ηου* κατ' ἀποσκλήρυνσιν, ἢ ἐκ τοῦ γ' τοῦ πρίν γ' οὔ κατὰ δάσυνσιν. Ἀπαντᾷ δὲ τὸ πριχοῦ ἥδη παρ' Α. Κομνηνῷ στ.

362: ἐμπρόδραμε καὶ δὸς τοὺς το, πριχοῦ σε τὸ ζητήσουν.

ἔπειτα παρὰ τῷ Γεωργίλλῃ Θ. Ρ. στ:

τὸ πῶς αὐτὸς νὰ πορευθῇ πριχοῦ νὰμπῇ ἔς τὸν τάφον.

Σ. Σ. ἔς τὴν ἀρχὴν τὴν πολιτικὴν, πριχοῦ τὴν ἐγνωρίσουν,

ὅλοι τὴν ἐξετρέχουσιν, ὡς διὰ νὰ τὴν χαρίσουν.

ὑστερον, εἶτα, ἔπειτα (δωρ. καὶ ἰων. ἔπειτεν) — ὕστερα καὶ ὑστερώ-
τερα, ὑστερης, ἔπειτα.

Τὰ μὲν ὑστερον, ὕστερα καὶ ὑστερώτερα εἶνε αἰτιατικαὶ τῶν ὑστε-
ρος, ὑστερώτερος (συγκρ. ἐκ συγκριτικοῦ, ὡς τὰ: χειρότερος, καλλί-
τερος κ.τ.δμ.), τὸ δὲ ὑστερης φαίνεται ὅτι εἶνε πληθ. δοτ. ὑστεραις
καὶ αἰολ. ὑστερης (ἀντὶ ὑστέραις) τοῦ ὑστερος. Τὸ δὲ εἶτα φαίνεται
διαιρετέον εἶ-τα· καὶ τὸ μὲν τα εἶνε τὸ σύνηθες χρονικὸν ἐπίθεμα τῶν
αἰολ. πότα, ὅτα, ἄλλοτα, ἐτέρωτα. τί δ' εἶνε τὸ εἶ;

Πάλιν, αὖ, αὖθις. πάλιν αὖθις — | πάλιν, πάλε· μέτα (κατὰ δι-
μεταῦθις. | ἄλ. μάτα) πάλιν.

Ὁ καθομιλούμενος τύπος πάλε προφανῶς προῆλθεν ἐκ τοῦ (μεταγε-
νεστέρου ποιητικοῦ) πάλι, ἀπαντᾷ δὲ ἤδη παρὰ Πτωχοπροδρομῷ Β.
248 μακάρι νὰ ταῖς εὔρισκα καὶ πάλε κ' ἐτρωγά ταις.

ἔπειτα ἐν τῷ ἄσματι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως:

πάλε μὲ χρόνους μὲ καιροῦς, πάλε ἴδικά σας εἶνε.

εὐθύς, (παρ)αὐτίκα, παραχρῆμα. | εὐθύς (προφ. καὶ εὐτὺς) καὶ πα-
ρενθύς.

πάραυτα. αἴφνης, ἐξαπίνης, ἐξαί- | πάραυτα, μόναυτα (Β. Χ. στ.),
φνης, αἰφνιδίως. | ἑξαφνα.

Περὶ μὲν τοῦ ἀμφιβόλου τύπου τοῦ εὐθύς ἤδη ἀνωτέρω ἐλέχθη· τὸ
δὲ αὐτίκα ἔχει τὸ αὐτὸ ἐπίθεμα, ὅπερ καὶ τὰ: πηνίκα, τηνίκα κ.λ.
παρὰ τὸ ν, ὥστε τὸ πληρὲς θὰ ἦτο: αὐτηνίκα, ὅθεν κατὰ συγκοπὴν
αὐτίκα. Τὸ δὲ σύνθ. παραυτίκα ἀπαντᾷ παρὰ πρῶτῳ τῷ Αἰσχύλῳ
Ἰκετίδ. 737. Τὰ δὲ παραχρῆμα, πάραυτα προῆλθαν ἐκ τῶν συντε-
ταγμένων φράσεων: παρὰ χρῆμα τ. ἔ. παρὰ τὸ χρῆμα (εὐθύς, ἀμέ-
σως), παρ' αὐτά (τὰ πράγματα). Ἀπαντᾷ δὲ τὸ μὲν παραχρῆμα ἤδη
παρ' Ἡροδότῳ Ζ'. 150, τὸ δὲ πάραυτα παρ' Αἰσχύλῳ Ἀγαμ. 737,
ὅπου παραυτὰ τονίζομενον συνήθως, ὀρθότερον μετετόνισεν ὁ Her-
mann. πάραυτα, εἰς τὸν νῦν τονισμὸν ἀποβλέψας. Παρὰ δὲ τοῖς ὑ-
στερον ἀπέβη συνηθέστερον π. χ. Δημοσθ. κ. Ἀριστοκρ. §. 157. Πο-
λυβ. Δ'. 32. ΚΔ'. 5. κ. ἄλλ. ἐνθα συνήθως ἐν συντάξει φέρεται παρ'
αὐτά. Χαριτ. Ε. 3. Δουκ. Ἐρωτ. 33. Σωκρατ. ἐπιστ. ιά. ἔπειτα τετα-

νισμένον ὡς σήμερον φέρεται παρὰ Κωνστ. τ. Πορφ. Ἐκθασ. 174, 7.
καὶ πάραυτα ἄρχονται τὰ τροπάρια τῆς λιτῆς. Τὸ δὲ παρενθύς (=
εὐθύς) εἶνε καὶ αὐτὸ ὑστερογενές, φερόμενον, ὡς φαίνεται, τὸ πρῶτον
παρὰ Δίῳ τ. Κασσίῳ ΕΓ'. 19. ἔπειτα παρὰ Πρίσκῳ τῷ Πανίτῃ 150,
7. — Τῶν δ' αἴφνης, ἐξαίφνης κ.τ.δμ. ἡ κοινὴ ἀρχὴ φαίνεται, ὅτι εἶ-
νε τὸ ἀπηρχαιωμένον ἐπίθετον ἀπινός (= ἀπινός = ὁ ἀποθεν [ἀ-
προσδοκῆτως, ἀπρογνώστως] ἐρχόμενος ἢ ἀπο ὧν καὶ μὴ προσδοκῆτος
κ.τ.τ.). Ἐκ τούτου πρῶτον μὲν συνετάχθη ἡ φρ. ἐξ ἀπινῆς, ὕστερον
δὲ συνετέθη (ἀνεβιβάσθη δὲ καὶ ὁ τόνος) τό: ἐξαπίνης, ὅπερ ἤδη παρ'
Ὀμήρῳ ἀπαντᾷ. Κατὰ δὲ τοῦτο ἡ κατ' εὐθείαν ἐκ τοῦ ἀπλοῦ ἀπινός
συνετέθη τὸ ἄπαξ παρ' Ἰπποκράτει (σλ. 517, 19) ἀπαντῶν ἐξάπινον
καὶ τὸ μεταγενέστερον (παρ' Ἰαμβλίχῳ προτρ. 20. σχολ. τ. Ἀριστο-
φάνους καὶ Κ. Δ) ἐξάπινα· ἐκ τῶν ἀπίνης καὶ ἐξαπίνης κατὰ μετα-
πήδησιν τοῦ ι πρὸ τοῦ π καὶ τούτου ἕνεκα δάσυνσιν τοῦ π προῆλθον
τά: αἴφνης καὶ ἐξαίφνης· τοῦτο μὲν ὀργανικώτερον ἐσχηματισμένον,
ἤδη ἐν Ἰλ. Ρ, 738 κ. ἄλλ., ἐκεῖνο δὲ, ἀνοργανώτερον ἐξ αὐτοῦ τοῦ
ἐξαίφνης κατ' ἀφαίρεσιν, παρὰ πρῶτοις τοῖς Ἀλεξανδρινοῖς ἀπαντῶν.
Ἐκ δὲ τούτων ἔπειτα παρήχθησαν τὰ ἐπίθ. καὶ ἐπιρρημ. αἰφνιδίως,
αἰφνιδίως, αἰφνηδὰ, αἰφνηδόν, αἰφνηδῆς, αἴφνης καὶ ἐξαφνιδίως
(Πλατ. Κρατ. 414. α.) τὰ πλεῖστα μεταγενέστερα. Ἐκ τοῦ θέμ. ἀπινο
κατὰ συγκοπὴν τοῦ ι καὶ δάσυνσιν τοῦ π ἐσχηματίσθη τὸ ἄφνω (ἐπικ.
ἀδέσπ. 710.) καὶ ἐντεῦθεν τὸ ἄφνω (Θουκ. Δ'. 104. Ζ'. 37) καὶ τέλος
τὸ καθομιλ. ἑξαφνα.

Σήμερον (δωρ. σήμερον) τήμερον καὶ | σήμερον, σήμερα, σήμερης
τήμερα (Ἀριστοφάνους Ἀποσπ. 294. πα- | ρὰ Σουΐδα λέξει τήμερος).

αὐτῆμαρ (ἐπικ.) αὐθημερόν | ἀνήμερα, τὴν ἴδιαν ἡμέρα(ν).

ἅπαντα ταῦτα εἶνε αἰτιατικαὶ ἐκτὸς τοῦ σήμερης. καὶ τὸ μὲν σήμερον
σύγκειται ἐκ τοῦ δεικτικοῦ θέματος σα καὶ τοῦ ὀνοματ. θέμ. ἡμερο
(ἄμερο — ἄμαρ), τὸ δὲ τήμερον (ἄττ.) ἀντὶ τοῦ σα ἔχει τὸ ἐπίσης
δεικτικὸν τα. Τὸ δὲ Ἀριστοφ. τήμερα καὶ τὸ καθομ. σήμερα εἶνε πληθ.
αἰτιατικαὶ ἀντὶ τῆς ἀρχαίας ἐνικῆς κατὰ τάς: πρῶτα, ὕστερα, ταχύ-
τερα ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων πεζοτέρων πρῶτον, ὕστερον, ταχύτερον
κ.λ. Τὸ δὲ σήμερης (ἢ σήμερης) φαίνεται ἐκ τῆς δοτ. σήμεραις (ὃ ἐ.
σημέραις = ταύταις (ἢ ταῖς δε) ταῖς ἡμέραις) προσελθόν. — Τὰ αὐ-
τῆμαρ καὶ αὐθημερόν σύγκεινται ἐκ τοῦ θέμ. αὐτ(ο) καὶ τῶν ἡμαρ
καὶ ἡμερο. Τὸ δὲ ἀνήμερα = τῷ ἐνήμερα ὃ ἐ. ἐν ἀντιτῇ τῇ ἡμέρᾳ,

π. χ. ἀνήμερα τοῦ Πάσχα (τῆς Παναγίας κτλ.). Περὶ τοῦ ἀν ἀντὶ ἐν
πρῶλ. τὰ ἀντάμα = ἐντάμα (ἐν τῷ ἅμα), ἀγνάντια = ἐνάντια κ.τ.τ.
αὔριον· μεταύριον — | αὔριο(ν) καὶ αὔρι· μεθαύριο(ν)
ἐρη, εἰς ἐρην, ἐρρηφι. | (τὸ) ταχύ.

Τὸ αὔριον εἶνε αἰτιατική τοῦ ἀπρηχαιωμένου ἐπιθέτου αὔριος· τοῦ-
το δὲ φαίνεται παρηγμένον ἐκ τοῦ αὔρα, ὅπερ, διάφορον ὄν τοῦ αὔρα
= πνοή, ἅρ (ἐκ τοῦ AF va), εἶνε ταύτὸν τῷ λατιν. aur-o-ra ἀντὶ
τοῦ aus-o-ra ἐκ τῆς ῥ. aus — afs — vas λάμπειν, φέγγειν· καίειν,
καίεσθαι. Καὶ ἐν τῷ ὑποτιθεμένῳ ἑλληνικῷ αὔρα (= ἡώς, πρωῒ) καὶ
ἐν τῷ λατιν. aurora, καθὼς καὶ ἐν τοῖς συγγενέσιν ἡέριος (κυρ. ἡέ-
ριος ἐκ τοῦ ἄF-ε-σ-ιο-ς) = πρωῒνός καὶ ἡρι (ἴσως ἐκ τοῦ ἄFεσι, ἄσει,
ἡσι = τὸ πρωῒ) τὸ ς τῆς ῥ. αὐς — Fac μεταξὺ δύο φωνηέντων εἰς ρ
ἀπεσκληρύνθη, ὅπερ σπανιώτερον μὲν εἶνε ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, συ-
νηθέστερον δ' ἐν τῇ Τζακωνικῇ, συνηθέστατον δ' ἐν τῇ λατινικῇ. αὔ-
ριον λοιπὸν ἐτυμολογικῶς ἡέριον, πρωῒνόν σημαίνει. ἐντεῦθεν μετε-
φέρθη εἰς τὸ πρωῒ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας καὶ δὴ καὶ εἰς ὅλην τὴν ἐπι-
οῦσαν. — Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἀφ' οὗ τὸ
ταχύ δι' εὐκαταλήπτους λόγους κατήντησεν εἰς τὴν σημασίαν πρωῒ,
ὥς τὸ ἀντίθετον βραδὺ εἰς τὴν τῆς ἐσπέρας, ἐντεῦθεν μετεφέρθη εἰς
τὴν τῆς ἐπιούσης πρωῒας (αὔριον τὸ πρωῒ) καὶ δὴ καὶ ὅλης τῆς ἐπι-
οῦσης ἡμέρας (αὔριον). ὁμοίως μετεφέρθη καὶ τὸ σύστοιχον ὄνομα ἡ-
ὥς ἡ ἑως. καὶ τὸ μὲν ἡὥς συνωνύμως τῷ αὔριον φέρεται ἐν τῷ Ἰλ. Θ,
470. ἡοὺς δὲ καὶ μᾶλλον ὑπερμενέα Κρονίωνα
ὄψεαι κτλ.

τὸ δὲ ἑως ὑπὸ τὸν τύπον ἑωθεν ἐν Πλατ. Θεαιτήτῳ ἐν τῷ τέλει: ἑω-
θεν δέ, ὦ Θεόδωρε, δεῦρο πάλιν ἀπαντῶμεν. « Παρόμοια καὶ ἡ εἰς
πολλὰ ἑλληνίζουσα νῦν Γερμανῶν γλῶσσα μεταχειρίζεται τὸ morgen
(πρωῒ) ἀντὶ τοῦ αὔριον· αὐτὸ τῶν Γάλλων τὸ σύνθετον demain, ὡς
καὶ τῶν Ἰταλῶν τὸ dimane ἐπλάσθη ἀπὸ τὸ 'Ρωμ. de mane. » Κορ.
'Ατ. Δ' 591. Ἀντίθετον πορείαν ἐπορεύθη τὸ ὄψέ, καθὼς κατωτέρω θά
ἴδωμεν. — Τὸ μεταύριον εἶνε μεταγενέστερον, ἐν οὐδενὶ τῶν πρὸ Ἀλε-
ξάνδρου μνημείων τῆς γλώσσης ἀπαντῶν· φαίνεται δ' ὅτι ἐν τινι δια-
λέκτῳ καὶ μεθαύριον ἐλέγετο, τοῦ δασέος ἀναπτυχθέντος ἐκ τοῦ F
τοῦ ἐν ἀρχῇ τῆς ῥίζης vas (ὑστερον· αὐς)· διότι ἡ λέξις οὕτως ἐψηφθε-
τημένη φέρεται ἐπὶ τινος ἐν Βερολίῳ ψηφθετήματος τῆς κάτω Ἰτα-
λίας. Παλαιότερον δ' ἀντὶ τοῦ μεταύριον ἦσαν συνήθη τά: ἐρη, εἰς
ἐρην ('Αριστοφ. Ἀχ. 172. 617) καὶ παρ' Ἡσιόδῳ ἐς τ' αὔριον, ἐς τ'

ἐρρηφι (Ἡσιόδ. Ἔργ. 408). Τὸ δὲ αὔρι ἐκ τοῦ αὔρι(ον) ἀπαντᾷ παρὰ
Σ. Σ. στ. καὶ πρὶν ν' ἀφήσῃ λέγω τον· ἄλλον γυρεύει ναῦρη
τὸν ἕνα νᾶχη σήμερον, τὸν ἄλλον νᾶχη αὔρι.

(ἐ)χθές. πρώην ἢ τρίτην ταύτην | (ἐ)χτές· (ἐ)προχτές ἢ
ἡμέραν. — τετάρτην ταύτην ἡμέραν | προχθές — ἀντίπροχθές.

Τοῦ χθές τὸ κύριον θέμα εἶνε χιας, ὡς δῆλον ἐκ τῶν συγγενῶν: hyas
(σκρ.) χθές, heri (ἐκ τοῦ hesi λατιν.), ges-turn (γερμ.). Ἐκ τοῦ χιας ἡ
ἀποσκληρύνσει τοῦ j εἰς τ, ὡς καὶ ἐν τοῖς: τύπτω, κλέπτω, ῥάπτω
κ.λ. ἐκ τῶν τύπῳ, κλέπῳ, ῥάφῳ κ.λ. ἡ συγκοπὴ μὲν αὐτοῦ ἐπενθέ-
σει δὲ τοῦ τ προήλθε τὸ χτές, ὅθεν ὕστερον κατὰ συμπνευματισμὸν
χθές, καὶ μετὰ τοῦ ἀργοῦ προθέματος ἐχθές. Τὸ δὲ προχθές εἶνε με-
ταγενέστερον, τὸ πρῶτον παρὰ τῷ σχολιαστῇ τοῦ Φιλοστράτου Ἡρώ
σλ. 578 (Boissonade), πρόχθες τονισμένον. Ἀκόμη νεώτε-
ρον εἶνε τὸ ἀντίπροχθές, ἐνθα ἡ ἀντὶ προτεροχρονίας ἔννοιαν ἔχει, ὡς
ἡ λατιν. ante· τὴν ἐναντίον δ' ἐν τῷ πολλαχοῦ συνήθει ἀντιμεθαύριον.
Σῆτες, τῆτες (ἀττ.). πέρυτι(ς) ὄωρ. | (ἐ)φέτος, πέρ(υ)σι.
πέρυσι(ν), προπέρυσιν. ἐς νέωτα, | προπέρ(υ)σι, τοῦ χρόνου.
ἐς ὥρας.

Τὰ σῆτες καὶ τῆτες σύγκεινται ἐκ τῶν δεικτ. θεμάτων σα, τα καὶ
τοῦ ἔτες (= ἔτος)· σημαίνουσιν ἄρα = τοῦτο (τόδε) τὸ ἔτος. Τὸ δ' ἐ-
φέτος « ἀπὸ τὸ ἐπέτος ἡγουν ἐπ' ἔτος, ἢ ἐφ' ἔτος· διότι τὸ ἔτος ἐδα-
συνετο παλαιά, ἂν καὶ ὁ ἑτυμολόγος (σλ. 354) τὸ καταδικάζει, λέ-
γων· « ἐπέτειον ἐπὶ τοῦ νῦν ἔτους. ἔπετος γὰρ δεῖ λέγεσθαι τὸν ἐνε-
στῶτα καιρὸν, οὐχὶ διὰ τοῦ φ, ἀλλὰ διὰ τοῦ π, ὡς φησι Πίνδαρος κτλ.
Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Σουίδας προσθέτων, « καὶ ἐπέτειος, ὁ κατ' ἔτος γινό-
μενος. » ἔπετος λοιπὸν κατὰ τὸν Πίνδαρον (ἂν καὶ σήμερον ἡ λέξις
δὲν εὐρίσκεται εἰς αὐτὸν) ἢ ἔφετος ἦτον ἐπίθετον συνώνυμον τοῦ ἐπέ-
τειος (annuel). Ἀπὸ τὸ ἐφέτος ἔχομεν καὶ παράγωγον ἐπίθετον ἐφετι-
νός (de cette année), τητινός ἑλλ. » Κορ. Ἀτ. Δ'. 150. Τὸ μὲν ἐπ'
ἔτος ἢ ἐπέτος (= τῆτες) φέρεται ἤδη παρὰ Βαβρίῳ μύθ. 89, 5 καὶ
Πέτρῳ τῷ Ἀλεξανδρείας ἐν τ. Πασχ. Χρονικοῖς σλ. 7 (Bonn): « οἱ
γὰρ νῦν πρὸ ἰσημερίας αὐτὸ ποιοῦσι πάνυ ἀμελῶς καὶ κατεσφαλμένως,
ἀγνοοῦντες, ὥςπερ οὖν καὶ ἐπ' ἔτος (ἴσως γρ. ἐπέτος) ἐποίησαν, ὡς καὶ
αὐτὸς συνομολογῶν ἐν τούτοις γράφει. » Ἡ δὲ δάσυνσις τοῦ ἐφέτος
προήλθεν ἐκ τοῦ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτος F, ὅπερ καὶ ῥητῶς μαρτυρεῖται διὰ
τῶν αἰολικῶν Fέτσα (ἐπιγρ. Ἡλείας C. I. no. 44), Fέτια, Fικατι-

Ἐτίες (βοιωτικῶν ἐπιγρ. C. I. 1569 a. III καὶ 1575) καὶ ἐν τοῖς Ἡρακλεωτικοῖς Πίναξι πολλάκις, καὶ ἐκ τῶν συγγενῶν *vatsava-s* (σκρ. ἔτος), *vetus* (λατιν. παλαιός) ἐπικυρώνεται. Ἡ ἀρχαία λοιπὸν ῥίζα ἦτο *vat*. Ἐντεῦθεν ἔγινε πρῶτον μὲν *Ἔτ-ος*, ἔπειτα δὲ κοινῶς μὲν *ἔτ-ος*, παρὰ δὲ τισι τῶν Δωριέων *ἔτος* (ὅθεν καὶ *ἐφέτος*), ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἐν τῷ Ἡρακλεωτικῷ Πίνακι *πενταέτηρίδα*. — Ἐκ τοῦ θέμ. *νεο* καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου *vat* συνετέθη καὶ τὸ *νέωτα* κατὰ συναίρεσιν ἐκ τοῦ *νεο-Ἔατα* ἢ *νεοῦατα* = κατὰ λέξιν τὸ *νέον ἔτος*. — Ὁμοίως καὶ τὸ *πέρυσι* (δωρ. *πέρυτις*), σκρ. *parut*. ἐπιθ. παράγ. *περυσινός*, καθομ. *περ(υ)σινός*. σκρ. *parut-tuas*) σύγκειται ἐκ τοῦ (ἀρχ.) θέματος *para* ἄλλος. πρότερος, παλαιός (ὅθεν καὶ τὰ: *πάρος*, *πάλαι* κ.τ.τ.) καὶ τοῦ *vat* = *Ἔτος*: τὸ πλήρες λοιπὸν ἦτο: *paravai(i)* καὶ αὐτολεξεί: τὸ *ἄλλο ἔτος*, τὸν περασμένον χρόνον (ὡς καὶ λέγεται ἐν τῇ καθομιλουμένη) ἐσήμαινεν. Ἐντεῦθεν κατὰ συναίρεσιν καὶ θλίψιν τὸ δωρ. *πέρυτι* καὶ τέλος μεταβάσει τοῦ *τ* πρὸ τοῦ *ι* εἰς *ς* τὸ κοινὸν *πέρυσι(ν)*. Ὁ δὲ δωρικὸς τύπος *πέρυτις* ἢ εἶνε ἀρχαιότερος τοῦ *πέρυτι* ἢ μεταγενέστερος: εἰ μὲν τὸ πρότερον, πρέπει νὰ προῆλθε κατ' ἐξομοίωσιν ἐκ τοῦ *πέρυτις* (πρὸλ. τὰ: *τῆτες*, *αὐτότετες*), αἰτιατικοῦ ὄντος: εἰ δὲ μή, εἰς τὸν δοτικὸν τύπον *πέρυτι* προσηρτήθη ὁ προσχηματισμὸς *ς* καὶ ἀντ' αὐτοῦ ὑστερον ἐπῆλθε τὸ *ν* (πρὸλ. τὰ ἐπιθεμ. *μες* — *με* — *μεν. tas* — *θεν*) — Τὸ δὲ σύνθετον *προπέρυσι* ἀπαντᾷ ἤδη παρὰ Πλάτωνι *Εὐθυδ.* 272. b. καὶ *Λυσία* σλ. 144, 30 καὶ *Δημοσθένει* πολλάκις. Ὁ δὲ νεώτερος τύπος τοῦ χρόνου εἶνε ἐλλειπτικὸς ἀντὶ τοῦ ἐπιόντος χρόνου, ὃ ἐ. τοῦ ἐπιόντος ἔτους. Ἡ δὲ χρῆσις αὕτη τοῦ ὀνόμ. χρόνος συνωνύμως τῷ ἔτος ἀναδραίνει εἰς τοὺς Ἀλεξανδρινούς χρόνους, αἱ δ' ἀρχαί της παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ὑποφαίνονται, ὡς π. χ. παρ' Ἀριστοφάνει *Ἐκκλησ.* 637. Ἀλλὰ περὶ τούτου ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκούμεθα εἰς τὸν Κωραῖον (Ἀτακτ. Α. 337) παραπέμποντες.

(τὸ) *πρωτ*, *πρῶ* (ἀττ.)

ἡῶθεν (ἐπικ.) *ἔωθεν* (ἀττ.)

ἄμ' ἡοῖ (ἐπικ. π. χ. Ὀδ. Z, 34).

ἡῶθι πρὸ (ἐπικ. Ἰλ. A, 50. Ὀδ. Z, 36), *ἔωθεν* εὐθὺς (ἀττ. Ἀριστοφ. Πλουτ. 1121).

(τὸ) *πρωτ*, τὸ *πυρρόν(ν)* ἐκ τοῦ *πυρρόν*, *πυρρόν* *πρωῖν* *Γενέσ.* MO'. 27.)

ἀπὸ τὸ πρωτ (ἀπὸ *πρωτ* *Πραξ. τ.* Ἀποστ. ΚΗ'. 23.)

πρωτ καὶ (Κρητ.) *ταχ(ν)τέρου*, *ταχὺ ταχύ*, *ταχεῖα* *ταχεῖα*.

πρωτ *λιαν* ἢ *λιαν* *πρωτ*, *πρὸ πάνν* | *πολλὰ πρωτ*
(ἢ) *πρωτα* | *ταχεῖα* καὶ (Κρητ.) *ταχειν* ἢ

πρωῖαίτερον, *πρωῖαίτατα*, ἀλλὰ
καὶ *πρωῖτερον* (Ἰπποκ. σλ. 1191 *πρωῖτερα*

c. *Θουκ.* H. 401), *πρωῖτατα* (*Θουκ.* Z'. 19). *αὔριον ἔωθεν* (*Ξενοφ. Κ.* *πολλὰ πρωτ*

Π. Δ'. 2, 6) κ. ἄλλ.

αὔριον (τὸ) *πρωτ*

αὔριο(ν) τὸ *πρωί*, *ταχὺ* (καὶ Κρητ.) *ταχ(ν)τέρου*.

Τὸ *πρωτ* εἶνε, φάνεται, τοπικὸς τύπος τοῦ θέμ. *πρα* (ὅθεν ἢ λατιν. *prae* καὶ ἢ ἑλλην. *πρό*). Ἐκ τῆς γεν. ἐννοίας λοιπὸν τῆς *προτε-ρότητας* κατήντησεν εἰς τὴν μερικωτέραν τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἡμέρας, καὶ ἴσως κατ' ἀρχὰς ἢ ὅλη φράσις ἦτο: *πρωτ* τῆς ἡμέρας, οἷα ἔτι παρ' Ἡροδότῳ φέρεται (Θ'. 404). Οὕτω καὶ τὸ ἀντίθετον *ὄψε* (= ὀπ-σέ· ἐκ τοῦ θέματος ὀπ [πάλαι *ἀπ*, ὅθεν καὶ ἢ *ἀπὸ* καὶ ἢ *ἐπὶ* καὶ ἢ λατ. *ob*], ἐξ οὗ καὶ τὸ ὀπίσω· πρὸλ. ἄψ.) ἐκ τῆς γεν. ἐννοίας τῆς ὑστερότητας κατήντησεν εἰς τὴν μερικὴν τοῦ ὑστέρου μέρους τῆς ἡμέρας κατὰ παράλειψιν καὶ τοῦτο τῆς προσδιοριστικῆς γενικῆς: *ὄψε* τῆς ἡμέρας (*Θουκ.* Δ'. 93. *Ξενοφ.* Ἑλλην. Β'. 1, 22 κ. ἄλλ.). Ἡ δὲ νεωτέρα ἑλληνικὴ ἀντὶ μὲν τῆς *προτερότητας* τὴν *ταχύτητα*, ἀντὶ δὲ τῆς ὑστερότητας τὴν *βραδύτητα* καὶ δὴ καὶ *ἀργότητα* (ἀεργίαν) καταστήσασα *πολλαχού* ἀντὶ μὲν τοῦ *πρωτ* *ταχύ*, *ταχεῖα* κ.τ.δμ. λέγει, ἀντὶ δὲ τοῦ *ὄψε* *βραδὺ* (ἢ *βράδυ*) καὶ *ἀργά*. — Τὸ ἡῶθι *πρὸ* οἱ ἐρμηνευταὶ ἐρμηνεύουσι: *πρὸ* τῆς ἡοῦς, τὸ *πρὸ* ὡς πρόθεσιν ἐκλαμβάνοντες καὶ *παραδόξως* μετὰ *δοτικῆς* συντάσσοντες. Ἀλλὰ τὸ *πρὸ* νομίζω, ὅτι οὐδὲν διαφέρει τοῦ *πρῶ* (*πρωτ*) καὶ ἢ φράσις ἡῶθι *πρὸ* συνωνυμεῖ τῇ νεωτέρᾳ *πρωτ* *πρωτ*.

ἀρχ. *Ἐσπέρας*, *ἐσπέριν* (Ἰπποκρ. p. 644, 25. 29), ἢ *ἐσπέρα*, *ὄψε* (τῆς ἡμέρας), *ὄψε* *πάνν*. *χθὲς ἐσπέρας*. — καθομ. τὸ *βραδὺ(ν)*, τὸ *βράδυ*, τὸ *βραδυνό(ν)*, ἢ *βραδεῖα* καὶ *βραδυνῖα*, τὸ *βράδυ* *βράδυ*. (ἐ)χτὲς τὸ *βράδυ*, *ἐφέ(ς)*, *ἀπύψε* (= τὴν παρελθοῦσαν ἢ καὶ τὴν ἐπιούσαν *ἐσπέραν*).

Περὶ τε τῆς ἀρχῆς τῶν: *ἐσπέρας* καὶ *ὄψε* καὶ τῆς μεταφορᾶς τῶν: *ὄψε* καὶ *βραδὺ* ἀνωτέρω τὰ δέοντα ἐλέχθησαν. Τῶν δὲ νεωτέρων *ἐφέ(ς)* καὶ *ἀπύψε* τοῦτο μὲν προῆλθεν ἐκ τῆς συντάξεως ἀπ' *ὄψε* (δηλ. τῆς παρελθούσης ἡμέρας, τῆς *χθὲς*), ἥτις ἀπαντᾷ οὕτω σημαίνουσα παρὰ Κωνστ. τῷ Πορφυρογ. ἐκθέσ. 404, 1 (πρὸλ. 403, 17): δίδοται οὖν

μανδάτα ἀπὸ ὁψέ (= ἀφ' ἐσπέρας) σιλέντιον. Ἐντεῦθεν δὲ μετεφέρθη καὶ εἰς τὴν ἐσπέραν τῆς παρούσης ἡμέρας τ. ξ. τὴν ἐπιοῦσαν ἐσπέραν τὸ δ' ἐψέ(ς) ἐκ τοῦ ὁψέ κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ ο καὶ προσάρτησιν τοῦ ς ἀναλόγως πρὸς τὸ χθές καὶ ἔπειτα προσθήκην τοῦ προθεμ. ε (ὁ ψέ-ς = ἐ-ψέ-ς) προσελθὼν σημαίνει μόνον τὴν παρελθοῦσαν ἐσπέραν. — Τὸ δὲ βραδὺ συνώνυμον τῷ ὁψέ καὶ ὁψιος ἀπαντᾷ ἤδη παρὰ Σοφοκλεῖ, π. χ. Αἴ. 738. βραδεῖαν ἡμας ἄρ' ὁ τήνδε τὴν ὁδὸν

πέμπων ἔπεμψεν, ἢ φάνην ἐγὼ βραδύς.

ἔπειτα παρὰ Θουκυδίδη Ζ'. 43. εἰδικώτερον δὲ συνωνύμως τῷ ὁψέ τῆς ἡμέρας παρὰ Διογένη τ. Λαερτ. Β'. 439: προηρίστα μετὰ δυοῖν ἢ τριῶν, ἕως βραδέως ἦν τῆς ἡμέρας. — Ἐπειτα μετὰ τοῦ ἀνοργάνου τὸ οὐδέτερον βραδὺν παρὰ Πτωχοπρ. Α'. 464. — Τὸ δὲ σύνθετον καὶ μεταπεπλασμένον ἐπίθετον παράβραδον ἐν Β. Χ.

καὶ μίαν πρὸς παράβραδον ὥραν, ἡλίου δύσιν.

Τὸ δὲ βράδυ ἐν τῇ Δ. Ζήνου Βατραχομ. στ. 296:

καὶ τὸ βράδυ μαζώνονται καθένας νὰ δειπνήσῃ.

Ταχεῖα καὶ ταχεῖο (= ταχύ) παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Β. Χ.

καὶ τὸ ταχεῖο καλὰ ταχεῖα ἀπῆγεν ἡ Χρυσάντζα

ἀπόψα = ἀπόψε (= τὴν παρελθοῦσαν ἐσπέραν). Β. Χ.

ἀπόψα γοῦν εὑρέθηκε μέσα εἰς τὸ περιβόλιν.

Ἔτι, οὐκέτι, μηκέτι. — ἀκόμη(ς), ὅχι πλέον ἢ πλεῖα, μὴ πλέον. ἤδη

Τὸ ἔτι (σκρ. atī, λατιν. at-que, et, ad), ὡς γνωστόν, καὶ χρονικῶς λαμβάνεται καὶ ποσοτικῶς ἢ ἐπιτατικῶς: χρον. ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστι. Ἰλ. Ε, 254. ἐπιτ. ἕτερον γ' ἔτι. Ὀδ. Ξ, 325. τίς ἐτ' ἄλλος Αἰσχυλ. Χοηφ. 114. κτλ. Ἐκ τῆς νεωτέρας ἐκλιπόντος τοῦ ἔτι κατέλαβε τὸν τόπον τὸ ἀκόμη(ς) ἢ ἀκόμα ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀκμήν προσελθὼν. τοῦτο δὲ (αἰτιατ. τοῦ ἀκμή) χρονικῶς λαμβανόμενον σημαίνει κυρίως αὐτὸν δὲ τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἀκμαίως γίνεται τι· οὕτω π. χ. παρὰ Ξενοφ. Ἀναβ. Δ'. 3, 26. καὶ τὰ μὲν σκευοφόρα τῶν Ἑλλήνων καὶ ὁ ὄχλος ἀκμήν διέβαινε κτλ. = τότε δὴ. Ἰσοκρ. πρὸς Δημόν. 2. καὶ σὺ μὲν ἀκμήν φιλοσοφεῖς, ἐγὼ δὲ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐπανορθῶ = νῦν δὴ, ἔτι νῦν. Πολυβ. ΙΑ'. 4. ὅταν ἀκμήν ἀρχηται ρεῖν. Ἐντεῦθεν μετέβη εἰς τὴν τοῦ ἔτι κατ' ἀμφοτέρω σημασίαν. Οὕτω παρὰ Θεοκρίτῳ Δ'. 58 — 60.

Β. εἴπ' ἄγε μ', ὦ Κορύδων, τὸ γερόντιον ἢ ρ' ἔτι μύλλαι τήναι τὰν κυάνοφρον ἐρωτίδα, τῆς ποτ' ἐκνίσθη;

Κ. ἀκμήν, ὦ δέλαιε.

παρὰ Στράβωνι Α'. 56. ἕως ἀκμήν ἐκκλείστο τὰ στενά. Πλουτ. π. τ. δόξης τ. Ἀθην. Β'. 85. ἀκμήν διαβουλευόμενοι. Πρβλ. Πολυβ. Α'. 62. 78. Β'. 4. Γ'. 47. Δ'. 33. 57. Θ. 17. — Κ. Δ. Ματθ. ΙΕ': 46. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν: ἀκμήν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; — Ἐκ τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου (Συντάγμ. τ. θ. κ. ἱερ. καν. τομ. Γ'. σλ. 293). ἀκμήν κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ὑμετέρας ἀγιοσύνης τινὰ ἀκυροῦσθαι πιστεύω, τινὰ βεβαιοῦσθαι. — αὐτ.: ἐὰν ἀκμήν εἰς ἀμφίβολόν ἐστι. σλ. 522 ὅτι ἀκμήν τῷ θορύβῳ τοῦ τιρηνάτου οἱ ἐπίσκοποι ἰδίαις ἀνάγκαις ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἀπασχολοῦνται ἐμποδιζόμενοι. Οὕτω καὶ παρὰ Προκοπίῳ Γοτθ. πολ. Δ'. 9. Πασχαλ. χρον. σλ. 434, 44. καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς δημοτ. στιχουργοῖς π. χ. παρ' Α. Κομνηνῷ στ. 432. καὶ ἔχεις χάριτας πολλὰς ἀκμήν καὶ ἐξ ἀνθρώπων. Πτωχοπρ. Β'. 66.

καὶ σὺ ἀκμήν οὐκ ἐπλήρωσες ἐξάμηνον ἀφ' οὐλθες.

Β. Χ. ἀκμήν οὐδὲν ἐνέπλεξες εἰς τζούκνια τῆς τύχης.

Β. Πέρσαι τε καὶ Σαρακηνοί, ἀκμή καὶ ἄλλα γένη.

Θ. Ρ. Ἐμμανουὴλ ὁ γράψας ἦν ἀκμή καὶ ὁ ποιήσας.

Πόσον δ' ἦτον σύνηθες ἤδη κατὰ τὸν 6'. μ. Χ. αἰῶνα, δῆλον ἐκ τοῦ ἀφορισμοῦ τοῦ Φρυνίχου: « ἀκμήν ἀντὶ τοῦ ἔτι. Ξενοφῶντα λέγουσιν ἀπαξ αὐτῷ κεχρησθαι, σὺ δὲ φυλάττου χρησθαι, λέγε δὲ ἔτι ». ὁμοια ἀφορίζεται καὶ ὁ Μοῖρις.

Τὸ δὲ ἀκόμη ἀπαντᾷ πρῶτον, ὅσον ἐμοὶ γνωστόν, ἐν τῇ ἀρπαγῇ τῆς Εἰρήνης στ. 9.

ἀκόμ' ὁ λόγος ἔστηκε κῆ συντυχί' ἀποκράτει.

Ἀφ' οὗ ἡ ἔννοια τοῦ ἀρχαίου ἔτι σήμερον διὰ τοῦ ἀκόμη ἐκφέρεται, ἐπρόσμενέ τις καὶ τὰ οὐκέτι, μηκέτι (ἐκ τοῦ μὴ — ἔτι ἐπεντεθέντος τοῦ κ ἀνοργάνως κατὰ τὸ οὐκ — ἔτι, ὅπου εἶνε ὀργανικόν) νὰ ἀποδίδονται διὰ τῶν ὅχι ἀκόμη ἢ ἀκόμη δέν, μὴ ἀκόμη ἢ ἀκόμη (νὰ) μὴν. ἀλλὰ διὰ μὲν τούτων ἀποδίδονται σήμερον, ὡς ἀνωτέρω εἶδαμεν τά: οὐπω, μήπω· τὰ δὲ οὐκέτι, μηκέτι ἀποδίδονται διὰ τῶν ὅχι πλέον (πλεῖα) ἢ πλέον (πλεῖα) δέν, μὴ πλέον (πλεῖα) ἢ πλέον (πλεῖα) νὰ μὴ. π. χ. Αἰσχυλ. Προμ. 27. — — ὁ λωφῆτων γὰρ οὐ πέφυκέ πω = ἀκόμη δέν γεννήθηκεν ὁποῦ θὲ νὰ σε ὕλυσῃ. Ὀδ. Χ, 434. μήπω τήνδ' ἐπέγειρε = μὴ(ς) τὴν ἔξυπνήσεως ἀκόμη τούτην. Ἰλ. Η, 96. Ἀχαιῖδες οὐκέτ' Ἀχαιοὶ = ὅχι πλέον (πλεῖα) πρβλ. Β, 13. 144. κ. ἄλλ. Ὀδ. Β, 230. μὴ τις ἔτι — — — ἥπιος ἔστω — βασιλεὺς = νὰ (ἄς) μὴ(ς) ἦνε πλεῖα κἀνέναι βασιλείας ἡμερος κτλ.

Αναλογία τις τῶν σημαινομένων μεταξὺ τῶν ἔτι, ἀκμή (ἀκόμη) καὶ πλέον ὑπάρχει, διότι καὶ τὸ ἔτι μετὰ τῶν συγγενῶν (ati, atque, et, ad) προσθήκην τινὰ καὶ ἐπαύξησιν σημαίνει, καὶ ἡ ἀκμή εἶνε ἢ εἰς ἀκρον ἐπαύξεσις καὶ μέστωσις καὶ τελείωσις, καὶ τὸ πλέον ὑπὲρ τὸ μέτριον καὶ σύνηθες ἐπηρεζήμενον καὶ ὑπερέχον. Ὅθεν εὐκόλως ἠδύναντο τὸ ἐν ἀντὶ τοῦ ἄλλου νὰ ἐκληφθῇ. Ἀλλὰ πότε ἤρχισεν ἡ μεταβολὴ αὐτῇ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δύναμαι ν' ἀποφανθῶ, σημειῶνω δὲ μόνον ὅτι καὶ πολλαὶ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν τὰ ἑλληνικὰ οὐκέτι, μηκέτι καθομ. (ὅχι) πλέον δέν, πλέον (νὰ) μὴ διὰ συνωνύμων καὶ συγγενῶν τῷ πλέον ὅρων ἀποδίδουν, καὶ αἱ μὲν ῥωμανικαὶ διὰ τῶν ἐκ τοῦ λατιν. plus (πλέον) γενομένων plus (γαλλ.), plus (ἰταλ.). κ.λ.

π. χ. γαλλ. il ne viendra plus = οὐκέτι ἐλεύσεται. καθ. δὲν θὰ ἔλθῃ πλεῖα· ἡ δὲ γερμανικὴ διὰ τοῦ mehr (magis, μᾶλλον): ich werde nicht mehr schreiben = οὐκέτι γράψω, καθ. δὲν θὰ γράψω πλεῖα. Τὸ πλέον ἢ πλεῖα (ἐκ τοῦ πλεῖα ὡς ἐξ ὀνομαστ. πλείον γεν. πλείου) μεταχειρίζεται ἡ νεωτέρα πανταχοῦ σχεδὸν καὶ ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου ἥδη. Διότι τοῦτο, ἐκ τῶν δύο δεικτικῶν καὶ ἐμφαντικῶν ἡ (= ἐ, ὡς ἐν τοῖς ἐ-μέ, ἐ-σύ, ἐ-κεῖνος, ἐ-τοῦτος, ἐ-δὰ καὶ (παρὰ Κεραισυντίοις) ἀ ἐν τοῖς ἀέκος = τοῖος, ἀέτζι = οὕτως, ἀδὰ = ἐδῶ, ἀδε κ. ἄλλ.) καὶ δὴ (δωρ. δα γερμ. da) συγκεείμενον, κυρίως μὲν καὶ καθόλου ἀναδεικνύει καὶ ἐμφαίνει τὸ ὑπ' αὐτοῦ διοριζόμενον, μερικώτερον δὲ σημαίνει ὅ,τι περίπου καὶ οἱ ὅροι: τῷ ὄντι, ἀκριβῶς, ἴσα ἴσα. ἀκόμη. τότε δά, τώρα δά. ἐν τέλει, τέλος πάντων κ.λ.δμ. π. χ. ἰλ. Η, 282. νῦν ἥδη τελέθει = καθομ. τώρα πλεῖα εἶνε νύκτα. Ὁδ. Β, 89. ἥδη γὰρ τρίτον ἐστὶν ἔτος = εἶνε πλεῖα τρία χρόνια, ἡ ἴσα ἴσα τρία χρόνια. Σοφ. Ἠλ. 185. ἐμὲ μὲν ὁ πολὺς ἀπολέλοιπεν ἥδη βίος = ἐμένα μ' ἄφησαν πλεῖα τὰ χρόνια μου (τὰ νιάτα μου), ἡ ἐγὼ (τώρα) πλεῖα ἔζησα τὰ περισσύτερα χρόνια μου. ἰλ. Α, 260 ἥδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἡέπερ ὑμῖν ἀνδράσιν ὠμίλησα. — ἔδα (ἀμφοτέρων τῶν συλλαβῶν μνηκνομένων ὡς ἐδᾶ) μιὰ φορά ἐγὼ καὶ με καλλιτέρους σὰς ἔσμιξα. Ἡροδ. Γ'. ὃ ἀπὸ δὲ Σερβωνίδος λίμνης, ἐν τῇ δὴ λόγος τὸν Τυφῶ κεκρύφθαι, ἀπὸ ταύτης ἥδη Αἴγυπτος = ἀπὸ τῆς Σερβωνίδας λίμνης, ὅπου δὰ λέγουν πῶς ἐκρύφθηκε ὁ Τυφῶνας, ἀπ' αὐτοῦ πλεῖα εἶνε ἡ Αἴγυπτος. ἰλ. Η, 402 γνωτὸν, ὡς ἥδη Τρώεσσιν ὀλέθρου πείρατ' ἐφῆπται = εἶνε γνωστὸν, πῶς τώρα πλεῖα ἐκρεμάσθηκε τὸ σχοινὶ τῶν Τρωαδιδῶν. Π, 844 ἥδη νῦν, ἔκτορ, μεγάλ' εὐχεο = τώρα πλεῖα, ἔκτορ, 'μπορεῖς νὰ καυχῆσαι ὅσο θέλῃς. Ξενοφ. Κ. Π.

ς'. 4, 10. Θάρσει, Πάνθεια, καὶ χαῖρε καὶ ἀπιθι ἥδη = ἔχε θάρρος (κάμε καρδίαν) καὶ μὴ λυπῆσαι καὶ 'πήγχινε πλεῖα. — Πλάτ. Συμ. 204. b. δῆλον δὴ τοῦτό γε ἥδη καὶ παιδί = τοῦτο δὰ πλεῖα καὶ τὸ (μικρὸν) παιδί τὸ ἔξυρει. — Σοφ. Οἶδ. Κ. 614.

τοῖς μὲν γὰρ ἥδη, τοῖς δ' ἐν ὑστέρῳ χρόνῳ
τὰ τερπνὰ πικρὰ γίγνεται, καὶ οὕτως φίλα.
'ἄλλους μὲν τῶρ' εὐθύς, κείς ἄλλους κατόπιν αἱ γλύκαις γίνονται πίκραις κτλ.

Περὶ δὲ τῆς τοῦ καθομιλουμένου ἐδὰ (συνηθ. προφ. ἔδᾶ) συνωνύμου τῷ ἥδη χρήσεως εἰς τὰ ἐκ τοῦ Σ. Σ. παραδείγματα προσθέτομεν καὶ τὰς: Β. Χ. στ.

ἐδὰ ἄς ἦσαι, Βέλθανδρε, μὲ τοὺς οἰκειοὺς μου ἀνθρώπους
= ἥδη, νῦν ἥδη Σ. Σ. στ.

ἐδὰ λοιπὸν νὰ σᾶς εἰπῶ διὰ τὸν φυλακάτοράν μου
= νῦν (ἡ) δὴ. Τὸ αὐτὸ μῦθον ἐν ἐρωτήσεϊ ἐκφερόμενον συνωνυμεῖ τοῖς ἡ δὴ (ὅθεν καὶ τὸ σύνθετον ἥδη), ἡ ῥὰ κ.τ.δμ. π. χ.

ἔδᾶ στοχάζεσαι πῶς εἴμεσθε κουτοί; κτλ.

Εἰς τὰ χρονικά ἐπιρρήματα καταλέγονται καὶ τὰ: ἅπαξ, δὶς, τρίς (παρ' Ἀριστοφάνει ἀποσπ. 731 καὶ δυνάκις, τριῦκις), τετράκις κτλ. πολλάκις, πλεονάκις, ὀλιγάκις κτλ. ἔπειτα τὰ: (τὸ) πρῶτον, δεύτερον, τρίτον, τέταρτον κτλ., ἅτινα ἡ νεωτέρα περιφράζει διὰ τοῦ ὀνόματος φορά μετὰ τῶν ἀπολύτων καὶ τακτικῶν ἀριθμητικῶν: μία φορά, δύο φορές, τρεῖς φορές. πολλαὶς φορές, λίγαις φορές κτλ. τὴν πρώτην (ν) φορά, τὴν δεύτερην φορά, τὴν τρίτην φορά, τὴν ὑστερην φορά (τὸ ὑστερον), τὴν τελευταίαν φορά (= τελευταῖον) κτλ.

3) ΤΡΟΠΙΚΑ.

ἐρωτ.	ἀορ.	δεικτικ.	ἀναφορ.
(ἀρχ. α.)	πῶς;	πῶς	τῶς, ὧς, οὕτως, ὥδε ὡς (ὧς περ) (ὥτε καὶ τῶς δωρ.) ὅπως.
(νεωτ. β.)	κᾶπως	(οὕτως, ἐδῆτις) ἔττι.	ὧς, καθῶς — ὅπως.
(ἰων. ἀττ. β.)	πῆ;	πῆ	τῆ, τῆδε, ταύτῃ, ἐ-κείνῃ ἧ (ῆ περ) — ὅπῃ
(δωρ. γ.)	πᾶ;	πᾶ	τᾶ, τᾶδε, ταυτᾶ, αὐτᾶ. ᾶ, ᾶ περ, ᾶτε — ὅπᾶ.

Τούτων τὰ μὲν β'. εἶνε δοτικαὶ (τοπικαὶ) πτώσεις ἐκ τῶν αὐτῶν ἐκείνων θεμάτων, ἐξ ὧν καὶ τὰ τοπικὰ καὶ χρονικά προήλθαν διὸ καὶ

κυρίως πανταχοῦ ἔπρεπε νὰ ὑπογράφωνται τὸ *ι*, ὡς δῆλον ἐκτὸς τοῦ-
του καὶ ἐκ τοῦ ἐν τῷ Ἡρακλεωτικῷ πίνακι *πάνται* (= παντᾶ). Ἀλλὰ
παρὰ τοῖς γραμματικοῖς ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια ἐκεῖνα μόνον νὰ ὑπο-
γράφωσιν, ὅσα καὶ ὡς πραγματικαὶ πτώσεις ἐν τοῖς ὑπάρχουσι μνημεῖ-
οις φέρονται, οἷα τὰ: *τῇ, ταύτῃ, ἐκείνῃ, ἥ* μετὰ τῶν ἀντιστοίχων δω-
ρικῶν. Ὅτι δὲ ταῦτα ἐκ *τοπικῶν τροπικῶν* ἀπέβησαν, καὶ οἴκοθεν ἐξ
αὐτοῦ τοῦ τύπου των δῆλον καὶ ἐκ τῆς ἐν τοῖς γνωστοῖς μνημείοις ἔτι
τοπικῆς χρήσεως, καθὼς καὶ ἀνωτέρω εἶδαμεν. Ἐκ δὲ τῆς νεωτέρας
γλώσσης πάντα ταῦτα ἐξηφανίσθησαν καὶ ἐν τοπικῇ καὶ ἐν τροπικῇ
χρήσει ἐκτὸς τοῦ *πᾶ* ἐν τῷ *ἐδεπᾶ* = ὦδε, ἐδῶ, ἐνθάδε.

Τὰ δὲ *ἀ*. εἶνε ἀφαιρετικά (πάσαι εἰς *ατ* λήγουσαι, ὅθεν ἡ κατάλη-
ξις ὡς καὶ παρὰ τοῖς Δωριεῦσιν ἀποκοπῇ τοῦ *ς*: *ω*), ὡς πολλάκις ἐν
τοῖς ἔμπροσθεν ἐλέχθη, τῶν αὐτῶν ἐκείνων θεμάτων. Ἐντεῦθεν δῆλον,
ὅτι καὶ ταῦτα πρότερον *τοπικὰ* ὄντα καὶ τὴν ἐκ τόπου ἀφορμὴν ση-
μαίνοντα, ὡς ἀκόμη τὰ εἰς *ω* δωρικά ἐν σωζομένοις μνημείοις, π. χ.
τουτῶ (= τουτόθεν), *τῶδε* (= τόθεν, ἐνθένδε) ἐν τῇ κρητικῇ ἐπιγρ.
C. I. 2554. I, 112. 121. 123 158. 163. *μηδέπω* (= μηδέποθεν)
ἐν τῇ ἀμφικτυον. ἐπιγρ. C. I. 1688. I, 11. *τουτῶ αὐτῶ πῶ*; (= *τουτόθεν, αὐτόθεν, πόθεν*;) παρὰ Σώφρονι Ἀποστ. 42. 45. 89. παρὰ
Θεοκρίτῳ δὲ Γ'. 26: ἐς κύματα *τηνῶ* ἁλεῦμαι, ὥπερ τῶς θύνως
σκοπιᾶζεται Ὀλπις ὁ γριπεύς. = *τηνόθεν, ὅθεν περ* (κατὰ τὸν σχο-
λιαστήν: ἐκεῖθεν ἁλοῦμαι, ὅθεν ὁ Ὀλπις κτλ.) κτλ., ὕστερον *τροπικὰ*
ἀπέβησαν. Καὶ ἐν μὲν τοῖς *ῶδε, οὕτω* (ἀντὶ τοῦτως) παρ' Ἰῶσι πρό τε
συμφώνου καὶ πρό φωνήεντος, *πῶ* ἐν τοῖς οὐπω, *μήπω* καὶ τῷ *δωρ.*
ῶτε καὶ *ῶ* τὸ *ς* συνεκόπη ἐκ τῶν *ῶς* *δε* οὕτως, *πῶς*, *ῶς* *τε*. Τὰ δὲ
τῶς, *ῶς* (δεικτ.) καὶ ὡς ἔπρεπε νὰ περισπῶνται κατὰ τὰ *πῶς*, *κα-*
λῶς, *κακῶς* κ.τ.τ. ἀλλὰ τὸ μὲν (*ἀναφ.*) ὡς προκλινόμενον πάντα τό-
νον ἀπέβαλε. τὰ δὲ *τῶς* καὶ *ῶς* (ἀντὶ τῶν *τῶς*, *ῶς*) οἱ παλαιοὶ γραμ-
ματικοί, ἴσως ἐκ τῆς ζώσης προφορᾶς των, νῦν μὲν ὀξυτέρας οὔσης,
νῦν δὲ παρατεταμένης καὶ περισπασμένης, ὀρμώμενοι ἄλλοι ἄλλως
ἐτόνιζαν καὶ οἱ αὐτοὶ ἄλλοτε ἄλλως. Καὶ « Ἀρίσταρχος μὲν παρῆνει
καὶ Τυραννίων τὸ *ῶς* ἐν μέσῃ φράσει περισπᾶν, εἰ μὴ ὑποτάσσοιτο
συνδέσμῳ, ὡς τὸ *καί, ἀλλὰ καὶ ῶς ἐθέλω. ἐπεὶ ῶς ἄγε νεῖκος Ἀθή-
νη. ἀλλὰ καὶ ῶς ἱππεῦσι μετέσσομαι. ἀλλ' οὐδ' ῶς σε βόλπα »*
Cramer Anecd. Oxon. I. p. 449. Πρβλ. Ἐτυμ. Γουδ. σλ. 581. ὁ
δ' Ἀπολλώνιος καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ Τρύφων (παρ' Ἀπολλωνίῳ π. συνδ.
σλ. 523.) πανταχοῦ τὰ ὠξυτόνουν (Ἀπολλ. π. ἐπιρρ. σλ. 581 — 2
πρβλ. τ. σχολ. εἰς Ἰλ. Α, 720. 721.) ἄλλοι δέ, ὡς Ἡρωδιανὸς (περὶ

μον. λέξ. σλ. 25), Ἀρκάδιος (σλ. 182, 18), Ἀπίων καὶ Ἡρόδωρος
(παρ' Εὐσταθίῳ σλ. 62, 1) καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (σλ. 31, 21)
καὶ ἄλλοι ἄλλοτε μὲν πανταχοῦ τὰ ὠξυναν, ὅτε δ' ἐσήμαιναν τὸ
οὕτως καὶ ὁμῶς περιέσπων. Ἀλλ' ἐν τοῖς γνωστοῖς χειρογράφοις τὸ
ἀναφ. ὡς προκλινόμενον ἄτονον φέρεται, ἐπόμενον δὲ τῷ συγκρινομέ-
νῳ ὀξυτονεῖται, καθὼς καὶ τὸ δεικτικόν: ὡς ὁ δὲ λόγος τῆς ὀξυτο-
νήσεώς των, ὃν προτείνει ὁ Ἀπολλώνιος, ὅτι δῆθεν ἐκ τῆς εὐθείας *ὄς*
(καὶ ὄχι ἐκ τῆς γεν. τῶν) ἔγειναν καὶ τῷ ταύτης τόνῳ ἔπονται, εἶνε
ἄτοπος. — Τὸ δὲ *δωρ. ῶ* (= ὡς), ὅθεν καὶ τὸ *ῶπερ* οὕτω μετὰ πε-
ρισπωμένου τόνου ἐξέδωκεν ὁ Böckh ἐν Πινδ. Ὀλ. ΙΑ'. 90. Πυθ. Γ'.
54. Νεμ. ς'. 29. Ζ'. 62. 71. 93. πρβλ. καὶ Ἀπολλων. π. ἀντων. 64
(Bekk.) περὶ συντ. 156, 20. π. ἐπιρρ. 617, 30. ἐνθα καὶ παράδειγμα
τοῦ ὥτε (ἐκεῖ ὥτε) ἐκ τῶν Ἀλκμᾶνος, καὶ Εὐστάθ. 117, 40 κ. ἄλλ.
ποιητοῦ τὸ (Ἰλιάδ. Α, 512)

Τὸ καθὼς ἐκ τοῦ κατὰ ταῦτα, ὡς — καθ' ὡς προελθὼν σήμερον
εἶνε συνηθέστατον ὄχι μόνον τροπικῶς συνωνύμως τῷ καθ' *ἄ*, καθ' *ἄ-*
περ, ὡς ἐκλαμβανόμενον, ἀλλὰ καὶ χρονικῶς (καὶ αἰτιολογικῶς), ὡς εἴ-
ρηται. Ἀναφαίνεται δὲ τροπικῶς μὲν τὸ πρῶτον παρ' Ἡροδότῳ Θ'. 82.
κελεῦσαι τοὺς τε ἀρτοκόπους καὶ ὀψοποιούς κατὰ ταῦτά καθὼς Μαρδο-
νίῳ δειπνῶ παρασκευάζειν κτλ. ἔπειτα παρ' Ἀριστοτέλει Ζ. ἱστορ. Ε.
41 (στλ. 2. στ. 19. Bekker). καθὼς εἴρηται. π. ζ. γενέσ. Δ'. 4 (4,
47). καθὼς περ εἰς κάμινον κτλ., ἀμφοτέρωθι κατὰ τινα τῶν χειρογρά-
φων παρ' Ἀρχιμήδει ἐν τῷ Ψαμμίτῃ σλ. 121. Πολυβ. Α. 68 ἐπώλουν
καθὼς ἐκεῖνοι βούλοιντο. Ζ'. 9 ἐν τῇ Ἀντίβα καὶ Φιλίππου συνθήκῃ:
καθὼς ἂν ἑκατέρωθεν ἦ χρεῖα. Στράβωνι, Φίλωνι π. ἐνυπν. σλ. 570. ο.
καὶ ἄλλ. Ἰωσήφῳ Β'. (σλ. 86, 27 Teubn.) καθὼς ὑπέσχοντο. 126, 2
καθὼς αὐτῷ καὶ προεῖρητο. Ἑρμᾶ παραβολ. Θ'. 41. ἐρωτῶ σε, κύριε,
ἵνα, καθὼς ἂν σε ἐπερωτήσω, οὕτω μοι καὶ δηλώσεις καθὼς βούλη, φη-
σίν, οὕτω σοι καὶ ἐπιλύσω. Πρβλ. ἐντολ. ΙΒ'. 2. Βαρνάβα ἐπιστ. ΙΑ'.
(πολλάκις) κτλ. Πλουτ. εἰ πρεσβυτ. πολιτευτέον (I, 100). Γαληνῷ π.
τ. στοιχ. Α. 8. 16. Σέξτῳ τῷ Ἐμπ. ὑποτυπ. Α. 15. 41. Ἡλιοδώρῳ Γ'.
16 καθὼς καὶ πρότερόν σοι διήλθον. Ἰμερίῳ λογ. Α. 362 κ. ἄλλοις με-
ταγενεστέροις. — Χρονικῶς δὲ = τῷ ὅτε (ὡς, ὅπως) τὸ πρῶτον ἐν τῇ
Κ. Α. Πράξ. τ. Ἀποστ. Ζ'. 17. Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγ-
γελίας, ἧς ὤμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἠύξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη
ἐν Αἰγύπτῳ. — Συνώνυμα τοῦ καθὼς ἐν τῇ καθομιλουμένῃ εἶνε ὡς κα-
θῶς, ὅπερ « εἶνε διπλασιασμός ἀντὶ τοῦ οὕτως καθὼς, ἀττικῶς, οὕτως
ὡς, ποιητικῶς, ὡς ὡς ἢ τῶς ὡς, (γρ. ὡς ὡς τῶς ὡς) ὁποῖον εἶνε τοῦ

ποιητοῦ τὸ (ἰλ. Α. 512)

— — ὡς ἤψατο γούνων,
ὡς (γρ. ὡς) ἔχετ' ἐμπεφυῖα.

καὶ τὸ (ἰλ. Γ, 415)

τὼς δέ σ' ἀπεχθήρω, ὡς νῦν ἔκπαγλ' ἐφίλησα. »

Κορ. Ἀτ. Δ'. 197 — καὶ τὸ καταπῶς, ὅπερ προήλθεν ἐκ τοῦ κατὰ (ταῦτα) ὅπως.

Τὸ ἐτζί ἢ ἐτζη (= ὦδε, οὕτως) εἶνε ἐν τῶν σκοτεινοτάτων τὴν ἀρχὴν μορίων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς. Καὶ ἐν χρήσει μὲν ἀναφαίνεται τὸ πρῶτον, ὅσον γνωστόν, παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ, ἂν τῷ ὄντι τὸ ἀλλέτζη ἐν Β'. 497 σύγκειται ἐκ τοῦ ἀλλὰ καὶ ἐτζη, ὡς ὁ Κοραῆς ὑπονοεῖ (Ἀτ. Α. 304). Ἐπειτα μετὰ μακρὸν διάστημα παρὰ Γεωργιλᾶ Θ. Ρ.

ἐτζι καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον ποῦ βρίσκεται σὲ τοῦτο,
διὰ τὴν γηρᾶ παράκαιρα καὶ ὁδὸν κακὸν ὁποῦτον.

Ἐπειτα παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις, π. χ. Δ. Ζήνων Βυτραχ. στ. 445.

ἐτζι αὐτοὶ ἐσκόρπιζαν τοὺς μαχικοὺς βατράχους

δηλ. ὡς ἂν σκορπίζουσι τὰ πρόβατα οἱ λύκοι κτλ. Περὶ δὲ τῆς ἀρχῆς τοῦ ὁ μὲν Κοραῆς ἐν Ἀτ. Α. 304—5 τάδε ἀπεφάνθη: « τὸ ἐτζι εἶνε παραφθορὰ τοῦ ἐτι, ὡς καὶ τὸ σύνθετον ἐδέτζι τοῦ ὦδ' ἐτι. Καὶ τοῦτο μαρτυρεῖται ἀπ' ἄλλους ποιητάς, οἵτινες τὸ γράφουν χωρὶς τὸ ζ, οἷον παράδειγμα τοῦ πρῶτου (Ἀπολλων. τοῦ ἐν Τύρ.)

ἐτις κινᾷ κ' ἢ ὄρεξις, καὶ δίδει τῶν ἀνθρώπων

νὰ κάμνουσι καρποφορίᾳ μ' ἓνα καὶ μ' ἄλλον τρόπον.

τοῦ δευτέρου.

ἀμὴ ἤθελα νὰ στέκασιν, καὶ ὀδέτις νὰ γεράσῃ. »

ἄλλοι δ' ἐκ τοῦ ἔστι πολλάκις τιθεμένου ἐν ἀποκρίσεσιν, ὅπου ἐνίοτε καὶ τὸ οὕτω ἠδύνατο νὰ τεθῇ· ἄλλοι δὲ τινες ἐκ τοῦ λατιν. *ei sic*. Ἀλλ' οὐδεμία τῶν γνωμῶν τούτων ἔχει μεγάλην τινὰ πιθανότητα. Διότι πρῶτον μὲν ἡ σύνθεσις τοῦ *ei* μετὰ τοῦ *sic* δὲν εἶνε ἀναγκαία, ἔπειτα ἂν τὸ ἐτζι ἐκ τούτων εἶχε συντεθεί, ἔπρεπεν ἤδη καὶ παρ' ἀρχαιοτέροις Βυζαντινοῖς νὰ ᾔνε σύνηθες. Εἰς δὲ τὴν τοῦ ἔστι εἰς ἐτζι μεταβολὴν ἐκτὸς τῆς φθογγικῆς δυσκολίας ἐναντιώνεται καὶ ἡ χρῆσις· διότι τὸ ἔστι μόνον ἐν ἀποκρίσεσιν, καὶ τοῦτο ὅχι πάντοτε, λαμβάνεται συνώνυμῳ πῶς τῷ οὕτω. Τὸ δ' ἐτι (= ἀκόμη) πῶς κατήντησε συνώνυμον τοῦ οὕτω, μοι εἶνε ἀκατάληπτον. Ἀποπωτάτη δὲ πασῶν εἶνε ἡ τοῦ Γάλλου Dehèque (Dict. gr. mod. fr. ἐν τ. λ.) γνώμη, ὅτι τὸ ἐτζι ἐκ τοῦ γαλλικοῦ *aïnsi* παρεφθάρη (1). Πόθεν λοιπὸν πιθανῶς προήλθεν; ἐγὼ παραβάλλων τὰ ἐτις καὶ ὀδέτις τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ ἐν Τύρῳ πρὸς

τὸ ἐδίτις (ἢ καί, ὡς ἐκεῖ γραμμένον φέρεται, ἐδίτις) = ὦδε, οὕτω παρὰ τε τῷ Γεωργιλᾶ Θ. Ρ. ἐν στιχ.

Καὶ τοῦ Θεοῦ τὰ κρίματα ἄβυσσος ἐν' ἐδίτις.

καὶ παρὰ Σ. Σ. στ.

καὶ ὡς ἂν σκεπάζει τὸν νεκρὸν ἡ πλάκα τοῦ μνημάτου,

ἐδίτις κρατεῖ καὶ ἡ φυλακὴ τοὺς ζωντανοὺς ἀνθρώπους.

(Πρὸς. στ.

ὑποπτεύομαι, μήπως ἡ κοινὴ μῆτηρ πάντων τούτων εἶνε ὅχι ἡ ὦδ' ἐτι, ὡς ὁ Κοραῆς ἐνόμιζεν, ἀλλ' ἡ ὦδ' ἐτε, ὅθεν προήλθαν ἐφεξῆς οἱ τύποι: ὦδ' ἐτε (κατὰ τὰ πούποτες, τότες, ἀλλοτερες κ.τ.τ.), ὦδέτις (κατὰ τὸ πούπετις ἢ πούβετις), ὠδέτις (καθ' ὑπερίσχυσιν τοῦ δευτέρου τόνου), ὀδέτις (κατ' ἀφίρεσιν τοῦ ἀτόνου ἐναρκτικῷ φωνήεντος. πρὸς. πάγω ἐκ τοῦ ὑπάγω, ἔωτικά ἐκ τοῦ ἐξωτικά, ἡμολογᾷ ἐκ τοῦ ὁμολογᾷ κ.τ.τ.), ἐδέτις (κατὰ πρόθεσιν τοῦ ε, ὡς καὶ ἐν τοῖς ὅχι μόνον ἐγνωρίζω = γνωρίζω ἐλέπω [Κερασούντιων] = ἐγλέπω = γλέπω = βλέπω κ.τ. ὅμ. ἀλλὰ καὶ ἐπῆγα ἀντὶ ὑπῆγα ἐκ τοῦ πάγω ἀντὶ ὑπάγω, ἐμίλησα ἀντὶ ὠμίλησα ἐκ τοῦ μιῶ ἀντὶ ὁμιῶ κ.τ.τ.) καὶ τέλος ἐδίτις (κατ' ἐξομοίωσιν τοῦ παραληγ. ε πρὸς τὸ ληκτ. ι). Ἐκ μὲν τοῦ ὠδέτις ἢ ἐδέτις λοιπὸν ἀφαιρέσει μὲν τοῦ ὦ ἢ ε προήλθε τὸ προειρημένον ὀδέτις, ἐκ δὲ τούτου τὸ ἐτις ἀφαιρέσει τοῦ δ. πρὸς. ἰδέ τον — δε τον — ἔ τον. οὐδὲν — ὀδεν — ἔν (παρὰ Χίοις καὶ ἄλλοις. Καὶ πάλιν ἐκ μὲν τοῦ ἐδέτις κατὰ συγκοπὴν τοῦ ι ἐν τῇ ταχυτάτῃ προφορᾷ προήλθε τὸ ἐδέτζ ἢ ἐδέτς, ὅθεν ὕστερον ἐδέτςι (κατὰ τὸ ἐξι ἢ ἐξε ἐκ τοῦ ἐξ), ἐκ δὲ τοῦ ἐτις τὸ ἀπλοῦν ἐτζι ἢ ἐτςι.

Ἄλλα τροπικὰ ἐπιρρήματα ἀοριστότερα μὲν εἶνε τὰ:

ἀλλως.	—	(καθ). ἀλλῶς	(ἢ μᾶλλον ἀλιῶς) προγενέστερον δὲ ἀλλέως
ἄλλη		κατ' ἄλλον	
ἄλλᾳ		τρόπον κ.τ.τ.	
ἐτέρως			

π. χ. παρὰ Α. Κομνηνῷ στ. 43.

πάντες γὰρ ἀποθνήσκουσι καὶν οὕτως καὶν ἀλλέως.

Πρὸς. στ. 82. Προήλθε δὲ τὸ ἀλλῶς κατὰ συνίτησιν ἐκ τοῦ ἀλλέως καὶ οὕτως ἐπανέκαμψέ πως εἰς τὸν ἀρχαιότατον τύπον ἀλῆως (πρὸς. τὸ λατιν. *alius* καὶ τὸ σκρ. *anya-s*).

ἐκατέρως — καὶ κατὰ τὸν ἓνα καὶ κατὰ τὸν ἄλλον τρόπον.

ἀμφοτέρως — καὶ κατὰ τοὺς δύο τρόπους.

πάντως — πάντως (προγενέστερον), ἐξ ἅπαντος (ὡς καὶ πάλαι)
 πάντη — μὲ καθε τῶν κηόλας ἐκ τοῦ καὶ ὁλως.
 παντῶ (δωρ.) —
 ἁμῶς γέ πως — μὲ (σὲ) κἀνέντῃ τῶν, μὲ (σε) κἀποιον τῶν Τὸ
 πάντως φέρεται ἀκόμη παρὰ τε Πτωχοπρ. Α'. 113 Β'. 407 καὶ ἐν τῷ
 Β. Χ. στ. 155.

πάντως καὶ ἀπιστοῦμέν το, ὅτι ποιεῖς το τοῦτο.
 ὁλως (ἀρχ. καὶ νεωτ.) καὶ μετ' ἀρνήσεως: οὐχ ὁλως, οὐδόλως, μη-
 δόλως = καθομ. ὁλως δέν (μή), κἀν ὁλως, ὡς ἐν Β. Χ. στ. 59:
 (Πρβλ. 69 οὐκ — ποσῶς).

ποσῶς οὐκ ἐμετάτρεψαν, κἀν ὁλως τὸν σκοπὸν του.
 (Πρβλ. τ. στ. 267. κἀν ὁλως — οὐκ. στ.)

φράσαι κἀν ὁλως ἀπορῶ τὴν καλλονὴν τὴν τόσῃν)
 Καὶ ἐκ τούτου τοῦ στίχου ἤδη φανερόν εἶνε, ὅτι τὸ ποσῶς ἐκλαμβάνε-
 ται συνωνύμως τοῦ κἀν ὁλως καὶ τοῦ (ἀρχ.) οὐδόλως.

Ἄλλα δὲ συνώνυμα εἶνε τὰ: καθ' ὁλου, διόλου, ὁλότελα· καὶ τὸ
 μὲν ὁλότελα καὶ ἐν ἀρνήσει καὶ ἐκτὸς αὐτῆς φέρεται, π. χ.: εἶν' ὁλό-
 τελα χαμένους. δὲν 'ξεύρει ὁλότελα τί του γίνεται· τὰ δὲ λοιπὰ συνή-
 θως ἐν ἀρνήσει: δὲν ἦλθε καθόλου — μὴ(ν) ἔλθῃς καθόλου — πο-
 σῶς δέν τον εἶδχ. κτλ. Ἐν δὲ Β. Χ. καὶ ἐπὶ καταφάσεως: (στ.

Καὶ ἡ τρίτη περιπάτησεν ἀσύντακτα καθόλου·

ὅτι καὶ τὴν καρδίαν μου ἀπέκαυσας διόλου.
 Πρβλ. Β. στ. 14. Ἐν τοιαύτῃ χρήσει ἀπαντᾷ τὸ καθόλου παρὰ Δίονι
 τῷ Χρυσοστόμῳ Λογ. Εἰ. σλ. 344 Reisk. — Ἄλλα δ' ἀποφατικὰ τρο-
 πικὰ εἶνε τὰ: οὐπως, καθομ. κἀπως δέν· μήπως καθομ. μήπως ἢ πὰς
 (καί)· τὸ δὲ πὰς δέν = τῷ ἀρχ. μή(πως)οὐ π. χ. συμβούλευσέ τον
 πὰς (καί) ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν. — φοβοῦμαι πὰς δέν θελήτῃ (= δέδια
 μὴ οὐκ ἐθελήσῃ). Εἶνε δὲ τὸ πὰς δωρίζων τύπος τοῦ πῶς, ὡς τὸ κη-
 λας = τῷ καὶ ὁλως, τὸ ἄς = τῷ ἔως, τὸ καθομιλ. ἄς = τῷ ὡς.

ἔπειτα τὰ: οὐδαμῶς, μηδαμῶς = καθομ. μὲ (σὲ) κανένα τρόπον
 δέν (μή), παρὰ δὲ τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον καὶ οὐθαμῶς (π. χ. Ἀριστοτ.
 π. οὐρχνου Η'. σλ. 289, 6. 17 Bekk.) μηδαμῶς (Κλήμεντος Α'. πρ.
 Κορινθ. 33. 45.), παρ' οἷς καὶ τὰ οὐθείς, μηθείς. Ἐκτὸς τούτων
 τροπικὰ ἐπιρρήματα εἰς ὡς (ἀρχ. ἀφαιρετικὰ) καὶ εἰς α ἢ η (ἀρχ. το-
 πικὰ ἢ δοτικὰ) ἐσχηματίσθησαν καὶ ἠδύναντο νὰ σχηματισθῶσιν ἐκ
 πάντων τῶν ἐπιθέτων, ὡς: καλῶς, κακῶς, σοφῶς, ἀγαθῶς, ὁμοίως,
 ἀνομοίως, παραπλησίως, λαμπρῶς, ἐνδόξως, ἀδόξως, ἐναρέτως,

φθλως, σαφῶς, ἀμυδρῶς, αἰνικτηρίως (Λίσχ. Προμ.) κτλ. καὶ τινὰ
 ἐκ συγκριτικῶν: ἀληθεστέρως, ἀμεινόντως, ἐχθροτέρως, ἐχθιόντως,
 μοχθησοτέρως, φιλοτιμοτέρως, ἐνδεστοτέρως, μειζόντως κ. ἄλλα, ἅ-
 παντα παρ' Ἀττικοῖς ἔτι φερόμενα ἢ ἐξ Ἀττικῶν παρὰ λεξικογρά-
 φοις καὶ γραμματικοῖς μνημονευόμενα. παρὰ δὲ τοῖς ὕστερον καὶ ἐξ
 ὑπερθετικῶν: ἀτακτοτάτως (Ἡφαιστ.), ἀκριβεστάτως (Πρόκλου), με-
 γίστως (σχολ. Ἀριστοφ. Ὀρν. 427.) κτλ. καὶ ἐκ μετοχῶν: ἀναιμέ-
 νως, τεταγμένως, ἐντεταμένως, πρεπόντως, δεόντως, λυσιτελούν-
 τως, ἀρκούντως, ἀποχρώντως, εἰκότως, ὑπερβαλλόντως, ἀρεσκόν-
 τως, ἀγαπώντως, ὄντως· δεδιότως, γεγηθότως, λεληθότως, τεθαυ-
 ρηκότως, καταπεφρονηκότως· ἐπισταμένως, ἐσσυμένως, ἐχομένως,
 ἐπομένως κ. ἄλλα. καὶ δὴ καὶ ἐρρωμενεστέρως καὶ προλαβόντως
 (= πρότερον). — ἰδίᾳ, δημοσίᾳ, κοινῇ, πεζῇ. τὰ δὲ κομιδῇ καὶ
 σπουδῇ ἐκ τροπικῶν τὴν ἀρχὴν (μετὰ κομιδῆς, ἐπιμελείας· μετὰ
 σπουδῆς, ζήλου) ἀπέβησαν ποσοτικὰ = λίαν, μόλις.

Ἐκ τῆς νεωτέρας καθομιλουμένης ἀμφοτέροι οὔτοι οἱ τύποι καὶ οἱ
 εἰς ὡς καὶ οἱ εἰς α ἢ η ἐξέλιπαν κατ' ὀλίγον μέχρις εὐαρίθμων τινῶν,
 ἐν τυπικαῖς φράσεσιν ἢ ἐλευθέρως φερομένων, οἷα τὰ ἀνωτέρω προ-
 εκτεθειμένα: ποσῶς, ὁλως (κηόλας), πάντως καὶ τὰ συσχετικά: πῶς,

ὡς, καθῶς κτλ. ἔπειτα: κακῇ κακῶς, ἤδη παρὰ Κωνστ. τ. Πορφυ-
 ρογ. (πρὸς τὸν ἴδιον υἱὸν Ρωμ.) σλ. 84, 3. κακῇ κακῶς ἀπέρρηξε τὸ
 ζῆν. καὶ τὰ προθετικά: δίχως δίκαιον λόγον. — δίχως γὰ τὸν ἰδῆ
 (= χωρὶς, ἄνευ, δίχα), ἀναλόγως τῆς ἀρετῆς (= κατὰ τ. ἀρ.) ἤδη
 παρὰ Θεοφάνει Χρον. 283, 23. 318, 20. καλῶς ὥρισε — καλῶς
 τον (ἡῶρα ἢ εἶδχ) — καλῶς σας ἡῶραμε(ν) — καλῶς τὰ κά(μ)ντετε
 — καλῶς τὰ χαίρεσθε — καλῶς τὸ παλληκάρι — καλῶς γὰ ὀρί-
 σῃτε· καλῶς νὰ κοπιᾶσθε. — Τὸ ἴσως κοινότατον καὶ πάλαι καὶ νῦν,
 καὶ πάλαι μὲν καὶ ἐπὶ δισταγμοῦ καὶ = κατ' ἴσον λόγον, ἴσα, νῦν
 δὲ μόνον ἐπὶ δισταγμοῦ.

Εἶπα δέ, ὅτι οἱ εἰς ὡς μάλιστα τύποι τῶν ἐπιρρημάτων κατ' ὀλίγον
 ἐξέλιπν ἐκ τῆς ζώτης γλώσσης· διότι ἀκόμη ἱκανὰ παραδείγματα
 των καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀπὸ τοῦ ἰ. αἰῶνος δημοτικοῖς στιχοῦρ-
 γοῖς φέρονται, ἅτινα δὲν πρέπει ἴσως, τοῦλάχιστον ὅχι ὅλα, νὰ ἀπο-
 δοθῶσιν εἰς τὸν ἀρχαϊσμὸν τῶν συγγραφέων τούτων· οἷα τὰ: αἰσθη-
 τῶς, καλῶς, συντόμως, ὁμοίως, ἀπερισκέπτως, κακῶς, ἐξακεραίως,
 ἀκοτακεύτως, ἀγριωδῶς, ὀρθῶς, φανερώς ἐξ Ἀλ. Κομνηνοῦ τὰ: ἀ-
 κριβῶς, ἀναιδῶς, ἀσέκως, ἀπλήστως, γενναίως, διηγεκῶς, εὐστό-

χως, εὐσυγκρίτως, νουνεχῶς, ὄντως, πλουσίως, σπαρτίως, συντόμως, φερωνύμως παρὰ τῷ Πτωχοπροδρόμῳ τυραννικῶς, κακῶς, ἀδελφικῶς, σπουδαίως, αὐτοπροαιρέτως, παντελῶς, καλῶς, τεχνικῶς, ἐντέχνως, μεγάλως, ἀναισχύντως, δικαίως, ἀκριβῶς, ἀπλῶς, τελείως, εὐστόχως, ἡδέως, δεσμίως, σφοδρῶς, ἀναιδῶς, ὁμοίως, εὐθέως, κατακορέστως, ἀνάρχως, βαρέως, ἐνδόξως ἐν τῷ Β. Χ. τά: καλῶς, ὄντως, λοξῶς, φοβῶς, ἀλωπεκῶς, παντελῶς, ἰσχυρῶς, ἑκατονταπλασίως, εὐθέως, μεγάλως, τελείως, ταχέως, βαρέως, ὁμοίως, ἐλεεινῶς, δρομαίως, πικρῶς, ἐνδόξως, αὐστηρῶς παρὰ τῷ Γεωργίλλῃ ἐν Βελισσαρίῳ. Παρὰ δὲ Δ. Ζ. ἐν Βατραχομουμαχίᾳ μόνα τά: ποσῶς, ὁμῶς (= ὁμοῦ), ἀδίκως, δίχως (κάνένα κόπον), εὐθέως, οὕτως ἀπαντῶσιν ἀπέναντι πλειότερων ἄλλων εἰς αὐτὰ ληγόντων.

Ἡ νεωτέρα δηλ. καὶ ἐδῶ ἐκ τῆς ἀρχαίας τὴν ἀφορμὴν λαβοῦσα, ἀντὶ τῶν εἰς ὧς ἐπιρρημάτων μεταχειρίζεται τὰς πληθ. αἰτιατικὰς τῶν ἐπιθέτων, ἐξ ὧν ταῦτα προήλθαν, π. χ. καλῶς, κακῶς, ὀρθῶς, στραβῶς κτλ. ἀντὶ τῶν καλῶς,, κακῶς, ὀρθῶς, στραβῶς κλ. Τοιαῦτα ἐκ τῆς ἀρχαίας εἶνε ὁμηρικὰ μὲν: μακρὰ (βοῶν — πρβλ. τὸ Ἀριστοφ. μακρὰ κλάων), μεγάλα (κλάζοντες), ὀξέα (κεκληγῶς), ἐλεεινὰ (ῥῆμωξεν), σμερδελέα (κτυπέων), καλὰ (μεθίεστε), ὑπέρομα, ἴσα (θεοῖσι) καὶ ἄλλα. πυκνὰ (μάλα στενάχοντα), πρὸς δὲ πρβλ. τὸ καθομ. συχνὰ πυκνά. Παρὰ δὲ Ἡροδότῳ καὶ τοῖς Ἀττικοῖς: ὁμοῖα (= ὁμοίως). Ἡρόδ. Γ'. 8. 57. Ζ'. 118. 144. Θουκ. Α'. 25, 4 Ζ'. 25, 4. αἰφνίδια Αἰσχ. Προμ. 684. ἀτάρβητα Σοφ. Αἴ 197. ὑπέροπτα Οἴ. Τ. 883. κατὰ μემπτα Οἴ. Κ. 1696. ἴσα Φιλοκτ. 318. ἀληθῆ (= ἀληθῶς). αὐτ. 921 (πρβλ. Δημοσθ. κ. Πολυδ. Β'. σλ. 1206). κοινὰ Ἀντιγ. 546. ἀκάματα Ἡλ. 164. ἄλεκτρα — ἀνυμέναια 962. καὶ ἄλλα. κλεινὰ Εὐριπ. Ἡρ. μαιν. 61. κύκλια Ἰφ. Αὐ. 1055, ἀμφίλογα, δίδυμα Ἰφ. Ταυρ 655. δολί(α) 859. ἴσα Φοιν. 220. σκοτία αὐτ. 336. ἀνυμέναια 347. ἀσύνετα 570. ἀπαρθέρευτ'(α) 1739. καὶ ἄλλα. — δαιμόρια (= ἰως) Ἀριστοφ. Ἀχ. 1083. (πρβλ. Λυσ. 550.). Παρὰ δὲ τοῖς πεζογράφοις τοῖς τ' Ἀττικοῖς καὶ τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον εἶνε σπανιωτέρα ἢ χρῆσις τούτων. διὸ καὶ ὀλίγα τινὰ παραθέσαντες παραδείγματα ἐκ τῶν Βυζαντινῶν, μεταβαίνομεν εὐθὺς εἰς τοὺς ἀπὸ Α Κομνηνοῦ δημῳδοὺς στιχοῦργους, παρ' οἷς ἡ χρῆσις εἶνε συνηθεστάτη. — Προκοπ. τ. Καισαρ. Γ'. 39, 12. συχνὰ γράφουσα τοὺς γειναμένους τὴν κόρην ἠνώχλει. (πρβλ. Ἰγνατ. π. Ρωμ. 5 α καὶ εὐχομαι σύντομά μοι εὐρεθῆναι = συντόμως). Ἀγαθίου σλ. 52, 21. οὕτω πως ἀνείμένα πολιορκούμενοι. — αὐθαίρετα κατολισθαίνουσιν 15, 17. — Θεοφαν. Χρον. 495, 18. καὶ οὕτως

παρακρατητὰ διὰ τῶν κήπων ἐξῆλθεν αὐτὸς καὶ ἡ γυνή. 628, 11. (πρβλ. καὶ 648, 16. 682, 12): ἐπ' ὄνου καθήμενον ἐξανάστροφα. Ἄννης Κομνηνῆς Τομ. Α. 288, 21 ἀπαράκλητα κλαίων τῇ τοῦ πατρὸς τελευτῇ. — Ἀλ. Κομν. ἀργά (= βραδέως), ὀρθά, ἐγκαρδιακά, ἄδικα, εἰρηνικά, καλὰ, ἀπρεπα. παρὰ Πτωχοπρ. γλήγορα, τὸ δὲ γοργὸν παρὰ τε τούτῳ καὶ παρ' ἄλλοις μετ' αὐτὸν συνήθως ἐνικ. ἐκφέρεται = τῷ γοργῷ (ταχέως), δυνατὰ (ῥοχαλίζει), ἔμνοστα (= εὐνοστα, = τῷ σημερ. νόστιμα = ἡδέως, εὖ, καλῶς), καταπρόσωπα, κατάραχα, κλωστὰτα, ὁμοια, σύντομα, σφικτά, ἐν τῷ Β. Χ. σφικτά, γλυκέα, τὸ δὲ βέβαιον (= βεβαίως) οὕτως ἐνικῶς πολλάκις, σύντομα (σύντομον), καρδιακά, πολλὰ ἀκριβὰ, πολλὰ ψιλὰ, κρυφὰ (ἐκ τοῦ κρυφὸς = κρυπτός), σιγά, ἀνόητα (= ἀναισθήτως, ἀπαρτηρήτως), τρεχᾶτα (= δρομαίως), ἐνήδοτα (ἡδέως), παρὰ τῷ Γεωργίλλῃ ἐν Βελισσαρίῳ. σύντομα, ἄδικα, εὐμορφα, (γοργόν), καλὰ, δυνατὰ, ἀνδρειωμένα, εὐτολμα, ἐξάγκωτα, ἀκτύπητα, ἀνόητα (ὡς ἀνωτέρω), ἀεγνώριστα, σφικτά, εὐγενικά, τιμητικά. παρὰ Δ. Ζήνῳ Βατραχομ. θαρρετά, νόστιμα (= ἡδέως), εὐκολα, σφικτά, ἐλεύθερα, συχνὰ συχνά, ἔ(μ)μορφα, ἀπόκοτα (= εὐτόλμως), περισσῶτα (= περισσῶς), ἀγάλια (= ἀκαλῶς, ἐκκλη), ταπεινά, ἀρόλπιστα (= ἀνελπίστως), κακὰ καὶ πικραμμένα, σύντομα, καλὰ, καθάρτα, ὀγλήγορα, ἀνάσκελα, στραβά, κτλ. κτλ.

Οὕτω καὶ ἀντὶ τῶν ἀρχαίων ἀπλῶς, διπλῶς, τριπλῶς, ἑκατονταπλασίως κλ. ἡ νεωτέρα μεταχειρίζεται τὰς πληθ. αἰτ. ἀπλᾶ ἢ ἀπλά, διπλᾶ (= α), τριδίπλα, ἑκατονταπλάσια κτλ.

Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ποιήσει πολλάκις καὶ αἱ ἐν αἰτιατικῇ τῶν ἐπιθέτων ἐκλαμβάνονται τροπικῶς: καλὸν αἰδεῖν ἢ δὴν γελᾶν, ὀξὺ (βοᾶν. ἀκούειν κ.τ.λ.) Τούτοις ἀνάλογα εἶνε τὰ προειρημένα νεώτερα: βέβαιον (Β. Χ.), σύντομον, γοργόν καὶ εἴτι ἄλλο. Τῶν δὲ δύο αἰτιατ. ταχὺ καὶ τάχα (ὡς ἐξ ὀνομαστ. τάχος ἢ τεχός, οἷα καὶ αἱ σάφα, μάλα, κάρτα, ὦκα, λίγα, αἰπά, δίχα ὡς ἐξ ὀνόμ. σάφος, μάλος, κάρτος, ὦκος, λίγος, αἰπός, δίχος, αἵτινες πιθανῶς νὰ ἦσαν συνήθεις ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἑλληνικῇ) ἡ μὲν ταχὺ ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ τροπικῶς φέρεται = ταχέως, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ χροικῶς = πρῶτ, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη ἡ δὲ τάχα καὶ πάλαι ἐπ' ἴσης τροπικῶς = ταχέως, καὶ νῦν συνήθως μετὰ τοῦ τε (τε-ς, τι-ς) ἐπὶ δισταγμοῦ ἢ εἰρωνείας = τῷ ἀρχ. δῆθεν καὶ ἐν ἐρωτήσει = τῷ ἄρα: τάχα ἔρχεται; θὰ ἔλθῃ τάχα; Δ. Ζήνου Βατραχομ. 395.

καὶ ῥήχνει καταπρόσωπα, τάχα γὰρ νὰ τυφλώσῃ.

= δῆθεν.

Β. Χ. καὶ τάχα τι ὁ Βέλθανδρος κοιμᾶται μὲ τὴν νύμφην.
αὐτ. τάχα τε ὅτι ἐκοιμήθην τὴν καὶ ξεπρθένευσέν τὴν.

4) ΠΟΣΟΤΗΤΟΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΤΑΣΕΩΣ.

Τούτων τὰ μὲν συσχετιζόμενα εἶνε αἱ ἐνικαὶ αἰτιατικαὶ τῶν ὁμωνύμων ἀντωνυμιῶν: πόσον, τόσον (τοσοῦτον μόνον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ), ὅσον, ποσόν (καθομιλ. κάμποσον), ὀπόσον· μετὰ δὲ τῶν συγκριτικῶν καὶ αἱ δοτικαὶ: τόσῳ μάλλον, ὅσῳ συνηθέστερον κ.λ. μόνον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ. Ὡς ποσότητος συσχετικὰ ἐπιρρήματα φέρονται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τὰ (τροπικὰ) οὕτω(ς), ὥς (= τόσον, ὅσον). Τῶν δὲ λοιπῶν τὰ μὲν πάλιν εἶνε αἰτιατικαὶ ἐπιθέτων, ἐνικαὶ μὲν τῶν θετικῶν καὶ συγκριτικῶν ἐν τῷ ἀρχαίῳ πεζῷ λόγῳ, ἐν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ ποιήσῃ πολλὰ· καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ συνηθέστατα αἱ πληθυντικαί, τῶν δ' ὑπερθετικῶν ἐπ' ἴσης αἱ πληθυντικαὶ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ, ἐν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ ποιήσῃ ἐνίοτε καὶ αἱ ἐνικαὶ: μέγα (καὶ ποιητ. μεγάλα) = λίαν· μικρόν (ποιητ. καὶ μικρά), πολὺ (καὶ ποιητ. πολλὰ π. χ. ἰλ. μάλα πολλὰ μάχας εἰσέηλυθον ἀνδρῶν.

Πρβλ. Σοφ. Ἀντιγον. 1046. Ἡλ. 575. 603 κ. ἄλλ.), ὀλίγον, καθομ. ὀλίγο(ν) καὶ (ὀ)λιγιστόν (= τῷ ὑποκορ. (ὀ)λιγάκι) π. χ. Α. Κομν. στ. 175. ἀνάπυσέ τους ὀλιγοστόν καὶ πάντας θέλεις ἔχειν. μάλα, κάρτα (ποιητ.), μάλλον, ἥττον, ἀνθ' ὧν τὰ καθομ. περισσώτερα ἢ πλεώτερα καὶ ὀλιγώτερα, πρὸς ἃ πρβλ. τὸ Αἰσχ. Ἐπτά 339. τὸν φθίμενον γὰρ προλέγω βέλτερα τῶνδε πράσσειν. πλέον (ἀρχ. κ. νεώτ.), τὸ δὲ νεώτερον πλεῖλ προῆλθεν ἐκ τοῦ πλεῖα ἀντὶ πλείω (πλείονα). Τὸ δὲ πλείω ἀντὶ τοῦ πάλαι συνηθεστέρου πλεῖον ἢ πλέον φέρεται παρὰ τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον, π. χ. Διοδ. Σικελ. ΙΒ'. 21. γυναῖκα ἐλευθέρᾳ μὴ πλείω ἀκολουθεῖν μιᾷς θεραπαινίδος. — Καὶ παρὰ Διον. τ. Ἀλικ. π. συνθ. σλ. 229. — μεῖζον, ἔλασσον, μάλιστα (ἀρχ. = πᾶρὰ πολὺ, πολὺ πολὺ, ἐξαίρετως), ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ τὸ μάλιστα τροπικῶς λαμβάνεται = τῷ βεβαίως, καὶ (πάνυ μὲν οὖν). Ἀλλ' ἤδη καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐνιχτοῦ οὕτως ἀπαντᾷ, π. χ. Σοφ. Ἡλεκτρ. 386 (πρβλ. 312 ἢ κάρτα = βεβαιότατα). Οἶδ. Τ. 1044. 1173 κ. ἄλλ. (τὰ) μέγιστα, ἀλλὰ καὶ μέγιστον Εὐριπ. Βακτρ. 1231. μέγιστον κομπάσαι πάρεστί σοι.

Κατὰ τοῦτον τὸν κανόνα καὶ ἄλλων πολλῶν ἐπιθέτων αἰτιατικαὶ ἐ-

πιρρηματικῶς ἐκλαμβάνονται ἐπὶ τε τρόπου καὶ ποσοῦ καὶ χρόνου, μάλιστα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ποιήσῃ: αἰνὰ, δεινόν, σμερδαλέον, ὀξύτατον, λίγυ, ἡμερόεν, ἐναντίβιον, ἐναλοῖμον, ἐτήτυμον, ἄμοτον, ἀσπερχές, ἀζηχές, ἔξοχον κ. ἄλλα παρ' Ὀμήρῳ. σεμνόν καὶ πεφρονητός, σκοτεινά, ἐλληνικόν, λακωνικόν, νέον, ἡριόν, ἡρινά, οὐρία, χρόνια, πολιὰ, ὀρθά, κρημνώδη κ. ἄλλα παρὰ τοῖς δραματικοῖς.

Ποσὸν ἢ ἐπίτασιν σημαίνουν καὶ τὰ: πάνυ, λίαν (ἰων. λίην), ὧν τὸ μὲν φαίνεται ἐνικὴ αἰτιατ. τοῦ λίαν (ἀπηρχ.), συγγενοῦς τῷ λαι ἐν τῷ λαίμαργος, καὶ τῷ λα ἐν τῷ λάμαχος κ. ἄλλ. τὸ δὲ οὐδ. αἰτιατ. ἐξ ἀπηρχ. ὀνομ. πάνυς (ἐκ τοῦ παν-τ). Ἀντὶ τούτων ἡ νεωτέρα μεταχειρίζεται τὸ πολὺ οὕτως ἀπλοῦν ἢ καὶ διπλοῦν: πολὺ πολὺ, ἢ μετὰ τῆς παρὰ: πάρα πολὺ, ἐνθα ἡ παρὰ ὡς τέλειον ἐπιρρημα ἀναφαίνεται, καθὼς καὶ ἐν τοῖς: πάρα μεγάλος, πάρα μικρός (ἐξ οὗ τὸ σύνθετον παραμικρόν = ἐλάχιστον), πάρα φωνακλᾶς κ. ἄλλ. = πάνυ· αὐτὸ δὲ τὸ παρὰ πολὺ, οὕτω τονιζόμενον ἐν ταῖς ἐκδόσεσι καὶ τὴν αὐτὴν καθὼς σήμερον σημασίαν ἔχον, ἀπαντᾷ ἤδη ἐν Ἀριστοφάνους Πλούτῳ 445 δεινότατον ἔργον παρὰ πολὺ.

Περὶ τῆς ἐπιτατικῆς ἐπὶ ποσοῦ χρήσεως τῶν: ἔτι, ἀκόμη, ἤδη, πλέον ἀνωτέρω τὰ δέοντα ἐλέχθησαν, ὑπολείπονται δὲ δύο ποσότητος ἐπιρρήματα: κομμάτι(ν) ἢ κομματάκι καὶ δαμί(ν) ἢ δαμάκι(ν), ἀμφοτέρω σημαίνοντα ὀλίγον, ὀλίγον τι: κομμάτι πλεὺς μικρός = ὀλίγῳ (ὀλίγον τι) μικρότερος, κομματάκι ἀνόητος κτλ. Ἐκ τοῦ Ἀπολλ. τ. ἐν Τύρῳ:

ὥς εἶδε τὴν ἀγάπην της, ἀλάφρυνε δαμάκι.

Ἐρωτοκρ. σλ. 38.

δὲν εἶμαι τόσον ἀφορμαρά, ἢ μᾶλλον δαμάκι γινώσκει.

ἐν τῷ Β. καὶ θεραπεύσεις κἄν δαμῖν ἐκ τὸ κακὸν τὸ εἶδε.

Τὸ μὲν κομμάτι ἢ κομματάκι, συνηθεστέον ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, προῆλθεν ἐκ τοῦ κομμάτιον (ὑποκορ.) καὶ κομματάκιον (δευτέρου ὑποκορ.) τοῦ ὀνόμ. κόμμα = τέμχος, τμήμα. Λαμβάνεται δ' ὅχι μόνον ὡς ἐπιρρημα, ἀλλ' ἀκόμη καὶ ὡς ὄνομα ὑπὸ τε τοῦ προειρημένου τύπου καὶ ὑπὸ ἄλλους ὑποκοριστικούς τε: κομματίτζι(ν), κομματοπούλι(ν), καὶ μεγεθυντικούς: κομμάτα, κομματούκλα, κομματούρα, ἤδη παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Α. 164. 194. 99. 220. Β'. 175. 635. — Τὰ δὲ δαμῖν καὶ δαμάκιν παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ πολλαχού καὶ ἐν τῷ Ἐρωτοκρίτῳ συνηθεστέον καὶ ἀκόμη σήμερον ἐν Κρήτῃ λεγόμενα, εἶνε ὑποκοριστικά ἐκ τοῦ θέματος δαμο, τοῦτο δὲ προῆλθε κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ ἐναρκτικοῦ φωνήεντος ἐκ τοῦ οὐ-δαμο-, ὅθεν ἐσχηματίσθησαν τὰ

προειρημένα ἐπιρρήματα: οὐδαμοῦ, οὐδαμοῖ, οὐδαμόθι, οὐδαμόσε, οὐδαμόθεν, οὐδαμῶς. μηδαμοῦ, μηδαμοῖ, μηδαμόσε κτλ. καὶ τὰ ἐπιθέτα οὐδαμινός, μηδαμινός. Ἐκ δὲ τοῦ οὐδαμινός καθ' ὁμοίαν ἀφαίρεσιν προῆλθε τὸ δαμινός = μικρός, λεπτός, ὀλίγος ἐν τῷ Ἑρωτοκρίτῳ σλ. 181.

μὲ μία φωνὴ ἔτ' ἐξοικονομεῖται, ποῦ δὲν καλογροικᾷται.

Εἶνε γνωστόν, ὅτι τὸ οὐδαμός-ῆ-ον καὶ πληθ. οὐδαμοί, συνηθέστατον παρ' Ἡροδότῳ καὶ ἰσοδυναμοῦν τῷ οὐδέτις, οὐδεῖς, ἐνίοτε δὲ τῷ: οὐδενός ἄξιος Ἡροδ. Θ'. 58., σύγκειται ἐκ τοῦ οὐδὲ καὶ ἄμους = τις, εἷς τις (Ἡρόδ. ἀμοῦ γέ που, ἀμῶς γέ πως, ἀμόθεν). Ἀλλὰ κατ' ὀλίγον τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐπισκοποτιθείσης, ἡ κοινὴ γλωσσικὴ συνείδησις τὸ ἐνόμισεν ἐκ τοῦ οὐ καὶ δαμός συγκείμενον, διὰ δὲ τοῦτο τὸ δαμός = τῷ τίς, τὰ δέ: δαμίν, δαμάκιν = τῷ τί ὅθεν δαμάκι γινώσι = γινώσιν τινα, ὀλίγην γινώσιν. Ἐκ δὲ τοῦ Ἡσυχίου «Νασειδαμῶς (κατὰ διόρθ. ναιδαμῶς), τὸ ἐναντίον τοῦ οὐδαμῶς» πιθανολογεῖται ὅτι ἡ διαίρεσις αὕτη τοῦ οὐδαμός εἰς οὐ-δαμός εἰς ἱκανῶς ἀρχαίους χρόνους ἀναβαίνει.—

Τὸ αὐτὸ ἔπαθεν ἀκόμη παλαιότερον, ὡς φαίνεται, καὶ τὸ οὐδεῖς ἐνομίσθη δηλ. καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ οὐ καὶ δεῖς συγκείμενον καὶ διὰ τοῦτο τὰ: δεῖς καὶ δὲν ἐξεληφθησαν ἄνευ ἀποφάσεως συνώνυμα τοῖς: τίς, τί καὶ ὡς τοιοῦτον μετεχειρίσθη τὸ οὐδέτερον δὲν δ' Ἀλκαῖος: «κοῦδὲν ἐκ δεινός γένοιτο» κατὰ Ζηνοβίου παρὰ τῷ Μ. Ἐτ. σλ. 639 καὶ Ἀθημόκριτος: «μὴ μᾶλλον τὸ δὲν ἢ τὸ οὐδὲν εἶναι» παρὰ Πλουτάρχου πρὸς Κολοῦτον Δ'. 143. — Τὸ δ' ἀρσενικὸν δεῖς ἄρρητον λέγει ὁ Εὐστάθιος σλ. 710, 30. — Περὶ τε τοῦ δὲν καὶ τοῦ δαμίν πρβλ. Κοραῖν Ἀτάκτ. Α'. 179 κεξ. Lobeck. Paralipom. p. 79. 86. 541.

Τοῦ ἀρχαίου δὲν τῷ τί ἰσοδυναμοῦντος ταῦτόν μὲν κατὰ τὸν τύπον, διάφορον δὲ τὴν σημασίαν εἶνε τὸ νεώτερον ἀρνητικὸν μόριον δὲν = οὐ(κ), περὶ οὗ τὰ δέοντα ἀνωτέρω ἐλέχθησαν. Τώρα δὲ λέγομέν τι περὶ τῶν λοιπῶν ἀρνητικῶν μορίων, τῶν τ' ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων.

Περὶ μὲν τῶν στερητικῶν μορίων ἀν—, ἀν—, ἀ—γα ἢ γη— τὰ δέοντα πρόσθεν ἐλέχθησαν. Τὰ δὲ κυρίως ἀποφατικὰ καὶ ἀπαγορευτικὰ εἶνε τὰ: οὐ (πρὸ συμφώνου), οὐκ (πρὸ φωνήεντος) καὶ οὐχί (ἰων. οὐκί) ἀπολύτως καὶ πρὸ συμφώνου. — μή (καὶ πρὸ φωνήεντος καὶ πρὸ συμφώνου), μηκ (μόνον ἐν συνθέσει μετὰ τοῦ ἔτι, μηκέτι) καὶ μήχι παρ' Εὐβούλῳ τῷ κωμικῷ κατὰ τὸν ἀντιαπτικιστὴν: μήχι ὡς ναίχι καὶ οὐχί. Εὐβούλος Δαιδάλῳ (Ἀνεκδ. τοῦ Bekker p. 108). Ἐπειτα τὰ ἐν τούτων καὶ τῶν συνδ. τὰ δὲ συγκείμενα: οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ.

Οἱ πλήρεις τύποι πάσαι οὐ καὶ μή ἦσαν ἢ οὐκ καὶ μήκ; εἰ μὲν τὸ

πρότερον, τότε ἐκ τῶν οὐ καὶ μή προσάρτησε τῆς συλλ. κι (ἰων.), χι (κοιν.) ἐσχηματίσθησαν οἱ: οὐχί καὶ μήχι, οὐκί — μήκι ἐκ δὲ τούτων ἀποκοπέντος τοῦ ι πρὸ φωνήεντος, οἱ οὐκ καὶ μηκ (μόνον μετὰ τοῦ ἔτι). εἰ δὲ τὸ δεύτερον, ἐκ τῶν οὐκ καὶ μηκ προσάρτησε μὲν τοῦ ι (ὡς καὶ ἐν τοῖς: οὐτοσί, τουτί, ἐκείνοσι κλ.) προῆλθαν οἱ: οὐκί (οὐχί), μήκι (μήχι), ἀποκοπὴ δὲ τοῦ κ πρὸ συμφώνου οἱ: οὐ καὶ μή. — Ἀλλ' ὅπως δῆποτ' ἂν ἔχῃσι τὰ περὶ τούτων, τὸ μὲν οὐ ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ κατ' ὀλίγον ὑπεχώρησεν εἰς τὸ οὐδὲν καὶ τὸ ἐκ τούτου ἡκρωτηριασμένον δέν, ὡς ἀνωτέρω εἶδαμεν. Διασώζεται δὲ μόνον ἐν τισι παροιμίαις καὶ ἐν τῇ ποντικῇ διαλέκτῳ συνηθέστατον ὑπὸ τοὺς τύπους 'κί καὶ 'κ' (πρὸ φωνήεντος): παροιμίαι.

Παραδείγματα τῶν ποντικῶν 'κί, 'κ' ἔστῳσαν τὰ ἐξῆς ἐκ τῆς τοῦ Βαλαδάνη κωμωδίας εἰλημμένα:

σλ. 2. 'κ' ἐχόρτασα τὸ 'ταίρι μου ντ' ἐποῖκες ἄτόν, ἤλιε;

αὐτ. πῶς; τὸν σουμαδεμμένο σου 'κί θὲ νὰ 'παίρης, κόρη μ';

αὐτ. 'κί θέλ' ἄτόν, 'κί παίρ' ἄτόν' ἀφῆστε με εἰς τὸ ζόρι μ'.

Εἶπα δὲ πρότερον, ὅτι τὸ οὐ(κ) κατ' ὀλίγον ἐξέλιπεν ἐκ τῆς γλώσσης, δηλ. ὡς ἀπλοῦν διότι ἀκόμη παραλλήλως φέρεται μετὰ τῶν οὐδὲν καὶ δὲν ὅχι μόνον παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ, ἀλλὰ καὶ παρ' ἄλλοις μετ' αὐτὸν δημοτικοῖς στιχουργοῖς καὶ παρὰ μὲν Πτωχοπροδρόμῳ ἐν Β'. στ. 205. 252. παρὰ δὲ Α. Κομνηνῷ ἐν στ. 38. 48. 74. 143. 176. 408. 409. 428. ἐν δὲ τῷ Β. Χ. ἐν στ. 69. 72. 77. 102. 119. 159. 183 (οὐχί). 198. 210. 218. κ. ἄλλ. παρὰ δὲ Γεωργιλλᾷ (Θ. Ρ.) ἐν στ. (οὐχί) (οὐκ) (οὐχί) (οὐκ) (οὐ) μετὰ πλείστων οὐδὲν καὶ δέν. Ὁμοίως καὶ παρὰ Σαχλήκῃ πολὺ μικρότερος εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν οὐ(κ) τοῦ τῶν οὐδὲν καὶ δέν. Παρὰ Δημ. Ζήνῳ ἐν Βατραχομουμαχίᾳ μετὰ ἑκατοντάδος οὐδὲν καὶ δέν μόνον ἐν τῷ 100 στ. χάριν τοῦ μέτρου δις ἀπαντᾷ τὸ ἀπλοῦν οὐ:

Ἐγὼ δὲν τρώγω λάχανα τῆς λίμνης τὰ βοτάνια,

οὐδὲ κραμπιά, οὐ σέλινα, οὐ πράσα καὶ ῥαπάνια.

Ἀντὶ δὲ τοῦ οὐχί ἡ νεωτέρα ἔχει τὸ ὅχι (ἢ ὦχι) μετ' ἀρχαϊκώτερου καὶ εἰς τὴν ἔντονον ἄρνησιν ἀρμοδιωτέρου τόνου· ἀναφαίνεται δὲ τὸ ὅχι τὸ πρῶτον, ὅσον ἐμοὶ γνωστόν, ἐν τῷ ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου: στ. 19. ὅχι γυναῖκες ἄτροφαις, ἀλλὰ κὴ ἐγγαστρωμέναις.

Ἐν ἰωνίᾳ πρὸς τὸ ὅχι, ὅπερ πολλὰκις ἀποτόμου καὶ βαναύσου λαλιᾶς ἴδιον νομίζεται, εἶνε σύνηθες καὶ τὸ ὄχεσκε ἢ ὄγεσκε μετριώτερον καὶ ἀστειότερον θεωρούμενον. Σύγκειται δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ ὅχι καὶ τοῦ ἐπιθεμ. σκε, ὅπερ εἶνε ταῦτόν τῷ χι κατὰ μετάθεσιν τῶν στοιχείων: κσε

== κ'ε == χε και χι. Οὕτως ἀντὶ τοῦ ἀρχ. *ναικί* ἢ *ναιχι* σήμερον λα-
λείται *ναισκε* ἢ *ναισι*, ὅπερ τὴν αὐτὴν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ ἀπλοῦν
καί, ἣν τὸ ὄχεσκε πρὸς τὸ ὄχι. — Τὸ δὲ μὴ ἀπαράλλακτον κατὰ τε
τύπον καὶ χρῆσιν διασώζεται μέχρι σήμερον, μόνον ὅτι προσέλαβε τὸ
ἐφελευστικὸν *ν* κατ' ἀρχὰς βέβαια πρὸ φωνήεντος, ὕστερον δὲ καὶ πρὸ
συμφώνου π. χ. παρὰ Πτωχοπροδρομῶ Β'. 58 :

μὴν βλέπης τὸ τρανώτερον τὸ μερδικὸν ἐκείνου.

Πρβλ. 395. ἐν τῷ Θ. Κ.

μὴν τοὺς ἀφήσετε λοιπὸν ὅς τὴν πόλιν νὰ σταθοῦσιν.

Πρὸς δὲ τούτοις συγκιρᾶται ἡ ἐκθλίβεται φωνήεντος ἐπομένου : Θ. Κ :

ὦ βασιλεῦ καὶ νᾶχες ζῆν καὶ μεῖχες ἀποθάνειν.

Β. Χ. εἶθε νὰ μ' εἶχα σὲ ἰδῆ, νὰ μ' εἶχα σὲ γνωρίσῃ !

ἢ μεῖχα κτλ.

Περὶ τῆς ἐν συμπλοκῇ καὶ ἐξαρτήσει λόγου χρήσεως τῶν οὐ, μὴ.
καὶ τῶν συνθέτων οὔτε — μήτε, οὐδὲ — μηδὲ ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ Ἑλ-
ληνικῇ ἐπικρατοῦσιν ἐν γένει οἱ ἐξῆς δύο κανόνες : α'.) ὅπου μὲν ἐκ-
φέρεται ἔννοια βουλευματικῆ, τ. ἔ. περὶ τὸ βουλευτικὸν στρεφομένη,
ἀπαγόρευσις, ἀποτροπὴ, ἀπευχὴ, κώλυσις σκοποῦ κ. ἄλ. τ. ἢ ὑπο-
θετικὴ (ἐκτὸς ὅτε ἡ ὑπόθεσις περὶ θετικοῦ καὶ βεβαίου γίνεται καὶ τὸ
εἰ ἰσοδυναμεῖ σχεδὸν τῷ ἐπειδὴ), ἐκεῖ τίθεται τὸ μὴ καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ
σύνθετα, πανταχοῦ δὲ ἀλλαχοῦ τὸ οὐ καὶ τὰ σύνθετα. — β'.) Τὰ μὲν
ἐκ τοῦ τε σύνθετα : οὔτε μήτε τίθενται, ὅτε τὰ συναιρόμενα κῶλα εἶνε
παράλληλα καὶ ἰσοδύναμά πως· τὰ δὲ ἐκ τοῦ δέ : οὐδέ, μηδέ, ὅτε ὁ
λόγος προβαίνει βαθμυδὸν ἐξ ἀσθενεστέρου εἰς ἰσχυρότερον καὶ ἐντονώ-
τερον. Ἰδια παραδείγματα δὲν παραθέτομεν ἐδῶ ὥς ἐκ τῶν συνήθων
γραμματικῶν γνωστὰ.

Ἡ δὲ νεωτέρα γλῶσσα τηρεῖ μόνον τὸν α'.) κανόνα καὶ τοῦτο ὄχι
ὅλον· ἀλλ' ἀντὶ μὲν τοῦ ἀρχαίου οὐ μεταχειρίζεται, ὡς εἴπομεν, τὸ δὲν
(= οὐδέν). τὸ δὲ μὴ μόνον ἐπὶ βουλευματικῆς ἐννοίας, ἐπὶ δ' ὑποθέ-
σεως πάλιν τὸ δὲν, ὅπερ πολλαχοῦ, ὡς εἶδαμεν, ἐκ τοῦ μηδὲν προ-
ῆλθε, π. χ. μὴ τρέχῃς = μὴ τρέχε· μὴν ἀκουῖς τί σου λέγει ἐκεῖνος
= μὴ ἀκουε (μὴ πρόσεχε) κτλ. ἄς μὴν τῶυρισκε, καὶ ἔχανα ὅ,τ' ἤθε-
λες = ὡς (εἰ γάρ, εἶθε) μὴ εὔροι κτλ.

Θουκυδίδου

νεώτερον

Φαίνεται — ἡ νῦν Ἑλλάς καλου-
μένη οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμέ-
νη.

Φαίνεται, πῶς ὁ τόπος, ὁποῦ τὰρ
Ἑλλάδα λέγεται, τὸν παλαιὸν και-
ρὸν δὲν ἐκατοικεῖτο μὲ ἀσφάλειαν.

οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι μὴ ἱκανῶν ἡ-
μῶν ὄντων ἐπ' αὐτοὺς στρατεύ-
ειν.

ἢν ἐθέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτα-
σθαι ἅμα πολεμοῦντες καὶ κινδύ-
νους αὐθαιρέτους μὴ προστίθε-
σθαι.

Ἐκκλησίαν τε οὐκ ἐποίει αὐτῶν
οὐδὲ ξύλλογον οὐδένα τοῦ μὴ
ὀργῇ τι μᾶλλον ἢ γνώμῃ ξυνελ-
θόντας ἐξαμαρτεῖν.

Δοκεῖ δέ μοι, οὐδὲ τοῦνομα τοῦ-
το ξύμπασά πω εἶχεν, ἀλλὰ τὰ
μὲν πρὸ Ἑλλήνων τοῦ Δευκαλίω-
νος καὶ πάνυ οὐδὲ εἶναι ἢ ἐπί-
κλησις αὕτη.

Ἰσοκράτους

νεώτερον.

Τότε γὰρ χρὴ παύεσθαι λέγον-
τας, ὅταν ἡ τὰ πράγματα λάβῃ
τέλος καὶ μηκέτι δέη βουλευέ-
σθαι περὶ αὐτῶν, ἢ τὸν λόγον ἴ-
δῃ τις ἔχοντα πέρας, ὥστε μη-
δεμίαν λελεῖσθαι τοῖς ἄλλοις ὑ-
περβολήν.

τότε πρέπει νὰ παύσωμεν ἀπὸ τοῦ νὰ
λέγωμεν, ὅταν ἡ τὰ πράγματα λά-
βῃ τέλος καὶ δὲν ᾔνε πλέον χρεῖα
νὰ σκεπτώμεθα περὶ αὐτῶν ἢ τὸν
λόγον ἴδῃ τις ὅτι (τόσον) τέλειος
εἶνε, ὥστε νὰ μὴν ἀφέθῃ κ' εἰς τοὺς
ἄλλους καμμία ἀφορμὴ ὑπερτερή-
σεως.

Οὐδὲ περὶ τὴν χρῆσιν τῶν οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ. κανόνα τινὰ τη-
ρεῖ ἡ καθομιλουμένη, τὰ μήτε — μήτε ἀντὶ τῶν οὔτε — οὔτε συνηθέ-
στερον μεταχειριζομένη, καὶ τὰ οὐδὲ — οὐδὲ ἀντὶ τῶν αὐτῶν μάλιστα
διὰ τὸ ἐντονώτερον· τὰ οὔτε οὔτε (μετὰ τοῦ καὶ ἢ χωρὶς αὐτοῦ) ἀντὶ
τῶν οὐδὲ — οὐδέ. Εἰς τὰ προεκτεθειμένα παραδείγματα προσθέτομεν
καὶ τὰ ἐξῆς : Ὀμ. Ἰλ. Ζ, 450.

ἀλλ' οὐ μοι Τρώων τόσσον μέλει ἄλγος ὀπίσσω
οὐτ' αὐτῆς Ἑκάβης οὔτε Πριάμοιο ἄνακτος
οὔτε κασιγνήτων, οἳ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
ἐν κονίῃσι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέσιν,
ὅσσον σεῦ — — —

Φεογν. 535.

οὔτε γὰρ ἐκ σκίλλης ῥόδα φύεται οὐδ' ὑάκινθος,
οὔτε ποτ' ἐκ δούλης τέκνον ἐλευθέριον.

ἔνθα τὰ οὔτε — οὔτε ἡ νεωτέρα ὄχι μόνον διὰ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ
διὰ τῶν οὐδέ — οὐδέ, μήτε — μήτε, μηδέ — μηδέ δύναται ν' ἀπο-
δώσῃ. Ἡ δὲ περὶ ταῦτα ἀδιαφορία δὲν εἶνε χθεσινή καὶ προχθεσινή,
ἀλλ' ἀναβαίνει εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς χρόνους. Οὕτω π. χ. Διό-
δωρος ὁ Σικελιώτης ἐν Α'. σλ. 55 (Teubn.) « ὁ δὲ συγγραφεὺς οὗτος οὐ
μόνον ἡμῖν φαίνεται μὴ τεθεαμένος τὴν φύσιν τῶν κατὰ τὴν Αἴγυ-
πτον τόπων, ἀλλὰ μηδὲ παρὰ τῶν εἰδόντων τὰ κατὰ τὴν χώραν ταύ-
την ἐπιμελῶς πεπυσμένος. » μεταχειρίζεται τὰ μὴ — μηδέ ἀντὶ τῶν
οὐ — οὐδέ. Ὁμοίως ἐν Γ'. σλ. 226: « καθόλου δ' ἀποφαίνεται μὴ
εἰς σύλλογον ἔρχεσθαι πρὸς τοὺς ἄλλοθενεῖς, μήτε τὸ ξένον τῆς ὀψε-
ως τῶν προσπλεόντων κινεῖν τοὺς ἐγγχωρίους, » ἐν ᾧ αὐτόθι κατωτέρω
ἐφ' ὁμοίας ἐννοίας τὰ οὔτε — οὔτε μεταχειρίζεται: « οὐθένα γὰρ
οὐθ' Ἑλλήνων, οὔτε βαρβάρων ἄμοιρον εἶναι τῆς τούτου δωρεᾶς καὶ
χάριτος. » Τοιαῦτα καὶ Ε'. 416, 19 μὴ — μηκέτι ἀντὶ τῶν οὐ — οὐ-
κέτι. Ἡ. 518, 3 μηδὲν = οὐδέν. ΚΑ'. κεφ. 15. μὴ = οὐ. Φλαυτοῦ
Ἰωσήπου ἀρχαιολ. Α'. σλ. 15, 5 (B). σλ. 41, 1 μήπω = οὐπω. 49, 9
μὴ = οὐ. Γ'. 181, 8 μηδὲ καὶ οὐδὲ διαδέχονται ἄλληλα. Ε'. 286,
23 μηδὲν — μηδὲ ἀντὶ τῶν οὐδὲν — οὐδέ. Πλουτ. Καμίλλω 39, 4
μὴ — μηδὲ ἀντὶ τῶν οὐδέ. Ἀλκιβ. καὶ Κοριολ. συγκρ. 4, 4 μήτε —
μήτε μετὰ μετοχῶν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς πλείστοις τῶν προειρημένων,
ἀντὶ τῶν οὔτε — οὔτε. Κιμ. 6, 3. μὴ (μετὰ μετοχῆς) ἀντὶ τοῦ οὐ.
Κράσσω 12, 4 μήπω — μήπω (μετὰ μετοχῆς) = οὐπω — οὐπω.
Ἀγησ. 30, 4 μήτε — μήτε (μετοχ.) = οὔτε — οὔτε. Βρούτω 28, 5
μὴ — μὴ — μὴ (μ. μετοχ.) ἀντὶ τῶν οὐ — οὐ — οὐ. — Δίωνος
Κασσίου ΔΖ'. 15, 3. καὶ ἐπειδὴ μήτε τὰ χρήματα μήτε τὸ φρούριον
παρεδίδου, ἔδθησεν αὐτόν. = οὔτε — οὔτε. Ὁμοίως καὶ ἐν 24, 2. —
Ἰγνατίου πρὸς Μαγνησίους 6. οὕτω καὶ ὑμεῖς ἄνευ τοῦ ἐπισκόπου (μη-
δὲν ποιεῖτε), μηδὲ πρεσβύτερος, μηδὲ διάκονος, μηδὲ λαϊκὸς » ἀντὶ
τῶν μήτε. — Μενάνδρου σλ. 322, 14. τοὺς μὲν τοι γενεάρχας Περσαρ-
μενίων, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοὺς τῷ γένει σφῶν ἡνωμένους — — — οὔτε

ἐκδώσειν (ἔλεγε) = οὐδέ. (Πρβλ. 315, 11. 413, 1. 434, 22. Ἀγαθί-
ου 216, 18). 296, 18. ὡς ἂν μήτε ἀδικεῖν δόξῃ, μήτε μὴν βούλεσθαι
χρῆσθαι τῇ ἐκ Τούρκων μετάξῃ = μηδέ. Πρβλ. 324, 17. 329, 1.
Ζωσίμου σλ. 184, 16 μήτε — μήτε (ἔλεγεν ἐστάλθαι) = οὔτε κτλ.
κτλ. Παραλιπόντες δὲ τοὺς ἐν τῷ μεταξὺ, παρ' οἷς καὶ αὐτοῖς συχνοτά-
τη αὕτη ἢ σύγχυσις, μεταβαίνομεν ἐπὶ τοὺς δημοτικὸς στιχουργούς·
καὶ πρῶτον ἐν τῷ ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου ἀπὸ στ. 11—14 εὐρίσκομεν
τὰ μήτε — μήτε — μήτε ἀντὶ τῶν οὔτε — οὔτε — οὐδέ. παρὰ δὲ
Πτωχοπροδρομῷ Α. 137 τὸ οὐδὲν ἀντὶ τοῦ μηδὲν. ἐν Β'. 257 μὴ =
οὐκ 501. οὐδέ = οὔτε· παρὰ δὲ Δ. Ζήνῳ ἐν Βατραχομ. στ. 63—68
οὐδέ — οὐδέ — ἀντὶ τῶν οὔτε = οὔτε κτλ. — Τοιαῦτα σύγχυσις καὶ ἐν
ταῖς παροιμίαις:

μήτε ὄρνιθες ἔχω μήτε μὲ τὴν ἄλωπού μαλώνω = οὔτε — οὔτε.

Οὔτε τὸν διάβολο νὰ ἰδῇς οὔτε τὸν σταυρόν σου νὰ κάμῃς = μήτε

— μήτε.

Ὁ λύκος κη ἂν ἐγήρασε κῆλλαξε τὸ μαλλὶν του

οὐδὲ τὴν γνώμην τ' ἠλλαξεν οὐδὲ τὴν κεφαλὴν του = οὔτε — οὔτε.

Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τούτων. Τὰ δὲ καταφατικὰ μόρια εἶνε ναι
(ἀρχ. κ. νεώτ.), ναιχί, καθομ. (ἰων.) ναισκε (ναισκι), περὶ οὗ ἴδε τὰ
προσημειωμένα· νήχι· ναι μὴν (Ἡσυχ.) μάλιστα (ἀρχ. κ. νεώτ.), περὶ οὗ
ἐπ' ἴσης ἐλέχθη· μάλα (γε), πάνυ μὲν οὖν κ.λ. ἀρχαῖα καὶ τὰ νεώτε-
ρα: βέβαια, ἀμμή. Τὸ ἀμμή (ἐκ τοῦ ἂν μὴ εἰ μὴ) ἐν ἐρωτήσῃ τιθέμε-
μενον: ἀμμή; ἰσοδυναμεῖ πῶς τῷ ἀρχ: πῶς γὰρ οὐ; προῆλθε δ' ἐκ
τῆς προτάσεως: ἂν μὴ ἐστὶ τοῦτο ἀληθές, τί ἄλλο;

Τὰ δὲ ὀρκωτικὰ εἶνε: νῆ (ἐπὶ καταφάσεως), μὰ (συνήθως ἐπὶ ἀπο-
φάσεως), ἢ μὴν, ἢ μὴν δὴ, ἢ μὴν τοι, ἢ δὴ μὴν, ἢ ρα, ἢ ρά νυ, ἢ
δὴ, ἢ μάλα, ἢ μάλα δὴ κτλ. κτλ.

Ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ τὸ μόνον ὀρκωτικὸν μόριον εἶνε τὸ μὰ ἐπὶ τε κα-
ταφάσεως καὶ ἀποφάσεως, ἀντὶ δὲ τῶν τελευταίων μεταχειρίζεται τὰς
πτώσεις: τῷ ὄντι, ἀλήθεια, τῇ ἀληθείᾳ, βέβαια καὶ εἰ τις ἄλλη.

ΤΕΛΟΣ.

 SISMANOGLU
MEGARON

 SISMANGLIO
MILANO